

รายงานการศึกษา เรื่อง

โทษประหารชีวิต ในประเทศไทย

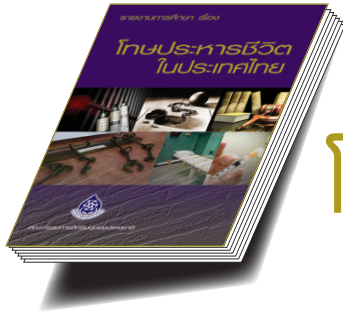
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานการศึกษา เรื่อง

โทษประหารชีวิต ในประเทศไทย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ไทยประหารชีวิตในประเทศไทย

ISBN 978-616-7213-22-4

ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๗

จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ - ๗

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐ , ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐

โทรfax ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐

Website : www.nhrc.or.th

คำนำ

ปัจจุบัน หลายประเทศทั่วโลกมองว่าการลงโทษประหารชีวิตผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเป็นการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ขัดต่อหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน และหากกระบวนการยุติธรรมมีข้อผิดพลาดก็อาจเป็นการลงโทษผู้บริสุทธิ์ซึ่งมิได้เป็นผู้กระทำความผิดได้ โทษประหารชีวิตจึงเป็นการลงโทษที่ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับบุคคลนั้นคือ “สิทธิการมีชีวิต” ซึ่งได้รับการรับรองในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพราะสิทธิการมีชีวิตอยู่เป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงมีเสมอกันโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพ ชาติพันธุ์ ศาสนา หรือชาติกำเนิด และเป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากบุคคลและถือเป็นเอกลักษณ์ติดตัวของทุกคนในการดำรงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ด้วยเหตุที่ปัจจุบันประเทศไทยยังมี “โทษประหารชีวิต” อยู่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรมจึงได้มีการศึกษา เรื่อง โทษประหารชีวิตในประเทศไทย ขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจาก ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภาในการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ประการหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักคิด ปฏิญญา อนุสัญญา กติการะหว่างประเทศ ผลการศึกษาวิจัย ผลการเสวนา บทความ วิทยานิพนธ์ ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

ในโอกาสนี้ จึงขอขอบคุณคณะกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมทุกท่าน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ได้ร่วมให้ข้อมูล รวมถึงผู้ที่
เข้าร่วมในการเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต” ซึ่งส่งผลให้รายงานการศึกษานี้สำเร็จลุล่วง
ตามที่ได้วางเป้าหมายไว้ ทั้งหวังว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ รวมทั้ง
หน่วยงานของรัฐที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนและการสนับสนุน
ให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ
พลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ว่าด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิต

อ.อ. อมรา

(ศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สารจากประธานอนุกรรมการ ปฏิบัติยุทธศาสตร์ ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

การประหารชีวิต คือ การลงโทษโดยการทำให้เสียชีวิตโดยรัฐอันเนื่องมาจากการประกอบอาชญากรรมของผู้ถูกประหารนั่นเอง วัตถุประสงค์ของการลงโทษดังกล่าว มีวิวัฒนาการมาจากการแก้แค้น ช่มชวีญยับยั้ง และตัดโอกาสมิให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งรูปแบบการลงโทษจะมีความรุนแรงและโหดร้ายลดหลั่นกันไปในแต่ละยุคสมัย เช่น การตัดศีรษะ การรุมขว้างปาด้วยก้อนหิน การแขวนคอ การเข้าห้องรมแก๊ส การนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า การยิงเป้า และการฉีดยาพิษเข้าร่างกาย ต่อมาเมื่อมีแนวคิดว่าการลงโทษประหารชีวิตขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน คัดค้านความเป็นมนุษย์และแนวคิดอาชญาวิทยาสสมัยใหม่ที่ว่าอาชญากรสามารถกลับตัวได้ หากได้รับการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสม จากวิวัฒนาการในเรื่องดังกล่าวของสังคม คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ตระหนักเห็นว่าโทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่มีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน หากเกิดความผิดพลาด จะไม่สามารถแก้ไขได้ แต่อย่างไรก็ดี หากประเทศไทยจะยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต โดยทันทีจะทำให้ประชาชนในสังคมไม่เห็นด้วย เนื่องจากเกรงว่าอาจทำให้ปัญหาอาชญากรรมมีจำนวนเพิ่มขึ้นและกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตน และสังคมได้

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จึงเห็นควรดำเนินการศึกษา เรื่อง “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย” โดยได้รับความร่วมมือจาก ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ รายงานการศึกษาดังกล่าว ประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสารภายในประเทศและต่างประเทศ การรับฟังความเห็นจากนักวิชาการ ผู้แทนหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และข้อเสนอแนะแนวทางการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการศึกษา เรื่อง “โทษประหารชีวิต” ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และหน่วยงานของรัฐที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนต่อไป โดยเฉพาะในกระบวนการยุติธรรมและการสนับสนุนให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ว่าด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิต

พลตำรวจเอก

(วันชัย ศรีรัตนัด)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประธานคณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์

ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

รายงานการศึกษาเรื่อง “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย” พบว่าโทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดที่มีกำหนดโทษสูงสุดของสังคมมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยในอดีตเป็นการลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายทารุณเพื่อแก้แค้นทดแทนต่อผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ รวมทั้งเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งและการตัดโอกาสในการกระทำผิด เพื่อเป็นการตอบสนองต่อรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคม หากแต่ปัจจุบันวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ ประกอบกับการลงโทษประหารชีวิตเพื่อการแก้แค้นทดแทนไม่ได้ทำให้สังคมเกิดประโยชน์สูงสุดแต่ประการใด นอกจากนี้ การใช้โทษประหารชีวิตไม่สามารถมีผลต่อการยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง รวมทั้งกระแสการให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในสังคม ทำให้ประเทศส่วนใหญ่ได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เพราะการใช้โทษประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักของศาสนา ด้วยเหตุนี้ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกจำนวนมากกว่าสองในสามได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ

สำหรับปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลก คือ ปัจจัยทางด้านการเมือง ได้แก่ ระดับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ ลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่มีลักษณะความเป็นประชาธิปไตยสูง รวมทั้งกล้าตัดสินใจในการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประสพการณ์ของประเทศเกี่ยวกับสงคราม และแรงกดดันจากต่างประเทศให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยเฉพาะแรงกดดันทางด้านเศรษฐกิจจากนานาชาติ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ยังคงโทษประหารชีวิต โดยมีพัฒนาการของการประหารชีวิตตั้งแต่อดีตมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันดังเช่นประเทศต่าง ๆ กล่าวคือ มีการประหารชีวิตด้วยวิธีการที่มีความโหดร้ายทารุณในอดีต เพื่อการแก้แค้นทดแทนเป็นสำคัญ จนกระทั่งปัจจุบันที่มีการประหารชีวิตที่มีมนุษยธรรมมากขึ้น ตามแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำผิดที่ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า

มาเป็นการฉีดสารพิษ ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทั่วโลก ได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต อันส่งผลให้ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดจำเป็นต้องพิจารณาทบทวนถึงการใช้โทษประหารชีวิตดังกล่าว

แนวคิดที่สำคัญของประชาชนที่มีต่อโทษประหารชีวิตในประเทศไทย คือ ประชาชนไทยส่วนหนึ่งยังคงเห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต เนื่องจากเห็นว่าหากประเทศไทยยังไม่มี ความพร้อมในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นในประเทศ การใช้โทษประหารชีวิตยังคงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับประเทศไทยเพื่อเป็นการป้องปราม อาชญากรรมที่กำลังจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ทัศนะของประชาชนอีกส่วนหนึ่งกลับเห็นว่า ประเทศไทยควรมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตอย่างถาวร เพราะโทษประหารชีวิตไม่สามารถ ป้องปรามอาชญากรรมได้ รวมทั้งประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งการประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ผิดศีลข้อที่ ๑ ที่ห้ามฆ่าสัตว์ของพระพุทธศาสนา

นอกจากนี้ จากผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิตในประเทศไทยได้มีข้อมูล ส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ลักษณะที่สำคัญของนักโทษประหารในประเทศไทยส่วนหนึ่งมีพฤติกรรม การกระทำผิดที่พลั้งพลาด ไม่ได้เป็นผู้ที่มีลักษณะความเป็นอาชญากรอย่างแท้จริง การใช้โทษประหารชีวิต กับบุคคลดังกล่าวอาจไม่มีความเหมาะสม และหากเกิดความผิดพลาดในการนำผู้บริสุทธิ์มาประหาร ชีวิตจะไม่สามารถแก้ไขได้เลย

แม้ปัจจุบันประเทศไทยจะยังคงมีโทษประหารชีวิต แต่ในทางปฏิบัติ ภายหลังจากที่ประเทศไทย ได้มีการประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ หลังจากนั้น (เป็นระยะเวลาเกือบ ๔ ปี) จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ประเทศไทยยังไม่มีมีการประหารชีวิตแต่ประการใด ดังนั้น หากประเทศไทยจะยกเลิกโทษประหารชีวิต ในอนาคต อาจจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรม และเป็นการคุ้มครอง สิทธิของประชาชนชาวไทย รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิผู้กระทำผิด เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และเป็นการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

สำหรับข้อเสนอแนะของการศึกษา ได้แก่ การรณรงค์และการให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนะที่ถูกต้องต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต รวมทั้งการผลักดัน

เรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตเข้าไปเป็นนโยบายของฝ่ายการการเมือง รัฐบาล รัฐสภา และองค์กร
ภาครัฐ และควรมีการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ระยะสั้น ได้แก่ การผลักดันให้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑) ที่รัฐบาลประกาศอย่างเป็นทางการให้บรรจุตัวชีวิตต่อความสำเร็จ
ในการดำเนินการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต รวมทั้งการเรียกร้องให้รัฐบาลไทยลงมติ
“งดออกเสียง” หรือ “เห็นชอบ” ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติในข้อมติเกี่ยวกับการ
การพักการใช้โทษประหารชีวิต ซึ่งจะมีขึ้นในครั้งต่อไปใน พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ระยะกลาง ได้แก่ เรียกร้องให้รัฐบาลไทยให้สัตยาบันรับรอง
พิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
การยกเลิกโทษประหารชีวิตในคดีบางประเภทคดี และผลักดันให้รัฐบาลเร่งปฏิรูประบบเรือนจำ
ให้สามารถรองรับนักโทษประหาร ถ้าจะต้องเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ระยะยาว ได้แก่ การเรียกร้องให้ทุกฝ่ายดำเนินการให้มีการพัก
การใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ เพื่อให้มีการพักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติจริง
และดำเนินการผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดทุกประเภทและในกฎหมายของไทย
ทุกฉบับ

แนวทางการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ประกอบด้วย การให้การศึกษาอบรม
เพื่อให้ความรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ
ต่อต้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต ไปสู่ทัศนคติที่เป็นกลาง และทัศนคติที่เห็นด้วยกับการยกเลิก
โทษประหารชีวิตในที่สุด รวมทั้งการผลักดันให้มีการนำมาตรการที่จะนำไปสู่การยกเลิก
โทษประหารชีวิตโดยดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป ทีละขั้นตอน เพื่อลดการต่อต้านการยกเลิก
โทษประหารชีวิต และการผลักดันให้มีการปรับปรุงระบบยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพในการบังคับ
ใช้กฎหมายในการลงโทษผู้กระทำผิดด้วยความรวดเร็วและแน่นอน ดำเนินการคู่ขนานไปกับ
มาตรการยกเลิกโทษประหารชีวิต

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....	ก
สารจากประธานอนุกรรมการปฏิบัติการศาสตร์.....	จ
ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary).....	บ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๒๓
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของรายงาน.....	๒๓
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	๖
๑.๓ วิธีการจัดทำรายงาน.....	๖
๑.๔ ขอบเขตของการศึกษา.....	๘
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๘
บทที่ ๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	๑๐
๒.๑ ความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต.....	๑๐
๒.๒ พัฒนาการเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและต่างประเทศ.....	๑๓
๒.๓ สถานการณ์เกี่ยวกับการประหารชีวิตในปัจจุบัน.....	๖๘
๒.๔ สิทธิมนุษยชนกับโทษประหารชีวิต.....	๓๖
๒.๕ โทษประหารชีวิตกับหลักการที่สำคัญในสังคมไทย.....	๑๐๘
บทที่ ๓ ผลการเสวนา.....	๑๒๘
๓.๑ การเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร”.....	๑๒๘
๓.๒ การเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต”.....	๑๓๙

สารบัญ

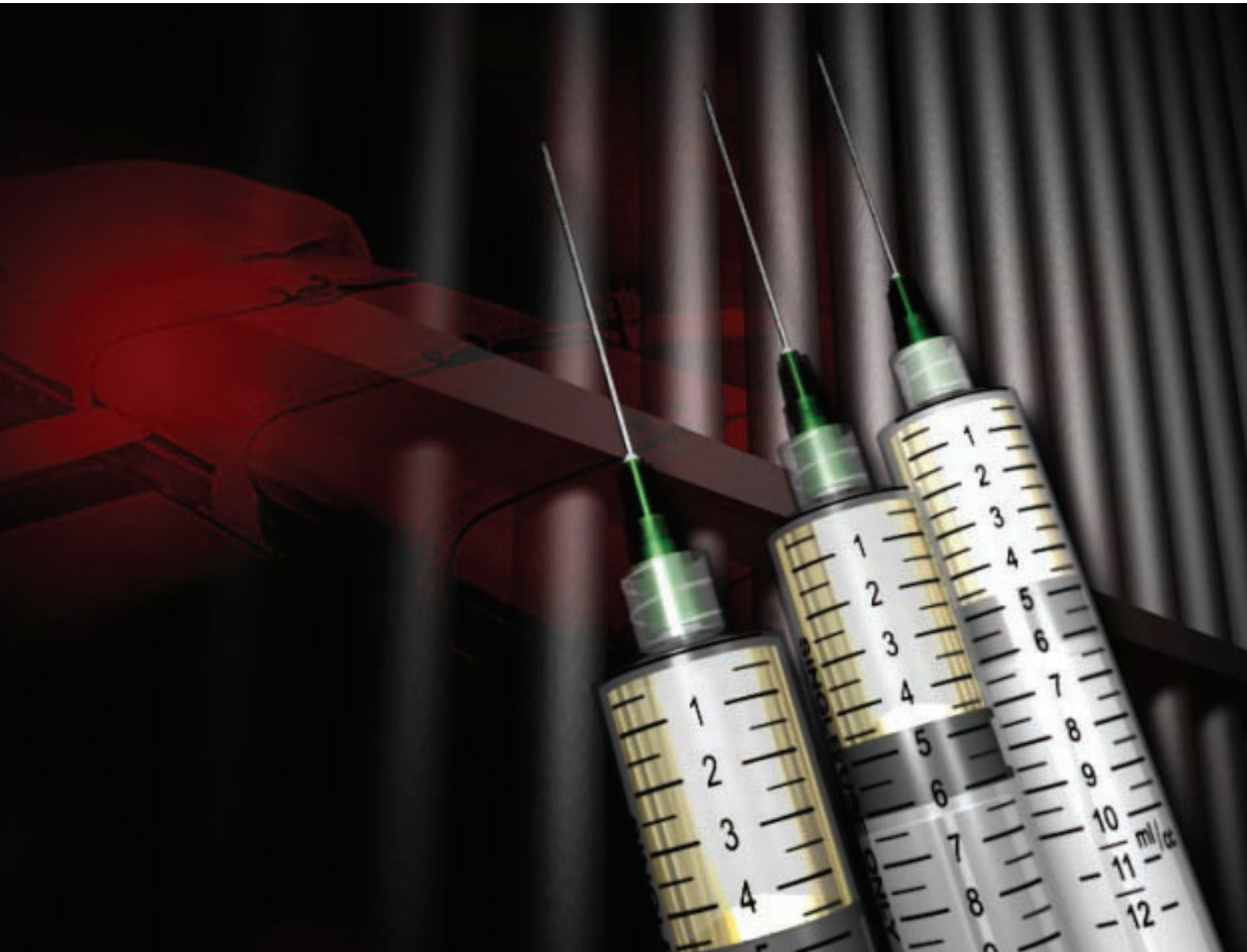
หน้า

บทที่ ๔ บทวิเคราะห์.....	๑๕๓
๔.๑ แนวคิดและรูปแบบของการใช้โทษประหารชีวิต.....	๑๕๓
ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	
๔.๒ สถานการณ์การใช้โทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก.....	๑๕๔
๔.๓ การใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรง.....	๑๕๕
(Most Serious Crime)	
๔.๔ ลักษณะของนักโทษประหารชีวิตในประเทศไทย.....	๑๕๙
๔.๕ เหตุผลสำคัญต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต.....	๑๖๓
๔.๖ การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย :	๑๖๕
จุดยืนของแต่ละฝ่ายอยู่ตรงไหน	
๔.๗ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก.....	๑๗๑
บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	๑๘๐
๕.๑ บทสรุป.....	๑๘๐
๕.๒ ข้อเสนอแนะ.....	๑๘๕
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปรับปรุงกฎหมาย.....	๑๘๕
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์.....	๑๘๗
๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	๑๙๐
๕.๒.๔ แนวทางการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย.....	๑๙๓
บรรณานุกรม.....	๑๙๖
ภาคผนวก.....	๒๐๖

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
๑ สถิติจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า จำแนกตามประเภทคดี ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๗.....	๓
๒ สถิติจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษ จำแนกตามประเภทคดี ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๒.....	๔
๓ ประเทศที่มีการประหารชีวิตสูงสุดหกอันดับ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗.....	๔๗
๔ ประเทศที่มีการประหารชีวิตสูงสุด ในปี ค.ศ. ๒๐๑๒.....	๔๗
๕ การประหารชีวิตเด็กและเยาวชนในประเทศอิหร่าน.....	๕๐
๖ ประเทศที่มีการรายงานการประหารชีวิต ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕.....	๖๓
๗ สถิตินักโทษประหารชีวิตทุกคดีความผิด.....	๖๖
๘ สถิตินักโทษประหารชีวิตคดีความผิดต่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ.....	๖๖
๙ สถิตินักโทษประหารชีวิตคดีความผิดต่อชีวิตและอื่นๆ.....	๖๖
แนบภูมิ	
จำนวนการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๕๕.....	๖๗

unthi

unna

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของรายงาน

ปัญหาอาชญากรรมมีความคู่กับสังคมไทยและทั่วโลกมาเป็นเวลานาน และมาตรการหนึ่งในการป้องกันและยับยั้งอาชญากรรมของสังคมทั่วโลกนับตั้งแต่อดีตมาสู่ปัจจุบัน คือ การลงโทษประหารชีวิต อันมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อมุ่งเน้นการตัดโอกาสผู้กระทำความผิด การแก้แค้นทดแทน และการยับยั้งอาชญากรรมในสังคมเป็นสำคัญ ซึ่งรูปแบบของการประหารชีวิตในอดีตของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย มักมีลักษณะที่มีความโหดร้ายทารุณเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษ คือ การแก้แค้นทดแทนเป็นสำคัญ หากแต่ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้มุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม รวมทั้งกระแสของการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในสังคมที่มีมากขึ้น อันส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต รวมทั้ง แม้หากจะยังคงโทษประหารชีวิต แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการประหารชีวิตให้มีวิธีการที่มีมนุษยธรรมมากขึ้น

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการใช้โทษประหารชีวิตมาเป็นระยะเวลาช้านาน นอกจากนี้ ปัจจุบันประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีร้ายแรง เพียงแต่ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการประหารชีวิตให้มีความนุ่มนวลมากขึ้น โดยเปลี่ยนจากรูปแบบของการประหารชีวิตในอดีตที่มีความโหดร้ายทารุณ อาทิ การประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ การยิงเป้า ไปสู่รูปแบบการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษในปี พ.ศ. ๒๕๔๖

สำหรับจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตในประเทศไทย ปรากฏว่า นับตั้งแต่การประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า จนกระทั่งถึงการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีจำนวน ๓๒๕ คน จำแนกเป็น

- จำนวนผู้ถูกประหารชีวิตนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการประหารชีวิตจากการตัดศีรษะเป็นการยิงเป้า จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จำนวน ๓๑๙ คน
- และจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการประหารชีวิตจากการยิงเป้าเป็นการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษ จำนวน ๖ ราย

ดังแสดงให้เห็นถึงจำนวนของผู้ถูกประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าในตารางที่ ๑ และจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษ ในตารางที่ ๒ ดังนี้

ตารางที่ ๑ สถิติจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า จำแนกตามประเภทคดี ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๘ – ๒๕๔๗

ประเภทคดี	จำนวน (คน)
ประทุษร้ายพระบรมราชตระกูล ต่อพระองค์	๔
กบฏตัวการสะสมกำลังเพื่อกบฏ กระทำผิดต่อประเทศชาติ ชนภายนอกราชอาณาจักร	๒๖
บ่อนทำลายความสงบสุข	๑
มีการกระทำเป็นคอมมิวนิสต์ (มาตรา ๑๓)	๑
ฆ่าคนตายโดยเจตนา เจตนาพยายาม	๑๒๘
ฆ่าผู้อื่น วางเพลิง	๕
ปล้นฆ่าเจ้าทรัพย์ตาย พยายามชิงทรัพย์	๘๗
ฆ่าเจ้าพนักงาน	๗
ข่มขืนฆ่า	๓๕
พระราชบัญญัติยาเสพติด	๒๕
รวม	๓๑๙

ที่มา : กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ (๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๗)

ตารางที่ ๒ สถิติจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษ จำแนกตามประเภทคดี ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๒

ประเภทคดี	จำนวน (คน)
พระราชบัญญัติยาเสพติด	๕
ฆ่าคนตายโดยเจตนา เจตนาพยาบาท	๑

ที่มา : กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ (๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๒)

สำหรับข้อมูลของนักโทษประหารชีวิตของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏว่ามีบันทึกการตัดสินประหารชีวิตอย่างน้อย ๑๐๖ คดี เมื่อสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีนักโทษประหารชีวิตจำนวน ๖๕๐ คน และเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๖ มีนักโทษประหาร จำนวน ๓๑๒ คน โดยนักโทษประหารจำนวนมากกว่าครึ่งเป็นนักโทษประหารชีวิตที่ต้องโทษในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งปี พ.ศ. ๒๕๕๖ นับเป็นปีที่ ๔ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่ไม่มีการประหารชีวิตในประเทศไทย (กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์, ๒๕๕๖)

อย่างไรก็ตาม สืบเนื่องจากในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา หลายประเทศทั่วโลกต่างมีการทบทวนเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือการพักการประหารชีวิต (Moratorium) ตามมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เนื่องจากโทษประหารชีวิตเป็นการตัดขาดบุคคลที่กระทำผิดออกจากสังคมอย่างถาวร และเป็นการลงโทษที่ปฏิเสธสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคล

โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว ๑๔๐ ประเทศ ได้แก่

- ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปทั้งหมด (ยกเว้นประเทศเบลารุสเท่านั้น)
- ทวีปอเมริกาเกือบทั้งหมด (ยกเว้นประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐต่าง ๆ ส่วนใหญ่ยังคงมีโทษประหารชีวิต โดยมีบางรัฐได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือหยุดการลงโทษประหารชีวิต)
- ประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือมีแนวโน้มที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต
- ประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตมีจำนวน ๕๘ ประเทศ ซึ่งประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิต ปรากฏว่า มีประเทศจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งมีการนำโทษประหารชีวิตมาใช้จริง ได้แก่ ประเทศในแอฟริกา เอเชีย ประเทศในตะวันออกกลาง รวมทั้งประเทศไทย

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ และอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีมติให้ทุกประเทศทั่วโลกดเว้นโทษประหารชีวิต เพื่อเป็นหนทางนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตในที่สุด ถึงแม้ติดังกล่าวไม่ได้เป็นการบังคับ แต่กลับส่งผลเชิงศีลธรรมอย่างมาก (มติที่ ๖๒๐๑๔๙ ว่าด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิต)

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจำเป็นต้องพิจารณาถึงปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๕

“บุคคลใดจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ
หรือการทารุณซึ่งโหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้”

และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ประกอบกับการพิจารณาให้สัตยาบันพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๑ และ ๒ แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ว่าด้วยการยอมรับการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการพัฒนากฎหมายที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเชื่อว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีส่วนส่งเสริมการเคารพชีวิตมนุษย์และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ บุคคลภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของรัฐบาลในพิธีสารฉบับนี้ไม่ควรที่จะต้องโทษประหารชีวิต ดังนั้น การประหารชีวิตจึงเป็นการลงโทษที่ปฏิเสธสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน อันเป็นสิ่งสำคัญของการมีชีวิต กล่าวคือ “ สิทธิในการมีชีวิต ” ซึ่งได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

สำหรับประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ บัญญัติว่า

“ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ
และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง ”

และมาตรา ๓๒ บัญญัติว่า

“ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ”

หากแต่ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดในการลงโทษผู้กระทำความผิด จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจยิ่งว่าในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต แต่เหตุใดประเทศไทยจึงยังคงใช้โทษประหารชีวิต มีแนวทางหรือมาตรการอย่างไรที่จะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล รวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมเทียบเท่านานาอารยประเทศ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อสังเคราะห์และบูรณาการจากการรวบรวมข้อมูล หลักคิด ปฏิญญา อนุสัญญา กติการะหว่างประเทศ ผลการศึกษาวิจัย ผลการเสวนา บทความ วิทยานิพนธ์ ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑.๒.๒ เพื่อใช้เป็นเอกสารรายงานการศึกษา เรื่อง โทษประหารชีวิตในประเทศไทย ของคณะกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สำหรับเสนอแนะต่อ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

๑.๒.๓ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และการปรับปรุงกฎหมายของรัฐบาล คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑.๓ วิธีการจัดทำรายงาน

วิธีการจัดทำรายงานประกอบด้วย การรวบรวมและสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิตทั้งภายในและต่างประเทศ ทั้งที่เป็นความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต พัฒนาการเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสถานการณ์เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในปัจจุบัน สิทธิมนุษยชนกับโทษประหารชีวิต และโทษประหารชีวิตกับหลักการที่สำคัญในสังคม เพื่อนำไปสู่แนวทางในการวิเคราะห์การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

โดยเนื้อหาในรายงานการศึกษา “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย” ประกอบด้วย

๑. บทนำ

- ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของรายงาน
- ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา
- ๑.๓ วิธีการจัดทำรายงาน
- ๑.๔ ขอบเขตของการศึกษา
- ๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๒. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต

- ๒.๑ ความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต
- ๒.๒ พัฒนาการเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและต่างประเทศ
 - ๒.๒.๑ ประวัติ แนวคิด และพัฒนาการในประเทศไทยและต่างประเทศ

- ๒.๒.๒ สภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวทางในอนาคต
- ๒.๓ สถานการณ์เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในปัจจุบัน
- ๒.๓.๑ การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและต่างประเทศ
- ๒.๓.๒ การเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด
- ๒.๔ สิทธิมนุษยชนกับโทษประหารชีวิต
- ๒.๔.๑ ปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน
- ๒.๔.๒ พิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
- ๒.๔.๓ พิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
- ๒.๔.๔ อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี
- ๒.๔.๕ กฎหมายระหว่างประเทศ
- ๒.๔.๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- ๒.๔.๗ กฎหมายที่บัญญัติโทษประหารชีวิต
- ๒.๕ โทษประหารชีวิตกับหลักการที่สำคัญในสังคมไทย
- ๒.๕.๑ หลักการทางศาสนาและศีลธรรม
- ๒.๕.๒ หลักการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคม
- ๒.๕.๓ หลักการใช้อำนาจรัฐ

๓. ผลการเสวนา

๓.๑ การเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร” เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดย คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑.๒ การเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต” เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ โดย คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. การวิเคราะห์ผลการศึกษา

๕. การสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

- การสรุปผลการศึกษา
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงยุทธศาสตร์ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่

- รายงานสถานการณ์และพัฒนาการเกี่ยวกับ เรื่อง โทษประหารชีวิตของประเทศไทย และต่างประเทศ
- ประมวลและสังเคราะห์ผลการเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต” โดย คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และการเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต” โดย คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕
- ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ฎีกาฎาสากล อนุสัญญา กติการะหว่างประเทศ กฎหมายของประเทศไทย บทความวิชาการ งานวิจัย และข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ
- หลักศาสนา หลักสิทธิมนุษยชน ทฤษฎีการลงโทษกับโทษประหารชีวิต โดยมีระยะเวลาในการศึกษา ๖ เดือน

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๕.๑ ทำให้ทราบบทสังเคราะห์และบูรณาการจากการรวบรวมข้อมูล หลักคิด ฎีกาฎา อนุสัญญา กติการะหว่างประเทศ ผลการศึกษาวิจัย ผลการเสวนา บทความ วิทยานิพนธ์ ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งจาก ในและต่างประเทศ
- ๑.๕.๒ จัดทำเอกสารรายงาน เรื่อง “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย” ของ คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เพื่อเสนอแนะต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเผยแพร่ ต่อสาธารณชน
- ๑.๕.๓ ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อสรุป ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับเรื่องโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
- ๑.๕.๔ สามารถนำองค์ความรู้ไปสู่การพิจารณากระบวนการลงโทษประหารชีวิตของ ประเทศไทยต่อไป

บันทึก

วรรณกรรม
ที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานการศึกษา เรื่อง “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย” ประกอบด้วย

๑. ความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต
๒. พัฒนาการเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและต่างประเทศ
๓. สถานการณ์เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในปัจจุบัน
๔. สิทธิมนุษยชนกับโทษประหารชีวิต
๕. โทษประหารชีวิตกับหลักการที่สำคัญในสังคมไทย

โดยรายละเอียดของการทบทวนวรรณกรรม ปรากฏดังนี้

๒.๑ ความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต

การลงโทษผู้กระทำผิดเกิดขึ้นควบคู่กับสังคมมาเป็นเวลานาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

วัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำผิดที่เกิดขึ้นในยุคต่าง ๆ ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

๑) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution)

เป็นการลงโทษที่มีมาตั้งแต่สมัยที่มนุษย์ยังเป็นสังคมดั้งเดิม รูปแบบการลงโทษจะมีลักษณะที่รุนแรงและป่าเถื่อน เช่น การตัดอวัยวะ การเฆี่ยนตี ทรมาน และการประหารชีวิต ซึ่งเป็นการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์อันสอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนทั่วไป ที่ต้องการจะเห็นคนที่ทำร้ายผู้อื่นได้รับผลร้ายเช่นกัน ทำให้เกิดความยุติธรรมตามความรู้สึกของผู้เสียหาย

๒) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

วัตถุประสงค์ของการลงโทษนี้เป็นผลมาจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยา ดั้งเดิม (Classical School) ซึ่งเชื่อว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นจากคนไม่เกรงกลัวกฎหมาย หรือการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอ ทั้งนี้ เพราะมนุษย์มีเหตุมีผลและมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ที่จะเลือกทำสิ่งใดก็ได้ โดยเลือกทำสิ่งที่ตนเองได้รับประโยชน์และพอใจ แต่ไม่เลือกทำสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์และความเจ็บปวด การลงโทษจึงมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำผิด โดยทำให้ผู้กระทำผิดรู้สึกว่าการกระทำผิดก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่ก่อให้เกิดผลดี แต่การลงโทษที่มีผลในการข่มขู่ยับยั้งที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และการลงโทษที่เหมาะสม

๓) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำผิด (Incapacitation)

การป้องกันสังคมหรือการตัดโอกาส มีหลักการว่า อาชญากรรมย่อมไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีอาชญากรหรืออาชญากรไม่มีโอกาสที่จะทำผิด โดยมุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำซึ่งทำได้โดยการทำให้ผู้กระทำผิดหมดโอกาสที่จะกระทำผิดได้ ซึ่งสามารถกระทำได้อาทิ การเนรเทศ การตัดอวัยวะ การประหารชีวิต และการจำคุก

๔) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเชื่อในเรื่องเจตจำนงกำหนด (Determinism) กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกการกระทำได้อย่างอิสระ ใช้เหตุผลในการเลือก แต่มนุษย์ถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำผิด การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการทำความผิดและการแก้ไขไปที่สาเหตุนั้น (นันทิ จิตสว่าง, ๒๕๔๑)

โดยวัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง ๔ ประการ เป็นความคิดหรือความเชื่อของสังคมในยุคต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากวิธีการปฏิบัติหรือการลงโทษผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง ๔ ข้อ ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน หากแต่จุดเน้นได้เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ (นันทิ จิตสว่าง, ๒๕๕๑)

สำหรับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษผู้กระทำความผิดและการประหารชีวิตประกอบด้วย

๑) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution Theory)

เป็นทฤษฎีการลงโทษที่เก่าแก่ที่สุด โดยมีความเชื่อว่าผู้ถูกประหารชีวิตจะต้องได้รับโทษที่มีความรุนแรงสาสมกับความผิดที่ได้กระทำลงไป จึงมีการใช้โทษประหารชีวิตมาตั้งแต่ยุคโบราณ ซึ่งส่วนหนึ่งมีความเชื่อว่าผู้กระทำเป็นผู้ที่มีความชั่วร้ายในตัวเอง ดังนั้น จึงควรได้รับโทษประหารชีวิตเพื่อกำจัดความชั่วร้ายออกจากสังคม โดยแยกย่อยได้เป็น ๒ ทฤษฎี คือ

- ทฤษฎีสัญชาตญาณ (Instinct Theory)

การลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นการแสดงออกของสัญชาตญาณของคนในสังคมเพื่อแก้แค้นหรือทดแทนการกระทำผิด จากประมวลกฎหมายของกษัตริย์ฮัมมูราบีแห่งกรุงบาบิโลนเมื่อประมาณ ๑,๕๐๐ ปี ก่อนพุทธศักราช ได้ปรากฏระบบการลงโทษแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน (an eye for an eye and a tooth for a tooth) และกฎหมายไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงก่อนสมัยรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การลงโทษผู้กระทำความผิดมีลักษณะที่รุนแรงเช่นกัน อาทิ กฎหมายลักษณะอาญาหลวง พ.ศ. ๑๘๙๕ ได้กำหนดโทษอาญาไว้ ๑๐ สถาน ที่สำคัญ คือ

ก. ให้ฟันคอ ริบเรือน ริบราชบาทว์ เอาลูกเมีย ข้าคนเป็นจระบาทว์ ทรัพย์สินหรือสิ่งของเอาเข้าห้องพระคลังฉนวน

ข. ให้ใส่มือ ใส่เท้า เข้าตรูไว้

ค. ให้ทวนด้วยลวดหนั่ง ไม้หวาย ยกหนึ่ง สองยก สามยก แล้วประจานใส่ตรูไว้หนึ่งเดือน สองเดือน สามเดือน

ง. ให้ตัดปาก แหวะปาก เอามะพร้าวหัวมัดปาก

ตามกฎหมายนี้ โทษทางกายมี ๓ ประการด้วยกัน คือ ประหารชีวิต จำคุก และการทำอันตรายต่อส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย โดยเฉพาะโทษประหารชีวิตมีการลงโทษอย่างโหดร้ายทารุณ ซึ่งต่อมาตามกฎหมายลักษณะกบฏศึก พ.ศ. ๑๙๓๘ เรียกว่า โทษกรรมกร ๒๑ สถาน เช่น ต่อยกะโหลกศีรษะ เลิกออกแล้วเอาคีมคีบเหล็กเผาไฟจนแดงใส่ลงบนมันสมอง เป็นต้น

การลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อแก้แค้นทดแทนตามทฤษฎีสัญชาตญาณยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมีการลงโทษที่ไม่โหดร้ายดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา จากข้อเขียนของซู ติตัส เร็ด (Sue Titus Reid) ศาลฎีกาของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ยอมรับการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

เป็นเหตุผลที่เหมาะสมในการประหารชีวิตจำเลย โดยระบุไว้ด้วยว่า ถึงแม้การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนจะไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุด แต่ก็ไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่ต้องห้ามและไม่ขัดต่อการส่งเสริมความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นคนและเป็นการแสดงออกของสังคม ซึ่งแสดงความโกรธแค้นต่อพฤติกรรมเหี้ยมโหดที่ผู้กระทำผิดได้กระทำลงไป (สุพจน์ สุโรจน์, ๒๕๕๐)

- ทฤษฎีผู้กระทำผิดสมควรถูกลงโทษ (Just Desert Theory)

เป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด โดยไม่ได้สนใจต่ออนาคตของผู้กระทำผิด หรือสังคม คงให้ความสนใจเฉพาะพฤติกรรมหรือการกระทำในอดีตของผู้กระทำผิดเท่านั้น โดยเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น สังคมมีปฏิกิริยาตอบโต้ผู้กระทำผิดในเชิงแก้แค้นทดแทนประการหนึ่ง และเนื่องจากผู้กระทำผิดสมควรถูกลงโทษอีกประการหนึ่ง (สุพจน์ สุโรจน์, ๒๕๕๐) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการใช้โทษประหารชีวิตในสังคม เพราะมีความเชื่อมั่นว่าผู้กระทำผิดที่มีพฤติกรรมโหดร้ายทารุณสมควรจะได้รับการลงโทษที่มีความรุนแรงเช่นเดียวกับพฤติกรรมที่กระทำต่อเหยื่อ เนื่องจากผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่มีความโหดร้ายทารุณ ผู้กระทำผิดจึงสมควรได้รับการลงโทษโดยเฉพาะการประหารชีวิต อันเป็นการสนใจเพียงพฤติกรรมการกระทำผิดของอาชญากรเท่านั้น ไม่ได้สนใจสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยที่หล่อหลอมให้อาชญากรต้องกระทำผิด รวมทั้งไม่ได้มีความสนใจต่อผลกระทบของการลงโทษประหารชีวิตต่อสังคมแต่ประการใด

๒) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก (The Classical School of Criminology)

เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นในยุโรปสมัยศตวรรษที่ ๑๘ โดยแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิกตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract) และทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) กล่าวคือ

ทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีอิสระที่จะคิด กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล ดังนั้น เมื่อมนุษย์กระทำสิ่งใดลงไป โดยการตัดสินใจและการใช้เหตุผลของตนเองแล้ว จะต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำลงไป ซึ่งหากบุคคลใดได้กระทำความผิดย่อมต้องได้รับการลงโทษ การที่สังคมลงโทษบุคคลนั้นเนื่องจากการกระทำผิดและเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดสมควรจะได้รับ

ในปี ค.ศ. ๑๗๖๔ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) เขียนบทความเป็นภาษาอิตาเลียน ซึ่งเป็นผลงานชิ้นสำคัญในหนังสือชื่อ *“Dei delitti e delle pene”* ตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษว่า *“On Crimes and Punishments”* ซึ่งเป็นข้อเขียนที่จุดประกายความคิดของนักปราชญ์ในอิตาลีและทั่วภาคพื้นยุโรป เบ็คคาเรียได้แสดงทัศนะคัดค้านต่อการลงโทษประหารชีวิตอย่างไม่เป็นธรรม โดยได้ต่อต้านการลงโทษประหารชีวิต

(Capital Punishment) ที่รัฐและผู้ปกครองลงโทษประชาชนโดยไม่มีหลักกฎหมาย ไม่มีบรรทัดฐาน และไม่มีความแน่นอน อาศัยอคติการตัดสินด้วยความรู้สึก และความเชื่อทางศาสนาที่ขาดความชอบธรรม แม้คณาจารย์เรียกร้องให้มีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

หลักการของเบ็คคาเรียเกี่ยวกับการลงโทษนั้นมีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) คือ “ประโยชน์สูงสุดสำหรับปวงชนจำนวนมากที่สุด” โดยการลงโทษในสังคมมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ “การมุ่งคุ้มครองประโยชน์สูงสุดของคนส่วนใหญ่ในสังคมเป็นสำคัญ” ซึ่งเบ็คคาเรียนำมาใช้ในข้อเสนอเกี่ยวกับอาชญากรรมและการลงโทษ โดยมุ่งป้องกันสังคมจากภัยอันตรายของอาชญากรรมด้วยการข่มขู่ยับยั้ง

ความคิดของเบ็คคาเรีย ตามที่ปรากฏในหนังสือ “On Crimes and Punishments” ในเรื่องเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อการป้องกัน (Preventive Punishment) มีดังนี้

- (๑) การลงโทษมีความจำเป็น เนื่องจากมนุษย์ยังมีความเห็นแก่ตัว พร้อมทั้งจะฝ่าฝืนสัญญาประชาคม ถ้าหากการกระทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว สำหรับเบ็คคาเรีย เห็นว่า มนุษย์ทุกคนสามารถมีพฤติกรรมอาชญากรรมได้เสมอ
- (๒) เมื่อเป็นดังนั้น การลงโทษจึงไม่ควรปฏิเสธต่อความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ หากแต่ควรส่งเสริม “แรงจูงใจ” ไม่ให้ประโยชน์ของมนุษย์ถูกทำลายโดยกฎหมาย
- (๓) การลงโทษ ควรจะมีไว้เพื่อเป็นการป้องกัน โดยใช้ความคิดเรื่องการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) ซึ่งการข่มขู่ยับยั้ง แบ่งออกเป็น
 - ก. การข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะ (Specific Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดรายบุคคลเพื่อยับยั้งมิให้เขากระทำความผิดซ้ำ
 - ข. การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่นในสังคมทั่วไปให้เห็นผลร้ายของการกระทำความผิด เพื่อยับยั้งมิให้บุคคลกระทำความผิด เพราะเกรงกลัวโทษที่จะได้รับ
- (๔) การข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) เป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิดขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ๒ ประการ คือ การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับอาชญากรรม และสาธารณชนจะต้องได้รับรู้ เข้าใจอย่างแน่ชัดเกี่ยวกับการลงโทษนั้น

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก (The Classical School of Criminology) ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract) และทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) มีความเกี่ยวข้องกับการใช้โทษประหารชีวิตในสังคมโดยตรง เนื่องจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนักอาชญา

วิทยาลาสิก ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเจตจำนงอิสระในการกระทำสิ่งทีก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าเสียประโยชน์เสมอ โดยมนุษย์จะมีเหตุผลในการเลือกการกระทำ และสอดคล้องทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นเนื่องจากได้พิจารณาถึงผลทีจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การลงโทษด้วยการประหารชีวิตในสังคมจะมีความสอดคล้องกับทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) และสัญญาประชาคม (Social Contract) ทีการลงโทษประหารชีวิต เพื่อให้บุคคลในสังคมเห็นว่าไม่ควรประกอบอาชญากรรม หรือการละเมิดต่อสัญญาประชาคมทีได้กำหนดไว้ เพราะโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่อให้เกิดประโยชน์ต่อการกระทำผิด หากแต่ยังทำให้มนุษย์ต้องเสียประโยชน์อันสูงสุดของชีวิต คือ การสูญเสียชีวิตเพื่อแลกกับการละเมิดสัญญาประชาคมทีได้กำหนดไว้ ดังนั้น การใช้โทษประหารชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องมีในสังคม เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้เกิดความเกรงกลัวอันจะนำไปสู่ความสงบสุขของสังคมเป็นสำคัญ

๓) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือป้องกันอาชญากรรม หรือปรับปรุงผู้กระทำผิด (Restraint Theory)

นักปรัชญาและนักกฎหมายในยุโรป อาทิ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria, 1728 – 1794) และเจเรมี เบนแธม (Jeremy Bentham, 1748 – 1832) ซึ่งเป็นผู้นำของสำนักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา สำนักอาชญาวิทยาลาสิก และนีโอ-คลาสิก ได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรม และการลงโทษผู้กระทำผิดขึ้นใหม่ โดยเชื่อว่าผู้กระทำผิดได้กระทำผิดโดยเจตนาเพื่อแสวงหาความสุข และหลีกเลี่ยงความทุกข์ ดังนั้น รัฐควรจะบัญญัติกฎหมายไว้ให้ชัดเจนว่าการกระทำใดเป็นความผิด และมีโทษบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง เพื่อให้ทุกคนในสังคมได้รับทราบ เมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้แล้วเช่นนี้ ผู้ที่ฝ่าฝืนก็จะมีผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย (สุพจน์ สุโรจน์, ๒๕๕๐)

โดยผู้นำคนสำคัญของสำนักนี้ คือ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย เป็นผู้ทีถูกขึ้นมากัดค้านการใช้อำนาจรัฐในการลงโทษทีทารุณโหดร้ายและไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งผู้มีอำนาจปกครองและผู้นำทางศาสนาใช้เป็นเครื่องมือในการกำจัดฝ่ายตรงข้าม หรือผู้ทีมีความคิดคัดค้าน และได้ลงโทษประหารชีวิตประชาชนไปเป็นจำนวนมาก โดยไม่มีการไต่สวนทีเป็นธรรม เบ็คคาเรียเรียกร้องให้มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการยุติธรรม โดยเสนอให้ผู้พิพากษามีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาความผิดของจำเลยเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ให้มีอำนาจในการกำหนดระวางโทษ และการออกกฎหมายควรเป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้น นักปรัชญาของสำนักอาชญาวิทยาลาสิกมีแนวคิดว่า รัฐได้อำนาจการปกครองมาจากประชาชน

ตามแนวคิดของทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract) รัฐจึงมีความชอบธรรมโดยความยินยอมของประชาชนที่จะใช้อำนาจออกกฎหมายควบคุมบุคคลในสังคม สำนักรนี้มีความเชื่อในทฤษฎี “เจตจำนงอิสระ” (Free Will) ที่ว่า “มนุษย์มีอิสระที่จะคิด และกระทำการใด ๆ ตามความคิด และการใช้เหตุผลของตนเอง ดังนั้น เมื่อมนุษย์กระทำการใด ๆ จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง เมื่อกระทำความผิดจึงต้องถูกลงโทษ”

เบ็คคาเรีย เป็นผู้ให้กำเนิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม คือ “ทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้ง” (Deterrence Theory) โดยเห็นว่า การลงโทษควรมีไว้เพื่อป้องกันสังคมโดยการข่มขู่ยับยั้งผู้ที่คิดจะกระทำความผิดให้เกรงกลัวโทษ การข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) แบ่งออกเป็น การข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะ (Specific Deterrence) ซึ่งเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดรายบุคคลเพื่อยับยั้งมิให้เขากระทำความผิดซ้ำ และการข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่นในสังคมทั่วไปได้เห็นโทษของการกระทำความผิด เพื่อจะได้ยับยั้งไม่กระทำความผิด (พรชัย ชันดี และคณะ, ๒๕๔๓)

ในด้านการลงโทษ นักปรัชญาและนักกฎหมายเหล่านี้ เสนอการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เน้นการนำโทษจำคุกมาใช้แทนการลงโทษรูปแบบอื่น ๆ เช่น เนรเทศ ทรมานร่างกาย หรือประหารชีวิต โดยเน้นไปที่วัตถุประสงค์เพื่อยับยั้ง ป้องกันและแก้ไข ปรับปรุงผู้กระทำความผิดซึ่งการลงโทษที่จะให้ได้ผลดังกล่าวนี้อย่างรวดเร็ว แน่นนอน มีเอกภาพ และเหมาะสมกับความผิด (สุพจน์ สุโรจน์, ๒๕๕๐)

นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้ยังสามารถจำแนกเพิ่มเติมได้ ดังนี้

- **ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่อาชญากร (Deterrence Theory)**

ทฤษฎีนี้ถือว่า การลงโทษจะทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบ และคนอื่นไม่กล้าจะกระทำความผิดเพราะกลัวถูกลงโทษ ทฤษฎีนี้สามารถแบ่งเป็นทฤษฎีย่อยได้ ๓ ทฤษฎี คือ ทฤษฎีข่มขู่เฉพาะราย (Specific deterrence Theory) เป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ตัวผู้กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดอีกต่อไป เพราะกลัวจะถูกลงโทษ ทฤษฎีข่มขู่โดยทั่วไป (General deterrence Theory) เป็นการลงโทษที่ข่มขู่บุคคลอื่นในสังคมเพื่อไม่ให้ประกอบอาชญากรรม และทฤษฎีข่มขู่ระยะยาว (Long term deterrence Theory) เป็นการลงโทษจำคุกระยะยาว รวมทั้งการให้การศึกษาทางศีลธรรมแก่ผู้กระทำความผิด (สุพจน์ สุโรจน์, ๒๕๕๐)

- **ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention Theory)**

เป็นการลงโทษเพื่อตัดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากร (Incapacitation) มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดอีกต่อไป สำหรับมาตรการในการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม ประกอบด้วย การจำคุกหรือกักขัง เพื่อป้องกันการกระทำความผิดตลอดระยะเวลาที่ต้อง

โทษกักขัง การลงโทษด้วยการตัดอวัยวะ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดสามารถใช้อวัยวะดังกล่าวในการกระทำความผิดได้อีก และการลงโทษสูงสุด คือ การประหารชีวิต อันเป็นการป้องกันพฤติกรรมอาชญากรอย่างถาวร (สุพจน์ สุโรจน์, ๒๕๕๐)

- ทฤษฎีเพื่อปรับปรุงผู้กระทำความผิด (Reformation Theory)

เป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เนื่องจากแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ที่เห็นว่า คนทุกคนเกิดมาเปรียบเสมือนผ้าขาวที่บริสุทธิ์ แต่สภาพแวดล้อมทำให้ผ้าขาวต้องมีรอยมลทิน หรือทำให้คนต้องกระทำความผิด ซึ่งแนวคิดนี้เชื่อว่าอาชญากรสามารถแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้กลับเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้ การลงโทษจึงเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูปรับปรุงตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การฝึกวิชาชีพ หรือการจัดโปรแกรมที่มีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละประเภทคดี (สุพจน์ สุโรจน์, ๒๕๕๐)

โดยแนวคิดด้านการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของนักโทษประหารก็เช่นเดียวกัน ได้มีแนวโน้มในการใช้แนวคิดเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลก มีแนวโน้มในการยกเลิกโทษประหาร รวมทั้งหลายประเทศแม้จะยังคงโทษประหาร หากแต่มีการประหารชีวิตจริงไม่มาก อันแสดงให้เห็นถึงทิศทางหรือแนวโน้มของการใช้โทษประหารของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารที่มากขึ้น เนื่องจากแนวคิดของการลงโทษ หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่มีแนวโน้มในการแก้ไขฟื้นฟู เพราะเชื่อว่าผู้ที่กระทำความผิดเป็นผู้ที่ถูกสภาพแวดล้อมบีบบังคับ ไม่ได้เป็นผู้ที่เกิดมาเพื่อเป็นอาชญากร หรือเป็นผู้ที่เป็นอาชญากรโดยกมลสันดานที่ไม่สามารถแก้ไขได้เลย

๒.๒ พัฒนาการเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและต่างประเทศ

๒.๒.๑ ประวัติ แนวคิด และพัฒนาการในประเทศไทยและต่างประเทศ

สำหรับประวัติ แนวคิด และพัฒนาการของโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่

วิวัฒนาการเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

การประหารชีวิต คือ การลงโทษโดยการทำให้เสียชีวิตโดยรัฐ เนื่องจากการประกอบอาชญากรรมของผู้ถูกประหาร คำว่า “Capital” มีต้นกำเนิดมาจากภาษาละติน ซึ่งแปลว่าเกี่ยวกับศีรษะ ดังนั้น ต้นกำเนิดของโทษประหารชีวิต คือ การลงโทษด้วยการตัดศีรษะ (Capital Punishment, 2009)

โทษประหารชีวิตได้ปรากฏให้เห็นนานมาแล้ว ดังจะเห็นได้จากในกฎหมายของประเทศจีนโบราณที่กำหนดให้มีโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้ในศตวรรษที่ ๑๘ ก่อนคริสตกาล กฎหมายของกษัตริย์ฮามูราบี ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายบาบิโลนได้กำหนดให้มีโทษประหารชีวิตสำหรับคดีอาญาที่แตกต่างกัน ๒๕ ประเภท แม้ว่าการฆาตกรรมจะไม่ได้กำหนดไว้ สำหรับการตัดสินประหารชีวิตครั้งแรกที่มีการบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์เกิดขึ้นในประเทศอียิปต์ ในศตวรรษที่ ๑๖ ก่อนคริสตกาล โดยผู้กระทำผิดเป็นผู้มีตำแหน่งชั้นสูงหรือเป็นขุนนาง ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ใช้เวทมนตร์ และถูกตัดสินให้มีการประหารชีวิต โดยในช่วงเวลาดังกล่าวผู้กระทำผิดที่ไม่ใช่ขุนนางหรือชนชั้นสูงจะถูกฆ่าด้วยขวาน (Lyons, 2003)

ในศตวรรษที่ ๑๔ ก่อนคริสตกาล ประมวลกฎหมายของชาวฮิตไทต์ ได้มีการบัญญัติโทษประหารชีวิตขึ้น นอกจากนี้ ในศตวรรษที่ ๗ ก่อนคริสตกาล ประมวลกฎหมายแดรกโคเนียนของเอเธนส์ได้กำหนดให้มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชญากรรมทุกประเภท ในศตวรรษที่ ๕ ก่อนคริสตกาล กฎหมายโรมันซึ่งได้จารึกเป็นครั้งที่ ๑๒ ได้กำหนดให้มีโทษประหารชีวิตอย่างไรก็ตาม รูปแบบของการประหารชีวิตจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคมของผู้ที่ถูกประหารชีวิตเป็นสำคัญ และการกระทำผิดที่ต้องโทษประหารชีวิต เช่น การหมิ่นประมาท การทำลายพืชพันธุ์ที่ปลูกในไร่หรือปศุสัตว์ การเผาบ้านหรือกองข้าวโพดใกล้บ้าน การหลอกลวงผู้บริโภคร การให้การเป็นพยานเท็จ การก่อความไม่สงบในยามคำคืน การฆาตกรรมบุคคลอื่นหรือบิดามารดาโดยเจตนา การขโมยทาส สำหรับการประหารชีวิตจะมีรูปแบบที่โหดร้ายทารุณ อาทิ การตรึงกางเขน การถ่วงน้ำในทะเล การฝังทั้งเป็น การตีจนกระทั่งเสียชีวิต การเลียบทะเลร่างกายจนกระทั่งเสียชีวิต นอกจากนี้ กฎหมายโรมันยังให้ความสนใจต่อการฆาตกรรมบิดามารดาซึ่งผู้ถูกกล่าวหาจะต้องดำนํ้าโดยอาจจะมีการพิสูจน์ด้วยสุนัข สัตว์ปีก งูพิษ หรือวานร สำหรับการประหารชีวิตที่มีชื่อเสียงโด่งดังในสมัยก่อนคริสตกาล คือ การประหารชีวิตในปี ๓๙๙ ก่อนคริสตกาล เมื่อโซเครตีส นักปราชญ์ชาวกรีก ถูกสั่งให้ดื่มยาพิษสำหรับการประพฤติตนเป็นคนนอกกริตและการทุจริตคอร์รัปชันต่อเยาวชน (Lyons, 2003)

นอกจากนี้ กฎหมายโมเสสได้กำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมหลายประเภท โดยปรากฏหลักฐานวิธีการประหารชีวิตที่มีความหลากหลาย อาทิ การปาด้วยก้อนหิน การแขวนคอ การตัดศีรษะ การตรึงไม้กางเขน (มีการเลียนแบบมาจากกฎหมายโรมัน) การปาด้วยก้อนหิน การเลื่อยออกเป็นชิ้น ๆ สำหรับการประหารชีวิตที่โด่งดังที่สุดในประวัติศาสตร์เกิดขึ้นประมาณคริสต์ศักราชที่ ๒๙ ซึ่งมีการตรึงกางเขนพระเยซูคริสต์ นอกเมืองเยรูซาเล็ม หลังจากนั้นประมาณ ๓๐๐ ปี จักรพรรดิโรมันซึ่งได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ได้ยกเลิกการประหารชีวิตด้วยการตรึงด้วยไม้กางเขน และการประหารชีวิตด้วยวิธีที่โหดร้ายทารุณ ในอาณาจักรโรมัน ในปี ๔๓๘ ประมวลกฎหมายธีโดซุส (Theodosius) ได้กำหนดให้มีโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมมากกว่า ๘๐ ประเภท (Lyons, 2003)

สำหรับประเทศอังกฤษได้มีอิทธิพลต่อประเทศในอาณานิคมมากกว่าประเทศที่ล่าอาณานิคมอื่น ๆ และมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานเกี่ยวกับการใช้โทษประหารชีวิต โดยประมาณ ๔๕๐ ปี ก่อนคริสตกาล ได้มีการประหารชีวิตผู้กระทำผิดด้วยการโยนลงไปในบ่อเลน ประมาณศตวรรษที่ ๑๐ ได้มีการประหารชีวิตด้วยการแขวนคอที่ตะแลงแกง ซึ่งเป็นวิธีการประหารชีวิตที่มีการใช้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม พระเจ้าวิลเลียมผู้พิชิตไม่เห็นด้วยกับการประหารชีวิต ยกเว้นในกรณีที่มีสงคราม และได้สั่งยกเลิกการประหารชีวิตสำหรับการกระทำผิดทุกประเภทคดี แต่อนุญาตให้มีการตัดอวัยวะของอาชญากรตามความเหมาะสมของการกระทำผิด ในยุคกลางจะมีการทรมานควบคู่กับการประหารชีวิต ผู้ถูกประหารจะถูกโยนลงไปในบ่อเช่นเดียวกับตะแลงแกง โดยมีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับผู้กระทำผิดในคดีรุนแรงเช่นเดียวกับในคดีที่มีความรุนแรงรองลงมา ดังตัวอย่างของการประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๑๒๗๙ มีการประหารชีวิตชาวยิว จำนวน ๒๘๙ คน โดยการแขวนคอ เนื่องจากกระทำผิดด้วยการตัดหรือทำลายเหรียญที่สำคัญ และในสมัยของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ ๑ ได้มีการประหารชีวิตยามรักษาประตูเมือง จำนวน ๒ คน เนื่องจากประตูเมืองไม่สามารถปิดได้ทันเวลาเพื่อเป็นการป้องกันการหลบหนีของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นฆาตกร นอกจากนี้ มีการประหารชีวิตเพชฌฆาตที่ต้องโทษคดีกบฏสูงสุดด้วยการเผาไฟ สำหรับเพศชายจะมีการประหารชีวิตด้วยวิธีแขวนคอ การถูกดิ่งหรือลากตัว การแบ่งร่างกายเป็นส่วน แล้วลากด้วยม้า โดยการประหารด้วยการตัดศีรษะเป็นวิธีการประหารชีวิตสำหรับชนชั้นสูงในสังคม นอกจากนี้ยังมีการประหารชีวิตด้วยการเผาไฟสำหรับผู้ที่ตั้งงานกับชาวยิว การกดขี่จะนำมาใช้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถหาว่ากระทำผิด โดยเพชฌฆาตจะนำอุปกรณ์ที่มีน้ำหนักมากดทับที่ทรวงอกของผู้ถูกกล่าวหา ในวันแรกเพชฌฆาตจะนำขนมปังเพียงเล็กน้อยมาให้รับประทาน วันที่สองจะนำน้ำดื่มที่สกปรกมาให้ดื่ม และจะมีการทรมานดังกล่าวจนกว่าผู้ถูกกล่าวหาจะรับสารภาพหรือเสียชีวิต นอกจากนี้ ภายใต้การปกครองของพระเจ้าเฮนรีที่ ๘ มีจำนวนผู้ต้องโทษประหารชีวิตสูงถึง ๗๒,๐๐๐ คน สำหรับรูปแบบของการประหารชีวิตที่เริ่มนำมาใช้ในปี ค.ศ. ๑๕๓๑ ได้แก่ การประหารชีวิตด้วยการดมในน้ำเดือด ซึ่งมีการบันทึกในประวัติศาสตร์ว่ามีการดมผู้ที่ถูกประหารชีวิตบางคนเป็นระยะเวลานานถึง ๒ ชั่วโมงก่อนเสียชีวิต สำหรับเพชฌฆาตที่ถูกประหารชีวิต เพชฌฆาตจะมีการผูกเชือกรอบคอเพื่อนำไปผูกกับหลักประหาร เมื่อเปลวไฟได้ถึงตัวผู้ถูกประหารจะเป็นการบังคับไม่ให้ผู้ถูกประหารหนีออกจากเปลวไฟไปได้ อย่างไรก็ตาม มีการประหารชีวิตด้วยวิธีนี้จำนวนมากที่ล้มเหลวไม่สามารถทำให้ผู้ถูกประหารชีวิตเสียชีวิต (Reggio, 2008)

สำหรับการประหารชีวิตในประเทศอังกฤษยังคงมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๗๐๐ เมื่ออาชญากรรมจำนวน ๒๒๒ ประเภทคดี ได้ถูกกำหนดให้ต้องโทษประหารชีวิต ซึ่งรวมทั้งการขโมยของจากบ้านที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๔๐ ชิลลิง การขโมยของจากร้านค้าที่มีมูลค่า ๕ ชิลลิง การปล้นกระต่ายที่เลี้ยงไว้ในทุ่งจำนวนมาก การตัดต้นไม้ การปลอมแปลงแสตมป์

สรรพสามิต อย่างไรก็ตาม คณะลูกขุนมีแนวโน้มที่จะไม่ตัดสินว่ากระทำผิดเมื่อมีการลงโทษที่รุนแรงและไม่ได้มีลักษณะเป็นอาชญากรรม การปฏิรูปการลงโทษได้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๒๓ โดยมีกฎหมาย ๕ ประเด็น ที่ผ่านมา ทำให้มีการยกเลิกการประหารชีวิตที่เกิดจากการประกอบอาชญากรรม ประมาณ ๑๐๐ คดี ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๓๒ - ๑๘๓๗ ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอีกจำนวนมาก แม้ว่าในปี ค.ศ. ๑๘๔๐ จะประสบความล้มเหลวจากการยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ในศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับคดีต่าง ๆ ที่เคยกำหนดไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่ได้มีความพยายามยกเลิกโทษประหารชีวิตแต่ในประเทศอังกฤษเท่านั้น หากแต่ได้มีความพยายามยกเลิกโทษประหารชีวิตทั่วยุโรป จนกระทั่งในปัจจุบันมีประเทศในยุโรปจำนวนน้อยที่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต (Reggio, 2008)

บันทึกเกี่ยวกับการประหารชีวิตของสหรัฐอเมริกา ซึ่งขณะนั้นยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษเกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๖๐๘ เมื่อมีการประหารชีวิต จอร์จ เคนดอลล์ ในมลรัฐเวอร์จิเนียอย่างเป็นทางการ สำหรับการกล่าวหาต่อการวางแผนที่ไม่ถูกต้องจากประเทศอังกฤษไปยังประเทศสเปนในปี ค.ศ. ๑๖๑๒ ผู้ว่าการมลรัฐเวอร์จิเนีย คือ โธมัส เดล ได้ทำให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ศีลธรรม และกฎอัยการศึก กำหนดให้การใช้โทษประหารชีวิตแม้กระทั่งต่อความผิดในคดีเล็กน้อย เช่น การขโมยของ ฆ่าไก่ สุนัข หรือม้า โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการค้าขายกับประเทศอินเดีย หลังจากนั้น ๗ ปี กฎหมายที่กำหนดมีความเข้มงวดน้อยลงเนื่องจากเกรงว่าจะไม่มีใครกล้าตั้งถิ่นฐานที่มลรัฐดังกล่าว (Lyons, 2003)

ใน ค.ศ. ๑๖๒๒ ได้มีการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตอาชญากรรมขึ้นเป็นครั้งแรกในมลรัฐเวอร์จิเนีย สำหรับคดีขโมยสำหรับเดเนียล แพรงค์ อาจกล่าวได้ว่าประเทศในอาณานิคมของประเทศอังกฤษบางประเทศมีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประหารชีวิตที่เข้มงวด ในขณะที่บางประเทศมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดน้อยกว่า โดยในปี ค.ศ. ๑๖๓๐ มลรัฐแมทซาชูเซตส์ได้มีการใช้โทษประหารชีวิตเป็นครั้งแรก แต่กฎหมายที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตไม่มีปรากฏให้เห็นตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ในขณะที่กฎหมายเกี่ยวกับการประหารชีวิตมีผลเกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ. ๑๖๓๖ - ๑๖๔๗ ได้มีการกำหนดขอบเขตของโทษประหารชีวิตสำหรับการกระทำผิดในคดีการฆาตกรรมโดยไตร่ตรองไว้ก่อน การมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์หรือผิดธรรมชาติ การใช้เวทมนตร์คาถา การเป็นขู้ การบุชารูปปั้น หรือการคลั่งลัทธิทางศาสนา การทำร้ายด้วยความโกรธ การข่มขืน การขโมย การเบียดความเท็จ การกบฏ การฆาตกรรมโดยไม่ได้ไตร่ตรองไว้ก่อน การวางยาพิษ และการมีพฤติกรรมโหดร้าย ในปี ค.ศ. ๑๗๔๐ กฎหมายของมลรัฐแมทซาชูเซตส์ได้กำหนดให้มีโทษประหารชีวิตสำหรับการกระทำผิด ๗ คดี ได้แก่ การฆาตกรรม การมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์หรือผิดธรรมชาติ การขโมยย่องเบา การลอบวางเพลิง การข่มขืน และการกบฏ (Reggio, 2008)

สำหรับอาณานิคมนิวยอร์ก ได้มีกฎหมายดูค ในปี ค.ศ. ๑๖๖๕ การประหารชีวิตเนื่องจากการปฏิเสธรจากพระเจ้าสำหรับบุคคลดังกล่าว ในคดีการฆาตกรรมโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

การฆาตกรรมบุคคลที่ไม่มีอาวุธหรือหนทางในการต่อสู้ การฆาตกรรมจากการทุบตีหรือจากการวางยาพิษ การมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์หรือผิดธรรมชาติ การขโมยย่องเบา การลักพาเด็ก การเบียดความเท็จ การเป็นกบฏโดยปฏิเสธรสิทธิหรืออำนาจของพระมหากษัตริย์ การสมรู้ร่วมคิดในการรุกรานเมือง หรือการไม่เชื่อฟังต่อต้านประเทศอาณานิคม นอกจากนี้ อาณานิคม ๒ แห่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้โทษประหารชีวิตที่ไม่มีความรุนแรงมากนัก ได้แก่ เซาท์ เจอร์ซี และมลรัฐเพนซิลเวเนีย โดยเซาท์ เจอร์ซี ไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตกับอาชญากรรมโดยส่วนใหญ่ ยกเว้นการกระทำผิดในคดีฆาตกรรมและคดีกบฏ (Bedau, 1982)

อย่างไรก็ตาม ภายใต้อำนาจในการสั่งการจากกษัตริย์ มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดการลงโทษอย่างรุนแรง จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๖๙๑ ต่อมา มลรัฐเพนซิลเวเนียได้มีการผ่านกฎหมายของตนเอง ในปี ค.ศ. ๑๖๘๒ และในปี ค.ศ. ๑๗๗๖ อาณานิคมส่วนใหญ่ได้มีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการประหารชีวิตอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งครอบคลุมถึงการลักลอบวางเพลิง การปล้นอย่างโจรสลัด การกบฏ การฆาตกรรม การมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์หรือผิดธรรมชาติ การขโมยย่องเบา การปล้น การข่มขืน การขโมยม้า การกบฏของทาส และการหลอกลวง ซึ่งรูปแบบของการประหารชีวิตที่มีการใช้ คือ การประหารด้วยการแขวนคอ ต่อมา ในช่วงปลายศตวรรษ ๑๙๗๐ โรดไอส์แลนด์ เป็นอาณานิคมแห่งเดียวที่มีการลดจำนวนของประเภทคดีที่ต้องโทษประหารชีวิต (Reggio, 2008)

ในขณะที่อาณานิคมบางแห่งมีการกำหนดโทษประหารชีวิตที่มีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ มลรัฐนอร์ท แคโรไลนา กำหนดให้มีการประหารชีวิตสำหรับผู้กระทำผิดในคดีฆาตกรรมข่มขืน การข่มขืนที่ถูกต้องตามกฎหมาย การขโมยทาส การขโมยเงินหรือธนบัตร การปล้นบนทางด่วน การขโมยย่องเบา การลักลอบวางเพลิง การตอนหรือตัดเอาลูกอันทะหรือรังไข่ทั้งสองออก การมีเพศสัมพันธ์ผิดธรรมชาติ การมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์ การมีเพศสัมพันธ์ในลักษณะของสัตว์ป่า การต่อสู้กันตัวต่อตัวเมื่อมีการตายเกิดขึ้น การซ่อนทาสเพื่อจะปลดปล่อยให้เป็นอิสระ การนำนิกรออกนอกรัฐเพื่อจะขาย การมีภรรยาหรือสามีสองคนในเวลาเดียวกัน การกระตุนหรือยุยงทาสให้กบฏ การปลุกปั่นในกลุ่มทาส การสมคบกันฆาตกรรม การปล้น การขโมยย่องเบา การลักลอบวางเพลิง การประทุษร้ายและคดีอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ที่มลรัฐนอร์ท แคโรไลนา ไม่มีสถานที่ในการควบคุมตัวผู้กระทำผิดหรือเรือนจำ จึงไม่มีทางเลือกอื่นที่มีความเหมาะสมกว่าการใช้โทษประหารชีวิต (Bedau, 1982)

การปฏิรูปการประหารชีวิตได้เกิดขึ้นครั้งแรกในระหว่างปี ค.ศ. ๑๗๗๖ – ๑๘๐๐ โดย เจฟสัน และคณะได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของมลรัฐเวอร์จิเนีย และเสนอให้มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับการกระทำผิดในคดีกบฏและฆาตกรรม หลังจากที่มีการโต้เถียงกันในการประชุม ในที่สุดสภานิติบัญญัติฝ่ายแพ่งต่อการลงคะแนนเสียง สำหรับผู้ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการปฏิรูปดังกล่าวที่สำคัญยิ่ง ได้แก่ นักทฤษฎีชาวยุโรป อาทิ มองเตสกีเออร์ วอลแตร์ และเบนแฮม เช่นเดียวกับการปฏิรูปเรือนจำของอังกฤษ โดยจอห์น เบลเลอร์ และจอห์น โฮเวิร์ด

โดยเฉพาะผลงานของซีชาร์ แบคคาเรีย ที่เขียนไว้ชื่อ “อาชญากรรมและการลงโทษ” (On Crimes and Punishment) ที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. ๑๗๖๗ ที่มีการนำเสนอให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตได้มีอิทธิพลสำคัญยิ่งต่อแนวคิดของประเทศสหรัฐอเมริกาให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งซีชาร์ แบคคาเรีย ได้กล่าวไว้ว่า รัฐไม่มีอำนาจที่จะทำให้บุคคลใดเสียชีวิต การประหารชีวิตเปรียบเสมือนสงครามสำหรับพลเมือง โดยการทาลายชีวิตขึ้นอยู่กับพิจารณาว่าบุคคลใดมีประโยชน์หรือไม่ประโยชน์ ซึ่งสามารถใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณาดังกล่าว โดยซีชาร์ แบคคาเรีย ได้ยอมรับการเสียชีวิตซึ่งเป็นการสร้างความปลอดภัยให้แก่สังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นยากในสังคมและจะเกิดได้ในกรณีที่สังคมมีลักษณะเป็นอนาธิปไตย ซึ่งเป็นภาวะที่ไม่มีรัฐบาลและเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายโดยพลเมืองมีแนวโน้มที่จะสูญเสียเสรีภาพ ซีชาร์ แบคคาเรีย ได้ชี้ให้เห็นถึงการลงโทษประหารชีวิต ในสมัยโรมันที่ไม่ได้เป็นการป้องกันความปลอดภัยให้แก่คนในสังคมได้อย่างแท้จริง การประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ช่วยยับยั้งการกระทำผิดของคนได้เพียงชั่วขณะเท่านั้น แต่ไม่สามารถยับยั้งการกระทำผิดของคนอื่นในสังคมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้เป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้ถูกประหารชีวิตเท่านั้น (Reggio, 2008)

ได้มีการดำเนินการยกเลิกโทษประหารชีวิตและการปรับปรุงสภาพเรือนจำให้ดีขึ้นหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา ดังจะเห็นได้จาก ดร.เบนจามิน รัช พลเมืองที่มีชื่อเสียงของมลรัฐเพนซิลเวเนียได้เสนอให้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต วิลเลียม เบรดฟอร์ด ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับความจำเป็นของการใช้โทษประหารชีวิตในมลรัฐเพนซิลเวเนียว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด ซึ่งได้ยืนยันให้มีการใช้โทษประหารชีวิตต่อไป แต่ก็ยอมรับว่าโทษประหารชีวิตไม่สามารถป้องกันอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง และเห็นว่าโทษประหารชีวิตเป็นการตัดสินที่มีความรุนแรงกว่าโทษที่ควรจะได้รับ เพราะในมลรัฐเพนซิลเวเนียและทุกมลรัฐเมื่อมีการตัดสินประหารชีวิต คณะลูกขุน และกฎหมายที่กำหนดไว้จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงคำตัดสินได้ ดังนั้น ในปี ค.ศ. ๑๗๙๔ มลรัฐเพนซิลเวเนียได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับทุกประเภทคดี ยกเว้นคดีฆาตกรรมซึ่งเป็นความผิดประเภทชั้นหนึ่ง ต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๗๙๖ เมืองนิวยอร์ก ได้มีการก่อสร้างทัณฑสถานและมีการยกเลิกการเฆี่ยน รวมทั้งมีเปลี่ยนแปลงกำหนดโทษที่ต้องประหารชีวิต จาก ๑๓ คดี ลดลงเหลือ ๒ คดี นอกจากนี้ มลรัฐเวอร์จิเนียและมลรัฐเคนตักกีก็ได้ผ่านกฎหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ในปี ค.ศ. ๑๗๙๗ มลรัฐเวอร์มอนต์ได้ลดคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตเหลือ ๓ คดี ปี ค.ศ. ๑๘๑๐ มลรัฐแมรีแลนด์ได้ลดคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตเหลือ ๔ คดี ในปี ค.ศ. ๑๘๑๒ มลรัฐนิวแฮมเชียร์ได้ลดคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตเหลือ ๒ คดี และปี ค.ศ. ๑๘๑๕ มลรัฐโอไฮโอได้ลดคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตเหลือ ๒ คดี ซึ่งแต่ละมลรัฐดังกล่าวได้มีการก่อสร้างเรือนจำหรือทัณฑสถานควบคู่ไปด้วย อย่างไรก็ตาม มีมลรัฐจำนวนน้อยที่ดำเนินการสวนกระแสดังกล่าว อาทิ มลรัฐโรดไอแลนด์ ยังคงโทษประหารชีวิตสำหรับผู้กระทำผิดในคดีข่มขืนและลอบวางเพลิง มลรัฐแมซซาชูเซตส์ มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ และมลรัฐ

คอนเนกทิวิต ได้เพิ่มจำนวนคดีสำหรับต้องโทษประหารชีวิตเพิ่มจาก ๖ คดี เป็น ๑๐ คดี โดยเพิ่มคดีการมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์หรือผิดธรรมชาติ การทำให้ผู้อื่นพิการ การปล้น และการปลอมแปลง นอกจากนี้ มลรัฐทางตอนใต้ของสหรัฐอเมริกาจำนวนมากได้มีการเพิ่มโทษประหารชีวิตสำหรับหลายประเภทคดี โดยเฉพาะทาส (Reggio, 2008)

ยุคสมัยที่มีการปฏิรูปที่สำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๓๓ - ๑๘๕๓ โดยการประหารชีวิตในที่สาธารณะถูกมองจากสังคมว่าเป็นสิ่งที่มีความโหดร้ายทารุณ บางครั้งได้มีการแสดงการประหารชีวิตโดยการแขวนคอให้แก่ผู้ชมจำนวนมาก ซึ่งพ่อค้าท้องถิ่นได้มีการขายของที่ระลึกและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ยังมีการปลุกหรือการทะเลาะวิวาทระหว่างผู้เข้าชม เพื่อให้ได้ที่ดีที่สุดในการชมการประหารชีวิต ผู้เข้าชมบางคนได้มีการสาปแช่งเหยื่ออาชญากรรมและพยายามดึงหรือทำลายตะแลงแกงหรือเชือก เพื่อเป็นสิ่งเตือนใจ รวมทั้งการช่วยชีวิต การใช้ความรุนแรงและการเมาสุรามักจะเกิดขึ้นในยามค่ำคืนของการประหารชีวิต หลายมลรัฐจึงมีการประกาศใช้กฎหมายให้มีการประหารชีวิตด้วยการแขวนคอที่มีความเป็นส่วนตัว โดยในปี ค.ศ. ๑๘๓๓ มลรัฐโรดไอแลนด์ ปี ค.ศ. ๑๘๓๔ ที่มลรัฐเพนซิลเวเนีย และ ปี ค.ศ. ๑๘๓๕ ที่มลรัฐนิวยอร์ก มลรัฐแมซซาชูเซตส์ และมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ได้มีการยกเลิกการประหารชีวิตในที่สาธารณะทั้งหมด นอกจากนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๔๙ ได้มีการกำหนดให้มีการประหารชีวิตในสถานที่เฉพาะที่มีความเป็นส่วนตัวจำนวน ๑๕ มลรัฐ การเปลี่ยนแปลงการประหารชีวิตดังกล่าวได้รับการต่อต้านจากนักโทษประหารชีวิตจำนวนมากที่เห็นว่าการประหารชีวิตในที่สาธารณะจะเป็นการทำให้ประชาชนที่ชมการประหารได้มีการหลั่งน้ำตาออกมาเพื่อเป็นการต่อต้านการประหารชีวิต ตัวอย่างเช่นในปี ค.ศ. ๑๘๓๕ หลังจากที่มีมลรัฐเมน (Maine) ได้มีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดการเลื่อนการประหารชีวิตออกไปหลังจากที่มีประชาชนที่รอชมการประหารมากกว่า ๑๐,๐๐๐ คน ได้ก่อความไม่สงบโดยไม่รักษากฎระเบียบและมีการต่อสู้ทำร้ายกัน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้าไปควบคุมความวุ่นวาย ดังนั้น นักโทษประหารในคดีอุกฉกรรจ์ร้ายแรงจึงถูกควบคุมตัวในเรือนจำในฐานะแรงงานคนหนึ่ง และจะถูกประหารชีวิตภายหลังจากที่ได้จำคุกมาแล้วเป็นระยะเวลา ๑ ปี โดยได้รับคำสั่งจากผู้ว่าการรัฐเท่านั้น หากไม่ได้รับคำสั่งประหารชีวิตจากผู้ว่าการรัฐ ภายใต้กฎหมายของมลรัฐเมน (Maine) นักโทษประหารจะต้องโทษจำคุกเป็นระยะเวลา ๒๗ ปี แม้ว่าหลายมลรัฐจะมีการกล่าวถึงคุณธรรมของการประหารชีวิตแต่อย่างไรก็ตาม ไม่มีมลรัฐใดที่ดำเนินการได้เช่นเดียวกับมลรัฐเมน (Maine) ซึ่งผู้ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการปฏิรูปการประหารชีวิต ได้แก่ นักบวชที่มีการรวมกลุ่มกันเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการประหารชีวิต (Bedau, 1982)

ในที่สุด ค.ศ. ๑๘๔๖ มลรัฐมิชิแกนมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตเป็นมลรัฐแรกสำหรับทุกคดีประเภท ยกเว้นคดีกบฏต่อมลรัฐ โดยประเภทคดีอื่น ๆ ทางมลรัฐไม่ได้มีการประหารชีวิตมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๓๐ ก่อนที่จะมีสถานภาพเป็นมลรัฐ ต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๘๕๒

มลรัฐโรดไอแลนด์ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งนำโดยผู้ที่เคร่งศาสนา ในปีเดียวกันมลรัฐแมทซาชูเซตส์ได้กำหนดให้มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับผู้ต้องโทษในคดีฆาตกรรมซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงชั้นหนึ่ง และในปี ค.ศ. ๑๘๕๓ มลรัฐวิสคอนซินได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตหลังจากที่มีการประหารชีวิตที่นากลัว เนื่องจากเหยื่อที่ยังมีความโกรธแค้นต่อนักโทษได้เข้าไปดิ่งเชือกที่ตะแลงแกงในเวลา ๕ นาที ก่อนที่เชือกจะทำหน้าที่แขวนคือนักโทษที่ถูกประหารได้ลื่นหลุดลง ทำให้นักโทษประหารต้องใช้ระยะเวลานานถึง ๑๘ นาที ก่อนที่จะล้มลงหายใจ (Hagan, 1989)

ในระหว่างครึ่งศตวรรษหลังของการยกเลิกโทษประหารชีวิต หลายมลรัฐได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยหลายมลรัฐได้ออกกฎหมายให้มีการใช้ดุลพินิจในการใช้โทษประหารชีวิตตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๙๕ ซึ่งไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการรักษาชีวิต หากแต่เพื่อเพิ่มการลงโทษและประหารชีวิตฆาตกร แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ต้องการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตยังคงได้รับชัยชนะบ้าง โดยมลรัฐเมน (Maine) ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ต่อมา มีการกลับมาใช้และมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอีกครั้ง ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๗๖ - ๑๘๘๗ นอกจากนี้ มลรัฐโอไฮโอได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นระยะเวลา ๖ ปี และมลรัฐแคนซัสได้มีการออกกฎหมายการยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งมีการปฏิบัติอย่างจริงจังในการยกเลิกโทษประหารชีวิต (Hagan, 1989)

ต่อมา ได้มีการประหารชีวิตในรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ การประหารชีวิตด้วยการใช้เก้าอี้ไฟฟ้า โดยบริษัท เอดิสัน ได้เสนอทางเลือกในการประหารชีวิตรูปแบบใหม่ โดยมีการนำเสนอการประหารชีวิตด้วยไฟฟ้าโดยใช้สัตว์ทดลองซึ่งประชาชนได้ให้เหตุผลว่าหากการประหารชีวิตด้วยไฟฟ้าสามารถกระทำต่อสัตว์ การประหารดังกล่าวย่อมสามารถกระทำต่อมนุษย์เช่นเดียวกัน โดยในปี ค.ศ. ๑๘๘๘ มลรัฐนิวยอร์กได้มีการรื้อตะแลงแกงสำหรับการประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ และมีการนำการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้ามาใช้เป็นครั้งแรกโดยนักโทษประหารที่ต้องโทษประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าคนแรก คือ วิลเลียม เคลมเมอร์ ในปี ค.ศ. ๑๘๙๐ แม้ว่าการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าในครั้งแรกจะมีความยุ่งยากบ้าง แต่ต่อมามีหลายมลรัฐได้มีการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าตามมาเช่นเดียวกัน (Hagan, 1989)

การปฏิรูปการประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เกิดขึ้นเป็นครั้งที่สองในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๙๕ - ๑๙๑๗ โดยในปี ค.ศ. ๑๘๙๗ สภาองเกรสได้ผ่านกฎหมายลดจำนวนการตายจากอาชญากรรม ต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๙๐๖ มลรัฐแคนซัสได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต นอกจากนี้ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๑๑ - ๑๙๑๗ ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตใน ๘ มลรัฐ ได้แก่ มินนิโซตา นอร์ท ดาโกตา เซาท์ ดาโกตา โอเรกอน แอริโซนา มิสซูรี และเทนเนสซี โดยในระยะหลังมลรัฐเหล่านี้ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับคดีทุกประเภท

ยกเว้นคดีข่มขืน นอกจากนี้ มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในมลรัฐอื่น ๆ ปรากฏว่ามีแนวโน้มที่จะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต (Reggio, 2008)

อย่างไรก็ตาม ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๑๗ – ๑๙๕๕ การยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต มีแนวโน้มที่ไม่มีการกล่าวถึงมากนักดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา โดยในปี ค.ศ. ๑๙๑๙ – ๑๙๒๐ มลรัฐวอชิงตัน มลรัฐแอริโซนา และมลรัฐโอเรกอน ได้นำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้อีกครั้ง โดยในปี ค.ศ. ๑๙๒๔ การประหารชีวิตด้วยการใช้แก๊สโซยาไนต์เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่เนวาดา โดย จี จอน (Gee Jon) ได้เป็นนักโทษประหารคนแรกที่ต้องโทษประหารชีวิตด้วยแก๊ส โดยทางมลรัฐต้องการให้มีการปล่อยแก๊สโซยาไนต์ให้แก่จอนในขณะที่นอนหลับตอนกลางคืนเพื่อหลีกเลี่ยงมนุษยชนในการประหารชีวิต แต่แนวคิดดังกล่าวได้ถูกยกเลิกเพราะมีความยุ่งยาก จึงมีการสร้างห้องประหารด้วยแก๊สขึ้นอย่างเร่งรีบ ต่อมา ได้มีการพัฒนารูปแบบการประหารชีวิตด้วยวิธีการที่ทันสมัยมากขึ้น เมื่อพบว่าการประหารชีวิตด้วยรูปแบบเดิมประสบปัญหาที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เจริญ โดยในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ นางอีวา ดีแกน (Eva Dugan) เป็นนักโทษประหารหญิงคนแรกที่ต้องโทษประหารที่มลรัฐแอริโซนา การประหารชีวิตได้ทำอย่างสุกเอาเผากิน ไม่ได้คำนึงถึงตัวผู้ถูกประหารชีวิต เมื่อพิจารณาได้มีการประเมินตำแหน่งในการประหารผิดทำให้ศีรษะของนางอีวา ดีแกนหลุดออกจากตัว หลายมลรัฐจึงมีการเปลี่ยนแปลงการประหารชีวิตจากการแขวนคอ เป็นการใช้อิทธิไฟฟ้าและการใช้แก๊ส ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวผู้ต่อต้านการประหารชีวิตได้มีการเรียกร้องให้มีการยกเลิกการประหารชีวิตทั่วประเทศ แต่ได้รับผลสะท้อนกลับมาเพียงเล็กน้อย แม้ว่าจะมีการประท้วงต่อการประหารชีวิต แต่มีการต่อต้านการใช้โทษประหารชีวิตไม่มากนัก ซึ่งแท้จริงแล้วในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีการต่อต้านระบบคอมมิวนิสต์ที่กำลังเกิดขึ้นและสร้างความหวาดกลัวให้แก่คนเป็นจำนวนมาก โดยผู้ว่าการรัฐเท็กซัสได้กล่าวว่าโทษประหารชีวิตมีความจำเป็นต่อผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกับกลุ่มคอมมิวนิสต์ (Reggio, 2008)

การต่อต้านโทษประหารชีวิตได้เกิดขึ้นอีกครั้ง ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๕ – ๑๙๗๒ โดยประเทศอังกฤษและแคนาดาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตอย่างละเอียด ซึ่งมีการวิจารณ์การประหารชีวิตอย่างมาก รวมทั้งข้อมูลที่เผยแพร่จากนักโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการนำเสนอผ่านทางหนังสือและภาพยนตร์ เช่น นักโทษในคดีลักพาเด็ก คาร์ล เชสแมน (Caryl Chessman) ได้นำไปสู่ผลงานเขียนที่ตีพิมพ์ในชื่อ “Cell 2455 Death Row and Trial by Ordeal” หรือ นักโทษประหาร บาบาร่า แกรแฮม ที่ภายหลังการประหารชีวิตได้นำไปสู่หนังสือและภาพยนตร์เรื่อง “I Want to Live !” ได้มีการเผยแพร่เรื่องราวการประหารชีวิตผ่านทางโทรทัศน์ ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ได้มีการยกเลิกการประหารชีวิตในมลรัฐฮาวาย มลรัฐอลาสก้า และมลรัฐเดลาแวร์ ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในปีถัดไป และมีการนำกลับมาใช้ใหม่ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ มลรัฐมิชิแกนมีการยกเลิก

โทษประหารชีวิตสำหรับคดีกบฏ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในมลรัฐโอเรกอน ปี ค.ศ. ๑๙๖๕ มลรัฐไอโอวา มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ มลรัฐเวสต์เวอร์จิเนีย และมลรัฐเวอร์มอนต์ ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต และปี ค.ศ. ๑๙๖๙ มลรัฐนิวเม็กซิโกมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต (Reggio, 2008)

การพยายามยกเลิกโทษประหารชีวิตในแต่ละมลรัฐเป็นสิ่งที่ยากที่สุด ดังนั้น การยกเลิกโทษประหารชีวิตจึงมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามผ่านศาล ซึ่งได้ประสบความสำเร็จ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๑๙๗๒ กรณีของ เพอร์แมน ในมลรัฐจอร์เจีย แม้ผู้พิพากษา จะมีความเห็นที่แตกต่างกัน แต่เสียงส่วนใหญ่ได้เห็นว่าการใช้โทษประหารชีวิตเป็นการสร้างความแตกต่างและเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้าย การดำเนินการยกเลิกโทษประหารชีวิต ผ่านทางระบบศาลทำให้เกิดการสิ้นสุดของการลงโทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม ผู้ที่สนับสนุน ให้มีการประหารชีวิตได้เสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตที่เป็นการลดความแตกต่าง ของการตัดสินประหารชีวิต ซึ่งขึ้นอยู่กับเสียงส่วนใหญ่ของคณะผู้พิพากษา ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๕ มลรัฐจำนวน ๓๓ มลรัฐ จึงได้ผ่านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตขึ้นอีกครั้ง และมีผู้ต้องขังประมาณเกือบ ๒๐๐ คน ที่เป็นนักโทษประหาร ในเกริกก์ มลรัฐจอร์เจีย ปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ศาลสูงสุดได้สนับสนุนการผ่านกฎหมายประหารชีวิตรูปแบบใหม่และได้ชี้ให้เห็นว่าการประหารชีวิตไม่ได้เป็นการลงโทษที่มีความโหดร้าย หรือมีความผิดปกติแตกต่าง จากการลงโทษในรูปแบบอื่นแต่อย่างใด การประหารชีวิตจึงได้เริ่มต้นขึ้นอีกครั้ง รวมทั้ง การประหารชีวิตรูปแบบใหม่ได้เกิดขึ้นตามมา โดยมลรัฐโอคลาโฮมาได้ผ่านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาขึ้นเป็นครั้งแรกโดยมีพื้นฐานที่สำคัญ คือ เป็นการประหยัด ค่าใช้จ่ายและเป็นการดำเนินการประหารชีวิตที่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ในขณะที่หากมีการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าซึ่งไม่ได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานถึง ๑๑ ปี จะก่อให้เกิด ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการซ่อมแซมที่มีราคาสูง หรือหากมีการประหารชีวิตด้วยการใช้แก๊สพิษ จะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายจากการสร้างห้องประหารประมาณมากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์ หากแต่ การประหารชีวิตด้วยการฉีดยาจะมีค่าใช้จ่ายเพียง ๑๐ - ๑๕ ดอลลาร์ ต่อการประหารนักโทษ ๑ คน (Reggio, 2008)

นอกจากนี้ ได้มีการขับเคลื่อนให้มีการใช้โทษประหารชีวิตเพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้กับสังคม โดยนักการเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับมลรัฐได้มีการกำหนดกฎหมายและเรียกร้องให้มีการประหารชีวิตมากขึ้น ตลอดจนการใช้โทษประหารชีวิต สำหรับอาชญากรรมหลายประเภทและการใช้โทษจำคุกที่มีระยะเวลามากขึ้นสำหรับผู้กระทำผิด โดยมีการเรียกร้องให้มีการลงโทษที่มีความรุนแรงและรวดเร็วมากขึ้น อันทำให้อาชญากรรม มีจำนวนไม่มากขึ้นและไม่มีความรุนแรงมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา แม้ว่าสำนักงานสอบสวนกลาง (Federal Bureau of Investigation : FBI) ได้แสดงให้เห็นถึงสถิติอาชญากรรมที่มีจำนวน มากขึ้นเรื่อย ๆ ดังจะเห็นได้จากสถิติการฆาตกรรมในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ มีจำนวนฆาตกร ๙.๓ คน

ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ มีจำนวนฆาตกร ๙.๔ คน ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน (Reggio, 2008)

ความสำคัญของการตัดสินประหารชีวิตได้ขึ้นอยู่กับศาลสูงสุดเป็นสำคัญ โดยจะเห็นได้จากข้ออ้างที่สำคัญทางกฎหมายของบางมลรัฐ ดังนี้

Wilkerson v. Utah 99 U.S. 130 (1878) ศาลได้สนับสนุนให้มีการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า เนื่องจากการประหารชีวิตด้วยรูปแบบอื่นเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ อาทิ การประหารชีวิตด้วยการลาก การดัดร่างกายโดยแยกเป็นสีก้อน การควักเอาตับไตไส้พุงออกขณะที่ยังมีชีวิต การตัดศีรษะ การแยกร่างกายออกเป็นสีก้อน ๆ ในที่สาธารณะ การเผาขณะที่กำลังมีชีวิต และการประหารในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมีความโหดร้ายทารุณ และเป็นสิ่งที่ต้องห้าม

Weems v. U.S. 217 U.S. 349 (1910) ศาลจะไม่ตัดสินลงโทษที่มีความโหดร้าย และการลงโทษที่มีรูปแบบผิดปกติ โดยจะไม่กำหนดขอบเขตของการลงโทษด้วยความโหดร้าย และผิดปกติว่าเป็นรูปแบบของความชั่วร้าย โดยจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงความหมายของการลงโทษที่โหดร้ายและผิดปกติ

Louisiana ex rel. Francis v. Resweber 329 U.S. 459 (1947) เมื่อ ๓ พฤษภาคม ๑๙๔๖ นักโทษประหารในคดีอุกฉกรรจ์ ชื่อ วิลลี ฟรานซิส (Willie Francis) อายุ ๑๗ ปี ได้ถูกประหารชีวิตด้วยการใช้เก้าอี้ไฟฟ้า ซึ่งเมื่อได้นั่งบนเก้าอี้ไฟฟ้าและมีการกดสวิตช์สำหรับประหาร ปรากฏว่าเกิดความผิดพลาดของการประหารชีวิต แม้ว่านักโทษดังกล่าวจะมีอาการช็อคอย่างรุนแรง แต่นักโทษประหารยังคงมีชีวิตอยู่ จึงได้มีการนำตัวนักโทษประหารดังกล่าวจากเก้าอี้ไฟฟ้าไปยังห้องขัง ต่อมาได้มีการพิจารณาการประหารใหม่ เกิดขึ้นภายหลัง ๖ วันหลังจากนั้น ซึ่งคณะผู้พิพากษา ๕ ต่อ ๔ เห็นว่าการประหารชีวิตที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณหรือมีความผิดปกติแต่อย่างใด เพื่อให้การดำเนินการประหารชีวิตได้เสร็จสิ้นตามคำพิพากษา ความโหดร้ายที่เกิดขึ้นที่ตามมาจากการประหารชีวิตดังกล่าวข้างต้นไม่ได้เป็นความโหดร้ายที่มีความจำเป็นในการทำให้มนุษย์เสียชีวิตจากการประหาร ดังนั้น นักโทษประหารชีวิตดังกล่าวจึงต้องถูกประหารชีวิต

Tropp v. Dulles 356 U.S. 86 (1958) ศาลได้มีระเบียบว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษประหารชีวิตจะต้องพิจารณาถึงความโหดร้ายและความผิดธรรมดา หากผู้ใดต้องพบกับความทุกข์ทรมาน ความโหดร้ายที่รุนแรงมากเกินไป หรือการลงโทษที่ผิดธรรมดา จะต้องไม่มีการปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามความเจริญก้าวหน้าของสังคม

Furman v. Georgia 408 U.S. 238 (1972) ศาลได้พิจารณาถึงการลงโทษประหารชีวิตจะต้องไม่มีความโหดร้ายทารุณหรือผิดธรรมดา โดยมีความเกี่ยวข้องกับกรณีต่อไปนี้

๑. มีความรุนแรงมากเกินไปสำหรับอาชญากรรมนั้น
๒. การประหารชีวิตที่ไร้เหตุผลตามอำเภอใจ โดยบางคนถูกลงโทษ ในขณะที่บางคนไม่ถูกลงโทษ ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน
๓. ความรู้สึกของสังคมต่อความยุติธรรมที่มีต่อผู้กระทำผิด
๔. เป็นการลงโทษที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพเช่นเดียวกับการลงโทษที่ไม่รุนแรง

Gregg v. Georgia 428 U.S. 153 (1976) ศาลได้สนับสนุนให้มีการผ่านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตใหม่อีกครั้ง และเห็นว่าการประหารชีวิตไม่ได้เป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ หรือการลงโทษที่ผิดธรรมดา

Tison v. Arizona 481 U.S. 137 (1987) ศาลได้สนับสนุนให้มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับการกระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ที่สำคัญที่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน

Thompson v. Oklahoma 108 S. Ct. 2687 (1987) ศาลได้พิจารณาถึงการประหารชีวิตฆาตกรผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี โดยเหยื่อเป็นน้องสาว ซึ่งนักโทษประหารได้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ที่ทำร้ายร่างกายน้องสาว โดยนักโทษและพรรคพวกอีก ๓ คน ได้ทำร้ายร่างกายเหยื่อและยิงซ้ำ ตัดคอหอย แหว่งทรวงอกและช่องท้อง ผูกมัดด้วยอริสคอนกรีตและโยนศพไปในแม่น้ำ จนกระทั่งผ่านไป ๔ สัปดาห์ จึงพบศพ ผู้กระทำผิดทั้ง ๔ คน ได้ต้องโทษประหารชีวิตและมีการแยกควบคุมตัวโดยผู้พิพากษา จำนวน ๕ ต่อ ๓ ได้เห็นว่าการตัดสินประหารชีวิตทอมป์สันเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้าย และผิดธรรมดา โดยเห็นว่าควรมีการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ต้องโทษประหารชีวิต โดยรัฐควรริบแรงในการออกกฎหมายกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ต้องโทษประหารชีวิต

Penry v. Lynaugh 492 U.S. [sic] (1989) ศาลได้กำหนดว่าผู้กระทำผิดที่พิจารณาเห็นว่าเป็นผู้ที่ปัญญาอ่อน แต่มีสติหรือสุขภาพจิตดี ตามกฎหมายควรต้องโทษประหารชีวิต ซึ่งวิธีการลงโทษดังกล่าวไม่ใช่เป็นวิธีการที่มีความโหดร้ายหรือผิดธรรมดา ภายใต้กฎหมายที่คณะลูกขุนได้พิจารณาให้โอกาสในสถานการณ์ดังกล่าวให้เบาบางลง ในกรณีนี้ผู้กระทำผิดมีอายุสมองเทียบเท่ากับอายุสมองของเด็กอายุ ๖ ขวบ

ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มที่จะใช้โทษประหารชีวิตน้อยลง โดยได้มีผู้สนับสนุนให้ผู้ต้องโทษประหารชีวิตได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการพักการลงโทษแทนโทษประหารชีวิต (Reggio, 2008)

รูปแบบการประหารชีวิต

การใช้โทษประหารชีวิตมีมาเป็นระยะเวลานานตามที่มีบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น สำหรับรูปแบบของการใช้โทษประหารชีวิตซึ่งปรากฏจากบันทึกในประวัติศาสตร์ ปรากฏว่าชนเผ่าพื้นเมืองจำนวนมากได้มีการใช้โทษประหารชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม การลงโทษของชุมชนสำหรับผู้กระทำผิดประกอบด้วย การจ่ายค่าชดเชยจากผู้กระทำผิด

การลงโทษทางร่างกาย การไม่คบหาสมาคมด้วย การเนรเทศ และการประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม ในชุมชนขนาดเล็ก การประกอบอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยและการฆาตกรรมเป็นอาชญากรรมที่เกิดจากความโกรธ ยิ่งไปกว่านั้นสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังลังเลต่อการลงโทษด้วยการประหารชีวิตสมาชิกของชุมชน ดังนั้น การประหารชีวิตหรือการเนรเทศจึงไม่ค่อยปรากฏขึ้นในชุมชน ซึ่งการลงโทษที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยส่วนใหญ่จะใช้เพียงการลงโทษด้วยการจำคุก ค่าชดเชยและการไม่คบหาสมาคมด้วย ซึ่งมีความเพียงพอต่อโทษที่กระทำผิดของกระบวนการยุติธรรมแล้ว (Capital Punishment, 2008)

อย่างไรก็ตาม การลงโทษในรูปแบบดังกล่าวอาจไม่มีประสิทธิภาพต่อความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชญากรรมของคนภายนอกชุมชน ซึ่งอาชญากรรมที่ประกอบโดยบุคคลภายนอกจะถูกมองว่าเป็นการกระทำที่มีความรุนแรงและควรได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง ซึ่งรูปแบบของการลงโทษมีความหลากหลายรูปแบบ อาทิ การเขียนดี การตกเป็นทาส และการประหารชีวิต หากแต่ความรับผิดชอบที่กระทำผิดโดยชนเผ่าเพื่อนบ้านหรือชุมชนใกล้เคียงประกอบด้วยการขอโทษอย่างเป็นทางการ การจ่ายค่าชดเชย การให้ที่ดินที่เป็นมรดกตกทอด (Capital Punishment, 2008)

ความอาฆาตแค้นระหว่างตระกูลเกิดขึ้นเมื่อการตัดสินชี้ขาดระหว่างตระกูลหรือเผ่าประสบความล้มเหลว หรือไม่มีระบบในการทำหน้าที่ตัดสินชี้ขาด โดยรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมจะเป็นรูปแบบที่ธรรมดาก่อนที่จะมีระบบการตัดสินของทางรัฐหรือองค์กรทางศาสนาเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากอาชญากรรม ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องที่ดิน และข้อกำหนด (a code of honor) การกระทำที่โต้ตอบภายใต้ข้อกำหนดเป็นความสามารถของสังคมที่จะปกป้องตนเองและแสดงให้ศัตรูได้เห็นว่า การทำลายทรัพย์สิน การละเมิดสิทธิ หรือการทำร้ายบุคคลจะไม่ถูกลงโทษ อย่างไรก็ตาม เป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่าการกระทำใดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากความอาฆาตพยาบาทระหว่างตระกูล หรือการต้องการเอาชนะ (Capital Punishment, 2008)

สำหรับโทษประหารชีวิตที่ใช้ลงโทษผู้กระทำผิดในอดีตมักเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ โดยรูปแบบของการลงโทษประหารชีวิตตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันที่มีการจดบันทึกในประวัติศาสตร์ทั่วโลกที่มีลักษณะสำคัญ ได้แก่

- การใส่ในล้อเกวียน (Breaking wheel) โดยการผูกผู้ถูกประหารติดกับล้อเกวียน และตีด้วยกระบองเหล็กจนกระทั่งเสียชีวิต หรือการนำผู้ถูกประหารผูกติดกับล้อเกวียนแล้วเหวี่ยงล้อเกวียนให้กระแทกจนกระทั่งเสียชีวิต
- การต้มในน้ำเดือด (Boiling to Death) โดยการนำผู้ถูกประหารใส่ในน้ำ น้ำมัน เเทียม หรือของเหลวที่ต้มเดือด
- การเผาทั้งเป็น (Burning) โดยการนำผู้ถูกประหารเผาทั้งเป็น ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ประหารผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นแม่มด
- การฝังทั้งเป็น (Burial) โดยการนำผู้ที่ถูกประหารฝังทั้งเป็น

- การถ่วงน้ำ (Drowning)
 - การแล่เนื้ออวัยวะ (Flaying)
 - การฉีกเนื้อเป็นแผ่นบาง ๆ (Slow slicing)
 - การควักเอาเครื่องในออกจากร่างกาย (Disembowelment)
 - การเสียบหรือแทง (Impalement) โดยการเสียบร่างกายของผู้ถูกประหารกับไม้ที่มีความแหลมคม ให้ร่างกายเสียบติดอยู่กับไม้ดังกล่าว
 - การเสียบแทงด้วยของแหลมคม (Stabbing) โดยการนำของแหลมคมเสียบร่างกายผู้ถูกประหารชีวิต อาทิ การแทงคอหอย ได้รับความเจ็บปวดและเลือดไหลจากร่างกายจนกระทั่งเสียชีวิต
 - การตรึงไม้กางเขน (Crucifixion) โดยมีการตอกเล็บเพื่อตรึงกับไม้กางเขน ซึ่งยังคงมีการใช้ประหารชีวิตในประเทศฟิลิปปินส์ ในปี ๒๐๐๖
 - การบดเหยียบ รวมทั้งการให้ช้างเหยียบ (Crushing)
 - การใช้เหล็กกรีดร่างกาย (Iron Maiden) เป็นการทรมานร่างกายผู้กระทำความผิดด้วยการใช้เหล็กกรีดร่างกายผู้ต้องโทษประหารให้ได้รับการทรมานหรือเสียชีวิต
 - การปาดด้วยก้อนหิน (Stoning)
 - การตัดออกเป็นส่วน ๆ (Dismemberment) โดยการนำผู้ถูกประหารผูกแขวนขาทั้งสองข้าง แล้วมีการดึงแขนขาของผู้ถูกประหารชีวิต อาทิ การใช้มีดให้แยกจากร่างกายจนกระทั่งเสียชีวิต
 - การเลื่อย (Sawing) โดยการนำผู้ถูกประหารเลื่อยอวัยวะในร่างกายออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย
 - การให้ดื่มยาพิษจนกระทั่งเสียชีวิต (Poison)
 - การปล่อยให้อยู่ร่วมกับงูพิษ (Snake Pit)
 - การปล่อยเกาะจนกระทั่งเสียชีวิต (Marooning)
 - การปล่อยให้อดอาหารจนกระทั่งเสียชีวิต (Starvation)
 - การใส่กรงนกและปล่อยให้เสียชีวิต
เป็นการประหารชีวิตที่เกิดขึ้นในประเทศอัฟกานิสถาน ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๒๑ โดยการนำผู้ต้องโทษประหารใส่ในกรงนกและแขวนไว้ในที่สูงจนกระทั่งเสียชีวิต
 - การให้นักโทษประหารได้ต่อสู้กับสิงโตซึ่งเกิดขึ้นในสมัยโรมัน
 - การประหารชีวิตด้วยเครื่อง Garrote ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ยึดศีรษะหรือเท้า และหมุนอุปกรณ์ที่ยึดตรึงกับคอ ทำให้ขาดอากาศและเสียชีวิตในที่สุด
 - การตัดศีรษะออก (Decapitation)
 - การใช้กิโยตินในการตัดศีรษะ (Guillotine)
- เนื่องจากการประหารชีวิตที่มีแนวโน้มในการเน้นสิทธิมนุษยชนและต้องการลด

ความโหดร้ายทารุณและความเจ็บปวดทรมานจากการประหารชีวิต ประเทศฝรั่งเศส จึงได้มีการพัฒนาเครื่องกิโยตินสำหรับการประหารชีวิตขึ้นในตอนปลายศตวรรษที่ ๑๘

- การแขวนคอ (Hanging)

ในช่วงต้นศตวรรษที่ ๑๙ ประเทศอังกฤษได้มีการยกเลิกการประหารชีวิตด้วยการลากดึง หรือการใช้ผ้าผูกร่างกายเป็นสี่ส่วนแล้วดึงแยกออกจากร่างกาย มาเป็นการประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ

- การใช้แก๊สไนโตรเจน (Nitrogen Asphyxiation)

ได้มีการเสนอให้มีการประหารในปี ค.ศ. ๑๙๙๕ แต่จนกระทั่งในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ยังไม่เคยมีการประหารชีวิตด้วยวิธีนี้ (Capital Punishment, 2008)

รูปแบบการประหารชีวิตในปัจจุบัน

สำหรับรูปแบบของการประหารชีวิตที่สำคัญที่มีการใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในปัจจุบัน ได้แก่

๑. การฉีดยาพิษเข้าร่างกาย (Lethal injection)

วิธีการประหารชีวิตโดยการฉีดยาพิษเข้าไปในร่างกายของนักโทษ มีวิธีการเป็น ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นแรก จะฉีดยา Sodium Thiopental Barbiturate ซึ่งจะทำให้นักโทษหมดสติ

ขั้นตอนที่ ๒ จากนั้นจะฉีดยา Pancuronium Bromide ซึ่งจะทำให้กล้ามเนื้อคลายให้ปอดและกระบังลมหยุดทำงาน

ขั้นตอนที่ ๓ ฉีดยา Potassium Chloride เข้าไปจะทำให้หัวใจหยุดทำงาน

หลายฝ่ายให้ความเห็นว่า “การประหารชีวิตวิธีนี้เป็นวิธีที่มีมนุษยธรรมมากที่สุด” แต่แพทย์กล่าวว่า วิธีการประหารชีวิตวิธีนี้จะกระทำได้ยาก ถ้าหากว่านักโทษผู้นั้นติดยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักโทษประหาร (Capital Punishment, 2008)

๒. การนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า (Electric Chair)

นักโทษจะต้องนั่งอยู่ที่เก้าอี้ซึ่งถูกสร้างโดยเฉพาะ นักโทษจะถูกโกนผมและขนตามร่างกายออกทั้งหมด เพื่อจะทำให้กระแสไฟฟ้าเข้าไปในร่างกายของนักโทษได้ง่าย เมื่อมีการเปิดกระแสไฟฟ้า ร่างกายของนักโทษก็จะกระตุกโดยมีผ้าคาดรัดตัวไว้ เกิดอาการอาเจียน ปัสสาวะ อุจจาระ ออกทั้งหมด ผู้ที่เคยเห็นโทษประหารชีวิตด้วยวิธีการนี้กล่าวว่า จะได้กลิ่นไหม้ด้วยปริมาณไฟฟ้า ตัวอย่างการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าในประเทศสหรัฐอเมริกา กระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการประหารชีวิตจะแตกต่างกันไปตามระบบของแต่ละรัฐ โดยจะคำนึงถึงน้ำหนักตัวของผู้ต้องขังด้วย เช่น ในมลรัฐจอร์เจีย นักโทษประหารจะได้รับกระแสไฟฟ้า ๒,๐๐๐ โวลต์ เป็นเวลา ๔ วินาที จากนั้น ๑,๐๐๐ โวลต์ อีก ๗ วินาที และ ๒๐๘ โวลต์ อีก ๒ นาที (Capital Punishment, 2008)

๓. การประหารโดยการรมแก๊ส (Gas Chamber)

เป็นการประหารชีวิตนักโทษด้วยการรมแก๊สไซยาไนด์ โดยนักโทษจะต้องอยู่ในห้องหรือตู้ที่ไม่มีอากาศเข้าได้ และมีช่องใส่สารโพแทสเซียมไซยาไนด์ หรือโซเดียมไซยาไนด์ ผสมกับกรดไฮโดรคลอริก จะทำให้เกิดแก๊สไฮโดรไซยานิก ซึ่งจะทำลายความสามารถในการผลิตฮีโมโกลบินในเม็ดเลือด นักโทษจะหมดสติในเวลาไม่กี่วินาที และจะเสียชีวิตในเวลาอีกไม่นานนัก หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ซึ่งสวมชุดและหน้ากากป้องกันแก๊สจะทำความสะอาดศพนักโทษ โดยปราศจากสารพิษ (Capital Punishment, 2008)

๔. การแขวนคอ (Hanging)

เจ้าหน้าที่จะผูกเชือกที่คอของนักโทษประหาร จากนั้นประตุกลซึ่งอยู่ที่พื้นใต้นักโทษจะเปิดออก นักโทษก็จะตกลงไปซึ่งจะทำให้เกิดภาวะขาดออกซิเจน เพื่อป้องกันการที่คอกนักโทษจะขาด เจ้าหน้าที่ต้องคำนวณความยาวของเชือกให้สัมพันธ์กับน้ำหนักตัวของนักโทษ มลรัฐวอชิงตันและมลรัฐเดลาแวร์ใช้วิธีการประหารชีวิตแบบนี้ ส่วนมลรัฐนิวแฮมป์เชียร์จะใช้วิธีดังกล่าว ถ้าหากวิธีการนิตสารพิษเข้าร่างกายถูกห้ามใช้ (Capital Punishment, 2008)

๕. การยิงเป้า (Firing Squad)

สำหรับการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้ามียุติในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย ซึ่งได้มีการยกเลิกไปใน พ.ศ. ๒๕๔๕ ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกายังคงมีการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าในบางมลรัฐ โดยการประหารชีวิตจะมีเจ้าหน้าที่ ๕ คน ถือปืนเล็งไปที่นักโทษประหาร แต่บางคนจะถือปืนที่ไม่มีลูกกระสุน ดังนั้น จะไม่สามารถทราบได้ว่าเพศฆาตคือใคร นักโทษชาย แกรรี กิลมอร์ ถูกตัดสินประหารชีวิตโดยวิธีการนี้ที่มลรัฐยูทาห์ (Utah) ในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ ซึ่งนับเป็นนักโทษประหารชีวิตรายแรกของสหรัฐอเมริกาที่ถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า ที่มีขึ้นในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ปัจจุบันวิธีการนี้ยังมีใช้อยู่ในมลรัฐไดาโฮ (Idaho) และมลรัฐยูทาห์ (Utah) ส่วนในมลรัฐโอคลาโฮมา (Oklahoma) จะนำเอาวิธีการนี้มาใช้ ถ้าหากวิธีการรมแก๊สถูกสั่งห้าม (Capital Punishment, 2008)

๖. การปาด้วยก้อนหิน (Stoning)

การประหารชีวิตด้วยการใช้หินขว้างจนตาย คือ การลงโทษที่โบราณที่สุดที่ยังคงหลงเหลือในปัจจุบัน ในอิหร่าน มัรริทาเนีย ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย ชูดาน อัฟกานิสถาน ไนจีเรีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และเยเมน โดยเฉพาะประเทศที่มีกฎหมายอิสลามจะถูกบันทึกอย่างละเอียดในการประหารชนิดนี้ อาทิ ในประเทศอิหร่านมีการกำหนดการประหารนี้ในมาตราที่ ๑๐๔ เรียกว่ากฎหมายของ Hodoud ใช้สำหรับกาเมสุมิฉาจาร (การที่ชายหญิงมีเพศสัมพันธ์กันโดยไม่ได้แต่งงาน แต่ก็มีกรณีที่ยกเว้นเหมือนกัน คือ ถ้าเป็นเด็กวัยรุ่นจะถูกโบย ๑๐๐ ครั้งในที่สาธารณะ รวมทั้งการประหารชีวิตสำหรับการกระทำความผิดในอาชญากรรมประเภทอื่น โดยมีวิธีการประหารชีวิต คือ เอาตัวนักโทษมาฝังทราย หรือดิน โดยถ้าเป็นชายให้ฝังดินถึงเอว ส่วนฝ่ายหญิงให้ฝังเหลือถึงไหล่ เพื่อให้เจ้าทุกข์หรือฝูงชนใช้ก้อนหินที่ทางการจัดไว้ขว้างใส่ที่ศีรษะจนขาดใจตาย โดยก้อนหินนั้นจะต้องมีขนาดพอเหมาะไม่ใหญ่เกินไปเพื่อไม่ให้นักโทษตาย (Capital Punishment, 2008)

จากประวัติการประหารชีวิตของต่างประเทศเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่มีความเก่าแก่คู่กับสังคมและมีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมาเป็นเวลานาน โดยรูปแบบของการประหารชีวิตเริ่มต้นจากการลงโทษต่อเนื้อตัวและทรมานด้วยความโหดร้ายทารุณ เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่เป็นการแก้แค้นทดแทน และการข่มขู่ยับยั้งเป็นสำคัญ โดยวิวัฒนาการการลงโทษประหารชีวิตของต่างประเทศมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับประเทศไทยในประเด็นที่ว่าเริ่มต้นด้วยการลงโทษประหารชีวิตที่มีความโหดร้ายทารุณ จนกระทั่งมีการพัฒนาเป็นการประหารชีวิตที่มนุษยธรรมมากขึ้น ดังนี้

การลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทย

แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยมิได้มีการแบ่งยุคอย่างชัดเจนเหมือนของชาติตะวันตก แต่สำหรับประเทศไทยนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งอาจแบ่งแนวความคิดตามยุคต่าง ได้ ดังนี้

๑) การลงโทษประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น การลงโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรงที่สุด และวิธีการลงโทษนั้นจะมีการดำเนินการที่รุนแรง ทำให้ชาวต่างชาติเห็นว่าเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ และเมื่อพิจารณาความผิดที่กฎหมายในยุคนั้นกำหนดให้มีความผิดโทษประหารชีวิต จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ เช่น

- ความผิดฐานกบฏ
- ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ

ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในกฎหมายตราสามดวง ตามพระไอยการกระบดศึก ซึ่งแบ่งความผิดเป็น ๒ ส่วน โดยส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการคิดกบฏทรยศต่อพระมหากษัตริย์ หรือต่อบ้านเมือง ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับความประพฤติอันสมควรหรือไม่สมควร ในระหว่างการรณรงค์สงคราม เช่น ลักชิงคนตัวตายมีบำเหน็จ หรือหนีศึกจนตัวตาย โดยกำหนดฐานความผิดไว้ อาทิ

ในตอนต้นของกฎหมายตราสามดวง ตามพระไอยการกระบดศึก มีการบัญญัติถึงความผิดที่ต้องลงโทษประหารชีวิตด้วยวิธีทรมานไว้ว่า

“ผู้ใดกบฏประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์ก็ดี โจรคุมพวกเข้าปล้นตีเมืองเผาจนกัตี ปล้นตีพระนคร เผาพระราชนิเวศน์มณฑลเสนาสถาน วัง คลัง ฉาง กัตี ปล้นอาวาส เผาพระอุโบสถ และสังฆาราม จับพระสงฆ์สามเณร จับชาวบ้าน ฆ่าโดยทารุณร้ายกาจ หรือฆ่าบิดามารดา อุปชฌายจารย์ เอาพระพุทธรูป พระธรรม มาทุบตีเหยียบย่ำกัตี เอาเด็กทารกไปตัดมือเท้า ตัดคอกัตี เรียกว่าเป็นผู้ร้ายยิ่งกว่าโจรธรรมดา ให้ลงโทษ ๒๑ สถาน”

จากลักษณะความผิดที่กำหนดในกฎหมายดังกล่าว จะเห็นถึงแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทย ในแง่ของพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์และความเป็นสมมติเทพของพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น กล่าวคือ ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น มีการการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจสูงสุด ดังนั้น หากมีผู้ใดกระทำการกบฏ ประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์จึงต้องรับโทษหนัก คือ โทษสูงสุดถึงขั้นประหารชีวิต นอกจากนี้ ในฐานะที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์สมมติเทพ หรือทรงเป็นองค์อวตารของเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ และเป็นเจ้าชีวิตของประชาชนทุกคนในสังคม ไม่ใช่บุคคลธรรมดาทั่วไป ดังนั้น การกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์จึงถือเป็นการกระทำความผิดต่อเทพเจ้าด้วย เมื่อผู้ใดกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ซึ่งทรงเป็นองค์อวตารของเทพเจ้าจึงต้องถูกลงโทษ และต้องได้รับโทษสูงสุด คือ การประหารชีวิต

นอกจากนี้ แม้พระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้นจะทรงเป็นองค์สมมติเทพ แต่ด้วยแนวความคิดและคติความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาที่ยังคงฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยเสมอมา พระมหากษัตริย์ก็ยังทรงยึดหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนายังคงเป็นศาสนาสำคัญของประเทศไทยดังที่เคยเป็นมา ด้วยเหตุนี้ การกระทำความผิดต่อสถาบันศาสนา เช่น การเผาพระอุโบสถ และสังฆาราม การฆ่าพระสงฆ์หรือสามเณรโดยทารุณโหดร้าย หรือการกระทำอันเป็นการลบหลู่สถาบันศาสนา เช่น การนำพระพุทธรูปมาทุบตีเหยียบย่ำ จึงเป็นการกระทำความผิดอย่างร้ายแรงซึ่งต้องได้รับการลงโทษ และโทษที่ลงนั้นย่อมต้องเป็นโทษหนัก คือ การต้องโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกับการกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นองค์สมมติเทพนั่นเอง

แม้กฎหมายเก่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาจะสูญหายไปมาก แต่จากกฎหมายตราสามดวงซึ่งได้ประมวลไว้ในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ สามารถแสดงให้เห็นเค้าโครงการลงโทษในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้ว่าเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้น ตอบแทน และข่มขู่ยับยั้ง เพราะมุ่งลงโทษที่ตัวผู้กระทำความผิดอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะโทษประหารชีวิตในพระโอัยการกระบดศึก อันว่าด้วยโทษทเวดิงษกรรมกรณ์ ๓๒ ประการ ได้กำหนดวิธีการประหารชีวิตหลายรูปแบบอย่างน่าสยดสยอง (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

สำหรับวิวัฒนาการประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

การประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยา ปกติใช้วิธีตัดศีรษะด้วยดาบ แต่ในกรณีกบฏได้มีบทบัญญัติในลักษณะที่โหดร้ายทารุณอย่างยิ่ง ซึ่งเข้าใจว่ามุ่งหมายข่มขู่ให้เกรงกลัว และในกรณีลงโทษพระราชวงศ์ก็มีวิธีประหารชีวิตแตกต่างจากสามัญชน โดยโทษประหารชีวิตที่มีความรุนแรงในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้แก่ โทษประหารชีวิต ๒๑ สถาน สมัยโบราณวิธีการประหารชีวิตตามพระโอัยการกระบดศึก บันทึกลงและอธิบายเอาไว้อย่างละเอียดถึงวิธีการลงโทษประหาร ๒๑ วิธี หรือ ๒๑ สถาน

โทษประหารชีวิต ๒๑ สถานสมัยโบราณ

● วิธีการประหารชีวิตตามพระไอยการกระบดศึก

สำหรับโทษประหารชีวิต ๒๑ สถาน สมัยโบราณวิธีการประหารชีวิตตามพระไอยการกระบดศึก ประกอบด้วยวิธีการประหารชีวิต ดังนี้

สถาน ๑ คือ ให้อ้อยกระบานศีสะ (กบาลศีระ) เลิกออก (เปิดออก) เสียแล้ว เอาคีมคีบก่อนเหล็กแดงใหญ่ใส่ลงไปในมันสะหมอง (มันสมอง) ศีสะพุ่งพุ่งขึ้นดั่งม่อ (หม้อ) เคี้ยวน้ำลัมพะอุม

สถาน ๒ คือ ให้อัดแต่หนึ่งจ่าระ (จก) เบื้องหน้าถึงไพรปากเบื้องบนทั้งสองข้างเป็นกำหนดถึงหมวกหู (ใบหู) ทั้งสองข้างเป็นกำหนด ถึงเกลียวคอชายผมเบื้องหลังเป็นกำหนด (หนึ่งบริเวณคอถึงท้ายทอย) แล้วให้มุ่นกระหมวดผมเข้าทั้งเส้น (ม้วนเข้าหากัน) เอาท่อนไม้สอดเข้าข้างละคนโยกคลอนลั่นเพิกหนึ่งทั้งผมนั้นออกเสีย แล้วเอากรวดทรายหยาบขัดกระบานศีสะชำระให้ขาวเหมือนพรรณศรีสังข์

สถาน ๓ คือ ให้อาขอเกี่ยวปากให้อ้าไว้ แล้วให้ตามประทีบ (ดวงไฟ) ไว้ในปาก ไนยหนึ่ง (นัยหนึ่ง) เอาปากลิ้วอันคมนั้นแสะแหวะผ่าปากจนหมวกหู (ใบหู) ทั้งสองข้าง แล้วเอาขอเกี่ยวให้อ้าปากไว้ให้โลหิตไหลออกเต็มปาก

สถาน ๔ คือ เอาผ้าชุบน้ำมันพันให้ทั่วร่างกายแล้วเอาเพลิงจุด

สถาน ๕ คือ เอาผ้าชุบน้ำมันพันนิ้วทั้งสิบนิ้วแล้วเอาเพลิงจุด

สถาน ๖ คือ เชือดเนื้อให้เป็นแรงเป็นรื้ออย่าให้ขาดจากกัน ตั้งแต่ใต้คอลงไปถึงข้อเท้าแล้วเอาเชือกผูกจ่า ให้เดินเหยียบรื้อเนื้อรื้อหนังแห่งตน ให้ฉุดคร่าต่าให้เดินไปกว่าจะตาย

สถาน ๗ คือ เชือดเนื้อให้เนื้อด้วยหนังเป็นแรงเป็นรื้อ ตั้งแต่ใต้คอลงมาถึงเอวและให้เชือดตั้งแต่เอวให้เนื้อด้วยหนังเป็นแรงเป็นรื้อลงมาถึงข้อเท้ากระทำหนังเบื้องบนให้คลุมลงมาเหมือนนุ่งผ้า

สถาน ๘ คือ ให้อาห้วงเหล็กสวมข้อศอกทั้งสองข้าง ข้อเข่าทั้งสองข้างให้มันแล้วเอาเหล็กสอดในวงเหล็กแยงซึ่งตรึงลงไว้กับแผ่นดินอย่าให้ไหวตัวได้ แล้วเอาเพลิงรณ (ลน) ให้รอบตัวจนกว่าจะตาย

สถาน ๙ คือ ให้อาเบ็ดใหญ่ที่มีคมสองข้างเกี่ยวทั่วร่างเพิก (เปิด) หนังเนื้อและเอ็นน้อยใหญ่ให้หลุดขาดออกมาจนกว่าจะตาย

สถาน ๑๐ คือ ให้อาเม็ดที่คมเชือดเนื้อให้ตกออกจากกายแต่ที่ละตำลึง (นำเนื้อมาชั่งให้ได้น้ำหนักหนึ่งตำลึง : มาตรการสมัยโบราณ) จนกว่าจะสิ้นมังสา (เนื้อ)

สถาน ๑๑ คือ ให้แล่สับทั่วร่างแล้ว เอาแปรงหวีชุบน้ำสวกริดคอ รูดชุดเสาะหนังและเนื้อแลเอ็นน้อยใหญ่ให้ลอกออกให้ลื่นให้อยู่แต่ร่างกระดูก

สถาน ๑๒ คือ ให้นอนลงโดยข้าง ๆ หนึ่ง แล้วให้อาหลาวเหล็กตกลงไปโดยช่องหูให้แน่นกับแผ่นดินแล้วจับขาทั้งสองข้างหมุนเวียนไปดั่งบุคคลทำบังเวียน (เวียนเทียน)

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีการปฏิรูประบบกฎหมายของไทย โดยมีการร่างประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทย คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ซึ่งในช่วงนั้นแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตได้เปลี่ยนแปลงไป โดยได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ ทั้งนี้ ในสมัยดังกล่าวเป็นยุคของการล่าอาณานิคม โดยชาวตะวันตกก็มีข้ออ้างในการเข้ามาปกครองดูแลประเทศในแถบเอเชียซึ่งมักอ้างเหตุว่าการที่ชาวตะวันตกเข้ามาปกครองนั้นจะทำให้ดินแดนในเอเชียมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศของตน นอกจากนี้ ยังอ้างว่ารัฐบาลของประเทศในเอเชียขาดสมรรถภาพไม่สามารถรักษาความสงบสุขของราษฎร และผู้พำนักในประเทศ จึงสมควรที่ชาวยุโรปจะเข้ามาจัดคนอันธพาล เพื่อให้ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่ในประเทศนั้นๆ ด้วยเหตุนี้บรรดาเจ้านายและข้าราชการจึงได้กราบบังคมทูลถวายความเห็นในการแก้ไขการปกครองแผ่นดินและเสนอบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า การที่จะรักษาบ้านเมืองให้พ้นอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยการปกครองของศัตรู ต้องอาศัยความเปลี่ยนแปลงในทางทำนุบำรุงรักษาบ้านเมืองตามที่อยู่ได้เดินทางตามยุโรปมาแล้ว และซึ่งประเทศทั้งปวงที่มีความศิวิไลซ์ นับว่าเป็นทางเดียวที่จะรักษาประเทศไว้ได้ กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นได้ใช้วิธีการปรับปรุงกฎหมายของตนให้มีความยุติธรรมและทันสมัยตามหลักสากล ชาวตะวันตกยอมรับนับถือและไม่อาจกล่าวอ้างว่าเป็นประเทศป่าเถื่อนได้อีก

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้มีการปฏิรูประบบกฎหมายของประเทศไทย โดยเริ่มต้นจากกฎหมายอาญาและมีการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ขึ้น ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปดังกล่าวก็คือ โครงสร้างของกฎหมายและการปกครองของประเทศไทยในส่วนรวมได้ถูกแก้ไขเกือบทั้งหมด ระบบกฎหมายใหม่ถูกสร้างขึ้นมา ระบบยุติธรรมแบบรวมอำนาจไว้ในส่วนกลางและระบบกฎหมายแห่งชาติได้เข้ามาแทนที่โครงสร้างกฎหมายแบบจารีตประเพณี ซึ่งบังคับใช้โดยอาศัยธรรมเนียมปฏิบัติและบุคลากรของท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูประบบกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับโทษประหารชีวิตนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ยังคงมีการบัญญัติให้มีการลงโทษประหารชีวิตอยู่ เพื่อข่มขู่ยับยั้งมิให้ผู้อื่นกล้ากระทำความผิดซึ่งมีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิตอีก แต่หากพิจารณาในแง่ของแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตแล้ว แม้แนวความคิดบางประการจะยังไม่แตกต่างกับในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนัก เช่น การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดในแผ่นดินแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น การกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ เช่น การลอบปลงพระชนม์ หรือการประทุษร้ายพระมหากษัตริย์ หรือการกระทำความผิดอันกระทบต่อความมั่นคงในแผ่นดินของพระองค์ เช่น การกระทำความผิดฐานขบถ จึงยังคงมีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิตอยู่เช่นเดิม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการกระทำความผิดต่อศาสนา เช่น การทำลายพระพุทธรูป การฆ่าพระสงฆ์หรือสามเณร กลับมิได้มีโทษถึงขั้นประหารชีวิตเช่นเดิม แต่มีโทษเพียงจำคุกเท่านั้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตเพื่อสนองต่อผู้กระทำความผิด

ต่อสถาบันศาสนานี้ได้เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ดี นอกจากแนวความคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดต่อสถาบันศาสนาที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว เนื่องจากการปรับปรุงกฎหมายของ泰นั้น แรงผลักดันส่วนหนึ่งมาจากความต้องการในการหลีกเลี่ยงการตกเป็นอาณานิคม กฎหมายที่ปรับปรุงนั้นจึงต้องแสดงให้เห็นถึงความเป็นสากลทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ เพื่อมิให้ชาวตะวันตกอ้างได้ว่ากฎหมายของ泰ล้าหลังและป่าเถื่อน แล้วเข้ามาปกครองประเทศ ด้วยเหตุนี้แม้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ จะยังคงบัญญัติถึงโทษประหารชีวิตอยู่ แต่ในแง่ของกระบวนการและวิธีการในการประหารชีวิตมีความโหดร้ายทารุณน้อยลง ก่อนมีการลงโทษประหารชีวิตจะต้องมีกระบวนการในการตรวจสอบมากขึ้น เพราะการประหารชีวิตนั้นย่อมกระทบถึงสิทธิในการมีชีวิตของบุคคลดังกล่าว ซึ่งในช่วงนี้ชาวตะวันตกได้เริ่มมีแนวความคิดและคำนึงถึงสิทธิความเป็นมนุษย์มากขึ้น อันส่งผลต่อการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยที่จะต้องคำนึงถึงแนวคิดดังกล่าวเช่นกัน สำหรับการประหารชีวิตในยุคนี้นี้ ได้แก่

การประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ

การประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะในสมัยโบราณ เรียกว่า “กุดหัว” โดยใช้ดาบฟันคอนักโทษเด็ดขาด ดาบที่ใช้ในการประหารมีรูปร่างต่าง ๆ กัน ครูเพชฌฆาตเป็นผู้จัดทำดาบขึ้น มีดาบปลายแหลม ดาบปลายตัด และดาบหัวปลาไหลการประหารชีวิตครั้งใดจะใช้ดาบชนิดใด ให้อยู่ในดุลพินิจของครูเพชฌฆาต

เพชฌฆาตผู้ทำหน้าที่ประหารชีวิตมี ๓ คน คือ ดาบที่หนึ่ง และตัวสำรองอีก ๒ คน เรียกว่า ดาบสองและดาบสาม ถ้าดาบหนึ่งฟันคอไม่ขาด ดาบสองจะต้องซ้ำ ถ้ายังไม่ขาดดาบสามก็ต้องเชือดให้ขาด พิธีการประหารชีวิตด้วยดาบ มีวัตถุเครื่องมือใช้และพิธีทางไสยศาสตร์หลายอย่าง เช่น มีสายมงคลล้อมรอบบริเวณประหาร กันผีตายโหงจะเหี้ยน การตัดสายมงคลต้องใช้มีดโดยเฉพาะจะใช้ของอื่นไม่ได้ เป็นต้น

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ การประหารชีวิตนักโทษด้วยดาบมักทำพิธีกันที่วัด โดยคุมตัวผู้ต้องโทษประหาร เดินทางโดยทางเรือออกจากคุกในลักษณะจองจำครบ ๕ ประการ ดังจะสรุปขั้นตอนของการประหารชีวิตด้วยดาบ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ดังนี้

๑. เมื่อลูกขุน ณ ศาลาลูกขุน ณ ศาลหลวง วางโทษประหารชีวิต ก็จะนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประหารชีวิต
๒. ก่อนจะนำตัวไปประหารชีวิต จะต้องถูกเขียน ๓ ยก ๆ ละ ๓๐ ที รวม ๙๐ ที
๓. จัดอาหารคาวหวานมื้อสุดท้ายให้นักโทษกินก่อนประหาร และนิมนต์พระมาเทศน์ให้ฟัง

๔. นักโทษประหารถูกจับนั่งมัดกับหลักไม้กางเขนแบบกาจับหลัก
๕. เพฆฆฆฆฆเอาดินเหนียวอุดหู อุดปาก และแปะไว้ที่ต้นคอกนักโทษ เพื่อกำหนดตรงที่จะฟัน จากนั้นเพฆฆฆฆฆดาดบสองจะร่ายรำไปมา เพื่อรอจังหวะให้จิตนักโทษสงบ พร้อมกับเพฆฆฆฆฆดาดบหนึ่งลงดาดบ ฟันคอทันที
๖. เมื่อประหารแล้ว เจ้าหน้าที่จะตัดเส้นเท้า เพื่อกุดตรวจนอกแล้วล้บร่างกายหรือแล้เนื้อให้ทานแก่แร้งกา
๗. เอาหัวเสียบประจาน (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

๓) การลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน

สืบเนื่องมาจากแนวความคิดในยุคปฏิรูประบบกฎหมายในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประเทศไทยเริ่มรับแนวคิดมาจากชาติตะวันตกเป็นอันมาก ในยุคปัจจุบันนี้ประเทศไทยก็ยังเร่งเดินหน้าสร้างสถาบันตามแบบอย่างตะวันตก ทั้งนี้แนวความคิดหนึ่งซึ่งประเทศไทยรับมาจากตะวันตกและส่งผลต่อแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตก็คือ แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งอันที่จริงแล้วประเทศไทยก็มีแนวความคิดในเรื่องดังกล่าวมาแต่สมัยกรุงสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยา เพียงแต่ยังไม่เป็นรูปธรรมและเห็นได้ชัดเจนนัก แต่แนวความคิดดังกล่าวเริ่มมีอิทธิพลต่อประเทศไทยมากขึ้น นับแต่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเด่นชัดและเป็นรูปธรรมมากที่สุดในยุคปัจจุบันนี้

ดังจะเห็นได้จากการมีกฎหมายจำนวนมาก ทั้งกฎหมายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งรับรองและคุ้มครองสิทธิ ที่เรียกกันว่าสิทธิมนุษยชน และกฎหมายระหว่างประเทศฉบับหนึ่งซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นแม่แบบของกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. ๑๙๔๘ ซึ่งแม้ว่าโดยสถานะทางกฎหมายแล้ว ปฏิญญาสากลดังกล่าวมิได้มีผลบังคับใดๆ ทางกฎหมาย แต่ก็เป็เหตุผลสำคัญที่ช่วยให้ทุกฝ่ายยอมรับยอมรับกันได้ และหากพิจารณาในแง่ของประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยก็ให้การยอมรับนับถือในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติด้วยเช่นกัน อนึ่ง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าวนี้มีเนื้อหาครอบคลุมถึงความหมายและหลักการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวางรอบด้านทั้งในด้านสิทธิราษฏรและการเมือง และในด้านสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสิทธิในการมีชีวิตก็เป็นสิทธิหนึ่งที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนรับรองไว้เช่นกัน

จากแนวความคิดดังกล่าวที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงส่งผลต่อแนวความคิดของประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่องการลงโทษ ในปัจจุบันนี้ แม้ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยจะยังมีการบัญญัติให้โทษประหารชีวิตเป็นโทษหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่ แต่แนวความคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชนก็ได้ส่งผลและมีอิทธิพลต่อการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้น แม้ยังมีการบัญญัติให้ลงโทษประหารชีวิตได้ แต่กระบวนการในการประหารชีวิตก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและความมีมนุษยธรรม

เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ในปัจจุบันแนวความคิดในการต่อต้านการลงโทษประหารชีวิตและสนับสนุนให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุผลของประสิทธิภาพในการลงโทษประหารชีวิตว่า นอกจากจะเป็นการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิดแล้ว การลงโทษประหารชีวิตจะสามารถข่มขู่ยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดได้อีกจริงหรือไม่ นอกจากนี้ การลงโทษประหารชีวิตยังเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างถาวร ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขตนเองได้ จึงขัดกับหลักการลงโทษที่ต้องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อให้กลับเข้าสู่สังคมได้ในปัจจุบัน อีกทั้งการประหารชีวิตนั้นอาจมีการผิดพลาดในกระบวนการตัดสินคดีซึ่งเมื่อมีการประหารชีวิตแล้วไม่อาจแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นได้ จากแนวความคิดในแง่ประสิทธิภาพของการประหารชีวิตดังกล่าว รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติต่อการประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกซึ่งได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต จึงเกิดการสนับสนุนให้ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต อันส่งผลให้ประเทศไทยได้รับแนวความคิดนี้มาโดยประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมไทยมากขึ้นในปัจจุบัน (ณัฐพร นครินทร์, ๒๕๕๓)

สำหรับการประหารชีวิตของประเทศไทยในยุคปัจจุบันมีการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า และมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษ ดังนี้

การประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า

ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.๑๒๗ ว่าด้วยการประหารชีวิต จากการ “ให้เอาไปตัดศีรษะเสีย” เป็น “ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย” ป็นกลมือที่ใช้ประหารชีวิตครั้งแรกเป็นปืนกลมือแบบแบล็คมันด์ ใช้ประหารชีวิตครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๔๗๘ ต่อมา ประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีการเปลี่ยนปืนกลมือจากแบล็คมันด์เป็นปืนกลแบบเอชเค สำหรับปืนกลมือแบล็คมันด์นี้ใช้ประหารชีวิตผู้ต้องขังมาแล้วจำนวน ๒๑๓ คน (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๔)

สำหรับการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดที่ได้เปลี่ยนจากการประหารชีวิตด้วยดาบมาเป็นการประหารชีวิตด้วยปืน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ เป็นต้นมา เรียกว่า การยิงเป้า ซึ่งเมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตผู้ใดแล้ว ศาลที่เป็นเจ้าของคดีจะได้ออกหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดส่งไปยังผู้บัญชาการเรือนจำในท้องที่ที่ศาลนั้นตั้งอยู่ หมายจะระบุถึงชื่อโจทก์ จำเลย ฐานความผิด จำเลยต้องโทษตามกฎหมายใด มาตราใด พร้อมคำสั่งว่าภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ ให้ประหารชีวิตจำเลย (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๔)

เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับหมายดังกล่าวแล้ว จะนำนักโทษไปประหารชีวิตในทันที ไม่ได้ต้องรอให้ครบกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันฟังคำพิพากษามาตรา ๒๖๒ ถ้านักโทษหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ และทรงยกเรื่องรวมาก่อนครบ ๖๐ วัน ก็ดำเนินการประหารชีวิตได้ในทางปฏิบัติ เมื่อนักโทษได้ยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษแล้ว ต้องรอฟัง

พระบรมราชวินิจฉัยเสียก่อน จึงจะดำเนินการขั้นตอนไป ฎีกาของนักโทษประหารให้ยื่นได้ครั้งเดียวเท่านั้น ในการประหารชีวิตนักโทษนั้น ให้มีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ ประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำในท้องที่ที่ทำการประหาร เป็นประธานกรรมการ เจ้าพนักงานเรือนจำระดับหัวหน้าฝ่ายแพทย์ การประหารชีวิตส่วนมากจะทำให้เรือนจำกลางบางขวาง ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี หรือผู้แทนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย โดยกรมราชทัณฑ์จัดผู้แทนไปดูแลความเรียบร้อยในการประหารชีวิต (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

ก่อนวันประหารชีวิต ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ถูกประหาร พร้อมทั้งรับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือของนักโทษที่มีอยู่ในสำนวนและหมายศาลมาทำการตรวจสอบ การตรวจสอบนั้นให้สลับกับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่เก็บอยู่ ณ กองทะเบียนประวัติอาชญากร ตามเลขคดีและนามผู้ต้องโทษ เมื่อตรวจแล้วรายงานผลการตรวจสอบและส่งแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ ซึ่งได้จัดการพิมพ์ขึ้นคราวนี้ ๑ ฉบับ กับแบบพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ต้องโทษที่เอาไปจากสำนวน ตามหมายศาลไปยังคณะกรรมการเรือนจำซึ่งมีหน้าที่ต้องทำการประหาร ทำการตรวจสอบคดี ดำเนิน รูปพรรณตามทะเบียนรายตัว ทำบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อมิให้มีการประหารผิดตัว เมื่อถึงกำหนดวันประหารชีวิต เจ้าพนักงานเรือนจำจะจัดนิมนต์พระสงฆ์มาแสดงพระธรรมเทศนา ให้นักโทษที่ถูกประหารที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนนักโทษที่มีได้นับถือศาสนาพุทธ หากมีความปรารถนาจะประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ก็อนุญาตได้ตามสมควร (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

หากนักโทษมีความประสงค์จะขอทำพิธีกรรมก็จะจัดการทำให้ จัดหาอาหารมื้อสุดท้าย ให้นักโทษก่อนนำไปประหาร ผู้บัญชาเรือนจำจะนำคำสั่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ พร้อมด้วยสำเนา คำพิพากษาอ่านให้นักโทษฟัง นำนักโทษประหารไปยังที่จัดเตรียมไว้ จัดการยิงให้ตายต่อหน้า คณะกรรมการ โดยนำผู้ต้องโทษเข้าสู่หลักประหารซึ่งเป็นลักษณะเป็นไม้กางเขน มีความสูง ขนาดใหญ่ โดยผู้ต้องโทษจะถูกมัดด้วยสายดิบ ให้ยื่นหันหน้าเข้าหลักประหารซึ่งมีไม้บังคร่อม ป้องกันมิให้ผู้ต้องโทษยืนตัวงอ หรือเข่าอ่อน ข้อมือทั้งสองผูกมัดติดกับหลักประหารในลักษณะ ประณมมือ กำดอกไม้รูปเทียนไว้ เจ้าหน้าที่นำฉากประหารซึ่งมีเป่าวงกลมติดอยู่กับฉาก ตั้งเล็งให้เป่าอยู่ตรงจุดกลางหัวใจของผู้ต้องโทษ ห่างจากด้านหลังผู้ต้องโทษประมาณ ๑ ฟุต เพื่อกำบังมิให้เจ้าหน้าที่ผู้ลั่นไกปืนเห็นตัวผู้ต้องโทษ แทนปืนประหารตั้งอยู่ห่างจากฉากประหาร ประมาณ ๔ เมตร เมื่อพร้อมแล้วเจ้าหน้าที่ให้สัญญาณ โดยโบกธงสีแดง ผู้ทำหน้าที่ลั่นไกปืน คณะกรรมการประหารชีวิตร่วมกันตรวจสอบจนแน่ใจว่านักโทษถึงแก่ความตายอย่างแท้จริง จากนั้น เจ้าหน้าที่จะจัดพิมพ์ลายนิ้วมือนักโทษประหารเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อยืนยันว่าไม่ประหารชีวิตผิดตัว (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

ให้คณะกรรมการตรวจนักโทษว่าได้ตายแล้วจริง พิมพ์ลายนิ้วมือลงนามรับรองว่าเป็น ลายนิ้วมือของนักโทษประหารจริง ส่วนศพถ้ามีญาติมารับก็อนุญาต ถ้าไม่มีญาติมาขอรับเรือนจำ จะดำเนินการให้ ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์กำหนดให้ประหารชีวิตก่อนเวลา ๐๗.๐๐ น. ตั้งแต่ พ.ศ.

๒๕๐๕ ได้เปลี่ยนมาดำเนินการในเวลาเย็น ตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ น. เป็นต้นไป (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

สภาพภาพของโทษประหารชีวิตในประเทศไทยในปัจจุบัน

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต จากการยิงเป้าเป็นการประหารชีวิตด้วยการฉีดยา ดังนี้

การประหารชีวิตด้วยการฉีดยา

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการประหารชีวิตจากการยิงเป้ามาเป็นการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ แต่ได้มีการดำเนินการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยสภาพภาพของโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ประกอบด้วย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙ จากเดิมที่กำหนดว่า “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย” โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้

“ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยา หรือสารพิษ ให้ตาย

หลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิต ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

วิธีการประหารชีวิตด้วยการฉีดยา

วิธีการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาในประเทศไทยมีความแตกต่างจากวิธีการประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกาบ้างเล็กน้อย กล่าวคือ ขั้นตอนการประหารชีวิตโดยการฉีดยาในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา จะมีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนการประหาร เช่น ก่อนการประหาร ๔ วัน นักโทษประหารจะถูกนำตัวจากแดนนักโทษประหารไปสู่อุโมงค์พิเศษสำหรับนักโทษประหารโดยเฉพาะ ซึ่งจะถูกเฝ้าดูจากเจ้าหน้าที่ตลอด ๒๔ ชั่วโมง จดหมายทุกฉบับจะถูกถ่ายสำเนาให้ส่วนฉบับจริงจะเก็บไว้เนื่องจากกลัวว่าจะมียาพิษ ยาเสพติด หรือยาอื่น ๆ เคลือบมา การโทรศัพท์ต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการเรือนจำก่อน ในช่วงนี้อาจมีญาติมาเยี่ยมได้ (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

ก่อนการประหาร ๒ วัน ผู้บัญชาการจะตรวจตราเพื่อเตรียมอุปกรณ์ในการประหารให้พร้อม รวมทั้งเตรียมการเกี่ยวกับใบมรณบัตรและการเคลื่อนย้ายศพ และก่อนการประหารหนึ่งวัน เจ้าหน้าที่ประหารจะเตรียมอุปกรณ์เข็มฉีดยาและยา และอุปกรณ์สำรองให้พร้อม

มีการจัดเตรียมพื้นที่ หรือห้องสำหรับผู้สื่อข่าวที่เข้าไปทำข่าวในเรือนจำ รวมทั้งพยานที่จะเข้าไปสังเกตการณ์ในการประหาร เวลา ๑๘.๐๐ น. (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๕๘)

เจ้าหน้าที่จะจัดอาหารมื้อสุดท้ายไปให้นักโทษประหารรับประทาน เวลา ๒๒.๐๐ น. ผู้สื่อข่าวและพยานจึงได้รับอนุญาตให้เข้าเรือนจำและได้รับการชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ถึงขั้นตอนการประหาร เวลา ๒๓.๓๐ น. จึงได้เริ่มดำเนินการเพื่อเตรียมการประหารซึ่งจะเริ่มเวลาเที่ยงคืนตรง เมื่อใกล้ถึงเวลาประหาร เจ้าหน้าที่จะนำตัวนักโทษประหารจากห้องขังไปที่ห้องประหาร แต่แทนที่จะนำนักโทษประหารไปยืนตรงกับหลักประหาร ก็เปลี่ยนเป็นการให้นอนบนเตียงประหาร ตรึงและผูกด้วยสายหนัง ทั้งขา ลำตัว และแขนทั้ง ๒ ข้าง ซึ่งอยู่ในท่าทางออกทำให้ไม่สามารถดิ้นได้ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดีจะมาติดเครื่องวัดการเต้นของหัวใจเข้ากับตัวนักโทษเพื่อตรวจสอบการตายหลังการฉีดยา โดยให้กรรมการภายนอกได้เห็นการเต้นของหัวใจ จากนั้นจึงแทงเข็มเข้าเส้นเลือดใหญ่ หรือที่หลังมือทั้ง ๒ ข้าง ข้างหนึ่งเป็นเข็มที่ใช้จริง อีกข้างหนึ่งเป็นเข็มสำรองในกรณีที่เข็มแรกมีปัญหา หรือบางกรณีจะแทงเข็มที่แขนเข็มเดียว จากนั้นนำท่อมาต่อเข้าเข็ม โยงไปยังเครื่องฉีดยา (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๕๘)

เมื่อได้เวลา เจ้าหน้าที่เรือนจำก็จะให้สัญญาณในการดำเนินการประหารได้ เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เพชรฆาต ๒ คน ซึ่งอยู่ในห้องฉีดยาจะมี ๒ ปุ่ม กดคนละปุ่ม แต่จะมีปุ่มเดียวที่ปล่อยยาเข้าร่าง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทั้ง ๒ จึงไม่มีโอกาสทราบได้ว่าใครเป็นผู้กดปุ่มปล่อยยาเข้าเส้น แต่สำหรับประเทศที่ไม่ใช้เครื่องฉีดยาอัตโนมัติ จะใช้คนฉีดยาด้วยมือ ซึ่งจะมีคนเดียว ฉีดเข้าแขนซ้ายหรือขวา การฉีดยาไม่ได้ไปฉีดที่แขน แต่ต่อสายยางออกมาและผู้ฉีดยาจะอยู่หลังมาน

ยาที่ใช้ฉีดจะมี Sodium Penrotha 1 ในสารละลาย 20-25 cc Pancuronium bromide 50 cc และ Potassium chloride 50 cc

ยาดังกล่าวนี้นี้เป็นผลมาจากการวิจัยของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเท็กซัส ว่าจะให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ยาที่ใช้ฉีดไม่ใช่ยาพิษ แต่เป็นยาทั่วไป ซึ่งถ้าให้เกินขนาดก็จะมีผลทำให้ตายได้ โดยจะต้องมีปริมาณที่มากพอสมควร ต้องค่อย ๆ ปล่อยเข้าไปในเส้นเลือด และใช้ถึง ๓ ชนิด การฉีดยา เริ่มแรกจะปล่อยยา Sodium Penrotha 1 เข้าไปให้หลังก่อน จากนั้นจึงปล่อย Pancuronium Bromide และ Potassium Chloride ตามลำดับ เพื่อให้หัวใจหยุดสูบฉีดโลหิตภายในไม่ถึงนาที เมื่อนักโทษแสดงอาการแน่นิ่งไป ผู้บัญชาการเรือนจำจะขอให้นายแพทย์ของเรือนจำเข้าตรวจยืนยันการตายของผู้ต้องขัง และประกาศเวลาตายต่อหน้าพยาน รวมใช้เวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ทั้งสิ้นประมาณ ๒๐-๓๐ นาที ผู้แทนจากกองทะเบียนประวัติอาชญากรจะพิมพ์ลายนิ้วมืออีกครั้ง และเคลื่อนย้ายศพของนักโทษไปห้องเก็บศพต่อไป โดยเก็บไว้ตรวจสอบอีก ๑ วัน ตลอดเวลาจะมีการถ่ายรูปและวิดีโอตามขั้นตอนต่างๆ ไว้ (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๕๘)

สำหรับในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงวิธีการประหารมาเป็นการฉีดยานั้น ขั้นตอนการประหารจะแตกต่างจากในสหรัฐ เพราะการประหารชีวิตของไทยจะกระทำโดยทันทีที่ได้รับคำสั่ง โดยปกติจะเป็นเวลาเย็น นักโทษประหารจะไม่รู้ตัวล่วงหน้า เมื่อเจ้าหน้าที่เดินเข้าไปในแดนประหาร

และนำตัวผู้ใดออกมา เมื่อนั้นจึงจะรู้ตัว และเมื่อผ่านพิธีการด้านการตรวจสอบบุคคล พิธีกรรมทางศาสนาและอื่น ๆ แล้ว จะถูกนำตัวเข้าสู่แดนประหาร ซึ่งในช่วงนี้แทนที่จะเป็นการนำไปผูกกับหลักประหาร ก็เปลี่ยนเป็นการนำไปสู่เตียงประหารนั่นเอง ทั้งนี้ การเปลี่ยนจากการประหารชีวิตโดยการยิงเข้ามาเป็นการฉีดยานั้น ทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมมากนัก เพราะสามารถใช้ห้องประหารในเรือนจำกลางบางขวางเช่นเดิม หากากัน จัดหาเตียง และสายหนังรัด และจัดอุปกรณ์เข็มและเครื่องฉีดยาเพิ่มเติม ค่าใช้จ่ายในการประหารแต่ละครั้ง โดยเฉพาะค่ายาจะถูกกว่าค่ากระสุนปืน (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

ทิศทางแนวโน้มของการประหารชีวิตในประเทศไทย

จำนวนผู้ถูกประหารชีวิตจำแนกตามประเภทคดีระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๔๗ ปรากฏว่าผู้ถูกประหารชีวิตโดยส่วนใหญ่กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดต่อชีวิตและร่างกาย จำนวน ๑๒๘ คน ในขณะที่ผู้กระทำความผิดด้วยคดีที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติยาเสพติดมีจำนวนเพียง ๒๕ คน หากแต่ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ต้องโทษประหารชีวิตด้วยคดีที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติยาเสพติดเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ต้องโทษประหารชีวิตใน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากถึง ๔๒๓ คน หรือ ร้อยละ ๔๙.๙ ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตทั้งหมด อันแสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดที่มีมากขึ้น และได้แสดงให้เห็นถึงทิศทางแนวโน้มของการใช้โทษประหารชีวิตในสังคมไทย ที่ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งทิศทางแนวโน้มการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคตได้เน้นการใช้โทษประหารชีวิตกับผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดมากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งคนในสังคมให้มีความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, ๒๕๔๘)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ แต่ยังมีกระบวนการหรือขั้นตอนที่ช่วยในการระงับยับยั้งหรือจำกัดโทษดังกล่าวซึ่งเป็นไปตามหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนอยู่มาก เช่น การขอพระราชทานอภัยโทษภายหลังถูกพิพากษา การงดเว้นการประหารหญิงมีครรภ์ก่อนคลอดบุตร รวมทั้งการพิจารณาของศาลมีการนำคุณงามความดีหรือการให้การที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีมาพิจารณาร่วมด้วย เป็นต้น ทำให้การประหารชีวิตจริงๆ ในประเทศไทยเกิดขึ้นน้อย (โทษประหารชีวิตยับยั้งอาชญากรรมได้หรือไม่, ๒๕๕๑)

สรุปได้ว่า วิวัฒนาการของการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยไม่ได้มีความแตกต่างจากวิวัฒนาการของการลงโทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมากนัก โดยรูปแบบของการลงโทษประหารชีวิตในอดีตเน้นการประหารที่มีความรุนแรง หรือทรมานผู้ต้องโทษประหาร เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนและการข่มขู่ยับยั้ง ดังเช่นรูปแบบของการประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก หากแต่ปัจจุบันรูปแบบของการประหารชีวิตได้เปลี่ยนแปลงเป็นการประหารชีวิตที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชน และตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมากขึ้น

๒.๒.๒ สภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวทางในอนาคต

สำหรับสภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวทางในอนาคตต่อการแก้ไขโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

๑) การใช้โทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบัน

ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต โดยในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ มีประเทศที่ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตเพียง ๑๖ ประเทศ หากแต่เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๐๐๘ มี ๙๑ ประเทศ ได้ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต โดย ๑๑ ประเทศ มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับทุกประเภทคดี ยกเว้นในกรณีสถานการณ์ฉุกเฉิน และมี ๓๕ ประเทศ ไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตเป็นระยะเวลา ๑๐ ปี หรือภายใต้การพักการประหารชีวิตออกไป ในขณะที่ ๖๐ ประเทศยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต (Capital Punishment, 2008)

สำหรับการใช้โทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในปัจจุบัน ปรากฏว่า ประเทศในยุโรปเกือบทั้งหมด และประเทศในกลุ่มแปซิฟิก รวมทั้งออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ตีมอร์ และแคนาดา มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ประเทศอังกฤษมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับทุกประเภทคดี ยกเว้นคดีกบฏ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ โดยได้มีการประหารชีวิตครั้งสุดท้ายเมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๔ สำหรับประเทศแคนาดาได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ประเทศออสเตรเลียได้ยกเลิกในปี ค.ศ. ๑๙๘๕ ส่วนประเทศในละตินอเมริกาส่วนใหญ่ มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในขณะที่ยังคงมีบางประเทศยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต เช่น ประเทศบราซิล อนุญาตให้มีการใช้โทษประหารชีวิตได้เพียงกรณีเดียว คือ การเป็นกบฏ ในระหว่างเกิดสงคราม (Capital Punishment, 2008)

สำหรับการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่า รัฐบาลกลาง และ ๓๖ มลรัฐ ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม มลรัฐมิชิแกนได้เป็นมลรัฐแรกที่มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตเมื่อ ๑ มีนาคม ๑๙๘๗ โดยในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ มี ๑๒ มลรัฐ และมลรัฐโคลัมเบียไม่มีการใช้โทษประหารชีวิต ส่วนประเทศกัวเตมาลา ประเทศส่วนใหญ่ในหมู่เกาะแคริบเบียน และประเทศในเอเชียที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นส่วนใหญ่ เช่น ญี่ปุ่นและอินเดีย รวมทั้ง กลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา เช่น บอตสวานาและแซมเบีย ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม ประเทศแอฟริกาใต้ ซึ่งเป็นประเทศที่มีการพัฒนา มากที่สุดในแอฟริกาและเพิ่งมีประชาธิปไตยเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๔ ได้ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต แม้ว่าประเทศนี้จะมีอัตราอาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์ที่สูง อาทิ การฆาตกรรมและการข่มขืน (Capital Punishment, 2008)

สำหรับประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับทุกประเภทคดี เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ได้แก่ ประเทศกาบอง (Gabon) ซึ่งได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตเมื่อ ๑๔ กันยายน ๒๐๐๗ และประเทศเกาหลีใต้ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตเมื่อ ๓๑ ธันวาคม ๒๐๐๗

หลังจากที่มีการเลิกใช้มาเป็นระยะเวลา ๑๐ ปี ส่วนประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเมื่อ ๑ มกราคม ๒๐๐๘ ได้แก่ ประเทศอุซเบกิสถาน (Uzbekistan) (Capital Punishment, 2008)

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีผู้ต้องโทษประหารชีวิตจาก ๕๑ ประเทศทั่วโลก จำนวน ๓,๓๔๗ คน โดยมีจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตจาก ๒๔ ประเทศ รวมจำนวน ๑,๒๕๒ คน และเมื่อสิ้นปี ค.ศ. ๒๐๐๗ มีจำนวนนักโทษประหารทั่วโลกประมาณ ๒๕,๐๐๐ คน ซึ่งประเทศปากีสถานและสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ต้องโทษประหารรวมกันเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของผู้ต้องโทษประหารชีวิตทั่วโลก สาธารณรัฐประชาชนจีนมีจำนวนผู้ต้องโทษประหารชีวิตมากที่สุดในโลก โดยองค์การนิรโทษกรรมสากลได้ยืนยันว่ามีผู้ต้องโทษประหารชีวิตในสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ อย่างน้อย ๔๗๐ คน หรืออาจมีจำนวนผู้ต้องโทษประหารชีวิตจำนวนมากถึง ๖,๐๐๐ คน นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ มีจำนวนผู้ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ๒๓ ประเทศ จำนวนประมาณ ๘,๐๐๐ คน ซึ่งประเทศที่มีการประหารชีวิตเป็นจำนวนมากรองจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย ปากีสถาน อิรัก และสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศอิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย และเยเมน ได้มีการประหารชีวิตเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ขัดแย้งกับกฎหมายสากล (Capital Punishment, 2008)

สำหรับประเทศที่มีการประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ได้แก่ อัฟกานิสถาน บังคลาเทศ เบลารุส บอตสวานา จีน อียิปต์ กินี เอธิโอเปีย อินโดนีเซีย อิหร่าน อิรัก ญี่ปุ่น คูเวต ไลบีเรีย เกาหลีเหนือ ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย สิงคโปร์ โซมาเลีย ซูดาน ซีเรีย สหรัฐอเมริกา เวียดนาม และเยเมน (Capital Punishment, 2008)

ต่อมา ใน ค.ศ. ๒๐๑๒ ซึ่งเป็นระยะเวลาต่อมา ๕ ปี ปรากฏว่า จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศส่วนใหญ่จำนวน ๑๔๐ ประเทศ ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ โดย ๕๔ ประเทศยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต หากแต่มีเพียง ๒๐ ประเทศเท่านั้นที่มีการประหารชีวิตเกิดขึ้นจริง โดยมีผู้ต้องโทษประหารทั่วโลกจำนวน ๑๘,๗๕๐ คน นอกจากนี้ สำหรับกลุ่มประเทศในยุโรป ปรากฏว่า ประเทศเบลารุสเป็นประเทศเดียวในยุโรป (เป็นประเทศที่เคยถูกสหภาพโซเวียตยึดครองและได้รับเอกราชจากอดีตสหภาพโซเวียต เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๑) ที่ยังคงมีโทษประหารชีวิต สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศเดียวในกลุ่มประเทศ G8 ที่มีการใช้โทษประหารชีวิต รวมทั้งเป็นครั้งแรกในรอบ ๑๙ ปี ที่ไม่มีการประหารชีวิตในประเทศญี่ปุ่น สำหรับวิธีการประหารชีวิตที่เกิดขึ้นในปีนี้ได้แก่ การตัดศีรษะ การแขวนคอ การฉีดยาพิษ และการยิงเป้า รวมทั้งมีประเทศที่มีการประหารชีวิตผู้กระทำผิดต่อหน้าสาธารณชน ได้แก่ ประเทศอิหร่าน เกาหลีเหนือ ซาอุดีอาระเบีย และโซมาเลีย หากแต่มีประเด็นที่สำคัญ คือ ประเทศอิหร่านมีการประหารผู้กระทำผิดที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๓ คน

โดยประเทศที่มีการประหารชีวิตจำนวนมากที่สุดในโลกหกอันดับ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย ปากีสถาน สหรัฐอเมริกา และอิรัก เมื่อเปรียบเทียบกับกับการประหารชีวิตในระยะเวลา ๕ ปี ต่อมา คือ ใน ค.ศ. ๒๐๑๒ มีจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย อิรัก สหรัฐอเมริกา เยเมน เกาหลีเหนือ และโซมาเลีย ดังแสดงในตารางที่ ๓ และตารางที่ ๔ ดังนี้

ตารางที่ ๓ ประเทศที่มีการประหารชีวิตสูงสุดหกอันดับ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗

ประเทศ	จำนวนผู้ถูกประหารชีวิต (คน)
สาธารณรัฐประชาชนจีน	๔๗๐ (ข้อมูลจากบางแหล่งสูงถึง ๖,๐๐๐)
อิหร่าน	๓๑๗
ซาอุดีอาระเบีย	๑๔๓
ปากีสถาน	๑๓๕
สหรัฐอเมริกา	๔๒
อิรัก	๓๓

ที่มา : www.wikiapedia.com, 2008

ตารางที่ ๔ ประเทศที่มีการประหารชีวิตสูงสุด ในปี ค.ศ. ๒๐๑๒

ประเทศ	จำนวนผู้ถูกประหารชีวิต (คน)
สาธารณรัฐประชาชนจีน	มากกว่า ๑,๐๐๐
อิหร่าน	มากกว่า ๓๖๐
ซาอุดีอาระเบีย	มากกว่า ๘๒
อิรัก	มากกว่า ๖๘
สหรัฐอเมริกา	๔๓
เยเมน	มากกว่า ๔๑
เกาหลีเหนือ	มากกว่า ๓๐
โซมาเลีย	๑๐

ที่มา : <http://www.amnesty.or.th/th/component/k2/item/208>

การใช้โทษประหารชีวิตได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในประเทศที่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๔ - ๒๐๑๓ โดยประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเต็มรูปแบบ หากแต่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต ซึ่งการใช้โทษประหารชีวิตมักปฏิบัติในประเทศที่มีความยากจน หรือประเทศที่มีการปกครองในรูปแบบเผด็จการซึ่งใช้การประหารชีวิตสำหรับการเมืองฝ่ายตรงข้าม ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๘๐ ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในกลุ่มประเทศละตินอเมริกาได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ซึ่งหลังจากนั้น มีการล้มของระบอบคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง ซึ่งได้นำไปสู่การรวมกลุ่มเป็นสหภาพยุโรป โดยสหภาพยุโรปได้มีการเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ซึ่งแตกต่างจากประเทศในทวีปเอเชีย โดยประเทศอุตสาหกรรมในเอเชียได้มีการเรียกร้องให้มีการใช้โทษประหารชีวิตมากขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะและไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลหรือสื่อมวลชนมากนัก ซึ่งแนวโน้มการใช้โทษประหารชีวิตดังกล่าวได้รับการปฏิบัติตามในประเทศในทวีปแอฟริกาและตะวันออกกลางที่มีการสนับสนุนให้มีการใช้โทษประหารชีวิตมากขึ้น (Capital Punishment, 2008)

นอกจากนี้ ปัจจุบันบางประเทศได้มีการนำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้อีกครั้ง หลังจากที่ไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตมาเป็นระยะเวลานาน ดังเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาบางมลรัฐ ซึ่งได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ได้กลับมาใช้โทษประหารชีวิตอีกครั้งในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ ตลอดจนประเทศอินเดียซึ่งไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๕ - ๒๐๐๔ ได้หันกลับมาใช้โทษประหารชีวิตอีก หากแต่ปัจจุบันประเทศศรีลังกาได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการนำโทษประหารชีวิตมาใช้อีกครั้งในปี ค.ศ. ๑๙๙๓ หลังจากที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ และมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตอีกครั้งในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ต่อมาจนถึงปัจจุบัน (Capital Punishment, 2008)

การประหารชีวิตเยาวชน

การประหารชีวิตเยาวชน คือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ถือว่าเป็นการปฏิบัติที่ละเมิดต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of Child) โดยเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยปรากฏให้เห็นมากนัก ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๐ มีประเทศที่มีการประหารชีวิตเยาวชน จำนวน ๙ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน คองโก อิหร่าน ไนจีเรีย ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย ชูดาน สหรัฐอเมริกา และเยเมน โดยสาธารณรัฐประชาชนจีน ปากีสถาน สหรัฐอเมริกา และเยเมนได้กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ถูกประหารชีวิตไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี โดยองค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ได้บันทึกจำนวนเยาวชนที่ถูกประหารชีวิตนับตั้งแต่ปีดังกล่าวเป็นจำนวน ๖๑ คน สำหรับสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ถูกประหารชีวิตไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี แต่ปรากฏว่าในทางปฏิบัติได้มีการประหารชีวิตผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลสูงสุดได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีอายุ

ต่ำกว่า ๑๖ ปี ในระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๕ - ๒๐๐๘ ได้มีการประหารชีวิตเด็กที่กระทำผิดจาก ๕ ประเทศ ได้แก่ ประเทศอิหร่าน ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย ชูดาน และเยเมน โดยประเทศอิหร่านมีการประหารชีวิตเด็กและเยาวชนมากที่สุด (Capital Punishment, 2008) ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๙๙ - ๒๐๐๙ ปรากฏว่า มีการประหารชีวิตเด็กและเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น ๔๒ คน จำแนกเป็นเด็กและเยาวชนที่ถูกประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ จำนวน ๑๒ คน และถูกประหารชีวิต ในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ จำนวน ๘ คน ซึ่งในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ประเทศอิหร่านมีนักโทษประหารที่เป็นเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๔๐ คน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่มีการประหารชีวิตเด็กและเยาวชนในประเทศอิหร่านที่มีการบันทึกไว้อย่างเป็นทางการ อาจมีจำนวนที่น้อยกว่าความเป็นจริง

สำหรับข้อมูลการประหารชีวิตเด็กและเยาวชนของประเทศอิหร่าน ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๙๙ - ๒๐๐๙ ปรากฏดังนี้

ตารางที่ ๕ การประหารชีวิตเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

ปี (ค.ศ.) ที่ประหาร ชีวิต	จำนวนเด็กและ เยาวชนที่ถูก ประหารชีวิต	อายุ ขณะถูก ประหารชีวิต	อายุ ขณะ กระทำความผิด	ประเภทคดี	ลักษณะ การประหาร ชีวิต
๑๙๙๙	๑	๑๗	ไม่ระบุ	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
๒๐๐๐	๑	๑๗	ไม่ระบุ	การลักพาตัว ข่มขืนและฆาตกรรม	การแขวนคอ ต่อหน้าสาธารณชน
๒๐๐๑	๑	๑๔	๑๖	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
๒๐๐๒	-	-	-	-	-
๒๐๐๓	๑	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
๒๐๐๔	๔	๒๒	๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๒๑	๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๑๗			ไม่ระบุ
			๑๖ (เพศหญิง)	กระทำความผิดเกี่ยวกับ เรื่องเพศพรหมจรรย์ เป็นครั้งที่ ๔	การแขวนคอต่อหน้า สาธารณชน กลางใจเมือง
๒๐๐๕	๘		๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๒๐	๑๖	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๑๗		ข่มขืนเด็กผู้ชาย ที่มีอายุ ๑๓ ปี	การแขวนคอ ต่อหน้าสาธารณชน
		๑๕	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
		๒๑	๑๔-๑๖	ฆาตกรรม ผู้ชาย ๕ คน	ไม่ระบุ
		๑๗		ลักพาตัวและข่มขืน	การแขวนคอ ต่อหน้าสาธารณชน
		๒๒	๑๗	ข่มขืน	ไม่ระบุ
		๑๖	ไม่ระบุ	ฆาตกรรม	การแขวนคอ ต่อหน้าสาธารณชน
๒๐๐๖	๕	๑๗	ไม่ระบุ	ร่วมกับผู้ใหญ่ในการ ข่มขืนและฆ่า เด็กผู้ชายอายุ ๑๒ ปี	การแขวนคอ ต่อหน้า สาธารณชน
		ไม่ระบุ	๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๑๔	๑๖	ฆาตกรรม	การแขวนคอ ต่อหน้าสาธารณชน
		๒๒	น้อยกว่า ๑๔	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		ไม่ระบุ			ไม่ระบุ

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

ปี (ค.ศ.) ที่ประหารชีวิต	จำนวนเด็กและ เยาวชนที่ถูก ประหารชีวิต	อายุขณะถูก ประหาร ชีวิต	อายุ ขณะ กระทำผิด	ประเภทคดี	ลักษณะ การประหาร ชีวิต
๒๐๐๗	๑๒	ไม่ระบุ	๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๑๗		เกี่ยวข้องกับการ ลอบวางระเบิด	ไม่ระบุ
		ไม่ระบุ	น้อยกว่า ๑๘	ข่มขืน	ไม่ระบุ
		น้อยกว่า ๑๘	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
		น้อยกว่า ๑๘	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
		๑๙	๑๖	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
		๒๓	น้อยกว่า ๑๘	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๑๘	๑๖	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๒๑	๑๓	ข่มขืนเด็กผู้ชาย ๓ คน	ไม่ระบุ
		ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
		ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
		๒๓	๑๖	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
๒๐๐๘	๘	๑๗	ไม่ระบุ	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		น้อยกว่า ๑๘	ไม่ระบุ	ข่มขืน	ไม่ระบุ
		น้อยกว่า ๑๘	ไม่ระบุ	ข่มขืน	ไม่ระบุ
		ไม่ระบุ	๑๕	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		ไม่ระบุ	๑๕	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๑๙	๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๒๓	๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๒๑	๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
		๒๑	๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ
๒๐๐๙	๑	๒๑	๑๗	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ

ที่มา : Iran /death penalty A state terror policy, 2009, pp 27-31.

สำหรับสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๖๔๒ รัฐบาลกลางและแต่ละมลรัฐได้มีการประหารชีวิตเยาวยชน จำนวนประมาณ ๓๖๕ คน นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๒ ศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการประหารชีวิตผู้ที่ถูกพ้องทางจิต ซึ่งถูกมองว่าเป็นการกระทำที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ (Capital Punishment, 2008)

องค์การสหประชาชาติได้มีการกำหนดข้อห้ามในการประหารชีวิตเยาวยชน ซึ่งทุกประเทศได้มีการลงนามในข้อตกลงดังกล่าว ยกเว้นประเทศโซมาเลียและประเทศสหรัฐอเมริกา โดยองค์การสหประชาชาติได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เห็นว่าการประหารชีวิตเยาวยชนเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายสากล

ประเทศญี่ปุ่นได้มีการพิจารณาทบทวนถึงการใช้โทษประหารชีวิตในเยาวยชนที่กระทำผิด แต่สำหรับประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดอายุขั้นต่ำสำหรับเยาวยชน คือ ๒๑ ปี โดยในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ มีเยาวยชนที่กระทำผิดและต้องโทษประหารชีวิต มีอายุระหว่าง ๑๘-๑๙ ปี

แม้ว่าประเทศอิหร่านจะมีการให้สัตยาบรรณในการคุ้มครองสิทธิของเด็ก หากแต่ประเทศอิหร่านเป็นประเทศที่มีการประหารชีวิตเยาวยชนมากที่สุดในโลก ซึ่งได้รับการประณามจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในการกระทำดังกล่าว และได้มีการรณรงค์ให้มีการเลิกการประหารชีวิตเด็ก จำนวนผู้ถูกประหารชีวิตในประเทศอิหร่านมีจำนวนมากถึง ๒ ใน ๓ ของผู้ถูกประหารชีวิตทั่วโลก และมีการประมาณจำนวนเยาวยชนที่ต้องโทษประหารชีวิตมีจำนวนมากถึง ๑๒๐ คน ในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ โดยเพิ่มจากจำนวน ๗๑ คน ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ซึ่งการประหารชีวิตเยาวยชน ๓ คน ได้แก่ Mahmoud Asgari Ayaz Marhoni และ Makwan Moloudzadeh ได้นำไปสู่การประณามการประหารชีวิตดังกล่าวจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และตำหนิระบบศาลของประเทศอิหร่านที่มีการตัดสินคดีประหารชีวิตดังกล่าว (Capital Punishment, 2008) อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. ๒๐๑๒ ที่ผ่านมามีปรากฏว่า ประเทศอิหร่านยังคงมีการประหารชีวิตผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๓ คน (Amnesty International Thailand, 2012)

ความเห็นต่อการใช้โทษประหารชีวิต

สำหรับความเห็นต่อการใช้โทษประหารชีวิตของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมแยกเป็นสองฝ่าย คือ ผู้ที่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต และผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต

ผู้ที่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิตให้เหตุผลว่าโทษประหารชีวิตเป็นการแก้แค้นทดแทนในการกระทำของอาชญากร โดยการจำคุกตลอดชีวิตไม่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นว่าการประหารชีวิตได้ให้ความเคารพในสิทธิของการมีชีวิตจากการลงโทษผู้ที่ละเมิดกฎในรูปแบบที่มีความเข้มงวดที่สุด (Capital Punishment, 2008)

สำหรับผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วโลกต่อการใช้โทษประหารชีวิตของ Gallup International poll ได้แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้ให้การสนับสนุนต่อการใช้โทษประหารชีวิต โดยประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจทั่วโลก ร้อยละ ๕๒ มีความพึงพอใจต่อการใช้

โทษประหารชีวิต เช่นเดียวกับการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในประเทศสหรัฐอเมริกาต่อการใช้โทษประหารชีวิต ปรากฏว่าประชาชนโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการใช้โทษประหารชีวิต นอกจากนี้ สำนักข่าว ABC ได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนกับการใช้โทษประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ ๖๕ เห็นด้วยต่อการใช้โทษประหารชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจความคิดเห็นของชาวอเมริกันของสำนักแกลลอป โพลล์ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ที่แสดงให้เห็นว่าชาวอเมริกันประมาณครึ่งหนึ่งได้แสดงให้เห็นว่าการประหารชีวิตเป็นวิธีการลงโทษที่ไม่เพียงพอต่อความผิดของอาชญากร และประชาชนร้อยละ ๖๐ เห็นว่าเป็นการลงโทษที่มีความยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจได้แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชน ระหว่างแนวทางในการเลือกการลงโทษประหารชีวิตและการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการอภัยโทษโดยประชาชน ๖ ใน ๑๐ ไม่เชื่อว่าโทษประหารชีวิตจะสามารถยับยั้งอาชญากรรมได้ และประชาชน ส่วนใหญ่เชื่อว่าผู้มีบริสุทธิ์ที่ถูกประหารชีวิตในช่วงระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา (Capital Punishment, 2008)

ในทางตรงกันข้าม การไม่เห็นด้วยกับโทษประหารชีวิตได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน ดังจะเห็นได้จากแบ็คคาเรียที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิตมาตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ ๑๘ โดยแบ็คคาเรียไม่เห็นด้วยกับการลงโทษที่โหดร้ายและป่าเถื่อน ตลอดจนการลงโทษด้วยวิธีการประหารชีวิต ซึ่งแบ็คคาเรียได้ให้เหตุผลสำคัญสองประการ คือ แบ็คคาเรียเชื่อว่ารัฐหรือบุคคลใดก็ตามไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะฆ่าผู้อื่น และประการที่สอง การประหารชีวิตไม่ได้เป็นการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด การจะทำให้บุคคลอื่นเกรงกลัวต่อการลงโทษที่ดีที่สุด คือ ระยะเวลาในการรับโทษ การที่บุคคลทั่วไปเห็นผู้กระทำความผิดถูกถอดถอนหรือยกเลิกสิทธิเสรีภาพตลอดชีวิตที่เหลือของบุคคลดังกล่าว จะเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่ได้ผลดีกว่าการประหารชีวิต เนื่องจากการจำคุกตลอดชีวิตจะเป็นตัวอย่างให้ประชาชนทั่วไปได้เห็นตลอดไป อันเป็นการข่มขู่ยับยั้งต่อผู้ที่ต้องการจะประกอบอาชญากรรมต่อไป (Capital Punishment, 2008)

ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิตต้องการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ให้เหตุผลว่าการประหารชีวิตอาจนำไปสู่การลงโทษผู้บริสุทธิ์และไม่สามารถดำเนินการแก้ไขในการลงโทษผิดได้ ซึ่งการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตจะมีประสิทธิภาพต่อการลงโทษมากกว่าการประหารชีวิตและเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าการใช้โทษประหารชีวิต กล่าวคือ จากผลการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาได้แสดงให้เห็นว่าการประหารชีวิตก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายมากกว่าการจำคุกตลอดชีวิต เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เกิดจากกระบวนการพิจารณาคดีที่ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังตั้งแต่กระบวนการในการหาพยานหลักฐาน กระบวนการในการพิจารณาคดี การอุทธรณ์ ฎีกาคดีที่ต้องใช้เวลานาน รวมทั้งในขณะต้องโทษจำคุกในสถานภาพของนักโทษประหารที่ต้องควบคุมตัวในห้องขังเดี่ยวและมีการควบคุมดูแลอย่างเข้มงวด อันก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายต่อมลรัฐที่มีการใช้โทษประหารชีวิตมากกว่ามลรัฐที่ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต นอกจากนี้ ข้อมูลจากมลรัฐแมรีแลนด์ได้ใช้ภาษีสำหรับโทษประหารชีวิตระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๘-๑๙๙๙ รวม ๑๘๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการตัดสินประหาร

ชีวิต จำนวน ๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเป็นค่าใช้จ่ายที่มากกว่าขณะที่ไม่มีโทษประหารชีวิตจำนวน ๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้โทษประหารในการข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรม ไม่ได้ก่อให้เกิดการข่มขู่ยับยั้งแต่ประการใด ในขณะที่มลรัฐที่มีการใช้โทษประหาร เช่น มลรัฐเท็กซัส (Texas) และ มลรัฐโอคลาโฮมา (Oklahoma) มีอัตราการเกิดอาชญากรรมมากกว่ามลรัฐที่มีการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่การพักการลงโทษ นอกจากนี้ มลรัฐโคโลราโด (Colorado) หลังจากที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสามารถประหยัดงบประมาณได้มากกว่าขณะที่ใช้โทษประหารชีวิต รวมทั้งการยกเลิกโทษประหารชีวิตในมลรัฐแคนซัส (Kansas) สามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ จากทุกคดีในกรณีที่ยังไม่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต (The death penalty saving lives and money, 2009) นอกจากนี้ การใช้โทษประหารชีวิตจะเป็นสร้างความแปลกแยกให้แก่ชนกลุ่มน้อยหรือผู้ที่มีฐานะยากจน และเป็นการล่อลวงละเมิดในชีวิตของผู้กระทำผิด (Capital Punishment, 2008)

สำหรับการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ถือว่าเป็นความล้มเหลวของกระบวนการยุติธรรมในการลงโทษผู้กระทำผิด โดยมีผู้ที่ถูกประหารชีวิตจำนวนหนึ่งที่เป็นผู้บริสุทธิ์ ดังจะเห็นได้จากมีผู้ต้องโทษประหารชีวิตจำนวน ๓๙ คน ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้ค้นพบพยานหลักฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือมีปัญหาข้อสงสัยในความผิดที่ได้กระทำลงไป นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๒ ปรากฏว่า การใช้พยานหลักฐานจากการตรวจพิสูจน์สารทางพันธุกรรม (DNA) ทำให้นักโทษประหารชีวิตจำนวน ๑๕ คน กลายเป็นผู้บริสุทธิ์แต่การใช้หลักฐานจากการตรวจพิสูจน์สารทางพันธุกรรม (DNA) เป็นเพียงส่วนน้อยของนักโทษประหาร นอกจากนี้ ในประเทศอังกฤษได้มีการทบทวนพิจารณาถึงโทษประหารชีวิตใหม่ ปรากฏว่านักโทษประหารชีวิต ๑ คน ได้รับการอภัยโทษ และนักโทษประหารชีวิต ๓ คน พ้นผิดจากคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๐ - ๑๙๕๓ (Capital Punishment, 2008)

๒) สภาพการณ์ปัจจุบันและแนวทางในอนาคตต่อการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต

สภาพการณ์ปัจจุบันและแนวทางในอนาคตต่อการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประกอบด้วย

๒.๑) วิวัฒนาการและพัฒนาการในการยกเลิกโทษประหารชีวิต

แนวความคิดในการยกเลิกโทษประหารชีวิตได้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในปลายศตวรรษที่ ๑๘ เมื่อแนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarian) และมนุษยนิยม (Humanistic) ได้เจริญรุ่งเรืองในยุโรป โดยเริ่มจากในปี ค.ศ. ๑๗๖๔ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) นักอาชญาวิทยาชาวอิตาลี ได้เขียนบทความภาษาอิตาลีซึ่งเป็นผลงานชิ้นสำคัญในหนังสือชื่อ “*Dei delitti e delle pene*” ตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษว่า “*On Crimes and Punishments*” ซึ่งเป็นบทความที่จุดประกายความคิดของนักปราชญ์ในอิตาลีและทั่วยุโรป

เบ็คคาเรียได้แสดงทัศนะคัดค้านต่อการลงโทษประหารชีวิตอย่างไม่เป็นธรรม โดยได้ต่อต้านการลงโทษประหารชีวิต (Capital Punishment) ที่รัฐและผู้ปกครองลงโทษประชาชน โดยไม่มีหลักกฎหมาย ไม่มีบรรทัดฐาน และไม่มีความแน่นอน มีอคติ การตัดสินด้วยความรู้สึก และความเชื่อทางศาสนาที่ขาดความชอบธรรม

เบ็คคาเรียเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งหลักการของเบ็คคาเรียเกี่ยวกับการลงโทษนั้นมีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) คือ “ประโยชน์สูงสุดสำหรับปวงชนจำนวนมากที่สุด” หมายถึง “การมุ่งคุ้มครองประโยชน์สูงสุดสุดของคนส่วนใหญ่ในสังคม”

เบ็คคาเรียนำมาใช้ในการเสนอเกี่ยวกับอาชญากรรมและการลงโทษ โดยมุ่งป้องกันสังคมจากอาชญากรรมด้วยการข่มขู่ยับยั้ง

แนวความคิดของเบ็คคาเรียตามที่ปรากฏในหนังสือ “On Crimes and Punishments” เกี่ยวกับการลงโทษเพื่อการป้องกันอาชญากรรม (Preventive Punishment) ได้แก่

(๑) การลงโทษมีความจำเป็น

มนุษย์ทุกคนสามารถกระทำผิดได้ เนื่องจากมนุษย์มีความเห็นแก่ตัว พร้อมทั้งจะฝ่าฝืนสัญญาประชาคม ถ้าหากสิ่งนั้นก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง

(๒) เมื่อเป็นดังนั้น การลงโทษจึงต้องคำนึงถึงความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ โดยควรส่งเสริม “แรงจูงใจ” ไม่ให้ประโยชน์ของมนุษย์ถูกทำลายโดยกฎหมาย

(๓) การลงโทษ ควรจะมีไว้เพื่อเป็นการป้องกัน โดยการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) ซึ่งจำแนกเป็น

- ก. การข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะ (Specific Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดรายบุคคลเพื่อยับยั้งมิให้มีการกระทำผิดซ้ำ
- ข. การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไปในสังคมให้เห็นผลเสียของการกระทำความผิด เพื่อยับยั้งมิให้บุคคลทั่วไปในสังคมกระทำความผิด เพราะเกรงกลัวโทษที่จะได้รับ

(๔) การข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งประกอบด้วยเงื่อนไขสองประการ คือ

- ก. การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับอาชญากรรม
- ข. สาธารณชนจะต้องได้รับรู้เข้าใจอย่างแน่ชัดเกี่ยวกับการลงโทษนั้น

ความคิด ผลงาน การแสดงทัศนะต่อการเมืองการปกครอง และกระบวนการยุติธรรม ในยุคล่มยุคริสตศตวรรษที่ ๑๗ ของ ชีซาร์ เบ็คคาร์เรีย ถือได้ว่าเป็นการริเริ่มบุกเบิกเพื่อการปฏิรูปกฎหมายอาญา ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ปฏิรูปสังคม การเมืองการปกครอง ครั้งใหญ่และสำคัญยิ่งในภาคพื้นยุโรป จนนำไปสู่การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของประเทศฝรั่งเศสหลังจากที่มีการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส เมื่อปี ค.ศ. ๑๗๘๙ และนำไปสู่การประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ รวมทั้งแนวคิดที่สำคัญ คือ การเห็นว่าการใช้โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการลงโทษที่ทำให้ไร้มนุษยธรรม เบ็คคาร์เรีย ได้รับการยอมรับจากนักคิดคนสำคัญในยุคนั้น ไม่ว่าจะเป็น วอลแตร์ (Voltaire) โทมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson) แบล็กสโตน (Blackstone) จอห์น อาดัมส์ (John Adams) ที่เห็นว่าการใช้โทษประหารชีวิต ไม่มีความเหมาะสมต่อสังคมสมัยใหม่

นอกจากนี้ เบ็คคาเรียยังได้กล่าวประโยคสำคัญยิ่งต่อวงการกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และอาชญาวิทยาไว้ว่า “ไม่มีอาชญากรรม เมื่อไม่มีกฎหมาย” (*nullum crimen sine lege*) ความคิดและผลงานของเบ็คคาเรียมีอิทธิพลและส่งผลกระทบในวงกว้างในตอนปลายศตวรรษที่ ๑๘ ทั้งด้านอาชญาวิทยา กฎหมาย กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และนักทฤษฎีคนอื่น ๆ เบ็คคาเรียได้รับเชิญจากประเทศต่าง ๆ หลายประเทศให้ไปช่วยปฏิรูประบบงานยุติธรรม ข้อเสนอพื้นฐานทางทฤษฎีและโมเดลทางทฤษฎีว่าด้วยการข่มขู่ยับยั้งการกระทำผิดได้ถูกนำไปผนวกไว้ในร่างรัฐธรรมนูญใหม่ของหลายประเทศ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันมากที่สุดหลังมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่เด่นชัดที่สุด และถูกนำมาอ้างอิงถึงมากที่สุด คือ รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา (ฌ็องฌัก ลูตียี, ๒๕๕๔)

ความคิดของเบ็คคาเรียที่เกี่ยวกับอาชญาวิทยา เบ็คคาเรียเห็นว่า “ทุกคนควรเท่ากันในทัศนะของกฎหมาย” การที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด ควรจะพิจารณาแต่กรรมที่บุคคลได้ประกอบเท่านั้น ไม่ควรคำนึงถึงว่าผู้นั้นจะเป็นผู้ใด เพราะถือว่าทุกคนกระทำความผิดลงโทษโดยมีเจตจำนงเสรี (Free Will) จึงควรพิจารณาโทษที่เหมาะสมกับความผิดที่บุคคลได้กระทำความผิดตามความคิดของเบ็คคาเรียที่ว่า “*Equal punishment for the same crime*” (ฌ็องฌัก ลูตียี, ๒๕๕๔)

จากแนวความคิดของเบ็คคาเรียดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ในช่วงทศวรรษที่ ๑๗๘๐ ผู้มีอำนาจปกครองในแคว้นทัสคานี (Tuscany) ของประเทศอิตาลี และผู้มีอำนาจปกครองประเทศออสเตรียไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตเป็นระยะเวลาหลายปี และไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศรัสเซียในการปกครองของ Empresses Elizabeth and Catherine II (Anne Katrine Mortensen, 2008)

ต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๘๔๖ มลรัฐมิชิแกนเป็นมลรัฐแรกที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๘๖๓ ประเทศเวเนซุเอลาเป็นประเทศแรกของโลกที่มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทุกประเภท เมื่อล่วงเลย

มาเป็นระยะเวลากว่า ๒๕๐ ปี ของศตวรรษที่ ๒๐ ปรากฏว่าประเทศในแถบละตินอเมริกา ส่วนใหญ่ซึ่งประกอบด้วยประเทศโคลัมเบีย คอสตาริกา (Costa Rica) เอกวาดอร์ (Ecuador) ปานามา (Panama) และ อุรุกวัย (Uruguay) ได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต สำหรับอาชญากรรมทุกประเภทภายหลังจากที่ได้ประกาศเอกราช ต่อมา ประเทศในยุโรป ตะวันตกได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต แม้ว่าประเทศเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะยังคงใช้ โทษประหารชีวิตไว้ในยามที่มีสงคราม ได้แก่ ประเทศโปรตุเกส ซานมารีโน (San Marino) เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน ได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในภาวะปกติ ในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ อย่างไรก็ตาม การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศต่างๆ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวยังคงมีจำนวนน้อยกว่าประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิต จำนวนประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ โดยเมื่อสิ้นสุดปี ค.ศ. ๑๙๔๔ มีจำนวนประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต จำนวน ๓๕ ประเทศ ต่อมา หลังจากนั้นระยะเวลา ๒๐ ปี ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเมื่อสิ้นสุด ค.ศ. ๒๐๐๗ มีประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต จำนวน ๙๑ ประเทศ ที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั้งหมดหรือร้อยละ ๔๖ ของประเทศทั้งหมดทั่วโลก โดยมี ๑๐ ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป หรืออาจกล่าวได้ว่ามีประเทศทั่วโลกร้อยละ ๕๒ ที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป และอาชญากรรมทุกประเภท (Anne Katrine Mortensen, 2008)

ในประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ปรากฏว่า ประเทศในยุโรปได้เป็นพื้นที่สำหรับปลอดจากการประหารชีวิต โดยทุกประเทศยกเว้นประเทศ เบลารุส (Belarus) มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต รวมทั้งได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ในทวีปต่าง ๆ ทั่วโลก ได้แก่ ประเทศในทวีปแอฟริกา ๑๔ ประเทศ ประเทศในหมู่เกาะแปซิฟิก ๑๑ ประเทศ ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต แม้ว่าในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ จะมีประเทศในเอเชีย ที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตจำนวน ๔ ประเทศ แต่การใช้โทษประหารชีวิตเป็นประเด็นที่มีการ ถกเถียงกันในกลุ่มประเทศเอเชีย อย่างไรก็ตาม การใช้โทษประหารชีวิตยังคงมีมากในประเทศ แอฟริกาเหนือ ตะวันออกกลาง ซึ่งมีเพียงประเทศอิสราเอลเพียงประเทศเดียวที่มีการยกเลิก (Anne Katrine Mortensen, 2008)

ปัจจุบันการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ได้เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่อง อันมีผลมาจากกระแสเรียกร้องสิทธิมนุษยชนภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ดังจะเห็นได้จากแนวโน้มของการยกเลิกโทษประหารชีวิต แม้จะเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ มาเป็น ระยะเวลามากกว่า ๒๐ ปี ภายหลัลันสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ได้มีการยกเลิกโทษประหาร ชีวิตเพิ่มมากขึ้นในทศวรรษที่ ๑๙๙๐ เมื่อองค์การสหประชาชาติได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ มีประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทุกประเภทจำนวน ๔ ประเทศ ซึ่ง ๒๐ ปี หลังจากนั้น ในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ปรากฏว่าประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตมีจำนวน ๒๕ ประเทศ

โดยประเทศที่ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทุกประเภทมีจำนวน ๑๑ ประเทศ ในขณะที่ ๑๔ ประเทศ มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป ในกรณีที่ประเทศสงบสุข สำหรับจุดเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๙๙๕ เป็นครั้งแรก ในประวัติศาสตร์ที่ประเทศส่วนใหญ่มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ทั้งที่เป็นการยกเลิกทางกฎหมายหรือทางปฏิบัติการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไปโดยกระแสสิทธิมนุษยชนที่ทำให้เกิดการยกเลิกโทษประหารชีวิตเนื่องจากเห็นว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในความเป็นมนุษย์ของรัฐที่กระทำต่อประชาชน ในขณะที่ประเทศที่ยังใช้โทษประหารชีวิตเห็นว่าเป็นนโยบายทางการเมืองของแต่ละประเทศที่ควรตัดสินใจว่าควรมีการใช้โทษประหารชีวิตหรือไม่ จึงมีข้อตกลง หรือกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ (Anne Katrine Mortensen, 2008)

สำหรับการยกเลิกโทษประหารชีวิตในปัจจุบัน ข้อมูลขององค์การสหประชาชาติได้แสดงให้เห็นว่าในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจำนวน ๑๕๐ ประเทศ มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ โดย ๑๐๕ ประเทศได้มีการยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต รวมทั้ง ๙๗ ประเทศได้มีการยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต ทั้งกฎหมายของพลเรือนและกฎหมายของทหาร และ ๘ ประเทศได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไปที่จะไม่มีการพิจารณาตัดสินคดีให้ต้องโทษประหารชีวิต

๒.๒) สภาพการณ์ใช้โทษประหารชีวิตและการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

สำหรับสภาพการณ์ในปัจจุบันต่อการใช้โทษประหารชีวิตและแนวทางในอนาคตต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ปรากฏว่าประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตดังจะเห็นได้จากสถิติการใช้โทษประหารในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีแนวโน้มมุ่งสู่การยกเลิกโทษประหาร โดยมีเพียง ๑ ใน ๑๐ ของประเทศทั่วโลกที่ยังมีการตัดสินลงโทษประหาร

อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการรื้อฟื้นการใช้โทษประหารชีวิตในบางประเทศโดยเฉพาะในประเทศแอมเบีย อินเดีย ญี่ปุ่น และปากีสถาน รวมทั้งการเพิ่มจำนวนขึ้นมากของผู้ที่ถูกประหารชีวิตในประเทศอิรัก เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๕๔

สำหรับข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และ พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏว่า

- มีจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตอย่างน้อย ๖๘๒ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕
- มีจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตอย่างน้อย ๖๘๐ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔

- และจำนวนผู้ต้องโทษประหารจนถึงปัจจุบันได้ลดลงจาก ๑,๙๒๓ คน (ใน ๖๓ ประเทศ) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เปรียบเทียบกับ ๑,๗๒๒ คน (ใน ๕๘ ประเทศ) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

จากสถิติการประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้สะท้อนให้เห็นว่า แนวโน้มของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกยังคงมุ่งสู่การยกเลิกโทษประหารเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากการเก็บข้อมูลของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ต่อการประหารชีวิตใน ๒๑ ประเทศ จำนวนการประหารชีวิตที่ยืนยันได้อยู่ที่ ๖๘๒ ครั้ง ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับตัวเลข ๖๘๐ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ใน ๒๑ ประเทศเช่นกัน แม้ว่าตัวเลข ๖๘๒ ครั้งยังไม่รวมการประหารชีวิตหลายพันครั้งในสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งถือว่ามากกว่าจำนวนการประหารชีวิตของทั้งโลก รวมกัน สามในสี่ของการประหารชีวิตที่ยืนยันได้เกิดขึ้นในสามประเทศเท่านั้น ได้แก่ อิหร่าน อิรัก และซาอุดีอาระเบีย

นอกจากนี้ มีข้อมูลความก้าวหน้าของการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกภูมิภาคของโลก พบว่า แม้ว่าสหรัฐอเมริกาเป็นเพียงประเทศเดียวในทวีปอเมริกาที่ยังคงประหารชีวิต ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ หากแต่ได้เกิดขึ้นใน ๙ มลรัฐเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับ ๑๓ มลรัฐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ คอนเนตทิคัตเป็นรัฐลำดับที่ ๑๗ ที่ยกเลิกโทษประหารเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ และในทุกประเทศของทวีปอเมริกาเหนือ มีคำตัดสินลงโทษประหารครั้งใหม่เพียง ๑๒ ครั้ง ความถดถอยในเอเชียได้รวมถึงการรื้อฟื้นการประหารชีวิตในบางประเทศ ชัดกับแนวโน้มของเอเชีย-แปซิฟิก ที่มุ่งหน้าสู่การยกเลิกโทษประหาร โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประเทศเวียดนามไม่มีการประหารชีวิต ส่วนประเทศสิงคโปร์ปฏิบัติตามข้อตกลงยุติการประหารชีวิตชั่วคราว และอยู่ระหว่างการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

รวมทั้งในทวีปแอฟริกาที่อยู่ตอนล่างของทะเลทรายสะฮาราลงมา มีข้อมูลความก้าวหน้าของการยกเลิกโทษประหารเพิ่มเติม กล่าว คือ ประเทศเบนินดำเนินการทางนิติบัญญัติเพื่อยกเลิกข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนประเทศกานามีแผนยกเลิกโทษประหารในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และไม่มีนักโทษประหารในประเทศเซียร์ราลีโอนอีกต่อไป และได้มีกฎหมายเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางอาญาที่เหลืออยู่ มีผลบังคับใช้ในประเทศลัตเวีย เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ นับเป็นประเทศลำดับที่ ๙๗ ของโลกที่ยกเลิกโทษประหารอย่างสิ้นเชิง

แนวโน้มระดับโลกที่มุ่งสู่การยกเลิกโทษประหาร ปี ๒๕๕๕

สำหรับแนวโน้มระดับโลกที่มุ่งสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตใน พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏว่า

- สหรัฐอเมริกายังคงเป็นประเทศเดียวในทวีปอเมริกาที่มีการประหารชีวิต
- เบลารุสยังเป็นประเทศเดียวในยุโรปและเอเชียกลางที่มีการประหารชีวิต
- สหรัฐอเมริกา และเบลารุสเป็นเพียงสองประเทศในรัฐภาคีขององค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Organization for Security and Co-operation in Europe) ที่ยังมีการประหารชีวิต

- มีข้อมูลว่ารัฐภาคี ๕ จาก ๕๔ รัฐของสหภาพแอฟริกา (African Union) ยังคงมีการประหารชีวิตตามคำสั่งศาล ได้แก่ บอตสวานา แคมเบีย โซมาเลีย ชูดานใต้ และชูดาน ส่วนรัฐภาคี ๓๗ แห่ง ยกเลิกโทษประหารทั้งในทางนิตินัยหรือพฤตินัย
- รัฐภาคี ๗ จาก ๒๑ รัฐ ของสันนิบาตรัฐอาหรับ (League of Arab States) ยังคงมีการประหารชีวิต ได้แก่ อิรัก ปาเลสไตน์ ซาอุดีอาระเบีย โซมาเลีย ชูดาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และเยเมน มีรายงานข่าวการประหารชีวิตในซีเรีย แต่ไม่สามารถตรวจสอบยืนยันได้เนื่องจากสถานการณ์ความขัดแย้งที่เป็นอยู่
- ไม่พบว่าการประหารชีวิตในรัฐภาคีทั้ง ๑๐ รัฐของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations)
- มีข้อมูลว่ารัฐภาคี ๕ จาก ๕๔ รัฐของเครือจักรภพ (Commonwealth) ยังมีการประหารชีวิต ได้แก่ บังกลาเทศ บอตสวานา แคมเบีย อินเดีย และปากีสถาน
- ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา เป็นสองประเทศจากสมาชิกประเทศอุตสาหกรรม (G8) ที่ยังมีการประหารชีวิต
- รัฐภาคี ๑๗๔ จาก ๑๙๓ แห่ง ขององค์การสหประชาชาติไม่มีการประหารชีวิตเลย ในปี ๒๕๕๕

ตัวเลขระดับโลก

สำหรับข้อมูลตัวเลขระดับโลก ปรากฏว่าข้อมูลระบุอย่างน้อย ๒๑ ประเทศยังมีการประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ อย่างไรก็ตาม ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการประหารชีวิตในประเทศที่เกิดความไม่สงบ อย่างเช่น ซีเรียหรือไม่ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีจำนวนประเทศที่มีการประหารชีวิตตามคำสั่งศาลเท่ากัน คือ ๒๑ ประเทศ ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนถึงจำนวนที่ลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับทศวรรษก่อน กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ มี ๒๘ ประเทศที่ยังมีการประหารชีวิตอยู่ โดยปัจจุบันเหลือเพียง ๒๑ ประเทศที่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต

การประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

สำหรับรายงานที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏว่า หลายประเทศได้มีการรื้อฟื้นการประหารชีวิต ซึ่งได้ยุติการใช้โทษประหารมาพักหนึ่งแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอินเดีย ญี่ปุ่น ปากีสถาน และแอมเบีย รวมทั้งมีการประหารชีวิตในประเทศอิรักที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก หากแต่การใช้โทษประหารยังคงกระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มประเทศไม่กี่แห่ง และทั่วทุกภูมิภาคในโลก มีเพียง ๒๑ ประเทศในโลกที่มีสถิติการประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เท่ากับปี พ.ศ. ๒๕๕๔ แต่ถือน้อยกว่า ๒๘ ประเทศในช่วงหนึ่งทศวรรษก่อนหน้า หรือในราวปี พ.ศ. ๒๕๔๖

นอกจากนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๕๕ มีข้อมูลว่ามีการประหารชีวิตอย่างน้อย ๖๘๒ ครั้ง ทั่วโลกมากกว่าปี พ.ศ. ๒๕๕๔ สองครั้ง มีการลงโทษประหารชีวิตอย่างน้อย ๑,๗๒๒ ครั้ง ใน ๕๘ ประเทศ

เปรียบเทียบกับ ๑,๙๒๓ ครั้งใน ๖๓ ประเทศ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา แต่ตัวเลขเหล่านี้ยังไม่รวมการประหารชีวิตอีกหลายพันครั้ง ที่เชื่อว่าเกิดขึ้นในสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีการเก็บตัวเลขเป็นความลับ

สำหรับประเทศที่ประหารชีวิตบุคคลมากที่สุดในโลก ๕ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อิหร่าน อิรัก ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอเมริกา และเยเมน และวิธีการประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้แก่ การแขวนคอ การตัดศีรษะ การยิงเป้า และการฉีดยาพิษ โดยประเทศซาอุดีอาระเบีย มีการนำศพของชายคนหนึ่งที่ถูกตัดศีรษะเพื่อประหารชีวิตไปประจาน โดยถือว่าเป็น “การตรึงกางเขนเพื่อให้ตายอย่างทรมาน” อย่างหนึ่ง

สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิต ปรากฏว่า มีผู้ที่ต้องโทษประหารเนื่องจากความผิดทางอาญาหลายประการ รวมทั้งความผิดที่ไม่ใช่ความรุนแรง อย่างเช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและด้านเศรษฐกิจ และยังมีผู้ที่ต้องโทษประหารเนื่องจาก “การละทิ้งศาสนาของตน (Apostasy)” “การหมิ่นศาสนา” และ “การล่วงประเวณี” ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ควรถือเป็นอาชญากรรมด้วยซ้ำไป

ประเทศที่มีการนำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้หลังจากที่ยุติการใช้โทษประหารชีวิตมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ได้แก่ อินเดีย ญี่ปุ่น และปากีสถาน ที่มีการรื้อฟื้นการประหารชีวิตมาใช้อีกครั้งหลังจากหยุดมาเป็นเวลานาน และเป็นช่วงที่ปลอดจากการประหารชีวิต โดยในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๕ ประเทศอินเดียมีการประหารชีวิตบุคคลเป็นครั้งแรกนับจาก พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยการแขวนคอ นายอัสมาล กาลับ (Ajmal Kasab) มือปืนที่รอดมาได้จากเหตุการณ์ระเบิดที่กรุงมุมไบเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑

นอกจากนี้ ที่ประเทศญี่ปุ่น มีการประหารชีวิตนักโทษสามคนเมื่อเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และอีก ๔ คน ในเวลาต่อมา หลังจากงดเว้นมาเป็นเวลา ๒๐ เดือน นอกจากนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีน คาดว่ามีการประหารชีวิตบุคคลเป็นจำนวนรวมกันมากกว่าทุกประเทศที่เหลือในโลกรวมกัน แต่สืบเนื่องจากการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการใช้โทษประหาร ทำให้ไม่สามารถได้ข้อมูลที่แสดงถึงภาพความจริงที่ชัดเจนเกี่ยวกับโทษประหารในสาธารณรัฐประชาชนจีน

อย่างไรก็ตาม ประเทศเวียดนามไม่ประหารชีวิตบุคคลเลย ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ยินยอมปฏิบัติตามความตกลงเพื่อยุติการใช้โทษประหารชั่วคราวและประเทศมองโกเลียได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศที่สำคัญซึ่งแสดงเจตจำนงของประเทศที่มุ่งสู่การยกเลิกโทษประหาร

สำหรับการประหารชีวิตในอนุภูมิภาคแปซิฟิก (Pacific Sub-Region) ยังคงเป็นภูมิภาคที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเกือบหมด แม้ว่าประเทศในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือจะมีแนวโน้มในการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้น แต่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตจำนวนมากในภูมิภาคนี้ ได้แก่ ประเทศอิหร่าน อิรัก ซาอุดีอาระเบีย และเยเมน ยังคงมีสถิติประหารชีวิตมากถึงร้อยละ ๙๙ ของจำนวนการประหารชีวิตทั้งหมดในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มขึ้น

ของการใช้โทษประหารในอิรัก โดยมีการประหารชีวิตบุคคลอย่างน้อย ๑๒๙ คน เพิ่มขึ้นเกือบสองเท่า จากจำนวน ๖๘ คนในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมทั้งการประหารชีวิตในประเทศอิหร่านที่มีสถิติการประหารชีวิตเป็นอันดับสองรองจากสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยทางการประกาศยอมรับว่ามีการประหารชีวิต ๓๑๔ ครั้ง แต่จำนวนที่แท้จริงคาดว่าจะมากกว่านี้มาก เนื่องจากทางการไม่ยอมรับว่ามีการประหารชีวิตอีกหลายครั้ง และไม่มีการบันทึกข้อมูลไว้ รวมทั้งความขัดแย้งในประเทศซีเรียทำให้แทบจะไม่สามารถยืนยันว่ามีการใช้โทษประหารหรือไม่ สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ในขณะที่สหรัฐอเมริกา ยังคงเป็นประเทศเดียวที่ยังมีการประหารชีวิตบุคคลในทวีปอเมริกา โดยมีจำนวนการประหารชีวิต ๔๓ ครั้ง เท่ากับปี พ.ศ. ๒๕๕๔ แต่รัฐที่ประหารชีวิตคนเพียง ๙ รัฐเปรียบเทียบกับ ๑๓ รัฐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ คอนเนตทิคัตเป็นรัฐที่ยกเลิกโทษประหารลำดับที่ ๑๗ ส่วนที่มลรัฐแคลิฟอร์เนีย กฎหมายที่กำหนดให้ยกเลิกโทษประหารยังไม่ผ่านการรับรอง ส่วนประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ ในแถบทะเลแคริบเบียนยังคงปลอดจากการประหารชีวิต โดยมีข้อมูลว่ามีการลงโทษประหารเพียง ๑๒ ครั้ง ใน ๓ จาก ๑๒ ประเทศ ในอนุภูมิภาคนี้ นอกจากนี้ ทวีปแอฟริกาส่วนที่ต่ำกว่า ทะเลทรายสะฮาราลงมามีความคืบหน้าเพิ่มเติมที่มุ่งไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยประเทศเบนินดำเนินการทางนิติบัญญัติเพื่อยกเลิกข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนประเทศกานามีแผนยกเลิกโทษประหารชีวิตในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และจะไม่มีนักโทษประหารชีวิตในเซียร์ราลีโอนอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการใช้โทษประหารเพิ่มขึ้นอย่างมากในภูมิภาคนี้ นับแต่ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕ โดยเป็นผลมาจากตัวเลขที่มีการประหารชีวิตเพิ่มขึ้นในประเทศซูดานและแกมเบีย โดยในเดือนสิงหาคมมีการประหารชีวิตบุคคล ๙ คนในประเทศแกมเบีย ถือว่าเป็นครั้งแรกในรอบเกือบสามทศวรรษ แม้จะมีเสียงร้องเรียนจากนานาชาติ ประธานาธิบดียาฮา จัมเมห์ (President Yahya Jammeh) ได้ประกาศยอมให้ความตกลงเพื่อยุติการใช้โทษประหารชั่วคราว “อย่างมีเงื่อนไข” กล่าวคือ อาจมีการ “ยกเลิกโดยอัตโนมัติ” ในกรณีที่อัตราการก่ออาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น ส่วนในประเทศซูดาน มีการประหารชีวิตเกิดขึ้นจริงจำนวน ๑๙ ครั้ง และมีการลงโทษประหาร ๑๙๙ ครั้งเป็นอย่างน้อย อย่างไรก็ตาม ประเทศเบลารุสยังเป็นประเทศเดียวในยุโรปและเอเชียกลางที่มีการประหารชีวิตบุคคล และมีการเก็บข้อมูลการประหารชีวิตอย่างเข้มงวด โดยมีผู้ชายอย่างน้อยสามคนที่ถูกประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

ประเทศลัตเวียเป็นประเทศลำดับที่ ๙๗ ในโลกที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางอาญาทุกประการ หลังจากตัดโทษประหารออกไปจากกฎหมายในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕

สำหรับเหตุผลที่ผู้สนับสนุนต่อการใช้โทษประหารชีวิตมักอ้างถึง คือ การระบุว่าโทษประหารชีวิตมีผลในเชิงป้องปรามต่อการก่ออาชญากรรม อย่างไรก็ตาม จากงานศึกษาชิ้นสำคัญในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีข้อสรุปว่า ไม่สามารถใช้อ้างอิงเรื่องการป้องปรามเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้โทษประหารได้

“รัฐบาลที่ยังประหารชีวิตบุคคลอยู่แทบไม่มีเหตุผลที่จะสร้างความชอบธรรมให้กับตนเอง ไม่มีหลักฐานใด ๆ ที่ชี้ว่าโทษประหารจะมีผลเป็นการเฉพาะ ในแง่การป้องปรามไม่ให้คนก่อ

อาชญากรรม” นายซาลิล เซตตี้ เลขาธิการแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล กล่าว

“เราอาจพบเหตุผลที่แท้จริงที่สนับสนุนการใช้โทษประหารจากที่อื่น แต่ในปี ๒๕๕๕ เราารู้สึกกังวลอย่างยิ่งที่เห็นหลายประเทศประหารชีวิตบุคคลด้วยเหตุผลทางการเมืองอย่างค่อนข้างแน่ชัด ทั้งการอ้างว่าเป็นเครื่องมือแบบประชานิยม หรือการประหารชีวิตเพื่อเป็นเครื่องมือในการกดขี่ปราบปราม” (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๕๕)

สำหรับสถิติการประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกใน พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๖ ประเทศที่มีการรายงานการประหารชีวิต ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

ประเทศ	จำนวนผู้ถูกประหารชีวิต (คน)
สาธารณรัฐประชาชนจีน	คาดว่าจะมีการประหารชีวิตจำนวนมาก
อิหร่าน	มากกว่า ๓๑๔
อิรัก	มากกว่า ๑๒๙
ซาอุดีอาระเบีย	มากกว่า ๗๙
สหรัฐอเมริกา	๔๓
เยเมน	๒๘
ซูดาน	มากกว่า ๑๙
อัฟกานิสถาน	๑๔
โซมาเลีย (โดยคณะรัฐบาลชั่วคราว)	๑๒
ญี่ปุ่น	๗
แกมเบีย	๙
เกาหลีเหนือ	มากกว่า ๖
ไต้หวัน	๖
ปาเลสไตน์ (ฉนวนกาซาภายใต้การปกครองโดยพหุนัยของกลุ่มฮามัส)	๖
ซูดานใต้	มากกว่า ๕
เบลารุส	มากกว่า ๓
บอตสวานา	๒
บังคลาเทศ	๑
อินเดีย	๑
ปากีสถาน	๑
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	๑

ที่มา : แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๕๕

โดยมีข้อมูลการประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เกิดขึ้นอย่างน้อย ๖๘๒ ครั้งทั่วโลก ซึ่งการประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีจำนวนมากกว่าการประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๒ ครั้ง อย่างไรก็ตาม ตัวเลขเหล่านี้ไม่รวมถึงการประหารชีวิตจำนวนหลายพันคนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในสาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากทางการของสาธารณรัฐประชาชนจีนถือว่าข้อมูลเกี่ยวกับการใช้โทษประหารเป็นความลับของรัฐ จึงไม่มีข้อมูลที่เผยแพร่เกี่ยวกับจำนวนผู้ถูกประหารชีวิต โดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ได้เรียกร้องอีกครั้งเพื่อให้ทางการจีนเผยแพร่ตัวเลขจำนวนผู้ต้องโทษประหารและผู้ที่ถูกประหารชีวิตในแต่ละปี ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนข้ออ้างของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ระบุว่าการใช้โทษประหารได้ลดลงอย่างมากนับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐

ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต และประเทศที่ยังคงบทลงโทษประหารชีวิต ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ปัจจุบันนี้พบว่า ประเทศมากกว่าสองในสามของประเทศต่าง ๆ ในโลกได้ยกเลิกโทษประหาร ในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ปรากฏดังนี้

- ๙๗ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท
- ๘ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทั่วไปเท่านั้น
- ๓๕ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารในทางปฏิบัติ
- ๑๔๐ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ
- ๕๘ ประเทศ ยังคงบทลงโทษประหาร

สำหรับรายชื่อประเทศที่แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท

ประเทศที่ไม่มีกฎหมายให้ลงโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมใด ๆ ได้แก่ แอลเบเนีย อังดอร์รา แองโกลา อาร์เจนตินา อาร์เมเนีย ออสเตรเลีย อาร์เซอร์ไบจาน เบลเยียม ภูฏาน บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา บัลแกเรีย บุรุนดี กัมพูชา แคนาดา เคปเวิร์ด โคลอมเบีย หมู่เกาะคุก คอสตาริกา โกตดิวัวร์ โครเอเชีย ไซปรัส สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก จิบูตี สาธารณรัฐโดมินิกัน เอกวาดอร์ เอลโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส กาบอง จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ กินีบิสเซา เฮติ นครรัฐวาติกัน ฮอนดูรัส ฮังการี ไอร์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี คิริบาติ คีร์กีซสถาน ลัตเวีย ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มาซิโดเนีย มอลตา หมู่เกาะมาร์แชลล์ มอริเชียส เม็กซิโก ไมโครนีเชีย มอลโดวา โมนาโก มอนเตเนโกร โมซัมบิก นามิเบีย เนปาล เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นิการากัว นีอูเอ นอร์เวย์ ปาเลา ปานามา ปารากวัย ฟิลิปปินส์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย รวันดา ซามัว ซานมารีโน เซาตูเมและปรินซิปี เซเนกัล เซอร์เบีย (รวมทั้งโคโซโว) เซเชลส์ สโลวะเกีย หมู่เกาะโซโลมอน แอฟริกาใต้ สเปน สวิตเดน สวิตเซอร์แลนด์ ติมอร์-เลสเต โตโก ตรินิแดดและโตเบโก ตูวาลู ยูเครน สหราชอาณาจักร อุรุกวัย อุซเบกิสถาน วานูอาตู เวเนซุเอลา

กลุ่มที่ ๒ ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทั่วไปเท่านั้น

ประเทศซึ่งโทษประหารชีวิตมีไว้สำหรับอาชญากรรมบางประเภทเท่านั้น เช่น อาชญากรรมภายใต้รัฐธรรมนูญทหาร หรืออาชญากรรมซึ่งเกิดขึ้นจากเงื่อนไขที่เป็นข้อยกเว้น ได้แก่ ประเทศโบลิเวีย บราซิล ชิลี เอลซัลวาดอร์ ฟิจิ อิสราเอล คาซัคสถาน เปรู

กลุ่มที่ ๓ ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารในทางปฏิบัติ

ประเทศเหล่านี้ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป เช่น ฆาตกรรม แต่อาจถือได้ว่าได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ เนื่องจากได้ระงับการใช้โทษประหาร ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาและยังเชื่อได้ว่ามีนโยบาย หรือระเบียบปฏิบัติที่จะไม่ลงโทษประหารชีวิต ได้แก่ แอลจีเรีย เบนิน บรูไนดารุสซาลาม บุร์กินาฟาโซ แคเมอรูน สาธารณรัฐแอฟริกากลาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก เอริเทรีย กานา เกรเนดา เคนยา ลาว ไลบีเรีย มาดากัสการ์ มาลาวี มัลดีฟส์ มาลี มอริเตเนีย มองโกเลีย โมร็อกโก พม่า นาอูรู ไนเจอร์ ปาปัวนิวกินี สหพันธรัฐรัสเซีย เซียร์ราลีโอน เกาหลีใต้ ศรีลังกา ซูรินาเม สวาซิแลนด์ ทาจิกิสถาน แทนซาเนีย ตองกา ตูนิเซีย แซมเบีย

กลุ่มที่ ๔ ประเทศที่ยังคงบทลงโทษประหาร

อัฟกานิสถาน แอนติกาและบาร์บูดา บาฮามาส บาร์เรน บังคลาเทศ บาร์เบโดส เบลารุส เบลีซ บอตสวานา ซาอุดีอาระเบีย สาธารณรัฐประชาชนจีน คอโมโรส สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก คิวบา โดมินิกา อียิปต์ อิเควทอเรียลกินี เอริเทรีย แกมเบีย กัวเตมาลา กินี กายอานา อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน อิรัก จาเมกา ญี่ปุ่น จอร์แดน คูเวต เลบานอน เลโซโท ลิเบีย มาเลเซีย ไนจีเรีย เกาหลีเหนือ โอมาน ปากีสถาน ปาเลสไตน์ กาตาร์ เซนต์คิตส์และเนวิส เซนต์ลูเชีย เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ ซาอุดีอาระเบีย สิงคโปร์ โซมาเลีย ไต้หวัน ไทย ตรินิแดด และโตเบโก ยูกันดา สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สหรัฐอเมริกา เวียดนาม เยเมน ซิมบับเว (แอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชันแนล, ๒๕๕๕)

๓) สถานการณ์การใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทย

สำหรับสถานการณ์การใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทย ประกอบด้วย

สถิติโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้มีการดำเนินการประหารชีวิตนักโทษเด็ดขาดไปแล้วจำนวนทั้งสิ้น ๓๒๕ ราย และมีการดำเนินการประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขใหม่แล้ว ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม

๒๕๕๒ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๖ ราย อีกทั้งจากข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๒ ปรากฏว่ายังมีนักโทษประหารชีวิตที่กำลังอยู่ในเรือนจำอีก ๘๑๐ ราย โดยจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ ๗ สถิตินักโทษประหารชีวิตทุกคดีความผิด

เพศ	อุทธรณ์	ฎีกา	เด็ดขาด	รวม
ชาย	๔๐๘	๑๙๕	๑๒๒	๗๒๕
หญิง	๖๔	๘	๑๓	๘๕
รวม	๔๗๒	๒๐๓	๑๓๕	๘๑๐

ตารางที่ ๘ สถิตินักโทษประหารชีวิตคดีความผิดต่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

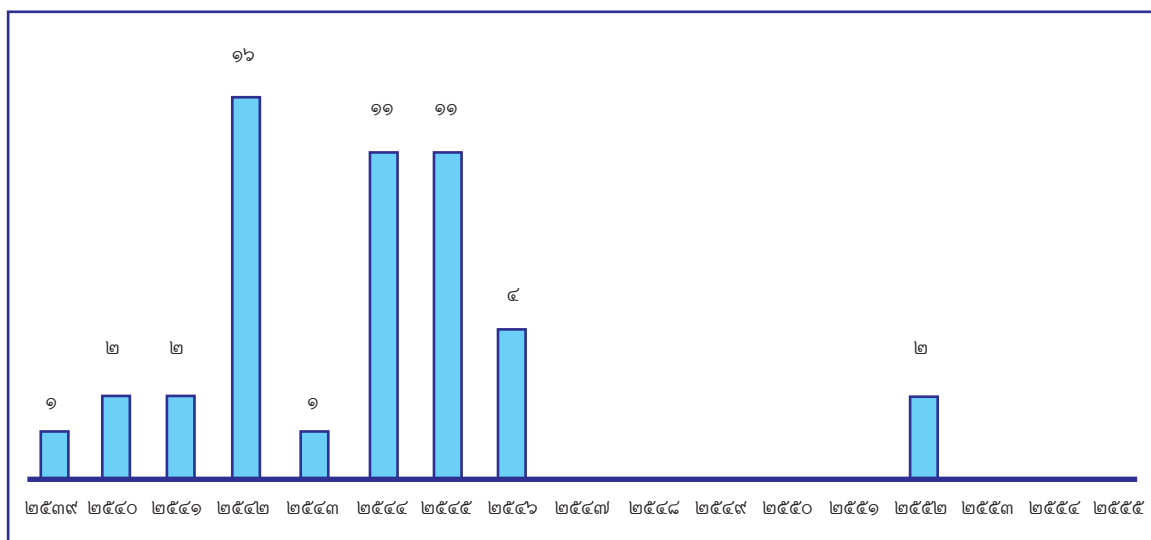
เพศ	อุทธรณ์	ฎีกา	เด็ดขาด	รวม
ชาย	๑๖๒	๕๓	๘๓	๒๙๘
หญิง	๕๓	๖	๑๒	๗๑
รวม	๒๑๕	๕๙	๙๕	๓๖๙

ตารางที่ ๙ สถิตินักโทษประหารชีวิตคดีความผิดต่อชีวิตและอื่น ๆ

เพศ	อุทธรณ์	ฎีกา	เด็ดขาด	รวม
ชาย	๒๔๖	๑๔๒	๓๙	๔๒๗
หญิง	๑๑	๒	๑	๑๔
รวม	๒๕๗	๑๔๔	๔๐	๔๔๑

ที่มา : กรมราชทัณฑ์ กันยายน ๒๕๕๒

แผนภูมิจำนวนการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๕๕

ที่มา : กรมราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

สรุปได้ว่า จากสถานการณ์การใช้โทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้แสดงให้เห็นว่าประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทั่วโลกมีแนวโน้มในการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต รวมทั้งแม้บางประเทศจะมีกฎหมายบังคับใช้ที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต หากแต่ในทางปฏิบัติไม่ได้มีการใช้โทษประหารชีวิตแต่อย่างใด รวมทั้งประเทศไทยในปัจจุบัน แม้จะมีกฎหมายกำหนดให้มีการประหารชีวิต หากแต่ประเทศไทยมีการใช้โทษประหารชีวิตที่ไม่มากนักในปัจจุบัน โดยมีการประหารชีวิตครั้งล่าสุด เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๒ และไม่ได้มีการใช้โทษประหารชีวิตอีกเลยมาเป็นระยะเวลากว่า ๔ ปี ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางที่สำคัญของการใช้โทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก คือ การยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยในอนาคตอาจไม่มีการโทษประหารชีวิต เนื่องจากมีการนำแนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมาใช้มากขึ้น รวมทั้งประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำผิด จึงมีแนวโน้มที่สำคัญที่ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพื่อเป็นการเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำผิดและเป็นการยกระดับกระบวนการยุติธรรมขึ้นสู่มาตรฐานสากลได้อย่างแท้จริง โดยแนวทางในอนาคตของการใช้โทษประหารชีวิตรวมทั้งประเทศไทย อาจมีการปรับเปลี่ยนจากการยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นการจำคุกตลอดชีวิต หรือการจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนที่ไม่มีการลดหย่อนผ่อนโทษ เป็นต้น

๒.๓ สถานการณ์เกี่ยวกับการประหารชีวิตในปัจจุบัน

๒.๓.๑ การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และต่างประเทศ

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกมองว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม ขัดต่อหลักการพื้นฐานสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิในการมีชีวิต (Right to life) และหากมีความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมก็อาจมีการลงโทษผู้ที่มีได้กระทำความผิดได้ และถ้าคำนึงถึงกระบวนการยุติธรรมสมัยใหม่ให้ความสำคัญด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด การลงโทษประหารชีวิตก็เท่ากับเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดได้แก้ไขฟื้นฟูตัวเอง ซึ่งเป็นเหตุผลที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของหลายประเทศในปัจจุบัน

สำหรับการให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต กล่าวคือ ใน พ.ศ. ๒๕๕๕ มีประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต จำนวน ๑๔๐ ประเทศ โดยยังมี ๕๘ ประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ ซึ่งในประเทศเหล่านี้มีเพียงไม่ถึงครึ่งที่นำโทษประหารชีวิตมาใช้จริง ส่วนใหญ่เป็นประเทศในแถบเอเชียและตะวันออกกลาง รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งประเทศส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๕ ของสหประชาชาติ ที่กล่าวว่า

“บุคคลใดจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้”

และพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ แห่งกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ที่มุ่งหมายที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเชื่อว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีส่วนส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่มีบุคคลที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของภาคีในพิธีสารฉบับนี้จะถูกประหารชีวิตได้ อันเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งโทษประหารชีวิตจึงเป็นการลงโทษที่ปฏิเสธสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับบุคคล นั่นคือ “สิทธิในการมีชีวิต” ซึ่งได้รับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อันเหตุผลสำคัญที่ทำให้ประเทศส่วนใหญ่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

สำหรับประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ วางหลักว่า

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

และในมาตรา ๓๒ ระบุว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย”

หากแต่ปัจจุบันแม้ประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตจากการยิงเป้ามาเป็นการฉีดสารพิษ แต่เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำผิด ประเทศไทยจึงได้มีการเตรียมความพร้อมต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๖) ซึ่งมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการแปลงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่แผนบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนแผนอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการดำเนินการกิจแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ด้วยเหตุนี้ นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ยังมีความสำคัญในการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ให้เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อสามารถทำให้ประชาชนได้มีหลักประกันในความเป็นธรรมในการที่จะได้รับการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพที่เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล

ในบทที่ ๓ ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ว่าด้วยทิศทางขององค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชน ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “เป็นองค์กรเครือข่ายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนบนพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักสิทธิมนุษยชน” และได้กำหนดยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ๑) ยุทธศาสตร์ป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เกิดความเสมอภาคตามความเป็นจริง นอกเหนือจากความเสมอภาคทางกฎหมาย
- ๒) ยุทธศาสตร์คุ้มครองสิทธิมนุษยชนในทุกกลุ่มเป้าหมายให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน
- ๓) ยุทธศาสตร์ดำเนินการตามเป้าหมายให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน
- ๔) ยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- ๕) ยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรเครือข่ายให้มีศักยภาพในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้มีความเข้มแข็งในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

เมื่อพิจารณาอย่างรอบด้านตามยุทธศาสตร์ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ แล้ว แผนฉบับนี้มีเจตนารมณ์เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในความหมายที่กว้างขึ้นและให้ครอบคลุมบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบัน มีการตระหนักถึงหลักสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศในด้านการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้เกิดความเสมอภาคตามกฎหมาย และตามบริบททางสังคม

ด้วยเหตุนี้ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ จึงได้กำหนดให้มีการพัฒนากฎหมายและกลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเน้นกลยุทธ์หลัก ๒ กลยุทธ์ดังต่อไปนี้

- ๑) เพื่อปรับปรุงกฎหมายและกลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
 - ๑.๑) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะกฎหมายการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
 - ๑.๒) พัฒนากฎหมายที่อิงกับอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่ผ่านการรับฟังความเห็นของประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - ๑.๓) ปรับปรุงแก้ไขระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเยียวยาผู้เสียหาย
 - ๑.๔) ออกกฎหมายจัดตั้งกองทุนในด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และกำหนดให้มีคณะกรรมการกลางแห่งชาติในการกำหนดนโยบาย และดูแลการจัดสรรและการใช้เงินจากกองทุน
- ๒) เสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติให้ทั่วถึงและเป็นธรรม
 - ๒.๑) จัดกลไกการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ
 - ๒.๒) ดำเนินการการบังคับใช้กฎหมายเยียวยาที่ทั่วถึงและเป็นธรรม

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ได้กำหนดตัวชี้วัดกลยุทธ์หลักนี้ไว้เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ของแผน ซึ่งหนึ่งในตัวชี้วัด คือ **ต้องมีการผลักดันให้กฎหมายที่มีอัตราโทษประหารชีวิตได้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาให้มีการยกเลิกให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต**

การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น ได้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการเคารพสิทธิมนุษยชนของประชาชน ซึ่งรวมทั้งการเคารพสิทธิของผู้กระทำผิดที่เป็นประชาชนส่วนหนึ่งของสังคม โดยผู้กระทำผิดจะต้องไม่ถูกรังแกหรือจะต้องไม่ได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษที่ซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม เขี้ยบบ้ายยัศศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งจะต้องได้รับสิทธิในการ

มีชีวิตอยู่ต่อไป การลงโทษประหารชีวิตซึ่งเป็นกระบวนการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ยังคงมุ่งเน้นการทำลายชีวิตของผู้กระทำความผิด จึงเป็นการลงโทษที่ขัดต่อสถานการณ์ของการให้ความสำคัญต่อหลักสิทธิมนุษยชนของประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกในปัจจุบัน ซึ่งแนวทางที่สำคัญในการเคารพสิทธิมนุษยชนของประชาชนในสังคมแนวทางหนึ่งที่สำคัญ คือ การยกเลิกโทษประหารชีวิต

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศส่วนน้อยในโลกที่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด จึงอาจเป็นการใช้มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดที่สวนทางกับแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการตอบสนองต่อกระแสการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน รวมทั้งเพื่อทำให้การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดมีมนุษยธรรมและมีมาตรฐานสากลมากขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยอาจต้องมีการทบทวนถึงการใช้โทษประหารชีวิต ประกอบกับประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดกลยุทธ์หลักนี้ไว้เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ของแผน ซึ่งหนึ่งในตัวชี้วัด คือ ต้องมีการผลักดันให้กฎหมายที่มีอัตราโทษประหารชีวิตได้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาให้มีการยกเลิกให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมที่จะยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เพื่อคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศเป็นสำคัญ

๒.๓.๒ การเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

สำหรับแนวคิดด้านการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เกิดขึ้นในยุคต่าง ๆ ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

๑) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution)

เป็นการลงโทษที่มีมาตั้งแต่อดีต หากแต่รูปแบบของการลงโทษจะมีความโหดร้ายทารุณเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนการกระทำความผิดของอาชญากรเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับการใช้โทษประหารชีวิตที่มีเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิดให้ได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดเพื่อทำให้คนในสังคมเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมมีความยุติธรรมอย่างแท้จริง หากแต่ปัจจุบันแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนไม่ค่อยมีการนำมาใช้ในประเทศต่าง ๆ มากนัก ดังจะเห็นได้จากประเทศส่วนใหญ่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต รวมทั้งการลงโทษที่มีมนุษยธรรมมากขึ้น แทนการลงโทษต่อเนื้อตัวและการทรมานที่มีความโหดร้ายดังเช่นในอดีต

๒) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

เป็นการลงโทษเพื่อป้องกันการกระทำความผิด โดยทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกถึงผลของการกระทำความผิดก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่ก่อให้เกิดผลดี โดยเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งเฉพาะบุคคลและเป็นการข่มขู่ยับยั้งทั่วไปในสังคม ซึ่งการใช้โทษประหารชีวิตในสังคมนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งบุคคลทั่วไปในสังคม

หากแต่ปัจจุบันมีผลการศึกษาหลายเรื่องที่ได้แสดงให้เห็นว่า การลงโทษประหารชีวิตไม่สามารถยับยั้งหรือป้องปรามอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จาก

- ในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ อัตราการเกิดการฆาตกรรมในรัฐที่มีการลงโทษประหารชีวิตสูงกว่าในรัฐที่ไม่มีการใช้โทษนี้ถึง ๔๒% โดยในช่วงเจ็ดทศวรรษที่ผ่านมา อัตราการเกิดการฆาตกรรมของรัฐต่าง ๆ ของประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างน่าสังเกต ไม่ว่าจะมีการลงโทษประหารชีวิตกี่รายก็ตาม
- ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๖ เป็นต้นมา มลรัฐเท็กซัสได้ทำการประหารชีวิตนักโทษไปแล้วกว่า ๒๕๐ ราย มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ๑๓ ราย และมลรัฐนิวยอร์กไม่มีการประหารชีวิตเลย แต่อัตราคดีฆาตกรรมในรัฐทั้งสามคล้ายคลึงกันมากและเป็นไปตามแนวโน้มของประเทศ
- ในภาพรวม มลรัฐต่างๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประหารชีวิตนักโทษไปกว่า ๑,๐๐๐ คน ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ในขณะที่ประเทศแคนาดาไม่มีการประหารชีวิตมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ แต่ทว่าอัตราคดีฆาตกรรมของทั้งสองประเทศมีแนวโน้มคล้ายคลึงกันมากในทศวรรษตั้งแต่นั้นมา โดยที่อัตราของประเทศแคนาดาเป็นแค่หนึ่งในสามของประเทศสหรัฐอเมริกาตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาถึงนี้ ความสำเร็จประสิทธิผลในการยับยั้งของโทษประหารชีวิตในบริบทของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ถูกสะท้อนในความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ
- มีการศึกษาค้นคว้าผลงานเรื่องหนึ่งที่ถามความเห็นของนักอาชญาวิทยาจำนวน ๖๗ ราย ว่าการวิจัยที่มีอยู่สนับสนุนการอ้างว่าโทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งการกระทำผิดได้หรือไม่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากกว่าร้อยละ ๘๐ ตอบว่าไม่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้
- ใน ๕๐ ปีที่ผ่านมา อัตราคดีฆาตกรรมในประเทศญี่ปุ่นลดลงร้อยละ ๘๐ ไม่มีประเทศอื่นที่มีการลดลงมากเท่านี้และการลดลงนี้ไม่สามารถจะอ้างได้ว่าสืบเนื่องมาจากนโยบายด้านโทษประหารชีวิตของญี่ปุ่นเพราะว่านโยบายนี้ได้ลดความรุนแรงลงมากหลังสงครามโลกครั้งที่สอง
- หลักฐานที่น่าเชื่อถือที่สุดว่าโทษประหารชีวิตไม่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้ อาจมาจากฮ่องกงและสิงคโปร์ ประเทศที่เป็นเมืองขนาดใหญ่ที่คล้ายคลึงกันมากในหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

โดยประเทศทั้งสองนี้แตกต่างกันอย่างมากด้านนโยบายโทษประหารชีวิต การประหารชีวิตครั้งสุดท้ายในฮ่องกงเกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ (หนึ่งปีหลังจากประเทศอังกฤษหยุดการประหารชีวิต) และฮ่องกงยกเลิกโทษประหารชีวิตทางกฎหมายในปี ค.ศ. ๑๙๙๓

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างลิงคอล์น และเมืองฮุสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ฮุสตันเป็นเมืองที่มีขนาดเท่า ๆ กับลิงคอล์น และเป็นเมืองในมลรัฐที่มีการใช้กฎหมายประหารชีวิตอย่างจริงจังที่สุดของสหรัฐอเมริกา ในกลางทศวรรษที่ ๑๙๙๐ ประเทศลิงคอล์นประหารชีวิตนักโทษมากกว่าการประหารชีวิตในเมืองฮุสตัน ๒๐ ถึง ๒๕ เท่า โดยลิงคอล์นประหารชีวิตนักโทษ ๓๖ ราย ในปี ค.ศ. ๑๙๙๔ ซึ่งมากกว่าการประหารชีวิตทั้งหมดของประเทศญี่ปุ่น ในช่วงเวลา ๓๐ ปี ตั้งแต่ ปี ค.ศ. ๑๙๙๗ ถึง ปี ค.ศ. ๒๐๐๖ (ญี่ปุ่นมีประชากรมากกว่าลิงคอล์น ๓๐ เท่า)

แม้จะมีนโยบายด้านโทษประหารชีวิตแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง อัตราคดีฆาตกรรมของลิงคอล์นและฮ่องกงก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันตลอด ๓๕ ปีที่ผ่านมา ยิ่งไปกว่านั้น แม้ว่าอัตราการประหารชีวิตในลิงคอล์นจะลดลงในสองสามปีที่ผ่านมา (มีการประหารชีวิตเพียงห้าครั้ง ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ และสองครั้ง ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗) แต่อัตราคดีฆาตกรรมกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, ๒๕๕๑)

จากการศึกษากรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา ได้มีข้อมูลสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าโทษประหารชีวิตไม่มีผลต่อการยับยั้งอาชญากรรม กล่าวคือ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ ภายหลังจากที่ประเทศแคนาดาได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตมาเป็นระยะเวลา ๒๗ ปี พบว่าอัตราการเกิดเหตุฆาตกรรมมีจำนวนลดลงร้อยละ ๔๔ เมื่อเปรียบเทียบกับปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการบังคับใช้โทษประหารชีวิต

นอกจากนี้ ข้อมูลของประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. ๒๐๐๔ ปรากฏว่ามีอัตราคดีฆาตกรรมเฉลี่ยในรัฐที่มีโทษประหารอยู่ระดับ ๕.๓๑ ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน เมื่อเปรียบเทียบกับ ๔.๐๒ ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน ในรัฐซึ่งไม่มีโทษประหารชีวิต (แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล, ๒๕๕๔)

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้เป็นอย่างดีว่าโทษประหารชีวิตไม่มีผลต่อการข่มขู่ยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของอาชญากร เพราะแม้จะมีการบังคับใช้โทษประหารชีวิต แต่ไม่อาจทำให้การประกอบอาชญากรรมหมดสิ้นหรือลดลงไปดังกรณิดังกล่าวข้างต้น

๓) การลงโทษเพื่ตัดโอกาสกระทำผิด (Incapacitation)

เป็นการลงโทษเพื่อการป้องกันสังคมหรือการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสในการกระทำผิดอีกต่อไป ซึ่งนับได้ว่าการลงโทษประหารชีวิตมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งคือ ตัดโอกาสผู้กระทำผิดไม่ให้มีโอกาสในการกลับมากระทำผิดได้อีก อย่างไรก็ตาม แนวคิดในการลงโทษเพื่ตัดโอกาสในการกระทำผิดของอาชญากรนี้ ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีการ

ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เนื่องจากการใช้โทษประหารชีวิตอาจไม่ใช่เป็นวิธีการในการตัดโอกาสในการกระทำผิดของอาชญากรที่มีความเหมาะสมแต่เพียงประการเดียว เนื่องจากสามารถใช้โทษจำคุกตลอดชีวิต หรือการจำคุกเป็นระยะเวลานานสำหรับผู้กระทำผิดที่มีลักษณะความเป็นอาชญากร โดยกมลสันดานที่ไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูได้ เนื่องจากการตัดโอกาสการกระทำผิดด้วยการจำคุก นอกจากจะเป็นการลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำผิดของอาชญากรแล้ว ยังสามารถทำให้อาชญากรมีโอกาสในการสำนึกผิด หรือการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด รวมทั้งหากมีความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมเกิดขึ้น ยังสามารถแก้ไขได้ เพราะไม่ใช่เป็นการทำลายชีวิตของผู้กระทำผิดแต่ประการใด

๔) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)

ปัจจุบันการลงโทษผู้กระทำผิดจะเน้นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู เนื่องจากมีความเชื่อตามแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาเปรียบเสมือนผ้าขาวที่บริสุทธิ์ หากแต่สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้บุคคลในสังคมต้องกระทำผิด ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่กระทำผิดหรืออาชญากรเปรียบเสมือนเป็นผู้ป่วยหรือผู้ที่มีความบกพร่องที่ทำให้ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองจนกระทั่งต้องกระทำผิด

แนวความคิดของสำนักปฏิฐานนิยมมีสมมติฐานเกี่ยวกับสาเหตุอาชญากรรมที่สำคัญ ๒ ประการ คือ พฤติกรรมของมนุษย์มีสาเหตุมาจากแรงกดดันหรือปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ (Criminal Behavior as Caused) และปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมอาชญากรรมจะแตกต่างจากปัจจัยกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมตามกฎหมาย โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดอาชญากรรมประกอบด้วย ปัจจัยทางชีวภาพ ปัจจัยทางจิต และปัจจัยทางสภาพแวดล้อมภายนอก (Adler, 1991)

สำหรับปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกระทำผิด ประกอบด้วยปัจจัยสภาพแวดล้อมระดับมหภาคและระดับจุลภาค ได้แก่

- ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
- ปัจจัยทางด้านครอบครัว สถาบันการศึกษา การคบเพื่อน ที่อยู่อาศัย การคบเพื่อน สื่อ อาชีพ อบรมมุข ศาสนา
- ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางด้านร่างกายและสภาพจิตใจ

ซึ่งจากสภาพแวดล้อมทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภากดังกล่าวข้างต้นเป็นปัจจัยที่หล่อหลอมทำให้บุคคลในสังคมมีบุคลิกภาพที่อ่อนแอ จนกระทั่งไม่สามารถควบคุมพฤติกรรม การกระทำผิดได้ เช่นเดียวกับนักโทษประหารที่กระทำผิดจนกระทั่งต้องโทษประหารชีวิต อาจได้รับความกดดันจากสภาพแวดล้อม หรือได้รับการหล่อหลอมบุคลิกภาพและสภาพจิตใจจากสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบข้าง จนกระทั่งทำให้นักโทษประหารมีบุคลิกภาพที่อ่อนแอ ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมกระทำผิดของตนเองได้ โดยในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วจะให้ความสำคัญต่อแนวคิดด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เนื่องจากมีความเชื่อว่าผู้กระทำผิดต้องกระทำผิดเพราะถูกสภาพแวดล้อมกดดันดังกล่าวข้างต้น ซึ่งหากผู้กระทำผิดได้รับ

โอกาสที่ดีในชีวิต หรือมีสภาพแวดล้อมที่ดี จะทำให้ผู้กระทำความผิดอาจไม่กระทำความผิด ดังนั้น สังคมจึงจำเป็นต้องให้โอกาสผู้กระทำความผิดให้ได้รับการแก้ไขตนเอง โดยการได้รับการบำบัดรักษาและการแก้ไขฟื้นฟูที่มีความเหมาะสม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการกลับคืนสู่สังคม เพื่อเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษประหารชีวิต เนื่องจากไม่มีโอกาสที่ดีในชีวิต หรือปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีเป็นสิ่งที่หล่อหลอมทำให้นักโทษประหารต้องกระทำความผิดจนกระทั่งต้องโทษประหารชีวิต

ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ให้ความสำคัญต่อแนวความคิดการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ดังจะเห็นได้จากการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เน้นกระบวนการในการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน หรือการข่มขู่ยับยั้ง หรือการตัดโอกาสในการกระทำความผิดแต่เพียงประการเดียว โดยจะเห็นได้จากการบวนการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำที่ไม่ได้เน้นการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดแต่เพียงประการเดียว หากแต่เน้นการใช้กระบวนการในการบำบัดและแก้ไขฟื้นฟู เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการกลับคืนสู่สังคมเพื่อเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสังคม

ซึ่งหากพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในด้านการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ในอดีตเน้นการแก้แค้นทดแทน ทำให้รูปแบบของการลงโทษเน้นการลงโทษที่รุนแรงและมีความโหดร้ายทารุณ รวมทั้งการใช้โทษประหารชีวิตเพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม โดยการทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลจากการกระทำที่สาสมกับที่ได้กระทำต่อเหยื่ออาชญากรรม หรือสังคม หากแต่ปัจจุบันแนวคิดในด้านการลงโทษผู้กระทำความผิดได้เน้นการแก้ไขฟื้นฟูเป็นสำคัญ ดังนั้น การใช้โทษประหารชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดในด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพราะการลงโทษประหารชีวิตเป็นการทำลายชีวิตของผู้กระทำความผิดไม่ให้ได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูตนเอง จึงปรากฏให้เห็นว่าประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะอาจเชื่อว่าการใช้โทษประหารชีวิตไม่ได้มีส่วนสำคัญในการทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการกลับตนเป็นคนดีแต่ประการใด รวมทั้งไม่ได้มีส่วนทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูตนเอง และไม่ได้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของสังคมที่มีต่อตัวผู้กระทำความผิด เพราะพฤติกรรมของการกระทำความผิดของนักโทษประหารส่วนหนึ่งเกิดจากปัจจัยทางด้านสังคมที่มีส่วนกระตุ้น หรือบีบบังคับทำให้ผู้กระทำความผิดต้องกระทำความผิดจนกระทั่งต้องโทษประหาร

ดังนั้น แนวคิดด้านการลงโทษและการปฏิบัติในปัจจุบันมีการเน้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้น รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่มีสถานภาพเป็นนักโทษประหารก็เช่นเดียวกัน ได้มีแนวโน้มในการใช้แนวคิดเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกมีแนวโน้มในการยกเลิกโทษประหาร รวมทั้งหลายประเทศแม้จะยังคงโทษประหารหากแต่มีการประหารชีวิตจริงไม่มาก อันแสดงให้เห็นถึงทิศทางหรือแนวโน้มของการใช้โทษประหารของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกว่ามีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารที่มากขึ้น เนื่องจากแนวคิดของการลงโทษ หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่มีแนวโน้มในการแก้ไขฟื้นฟู เพราะเชื่อว่าผู้ที่กระทำความผิด

เป็นผู้ที่ถูกสภาพแวดล้อมบีบบังคับไม่ได้เป็นผู้ที่เกิดมาเพื่อเป็นอาชญากร หรือเป็นผู้ที่เป็นอาชญากร โดยกมลสันดานที่ไม่สามารถแก้ไขได้เลย หากแต่กลับเป็นผู้ที่ด้อยโอกาส หรือผู้ที่ถูกสภาพแวดล้อม หล่อหลอม หรือบีบบังคับให้มีบุคลิกภาพที่บกพร่องจนมีการกระทำผิดที่มีความรุนแรงจนกระทั่ง ต้องได้รับโทษประหาร โดยแนวความคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูได้แสดงให้เห็นถึงการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อให้ผู้กระทำผิดหรือนักโทษประหาร ได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อกลับเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

๒.๔ สิทธิมนุษยชนกับโทษประหารชีวิต

สำหรับแนวคิดสิทธิมนุษยชนกับโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

๒.๔.๑. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติ (Moratorium) ได้ให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตามข้อมติที่ 217 A (III) ประเทศไทยได้ออกเสียงสนับสนุนปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๑ ซึ่งถือเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลกและเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนถือเป็นมาตรฐานที่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติที่เข้าร่วมกันจัดทำเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลก ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสี่สิบแปดประเทศแรกที่ลงคะแนนเสียงร่วมรับรองปฏิญญานี้ในการประชุมดังกล่าว ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจึงเป็นการประกาศเจตนารมณ์ในการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนของประชาคมโลก

ในประเด็นเรื่องโทษประหารชีวิต มาตราที่เกี่ยวข้อง คือ

ข้อ ๑ มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์ และสิทธิต่าง ๆ มีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ

ข้อ ๓ คนทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพและความมั่นคงแห่งตัวตน

ข้อ ๕ บุคคลใด ๆ จะถูกทรมานหรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ฝิดมมนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้

จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะต้องให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งการประหารชีวิต

ถือเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งประเทศไทยได้ออกเสียงสนับสนุนต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพื่อเป็นการแสดงถึงการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเป็นการแสดงออกถึงการให้ความสำคัญต่อการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในประเทศเป็นสำคัญ

๒.๔.๒ พิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๙ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๑๙ โดยกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ประกอบด้วย วรรคอารัมภบทและบทบัญญัติ ๕๓ ข้อและแบ่งออกเป็น ๖ ส่วน

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๙ โดยมีผลบังคับใช้กับประเทศไทย เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐

กติกานี้เกี่ยวข้องกับสิทธิในการมีชีวิต คือ

ข้อ ๓ รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรี ในการที่จะอุปโภคสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองทั้งปวงดังที่ได้ระบุไว้ในกติกานี้

ข้อ ๕ ไม่มีความใดในกติกานี้ที่อาจนำไปตีความไปในทางที่จะให้รัฐใด กลุ่ม หรือ บุคคลใดได้สิทธิที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรม หรือกระทำการใดอันมีจุดมุ่งหมายในการทำลายสิทธิ และเสรีภาพประการใดที่รับรองไว้ในกติกานี้ หรือเป็นการจำกัดสิทธินั้นยิ่งไปกว่าที่ได้บัญญัติไว้ในกติกานี้

จะต้องไม่มีการจำกัดหรือเลี่ยนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรอง หรืออาจมีอยู่ในรัฐภาคีใดในกติกานี้ซึ่งเป็นไปตามกฎหมาย อนุสัญญา กฎระเบียบ หรือจารีตประเพณี โดยอ้างว่ากติกานี้ไม่รับรองสิทธิที่ว่าเช่นนั้น หรือรับรองสิทธินั้นในระดับที่ด้อยกว่า

ข้อ ๖ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครอง โดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ

ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจจะกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้ และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้ก็แต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ

ในกรณีที่การทำให้เสียชีวิตมีลักษณะเป็นอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ ย่อมเป็นที่เข้าใจว่าข้อนี้มิได้ให้อำนาจรัฐภาคีใดแห่งกติกานี้ในอันที่จะเสี่ยงจากพันธกรณีใดที่มีตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์

บุคคลใดต้องคำพิพากษาประหารชีวิต ย่อมมีสิทธิขอภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษาการนิรโทษกรรม การอภัยโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิตอาจให้ได้ในทุกกรณี

บุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ที่จะกระทำความผิดจะถูกพิพากษาประหารชีวิตมิได้ และจะดำเนินการประหารชีวิตสตรีขณะมีครรภ์ไม่ได้

รัฐภาคีใดแห่งกติกานี้จะยกเว้นข้อนี้เพื่ออ้างประวิง หรือขัดขวางการยกเลิกโทษประหารชีวิตไม่ได้

ข้อ ๗ บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

ข้อ ๙ บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกายบุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจไม่ได้ บุคคลจะถูกลดทอนเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้น โดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

จากการที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยข้อกำหนดสิทธิทางการเมือง จากข้อกำหนดของพิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) มีข้อกำหนดที่สำคัญต่อการเคารพสิทธิเสรีภาพและความปลอดภัยของพลเมืองในประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งประเทศไทยได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดของพิธีสารดังกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และสตรีที่ตั้งครรภ์ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยยังคงใช้โทษประหารชีวิตซึ่งอาจแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ยังคงมีการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพในการมีชีวิต อันแสดงให้เห็นถึงการไม่ปฏิบัติตามพิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ทั้งหมด หากแต่มีการเลือกปฏิบัติในประเด็นที่ประเทศไทยสามารถปฏิบัติตามได้ ซึ่งหากประเทศไทยมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตได้อย่างแท้จริง จะทำให้ประเทศไทยสามารถปฏิบัติตามกติการะหว่างประเทศที่ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิในการมีชีวิตของประชาชนในประเทศเป็นสำคัญ

๒.๔.๓ พิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights)

พิธีสารฉบับนี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง แม้ว่าประเทศไทยจะยังไม่ได้เป็นภาคีฉบับที่สองนี้ แต่เนื่องจากประเทศไทยได้เป็นภาคีแล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงควรพิจารณาถึงสาระของพิธีสาร ซึ่งเห็นว่าข้อ ๖ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กล่าวถึงการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยเสนอแนะอย่างจริงจังว่าการยกเลิกนี้เป็นสิ่งอันพึงปรารถนา จึงเชื่อมั่นว่ามาตรการทั้งหมดในการยกเลิกโทษประหารชีวิต จะต้องถือเป็นความก้าวหน้าในการมีสิทธิที่จะมีชีวิต และมุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามข้อผูกพันระหว่างประเทศ ในการยกเลิกโทษประหารชีวิต พิธีสารกำหนดว่า

ข้อ ๑ ไม่มีบุคคลใดที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของรัฐภาคีในพิธีสารฉบับนี้จะถูกประหารชีวิตได้

รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินการที่จำเป็นทุกอย่างเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของตน

ข้อ ๒ พิธีสารฉบับนี้ไม่ยอมรับข้อสงวนใดๆ ยกเว้นข้อสงวนที่กระทำในเวลาสัตยาบัน หรือเมื่อเข้าภาคยานุวัติ ซึ่งเปิดโอกาสให้ใช้บทลงโทษประหารชีวิตระหว่างสงครามตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรงที่สุดทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม

พิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) มีวัตถุประสงค์สำคัญที่ต้องการให้ประเทศต่าง ๆ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยกำหนดให้เมื่อประเทศสมาชิกได้มีการลงนามแล้ว จะต้องไม่มีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศดังกล่าวสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงทั่วไป (Ordinary Crime) ทุกประเภทคดี หากแต่สามารถใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรง (Most Serious Crime) ระหว่างสงครามตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรงทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม โดยมีพฤติกรรมการกระทำผิดที่ละเมิดต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคม การละเมิดกฏอัยการศึก หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหารในขณะเกิดภาวะสงคราม การก่อการร้าย และการกบฏ โดยส่วนหนึ่งเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียชีวิตโดยเป็นการฆาตกรรมโดยเจตนาเป็นสำคัญ (Eric Neumayer, 2008)

อาชญากรรมร้ายแรง (Most Serious Crime)

สำหรับความหมายและขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรง ประกอบด้วย

การกำหนดขอบเขตของโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรง

กฎหมายระหว่างประเทศที่กำหนดเป็นกฎหมายพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีให้มีการกำหนดโทษประหารชีวิต ได้แก่ มาตรา ๖ ตาม ICCPR ได้กำหนดในย่อหน้าที่ ๒ เกี่ยวกับ “อาชญากรรมร้ายแรง” คือ ในประเทศที่ยังไม่ได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต การพิจารณาคดีตัดสินโทษประหารชีวิตจะถูกนำมาบังคับใช้สำหรับอาชญากรรมร้ายแรงตามกฎหมายที่มีการบังคับใช้ในขณะประกอบอาชญากรรม (International Commission against the Death Penalty, 2013)

อย่างไรก็ตาม อาชญากรรมร้ายแรงมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ตามวัฒนธรรม ศาสนาและบริบททางการเมือง มาตรา ๖ ของ ICCPR ได้กำหนดทิศทางของการยกเลิกโทษประหารชีวิตจากการกำหนดพันธะสัญญาระหว่างประเทศ โดยได้กำหนดขอบเขตของโทษประหารชีวิต คือ

“จะต้องไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมอื่น นอกจากอาชญากรรมที่กระทำโดยเจตนาทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตหรือการกระทำที่มีผลอันตรายร้ายแรงอย่างที่สุด” หรือ อาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมที่มีลักษณะคุกคามชีวิตเป็นพฤติกรรมที่จัดว่าเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่ร้ายแรง

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ผู้รายงานพิเศษขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการฆาตกรรมหรือการลงโทษประหารชีวิต (UN Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions) ได้ให้นิยามของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุด ว่ากรณีการกระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลของการกระทำ คือ ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต (International Commission against the Death Penalty, 2013)

อย่างไรก็ตาม การใช้โทษประหารชีวิตมีการใช้ตามบริบทที่เหมาะสมของแต่ละประเทศ หากแต่มีการคำนึงถึงเจตนาในการประกอบอาชญากรรมและส่งผลให้ผู้อื่นเสียชีวิตเป็นสำคัญ หากแต่มีประเทศส่วนหนึ่งที่มีการใช้โทษประหารชีวิตโดยไม่ได้คำนึงถึงข้อกำหนดดังกล่าว หากแต่มีการใช้โทษประหารชีวิตตามกฎหมายของประเทศ อาทิ ประเทศไนจีเรียที่มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีความผิดร่วมกันก่อเหตุ ที่มีความแตกต่างจากบุคคลอื่นทั่วไปในสังคม นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจำนวน ๕๓ ประเทศที่มีการพักการใช้โทษประหารชีวิตได้แถลงว่าประเพณีของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการประยุคดีใช้โทษประหารชีวิตควรมีการประยุคดี โดยการกำหนดตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับทัศนคติและเหตุผลของประชาชน รูปแบบของอาชญากรรมและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมในประเทศ (International Commission against the Death Penalty, 2013)

ดังนั้น ขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงตามข้อเสนอขององค์การสหประชาชาติ คือ พฤติกรรมการกระทำผิดที่มีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต สำหรับขอบเขต

ที่องค์การสหประชาชาติและองค์การสิทธิมนุษยชนสากลได้กำหนดขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงประกอบด้วย

อาชญากรรมที่เป็นการกระทำความมั่นคงของรัฐ หรือคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหาร

ประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตส่วนใหญ่และประเทศส่วนหนึ่งยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป หากแต่มีการคงโทษประหารชีวิตไว้สำหรับการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางการเมือง ซึ่งรวมทั้งพฤติกรรมการกระทำผิดที่ละเมิดต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคม การละเมิดกฎอัยการศึก หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหารในขณะเกิดภาวะสงคราม การก่อการร้าย และการกบฏ โดยส่วนหนึ่งเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียชีวิตโดยเป็นการฆาตกรรมโดยเจตนา แต่หลายประเทศได้กำหนดให้โทษประหารชีวิตสามารถบังคับใช้สำหรับพฤติกรรมการกระทำผิดที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นอาชญากรรมร้ายแรง โดยให้เหตุผลว่าเป็นการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ (International Commission against the Death Penalty, 2013)

อาชญากรรมที่มีผลต่อการทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต

สำหรับประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิต จะมีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมที่มีความรุนแรง หรืออาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์ เช่น การลอบวางเพลิง การทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส การลักขโมยหรือปล้นจี้ โดยทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม การฆาตกรรมในคดีอุกฉกรรจ์โดยการฆาตกรรมดังกล่าวไม่ได้เกิดจากเจตนา ในขณะที่การประกอบอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ ได้ถูกกำหนดให้เป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่ต้องได้รับโทษประหารชีวิตในบางประเทศ อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการฆาตกรรมโดยขาดเจตนาดังกล่าวไม่ควรจัดเป็นอาชญากรรมร้ายแรง แม้ว่าจะก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตของผู้อื่น เพราะเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่ไม่ได้มีเจตนาในการฆาตกรรมอย่างแท้จริง (International Commission against the Death Penalty, 2013)

การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมและควรได้รับโทษประหารชีวิต รวมทั้งการครอบครอง การผลิต การค้ายาเสพติด หรือการใช้สารเสพติดผิดกฎหมาย ซึ่งการต้องโทษประหารชีวิตจะขึ้นอยู่กับประเภทและปริมาณของสารเสพติดที่กระทำผิด สำหรับกฎหมายของบางประเทศแม้จะมีการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดปริมาณไม่มากก็ต้องโทษประหารชีวิต ในขณะที่บางประเทศการครอบครองยาเสพติดดังกล่าวไม่ถูกลงโทษถึงขั้นโทษประหารชีวิต แต่อาจถือเป็นความผิดการค้ายาเสพติดซึ่งอาจถูกลงโทษประหารชีวิตได้ (International Commission against the Death Penalty, 2013)

โทษประหารชีวิตในกฎหมายและในทางปฏิบัติสำหรับประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิต

ในขณะที่กฎหมายระหว่างประเทศได้มีข้อจำกัดต่อการใช้โทษประหารชีวิต คือ จะต้องใช้สำหรับอาชญากรรมร้ายแรง อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการประยุกต์ใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยประเทศส่วนใหญ่ที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอาจไม่ได้คำนึงถึงอาชญากรรมร้ายแรง อาทิ ประเทศอิหร่าน ผู้ที่ถูกประหารมากกว่าร้อยละ ๘๐ ไม่ได้มีพฤติกรรมการกระทำผิดเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรง รวมทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการประหารชีวิตสำหรับคดีที่ไม่เกี่ยวกับการสูญเสียชีวิต และประเทศมาเลเซียที่ผู้ถูกประหารชีวิตส่วนใหญ่ได้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในขณะที่หลายประเทศได้กำหนดให้การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการคบขู่ การละทิ้งหรือเลิกนับถือศาสนา การข่มขืน การรวมแก๊งปล้น การร่วมเพศที่ผิดธรรมชาติ เป็นความผิดที่ต้องโทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มประเทศแคริบเบียนที่ใช้ภาษาอังกฤษซึ่งมีความเชื่อว่าการใช้โทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งอาชญากรรมได้ หากแต่ในทางปฏิบัติได้มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับการฆาตกรรมและมีการใช้โทษประหารไม่มากนัก (International Commission against the Death Penalty. 2013)

ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกมีแนวโน้มยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งที่เป็นการยกเลิกในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม หากประเทศต่าง ๆ ที่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตจะมีการบังคับใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำผิดที่เป็นการฆาตกรรมโดยเจตนาหรือการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต จะทำให้จำนวนผู้ที่จะถูกประหารชีวิตทั่วโลกมีจำนวนที่ลดลง

อาชญากรรมร้ายแรงที่สุด (Most Serious Crime) ในประเทศไทย

แม้ว่ารัฐธรรมนูญของประเทศไทยจะไม่ได้กำหนดให้มีการใช้โทษประหารชีวิตโดยตรงรวมทั้งจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ ๒ ที่มีวัตถุประสงค์ต้องการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต จากประมวลกฎหมายอาญาปรากฏว่ามีการกำหนดโทษประหารชีวิตไว้สำหรับ ๓๕ ฐานความผิด อาทิ การลอบวางเพลิง การติดสินบน การคอร์รัปชัน ความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การรวมกลุ่มแก๊งในการปล้น การค้ำมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิต การลักพาตัวเพื่อเรียกค่าไถ่ การฆาตกรรมในคดีอุกฉกรรจ์ การข่มขืนแล้วฆ่า และความผิดในคดีอุกฉกรรจ์อื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการเสียชีวิต การก่อการร้ายซึ่งประกอบด้วยการทำลายสถานที่ของส่วนรวม สถานที่ทางศาสนา หรือแหล่งขนส่งมวลชน การจี้เครื่องบินที่ไม่ได้ก่อให้เกิดการเสียชีวิต การกบฏ การกระทำความผิดต่อเชื้อพระวงศ์ การกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ การให้การสนับสนุนต่อศัตรูในการทำลายประเทศชาติ และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับกองทัพ เป็นต้น

การใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จากขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงตามข้อเสนอขององค์การสหประชาชาติ คือ พฤติกรรมการกระทำผิดที่มีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม นักโทษประหารในประเทศไทยส่วนใหญ่กระทำผิดในคดียาเสพติด โดยมีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มีปริมาณมาก ดังจะเห็นได้จากข้อกำหนดทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ได้กำหนดให้มีการกำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด ดังนี้

มาตรา ๖๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการผลิตโดยการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุ และมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสาม เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๙๓ ผู้ใดใช้อุปายาลอกหลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ ฝัดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์

แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคสามเป็นมอร์ฟีนหรือโคคาอิน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง และถ้าเป็นการกระทำความผิดต่อหญิง หรือต่อบุคคล ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคสามเป็นเฮโรอีน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่า และถ้าเป็นการกระทำความผิดต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

(ยาเสพติดประเภทที่ ๑ เป็นยาเสพติดชนิดร้ายแรง ที่สำคัญ คือ เฮโรอีน แอมเฟตามีน อนุพันธ์แอมเฟตามีน หรือยาบ้า เอ็กซ์ตาซี เด็กซ์โตรโลเซอไรด์ หรือแอลเอสดี และยาอีหรือยาเลิฟ)

จากข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้กำหนดให้ความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มีกำหนดโทษสูงสุด คือ การต้องโทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม จากข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประกอบด้วย ผลิต นำเข้า หรือส่งออก รวมทั้งจำหน่าย หรือมิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ จะต้องโทษประหารชีวิต อันแสดงให้เห็นว่าผู้ที่กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในประเภทที่ ๑ ที่เป็นการกระทำความผิดที่รุนแรงจะต้องรับโทษประหารชีวิต ซึ่งหากพิจารณาตาม ข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เป็นกฎหมายที่กำหนดไว้โดยมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ ขององค์การสหประชาชาติที่ได้กำหนดขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรง คือ พฤติกรรมการกระทำความผิด ที่มีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต เนื่องจากพฤติกรรมการผลิตหรือการจำหน่าย ยาเสพติดส่งผลทำให้ผู้เสพยาเสพติดมีปัญหาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตอันส่งผลต่อการเสียชีวิต ในระยะยาว หรือผู้ติดยาเสพติดอาจเปรียบเสมือนผู้ที่ตายทั้งเป็น เนื่องจากไม่สามารถควบคุมสภาพ ร่างกาย และสภาพจิตใจได้ นอกจากนี้ การเสพยาเสพติดยังส่งผลทางอ้อมต่อประชาชนทั่วไปในสังคม เนื่องจากผู้เสพยาเสพติดอาจประกอบอาชญากรรม เพื่อให้ได้เงินมาซื้อยาเสพติดเพื่อเสพ นอกจากนี้ ผู้ที่เสพยาเสพติดส่วนหนึ่งเมื่อเสพยาเสพติดแล้วอาจมีอาการคลุ้มคลั่ง ทำร้ายร่างกาย หรือฆาตกรรม บุคคลรอบข้างได้ เพราะยาเสพติดที่ทำให้เกิดอาการประสาทหลอน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ต้อง โทษประหารชีวิตมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ขององค์การสหประชาชาติที่ได้กำหนดขอบเขต ของอาชญากรรมร้ายแรงดังกล่าวข้างต้น เพราะการผลิต หรือค้ายาเสพติด เปรียบเสมือนการ เจตนาในการฆาตกรรมบุคคลในสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม

แต่อย่างไรก็ตาม หากผู้ที่ต้องโทษประหารชีวิต คือ ผู้ที่กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการผลิต หรือการค้ายาเสพติดรายใหญ่อย่างแท้จริง การประหารชีวิตบุคคลดังกล่าว คือ การประหารชีวิต ผู้ที่กระทำความผิดตามขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ

หากแต่สำหรับผู้ที่ต้องโทษในคดียาเสพติดที่ต้องโทษประหารชีวิตโดยส่วนใหญ่ของประเทศไทย มักเกิดจากการครอบครองยาเสพติดไว้จำนวนมากตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องโทษประหารชีวิต หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้ต้องโทษประหารชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทยมักเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในคดียาเสพติดโดยการครอบครองยาเสพติด หากแต่ไม่ใช่ผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ อย่างแท้จริงมากนัก โดยผู้ที่ถูกจับกุมและดำเนินคดีส่วนหนึ่งมักเป็นลี้ลับในขบวนการค้ายาเสพติด โดยอาจเป็นเพียงผู้รับจ้างลำเลียง ขนยาเสพติด หรือเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่ไม่ใช่พ่อค้ารายใหญ่อย่างแท้จริง

จึงอาจกล่าวได้ว่า หากผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดที่ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศไทย เป็นผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างแท้จริง การประหารชีวิตผู้กระทำความผิดดังกล่าวก็มีความเหมาะสมตามขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ หากแต่ปัจจุบันผู้ต้องโทษประหารชีวิตในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มักเกิดจากการมียาเสพติดจำนวนมากไว้ในครอบครอง โดยอาจเป็นเพียงผู้รับจ้างส่งยาเสพติดเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่ผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่อย่างแท้จริง ซึ่งแม้ผลของการกระทำความผิดจะส่งผลทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้เสพและประชาชนทั่วไปเช่นเดียวกัน หากแต่ลักษณะพฤติกรรมการกระทำความผิดของบุคคลดังกล่าวข้างต้นมีความแตกต่างจากผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ที่มีเจตนาในการกระทำความผิด และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างชัดเจน ซึ่งหากมีการประหารชีวิตบุคคลที่เป็นผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ได้ จะเป็นการตัดวงจรของค้ายาเสพติดให้หมดสิ้นไปที่ต้นเหตุ แต่หากมีการประหารชีวิตผู้ที่ครอบครองยาเสพติดจำนวนมากไว้ หากแต่ไม่ใช่ผู้ผลิตหรือผู้ค้ารายใหญ่อย่างแท้จริง ก็ไม่อาจทำให้การประหารชีวิตเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดแต่ประการใด ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า หากประเทศไทยมีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดที่มีลักษณะเป็นผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่อย่างแท้จริง จะเป็นการประหารชีวิตผู้ที่กระทำความผิดในอาชญากรรมร้ายแรงตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ แต่หากประหารชีวิตผู้ที่ครอบครองยาเสพติดจำนวนมากที่เปรียบเสมือนลี้ลับของขบวนการค้ายาเสพติด ก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นการประหารชีวิตผู้ที่ประกอบอาชญากรรมที่ไม่ใช่กระทำความผิดในอาชญากรรมร้ายแรงตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ

๒.๔.๔ อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประทุษร้ายหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT)

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประทุษร้ายหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๗ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ ประกอบด้วยวรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ ๓๓ ข้อ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน และมีผลบังคับใช้ในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ข้อที่ ๑๖ ของอนุสัญญาได้บัญญัติไว้ว่า ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่ย่ำแย่คัดค้านที่ไม่ถึงกับเป็นการทรมานตามที่นิยามไว้ในข้อ ๑ เกิดขึ้นในอาณาเขตภายใต้เขตอำนาจรัฐของตน เมื่อการกระทำ เช่นว่าได้กระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือความยินยอม หรือความรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันธกรณีทั้งปวงในข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ ให้นำมาใช้บังคับ โดยการใช้แทนที่การกล่าวถึงการทรมาน หรือการกล่าวถึงการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำแย่คัดค้าน

ขณะนี้มีการนำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ มาเป็นสาเหตุในการยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วย โดยการลงโทษประหารชีวิตเป็นข้อห้ามของอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่คัดค้าน (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) เนื่องจากการลงโทษประหารชีวิตเป็นการปฏิบัติที่ต่ำกว่ามาตรฐานสากลและเป็นการปฏิบัติของรัฐที่มีการละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ควรมีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเนื่องจากการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำแย่คัดค้าน ความเป็นมนุษย์ อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้ มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่คัดค้าน (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) ยังได้มีข้อกำหนดต่อการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตที่เป็นการทรมาน หรือการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรมจะกระทำไม่ได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่มีต่อนักโทษประหาร อาทิ ระยะเวลาที่ยาวนานในการรอการพิจารณาคดี การถูกคุมขังเดี่ยว สภาพแวดล้อมทางเรือนจำที่ไม่ดี การขาดโอกาสในการศึกษา หรือการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่คัดค้าน (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) มีความเชื่อว่าการประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยการลงโทษประหารชีวิตเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งที่ต้องห้ามโดยเด็ดขาด นอกจากนี้ การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่เป็นการกระทำที่มีความโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหารนับตั้งแต่การรอการพิจารณาคดี สภาพแวดล้อมขณะถูกควบคุมตัว ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพร่างกายและสภาพจิตใจของนักโทษประหาร รวมทั้งวิธีการประหารชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายทารุณ ดังนั้น การประหารชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมีการนำมาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (Juan E. Mendez, 2012)

๒.๔.๕ กฎหมายระหว่างประเทศ

สำหรับความพยายามในการยกเลิกโทษประหารชีวิตในกรอบขององค์การระหว่างประเทศ โดยนับตั้งแต่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการลงโทษประหารชีวิต แต่มีได้สนับสนุนให้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตโดยทันที ในกฎบัตรสหประชาชาติได้ระบุเจตจำนงของประเทศผู้ร่วมก่อตั้งในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐาน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ หลังจากนั้นได้มีความพยายามต่าง ๆ ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการยกเลิกโทษประหารชีวิตเรื่อยมา โดยมีพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศดังนี้

- ค.ศ. ๑๙๔๘ องค์การสหประชาชาติได้มีมติยอมรับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งเป็นปฏิญญาที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของปัจเจกชนจากการสูญเสียชีวิต (Deprivation of Life) และจะไม่บุคคลใดได้รับการลงโทษที่ทารุณโหดร้าย หรือเลวทราม (cruel or degrading punishment) แม้ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจะไม่ห้ามหรือให้ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตไว้อย่างชัดเจนก็ตาม หากแต่มีการตีความว่า การลงโทษประหารชีวิตถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิต่อสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าวนี้
- ค.ศ. ๑๙๖๖ องค์การสหประชาชาติได้ยอมรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) กติกานี้บัญญัติว่า จะไม่มีบุคคลใดถูกทำให้สูญเสียชีวิตโดยปราศจากเหตุผล การลงโทษประหารชีวิตจะไม่นำไปใช้แก่สตรีตั้งครรภ์ หรือบุคคลที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ในขณะที่กระทำความผิด และจะไม่บุคคลใดถูกทรมานอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม
- ค.ศ. ๑๙๘๔ คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (UN Economic and Social Council : ECOSOC) มีมติยอมรับมาตรการปกป้องคุ้มครองและให้หลักประกันในสิทธิของผู้ที่จะได้รับโทษประหารชีวิต (Safeguards Guaranteeing Protecting of the Rights of Those Facing the Death Penalty) ซึ่งในปีเดียวกันนี้ มตินี้ได้รับฉันทามติจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UN General Assembly) ภายใต้มาตรการปกป้องคุ้มครองนี้ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จะไม่ถูกลงโทษประหารชีวิต และบุคคลที่ถูกลงโทษประหารชีวิตมีสิทธิที่จะอุทธรณ์และร้องขอภัยโทษหรือร้องขอโทษที่เบากว่า

- ค.ศ. ๑๙๘๙ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ มีมติยอมรับพิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the ICCPR) พิธีสารเลือกรับนี้มีวัตถุประสงค์ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต
- ค.ศ. ๑๙๙๐ พิธีสารแห่งอนุสัญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Protocol to the American Convention on Human Rights) ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่แห่งองค์การระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (General Assembly of Organization of American States) พิธีสารนี้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตโดยเด็ดขาด การใช้โทษประหารชีวิตจะสามารถใช้ได้เฉพาะในยามสงครามเท่านั้น
- ค.ศ. ๑๙๙๓ ศาลอาชญากรรมสงครามระหว่างประเทศ (International War Crimes Tribunal) ได้ประกาศว่า การลงโทษประหารชีวิตไม่ใช่ทางเลือกแต่สำหรับอาชญากรรมที่โหดร้ายที่สุดและการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ (genocide)
- ค.ศ. ๑๙๘๕ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (UN Convention on the Rights of the Child) เริ่มมีผลบังคับใช้ อนุสัญญานี้ห้ามการลงโทษประหารชีวิตบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ในขณะที่ประกอบอาชญากรรม
- ค.ศ. ๑๙๙๙ คณะกรรมาธิการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Commission on Human Rights) ได้ออกมติเรียกร้องให้บรรดาประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่จำกัดประเภทความผิดที่จะใช้โทษประหารชีวิตให้น้อยลงโดยมีจุดประสงค์ให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในที่สุด
- ค.ศ. ๒๐๐๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ได้เห็นชอบกับข้อเรียกร้องของสหภาพยุโรปที่ให้ประเทศต่าง ๆ หยุดการลงโทษประหารชีวิต เพื่อเป็นก้าวสำคัญของการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต
- ค.ศ. ๒๐๐๒ คณะกรรมการรัฐมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (Council of Europe's Committee of Ministers) มีมติยอมรับพิธีสารที่ ๑๓ นี้เป็นความตกลงระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันทางกฎหมายฉบับแรกที่กำหนดให้ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในทุกกรณีโดยไม่มีข้อยกเว้น พิธีสารฉบับนี้ได้เปิดให้ประเทศในยุโรปลงนามเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๒๐๐๒ โดยในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ ประเทศลงนามแล้ว ๓๖ ประเทศ (ปรีชา ช้างขวัญยืน และคณะ, ๒๕๕๑)

จากข้อกำหนดของกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้มีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อเป็นการมุ่งเน้นการเคารพสิทธิและเสรีภาพในชีวิตของมนุษย์เป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ

(Moratorium) ต่อการพักใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราว ที่มีประเทศส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการพักใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราว ดังนี้

ผลการลงมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (Moratorium) ที่ ๖๗/๑๗๖ ต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราว รับรองเมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕

สำหรับมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิตที่ ๖๗/๑๗๖ รับรองเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕ ปรากฏว่า มีประเทศที่เห็นด้วย จำนวน ๑๑๑ ประเทศ งดออกเสียง จำนวน ๓๔ ประเทศ และไม่เห็นด้วยหรือคัดค้าน จำนวน ๔๑ ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่งดออกเสียง โดยแสดงให้เห็นรายละเอียดของแต่ละประเทศ ดังนี้

ลงมติเห็นชอบ

แอลเบเนีย แอลจีเรีย อันดอร์รา แองโกลา อาร์เจนตินา อาร์เมเนีย ออสเตรเลีย ออสเตรีย อาเซอร์ไบจาน เบลเยียม เบนิน ภูฏาน โบลิเวีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา บราซิล บัลแกเรีย บุร์กินาฟาโซ บุรุนดี กัมพูชา แคนาดา เคปเวิร์ด สาธารณรัฐแอฟริกากลาง ชาด ชิลี โคลอมเบีย สาธารณรัฐคองโก คอสตาริกา โกตดิวัวร์ โครเอเชีย ไซปรัส สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก สาธารณรัฐโดมินิกัน เอกวาดอร์ เอลซัลวาดอร์ เอลโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส กาบอง จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ กัวเตมาลา กินีบิสเซา เฮติ ฮอนดูรัส ฮังการี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิสราเอล อิตาลี คาซัคสถาน คิริบาติ คีร์กีซสถาน ลัตเวีย ลิกเตนสไตน์ ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มาซิโดเนีย มาดากัสการ์ มาลี มอลตา หมู่เกาะมาร์แชลล์ เม็กซิโก โมร็อกโก โมซัมบิก มอนเตเนโกร โมซัมบิก นาอูรู เนปาล เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นิกاراกัว นอร์เวย์ ปาเลา ปานามา ปารากวัย เปรู ฟิลิปปินส์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย สหพันธรัฐรัสเซีย รวันดา ซามัว ซานมาริโน เซอร์เบีย เซเชลส์ เซียร์ราลีโอน สโลวาเกีย สโลวีเนีย โซมาเลีย แอฟริกาใต้ ซูดานใต้ สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ทาจิกิสถาน ติมอร์เลสเต โตโก ตูนิเซีย ตุรกี เติร์กเมนิสถาน ตูวาลู ยูเครน สหราชอาณาจักร อูรุกวัย อุซเบกิสถาน วานูอาตู เวเนซุเอลา (รวม ๑๑๑ ประเทศ)

ลงมติดักดัน

อัฟกานิสถาน บาฮามาส บาร์เรน บังคลาเทศ บาร์เบโดส เบลีซ บอตสวานา บรูไน-ดารุสซาลาม จีน โดมินิกา อียิปต์ เอธิโอเปีย เกรเนดา กายอานา อินเดีย อิหร่าน อิรัก จาเมกา ญี่ปุ่น คูเวต ลิเบีย มาเลเซีย พม่า เกาหลีเหนือ โอมาน ปากีสถาน กาตาร์ เซนต์คิตส์ และเนวิส เซนต์ลูเชีย เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ ซาอุดีอาระเบีย สิงคโปร์ ซูดาน สวาซิแลนด์ ซีเรีย ตองกา ตรินิแดดและโตเบโก ยูกันดา สหรัฐอเมริกา เยเมน ซิมบับเว (รวม ๔๑ ประเทศ)

งดออกเสียง

เบลารุส แคมเอรูน คอโมโรส คิวบา สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก จิบูตี เอริเทรีย ฟิจิ กินี อินโดนีเซีย จอร์แดน เคนยา ลาว เลบานอน เลโซโท ไลบีเรีย มาลาวี มัลดีฟส์ มอริเตเนีย โมร็อกโก/เวสเทิร์นสะฮารา นามิเบีย ไนเจอร์ ไนจีเรีย ปาปัวนิวกินี เซเนกัล หมู่เกาะโซโลมอน เกาหลีใต้ ศรีลังกา ซูรินาเม แทนซาเนีย ไทย เวียดนาม สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แชมเปีย (รวม ๓๔ ประเทศ)

ไม่เข้าประชุม

แอนติกาและบาร์บูดา อิควาทอเรียลกินี แกมเบีย กานา คิริบาส มอริเชียส

สำหรับมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (Moratorium) ต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราวทั้งสามครั้งหลัง ต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

- มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิต ที่ ๖๒/๑๔๙ รับรองเมื่อ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ ปรากฏว่า มีประเทศที่เห็นด้วยจำนวน ๑๐๔ ประเทศ ๒๙ ประเทศงดออกเสียง และไม่เห็นด้วย จำนวน ๕๙ ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่ไม่เห็นด้วยหรือคัดค้าน
- มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ที่ ๖๓/๑๖๘ รับรองเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ปรากฏว่า มีประเทศที่เห็นด้วย จำนวน ๑๐๖ ประเทศ ๓๔ ประเทศงดออกเสียง และไม่เห็นด้วย จำนวน ๔๖ ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่ไม่เห็นด้วยหรือคัดค้าน
- มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ที่ ๖๕/๒๐๖ รับรองเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ปรากฏว่า มีประเทศที่เห็นด้วยจำนวน ๑๐๙ ประเทศ ๓๕ ประเทศงดออกเสียง และไม่เห็นด้วย จำนวน ๔๑ ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่งดออกเสียง
- และมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ที่ ๖๗/๑๓๖ รับรองเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏว่า มีประเทศที่เห็นด้วยจำนวน ๑๑๑ ประเทศ ๓๔ ประเทศงดออกเสียง และไม่เห็นด้วย จำนวน ๔๑ ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่งดออกเสียง (Amnesty International, 2012)

จากมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติทั้งหมดที่แสดงดังกล่าวข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่าประเทศส่วนใหญ่มีมติที่เห็นด้วยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ประเทศที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีจำนวนที่ลดน้อยลง อันแสดงให้เห็นถึงประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต และได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของโลกที่ต้องการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต สำหรับประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

ประเทศไทยได้งดออกเสียงเป็นปีที่ ๒ ต่อมติพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราวในที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นความก้าวหน้าอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเทียบกับการลงมติคัดค้านเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และปี พ.ศ. ๒๕๕๑ อันแสดงให้เห็นว่าแม้ประเทศไทยจะยังไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต หากแต่ปัจจุบันมีแนวโน้มที่ดีที่ประเทศไทยไม่ได้มีการคัดค้านต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราว

จากข้อกำหนดของกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้มีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อเป็นการมุ่งเน้นเคารพสิทธิและเสรีภาพในชีวิตของมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่งปัจจัยด้านกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวข้างต้นเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยอาจต้องมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เพื่อเป็นการแสดงออกถึงการให้ความสำคัญต่อการเคารพสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศเป็นสำคัญ

จากข้อมูลดังกล่าวมาเบื้องต้นแสดงถึงอิทธิพลของสังคมโลกต่อประเทศไทยในบทบาททางด้านสิทธิมนุษยชนได้อย่างดียิ่ง และยังเป็นการสะท้อนถึงภาวะความตื่นตัวของประเทศไทยในการปรับตัวและเรียนรู้มิติทางด้านสิทธิมนุษยชนจากต่างประเทศเช่นเดียวกัน การลงนามในสนธิสัญญาต่าง ๆ จึงเป็นการพัฒนาพื้นฐานหลักการทางด้านสิทธิมนุษยชนให้มีความเป็นอารยะและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศว่าประเทศไทยให้ความสำคัญต่อมิติทางด้านสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์

อย่างไรก็ดี ในช่วงเวลาที่ผ่านมานั้นประเทศไทยได้สั่งให้มีการประหารนักโทษอาเลพติด ๒ ราย ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในการละเมิดสิทธิในชีวิตโดยการทำการสังหารประชาชนในประเทศของตนเองขึ้น ประเทศไทยจึงถูกจับตามองว่าเป็นประเทศที่ไร้มนุษยธรรม นอกจากนี้ในรายงานการทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย (UPR) โดยสหประชาชาติ ประเทศไทยได้รับข้อเรียกร้องจากนานาชาติให้ดำเนินการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต และตั้งข้อกังขาต่อรัฐบาลในการบังคับใช้และคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ต่อสถานการณ์เช่นนี้ ซึ่งรัฐบาลไทยไม่ควรจะเพิกเฉยต่อข้อเรียกร้องดังกล่าวของสังคมโลก เฉกเช่นในอดีตได้อีกต่อไป การคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตเป็นเพียงการคงไว้ซึ่งมาตรการและวิธีการซึ่งแสดงถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชน และทำให้เกิดผลกระทบต่อสถานะทางด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้นต้องการให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระและเป็นกลไกที่จะพิจารณาว่า กฎหมายหรือการกระทำใดไม่ว่าจะของรัฐหรือของปัจเจกบุคคลที่อาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ไม่เสมอภาคต่อประชาชน เพราะคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิได้เป็นเพียงองค์กรที่เสนอความคิดเห็นประกอบ การดำเนินงานของภาครัฐเท่านั้น แต่จักเป็นผู้วางมาตรฐานเบื้องต้นในการกำหนดคุณค่า

ความหมายของสิทธิมนุษยชน เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงในการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองผู้ไร้อำนาจจากผู้มีอำนาจด้วยเช่นกัน

แม้ว่าประเทศไทยจะลงนามเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาหลายฉบับ แต่ประเทศไทยยังคงมีการตั้งข้อสงสัยในประเด็นสิทธิบางเรื่อง เช่น เรื่องการลงโทษประหารชีวิต ดังนั้น หากรัฐบาลไทยปรับเปลี่ยนทัศนคติ และตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนแล้ว การปฏิบัติตามสนธิสัญญาข้างต้นจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนได้อย่างเด่นชัด สอดคล้องกับพันธกรณีตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ไทยได้ให้การรับรองไว้ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒.๔.๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต ดังนี้

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองในเรื่อง “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ว่า

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”
และมาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ว่า

“การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กล่าวถึงคุณค่าของมนุษย์ โดยมีรากฐานอันเป็นสาระสำคัญ ๒ ประการ ได้แก่

๑. สิทธิในชีวิตและร่างกาย เป็นสิทธิที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่เกิด และเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ ซึ่งไม่อาจที่จะพรากไปจากบุคคล และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีอิสระที่จะกำหนดตนเองได้ตามที่ตนต้องการ ด้วยเหตุนี้สิทธิในชีวิตและร่างกายจึงเป็นรากฐานที่สำคัญของ “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑ ความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ และคุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

๒. คัดค้านความเป็นมนุษย์ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติ

คุ้มครองในเรื่องของ “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” ไว้ แต่ในประมวลกฎหมายอาญายังคงบัญญัติให้มีการประหารชีวิตอยู่ จึงดูเหมือนว่าไม่มีความสอดคล้องกัน การกำหนดการลงโทษประหารชีวิตไว้ในประมวลกฎหมายอาญา จะถือว่าเป็นการละเมิดเสรีภาพในร่างกายของบุคคลโดยขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑ วรรคแรก หรือไม่ หากพิจารณาในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว อาจถือว่าเป็นบทบัญญัติดังกล่าวขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะการลงโทษประหารชีวิตเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายที่รุนแรงที่สุด นอกจากจะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคลแล้ว รัฐต้องออกกฎหมายคุ้มครองตลอดจนบังคับตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การออกกฎหมายอาญาและลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดจะต้องสมควรแก่เหตุ กล่าวคือ จะต้องจำกัดเฉพาะกรณีที่ไม่อาจใช้วิธีให้ความคุ้มครองชีวิตและร่างกายด้วยวิธีอื่นได้อีกแล้ว นอกจากวิธีการลงโทษทางอาญาตามกฎหมายเท่านั้น

อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑ วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า

“แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้...”

ซึ่งเป็นการบัญญัติรับรองและเป็นพื้นฐานสนับสนุนการลงโทษประหารชีวิตไว้

- โทษประหารชีวิตกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนต่อกระบวนการส่งเสริมและปกป้องบุคคลต่อการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของบุคคล และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามมาตราดังต่อไปนี้

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๕ ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิ และเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

อีกทั้งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้แสดงออกอย่างชัดเจนในการต่อต้านและยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะหากนำรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาเทียบเคียงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะพบว่า คำว่า “ประหารชีวิต” ได้ถูกละทิ้งไปในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งเป็นการบ่งบอกว่าแม้แต่ในรัฐธรรมนูญเองก็ยังแสดงออกถึงการปฏิเสธโทษประหารชีวิตอย่างมีนัยยะ ดังที่คำๆ นี้ไม่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญอีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม จากกฎหมายไทยซึ่งได้มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนานต่อเนื่องนับตั้งแต่อดีตกาล จุดเริ่มต้นของโทษประหารชีวิตมีมาจากกฎหมายตราสามดวง และได้รับการพัฒนาตลอดมา มีการปรับเปลี่ยนลักษณะของโทษให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมของแต่ละยุคสมัย จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ประเทศไทยได้เปลี่ยนวิธีการลงโทษประหารชีวิตจากการยิงเป้ามาสู่การฉีดยาพิษเข้าสู่ร่างกาย โดยมีหลักการเพื่อบรรเทาความทุกข์ทรมานจากการประหารชีวิตแบบเก่า ๆ รวมทั้งการตอบสนองต่อกระแสการให้ความคุ้มครองต่อสิทธิมนุษยชน

แต่ประเทศไทยได้มีการกำหนดการใช้โทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙ อันแสดงให้เห็นถึงกฎหมายมาตรานี้อาจไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนเท่ากฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๐ ที่ได้แสดงเจตจำนงต่อสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมีการบัญญัติหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย อันเป็นหลักประกันในความเสมอภาคและการได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงบุคคลทุกคน

ต้องมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของตนเอง มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เฉกเช่นเดียวกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายที่มีศักดิ์และสิทธิเหนือกว่ากฎหมายอื่นใด และได้มีการบัญญัติประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนให้เป็นหลักประกันของปวงชนชาวไทย การคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตของกฎหมายฉบับอื่น ๆ จึงเป็นการคงไว้ซึ่งกฎหมายที่มีความขัดแย้งต่อหลักการของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยโทษประหารชีวิตไม่ได้มีอิทธิพลเพียงการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากแต่โทษประหารชีวิตยังคงเป็นการขัดแย้งต่อหลักการสิทธิมนุษยชนของบุคคลทุกคน เพราะการใช้โทษประหารชีวิตเป็นการทำลายชีวิตของผู้กระทำผิด อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและการไม่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แต่ประการใด

จากข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญของประเทศไทยฉบับนี้มีการพัฒนาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนชาวไทยมากขึ้น รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำผิดที่ไม่ต้องได้รับโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ เพื่อความเจริญที่เทียบเท่าอารยประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้มีการกำหนดการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงมีความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น แนวทางในอนาคตที่เหมาะสมของประเทศไทย อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่มีความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ คือ การยกเลิกโทษประหารชีวิต

๒.๔.๗ กฎหมายที่บัญญัติโทษประหารชีวิต

กฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในประเทศไทยมีวิวัฒนาการ ดังนี้

ในสังคมไทยปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษประหารชีวิตจากการยิงเป้ามาเป็นการฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกายนักโทษเพื่อลดความทรมานของนักโทษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เนื่องจากการลงโทษประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าไม่สามารถสร้างหลักประกันได้ว่า ผู้ต้องโทษประหารจะเสียชีวิตจากการถูกยิงทันทีโดยปราศจากความทรมาน เพราะในความเป็นจริงแล้วการยิงเป้านั้นบ่อยครั้งนักโทษประหารชีวิตมักไม่เสียชีวิตจากการยิงด้วยกระสุนนัดเดียว และทำให้นักโทษประหารชีวิตต้องทรมานทรมานด้วยความทรมานอย่างแสนสาหัสกับบาดแผลก่อนจะถูกสังหารด้วยกระสุนนัดต่อมา

โทษประหารชีวิตนั้นไม่ใช่โทษที่เพิ่งถูกบัญญัติในช่วงสังคมสมัยใหม่ หากแต่เป็นโทษที่ถูกบัญญัติเอาไว้ในสังคมไทยอย่างยาวนานนับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในกฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ และเรื่อยมาจนถึงยุคปัจจุบัน โดยสามารถลำดับวิวัฒนาการของโทษประหารชีวิตได้ ดังนี้

กฎหมายตราสามดวง

กฎหมายตราสามดวงเป็นกฎหมายที่ใช้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ทรงชำระแก้ไขและรวบรวมไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๔๓ (ปรีชา ช้างขวัญยืน และคณะ, ๒๕๕๑ น. ๗๕) ได้มีการกำหนดโทษไว้ ๖ สถาน ได้แก่

- ๑) โทษฆ่าให้ตาย
- ๒) โทษจำคุก
- ๓) โทษปรับ
- ๔) โทษทวนหรือโทษโบย
- ๕) โทษริบทรัพย์สิน
- ๖) โทษทรมานร่างกาย การประจาน และการตัดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย

โทษฆ่าให้ตายเป็นโทษที่ใช้สำหรับผู้กระทำความผิดอย่างร้ายแรง กระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของบ้านเมือง และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการเป็นกบฏ ต่อแผ่นดินหรือต่อพระมหากษัตริย์ ความผิดเกี่ยวกับการลักข้าง ม้า วัว ควายที่เป็นของหลวง ความผิดวิวาทถึงขั้นทำร้ายร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

กฎหมายเตียรบาล

กฎหมายเตียรบาลเป็นกฎหมายคล้ายรัฐธรรมนูญในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีความเกี่ยวข้องกับองค์พระมหากษัตริย์ ตลอดจนเสถียรภาพและความปลอดภัยของพระองค์และพระบรมมหาราชวัง โดยกำหนดเรื่องการลงโทษบรรดาพระราชวงศ์และลูกหลวง อันแตกต่างไปจากกฎหมายที่บังคับใช้กับราษฎรทั่วไป เป็นอาญาที่กำหนดไว้เป็นพิเศษเพื่อให้สมกับพระราชอิสริยยศศักดิ์ เช่น ถ้ากระทำอันกฎหมายบัญญัติให้ต้องโทษหนักถึงสิ้นชีวิต ต้องประหารด้วยวิธีตีด้วยท่อนจันทน์ และลงขุม ดังกำหนดไว้ในกฎหมายเตียรบาล บทที่ ๑๗๕ และ ๑๗๖

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗

ในช่วงต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการใช้กฎหมายตราสามดวงตลอดมา จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชำระเปลี่ยนแปลงกฎหมายตราสามดวงใหม่ และใช้ชื่อเรียกเป็นทางการว่า “กฎหมายราชบุรี” ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ จึงได้ตรวจชำระและร่างขึ้นมาเป็นกฎหมายอาญาเป็นครั้งแรก ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๕๑ (ร.ศ. ๑๒๗) โดยกำหนดโทษไว้ ๖ สถาน ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒ ดังนี้

สถานที่หนึ่ง ให้ประหารชีวิต

สถานที่สอง ให้จำคุก

สถานที่สาม ให้ปรับ

สถานที่สี่ ให้อยู่ภายในเขตอันมีจำกัด

สถานที่ห้า ให้รีบทรัพย์

สถานที่หก ให้เรียกประกันทัณฑ์บน

สำหรับการประหารชีวิต มาตรา ๑๓ บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต ท่านให้อำนาจไปตัดศีรษะเสีย” ส่วนความผิดที่จะลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายนี้ แบ่งตามลักษณะความผิดอันลงโทษประหารชีวิตในกฎหมายลักษณะอาญาร.ศ. ๑๒๗ มีดังนี้

- ๑) ความผิดฐานประทุษร้ายต่อพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมราชตระกูล
- ๒) ความผิดฐานประทุษร้ายต่อนายกรัฐมนตรี
- ๓) ความผิดฐานกบฏภายในราชอาณาจักร
- ๔) ความผิดฐานกบฏภายนอกราชอาณาจักร
- ๕) ความผิดทางพระราชไมตรีกับต่างประเทศ
- ๖) ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ชีวิต
- ๗) ความผิดฐานปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้เขาถึงแก่กรรม

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗

หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ทางรัฐบาลจึงได้นำปัญหาวิธีการประหารชีวิตขึ้นมาวิเคราะห์แก้ไขใหม่ โดยได้ข้อสรุปว่าให้เปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตจากวิธีฟันคอด้วยดาบเป็นการยิงปืนประหาร จึงมีการประกาศเพิ่มเติมใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๗ แก้ไขกฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๑๓ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิตให้เอาไปยิงเสียให้ตาย”

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ได้มีพระราชดำริปรับปรุงกฎหมายอาญาใหม่ เพราะตั้งแต่มีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา พ.ศ. ๒๔๕๑ (ร.ศ. ๑๒๗) เป็นต้นมา บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปมาก จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ ขึ้น ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๐ เป็นต้นมา

ตามประมวลกฎหมายอาญา โทษประหารชีวิตใช้เฉพาะความผิดร้ายแรงเท่านั้น โดยสามารถจำแนกลักษณะที่ชัดเจนได้ ดังนี้

- ๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- ๒) ความผิดต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร

- ๓) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย
- ๔) ความผิดทางพระราชไมตรีกับต่างประเทศ
- ๕) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนหากมีการวางเพลิงเผาทรัพย์
- ๖) ความผิดกับเพศหากการข่มขืนกระทำชำเราเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัส
- ๗) ความผิดต่อชีวิตหากผู้ใดฆ่าผู้อื่น
- ๘) ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพหากการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังนั้นเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย
- ๙) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์หากเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
- ๑๐) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ประมวลกฎหมายอาญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๖

เป็นประมวลกฎหมายอาญฉบับปัจจุบันของไทยที่ต้องมีการปรับเปลี่ยน เนื่องจากความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมโลกมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีกฎกติกาสากลต่าง ๆ ที่เป็นหลักประกันในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในชีวิตและยับยั้งความไร้มนุษยธรรมในการประหารชีวิต รัฐบาลในขณะนั้นได้มีนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดที่รุนแรง ทำให้เกิดข้อกังขาต่อสายตาประชาคมโลก จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประหารชีวิต จากวิธีการยิงเป้าเป็นวิธีการฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกาย เพื่อไม่ให้เกิดการประหารชีวิตเป็นเรื่องของความรุนแรงป่าเถื่อน และเพื่อให้สังคมยอมรับวิธีการประหารชีวิต ประมวลกฎหมายอาญบัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๑๙ ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการโดยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย” หลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ณัฐพร นครินทร์, ๒๕๕๓)

นอกจากนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตของประเทศไทยในปัจจุบันประกอบด้วย

- ฐานความผิดตามกฎหมายที่กำหนดให้ต้องโทษประหารชีวิต

สำหรับฐานความผิดตามกฎหมายที่กำหนดให้ต้องโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

๑. ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดฐานความผิดที่ต้องโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

ภาค ๒ ความผิด

ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

๑) มาตรา ๑๐๗ (ปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์)

ผู้ใดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต
ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน
ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ หรือรู้ว่ามีผู้จะปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

๒) มาตรา ๑๐๘ (ประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์)

ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต
ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน
ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์ ผู้กระทำ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ หรือรู้ว่ามีผู้จะกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบหกรปี ถึงยี่สิบปี

๓) มาตรา ๑๐๙ (ปลงพระชนม์พระราชินี หรือรัชทายาท หรือฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์)

ผู้ใดปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต
ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน
ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือเพื่อฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือรู้ว่ามีผู้จะปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือจะฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี

๔) มาตรา ๑๑๐ (ประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือร่างกาย หรือเสรีภาพของพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์)

ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินี หรือรัชทายาท หรือต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบหกรปีถึงยี่สิบปี

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์หรือชีวิต ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือรู้ว่ามีผู้จะประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือประทุษร้ายต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี

๕) มาตรา ๑๑๑ (การเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ตามมาตรา ๑๐๗-๑๑๐)

ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๐ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

หมวด ๒ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร

๖) มาตรา ๑๑๓ (กบฏ)

ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(๑) ล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ

(๒) ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ หรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือ

(๓) แบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

หมวด ๓ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร

๗) มาตรา ๑๑๙ (กระทำให้ส่วนหรือเอกราชของรัฐสูญเสียไป)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ราชอาณาจักรหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรตกไปอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐต่างประเทศ หรือเพื่อให้เอกราชของรัฐเสื่อมเสียไป ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๘) มาตรา ๑๒๑ (ทรยศชาติ)

คนไทยคนใดกระทำการรบต่อประเทศหรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๙) มาตรา ๑๒๒ (อุปการะรัฐศัตรู)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่ออุปการะแก่การดำเนินการรบหรือการเตรียมการรบของข้าศึก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

ถ้าการอุปการะนั้นเป็นการ

(๑) ทำให้ป้อม ค่าย สนามบิน ยานรบ ยานพาหนะ ทางคมนาคม สิ่งที่ใช้ในการสื่อสาร ยุทโธปกรณ์ เสบียงอาหาร ภู่อูเรือ อาคร หรือสิ่งอื่นใด สำหรับใช้เพื่อการสงคราม ใช้การไม่ได้ หรือตกไปอยู่ในเงื้อมมือของข้าศึก

(๒) ยุยงทหารให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ ก่อการกำเริบหนีราชการ หรือละเมิดวินัย

(๓) กระทำจารกรรม นำหรือแนะทางให้ข้าศึก หรือ

(๔) กระทำโดยประการอื่นใดให้ข้าศึกได้เปรียบในการรบ

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๑๐) มาตรา ๑๒๔ (แพ่งพรายความลับของชาติ)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ผู้อื่นล่วงรู้ หรือได้ไปซึ่งข้อความ เอกสาร หรือสิ่งใด ๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในระหว่างประเทศอยู่ในการรบหรือการสงคราม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

ถ้าความผิดดังกล่าวมาในสองวรรคก่อน ได้กระทำให้รัฐต่างประเทศได้ประโยชน์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๑๑) มาตรา ๑๒๗ (ก่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ถ้าเหตุร้ายเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี

หมวด ๔ ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ

๑๒) มาตรา ๑๓๒ (ฆ่าประมุข คู่สมรสของประมุข รัชทายาท หรือผู้แทนรัฐต่างประเทศ)

ผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่าบุคคลหนึ่งบุคคลใดดังระบุไว้ในมาตรา ๑๓๐ หรือ มาตรา ๑๓๑ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ภาค ๒ ความผิด

ลักษณะ ๑/๑ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

๑๓) มาตรา ๑๓๕/๑ (การก่อการร้าย)

ผู้ใดกระทำการอันเป็นความผิดอาญาดังต่อไปนี้

(๑) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของบุคคลใด ๆ

(๒) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบการขนส่งสาธารณะ ระบบโทรคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

(๓) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐหนึ่งรัฐใด หรือของบุคคลใด หรือต่อสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับรัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ ให้กระทำ หรือไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน ผู้นั้นกระทำความผิดฐานก่อการร้าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท

การกระทำในการเดินขบวน ชุมนุม ประท้วง โต้แย้ง หรือเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้รัฐช่วยเหลือหรือให้ได้รับความเป็นธรรม อันเป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ไม่เป็นการกระทำความผิดฐานก่อการร้าย

ลักษณะ ๖ ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน

๑๔) มาตรา ๒๑๔ ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ดังต่อไปนี้

(๑) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย

(๒) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บ หรือที่ทำสินค้า

(๓) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม

(๔) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน

หรือเป็นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมตามศาสนา

(๕) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน หรือที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ

(๖) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ

ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี

๑๕) มาตรา ๒๒๔ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๑ หรือ มาตรา ๒๒๒ เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา ๒๑๗ ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๒๑ ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิดจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๒๒ ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิดจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์ ดังกล่าวใน มาตรา ๒๑๗ หรือ มาตรา ๒๑๘ ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ)

๑๖) มาตรา ๒๓๗ ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสาม เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง

ผู้ใดกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๒๓๗ วรรคสาม

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต)

๑๗) มาตรา ๒๗๗ ตี ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคสาม หรือมาตรา ๒๗๗ วรรคสี่ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้อง**ระวางโทษประหารชีวิต** หรือจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้อง**ระวางโทษประหารชีวิต**

(มาตรา ๒๗๖ วรรคสาม ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหนี้ย หรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต)

มาตรา ๒๗๗ วรรคสี่ ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสามได้กระทำโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน อันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหนี้ยหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกันและเด็กนั้น ไม่นยินยอม หรือได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต)

๑๘) มาตรา ๒๘๐ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๘ หรือมาตรา ๒๗๙ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้อง**ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงยี่สิบปี** และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้อง**ระวางโทษประหารชีวิต** หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา ๒๗๘ ผู้ใดกระทำความผิดที่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่า ตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

มาตรา ๒๗๙ มาตรา ๒๗๙ ผู้ใดกระทำความผิดที่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ผู้กระทำได้กระทำความผิดโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

ลักษณะ ๑๐ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

หมวด ๑ ความผิดต่อชีวิต

๑๙) มาตรา ๒๔๘ ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

๒๐) มาตรา ๒๔๙ ผู้ใด

- (๑) ฆ่าบุพการี
- (๒) ฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่
- (๓) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว
- (๔) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
- (๕) ฆ่าผู้อื่นโดยทรนหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย
- (๖) ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำ ความผิดอย่างอื่น หรือ

(๗) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอา หรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตน ได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนหรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดที่ตนได้ กระทำไว้ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

๒๑) มาตรา ๓๑๒ ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือ มาตรา ๓๑๒ เป็นการกระทำต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สามปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก หรือมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือ มาตรา ๓๑๒ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

(๒) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ตั้งแต่สิบเจ็ดปีถึงยี่สิบปี

(๓) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา ๓๑๐ ทวิ ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดใด ให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๓๑๒ ผู้ใดเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ชื่อ ชาย จำหน่าย รับ หรือห่วงเหนี่ยว ซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท)

๒๒) มาตรา ๓๑๓ ผู้ใดเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่

(๑) เอาตัวเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไป

(๒) เอาตัวบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีไป โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลัง ประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจ ด้วยประการอื่นใด หรือ

(๓) ห่วงเหนี่ยวหรือกักขังบุคคลใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกห่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นรับอันตรายสาหัสหรือเป็นการกระทำโดยทรمان หรือโดยทารุณโหดร้าย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำนั้นรับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกห่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

๒๓) มาตรา ๓๑๔ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

๒. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

๒๔) มาตรา ๖๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการผลิตโดยการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วย การใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสาม เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

๒๕) มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัมต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

๒๖) มาตรา ๙๓ ผู้ใดใช้อุปายาลอกหลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคสาม เป็นมอร์ฟินหรือโคคาอิน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคสาม เป็นเฮโรอีน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่า และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

(ยาเสพติดประเภทที่ ๑ เป็นยาเสพติดชนิดร้ายแรงที่สำคัญ คือ เฮโรอีน แอมเฟตามีน อนุพันธ์แอมเฟตามีน หรือยาบ้า เอ็กซ์ตาซี เด็กซ์โตรโลเซอไรด์ หรือแอล เอส ดี และยาอี หรือยาเลิฟ)

ดังนั้น จากข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ มีการพัฒนาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนชาวไทยมากขึ้น รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำผิดที่ไม่ต้องได้รับโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ หากแต่ประเทศไทยได้มีการกำหนดการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงมีความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และทำให้ประเทศไทยยังคงมีการบังคับใช้โทษประหารชีวิต ดังนั้น แนวทางในอนาคตที่เหมาะสมของประเทศไทยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่มีความเหมาะสมให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ คือ การยกเลิกโทษประหารชีวิต

๒.๕ โทษประหารชีวิตกับหลักการที่สำคัญในสังคมไทย

สำหรับโทษประหารชีวิตกับหลักการที่สำคัญในสังคมไทย ปรากฏดังนี้

๒.๕.๑ หลักการทางศาสนาและศีลธรรม

แนวคิดทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต

สำหรับแนวคิดทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต ประกอบด้วย

ศาสนาพุทธ

ศาสนาพุทธมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต คือ ข้อกำหนดในศีล ๕ ข้อ ๑ ที่กำหนดไม่ให้มีการฆ่าสัตว์

ดังนั้น การประหารชีวิตผู้ที่นับถือศาสนาพุทธหรือไม่ได้นับถือศาสนาพุทธจึงเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักคำสอนของพุทธศาสนา เพราะการประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่เป็นการทำลายชีวิต ร่างกายผู้กระทำผิด อันถือได้ว่าการประหารชีวิตผู้กระทำผิดในประเทศไทยเป็นการขัดต่อหลักศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยที่ประชาชนโดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ แต่ยังคงมีโทษประหารชีวิตในประเทศดังกล่าว เช่น ประเทศไทย พม่า ศรีลังกา มองโกเลีย อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น ยังคงมีโทษประหารชีวิต เป็นประเด็นที่สร้างความสงสัยให้แก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (Capital Punishment, 2008)

สำหรับจุดมุ่งหมายพระพุทธานุศาสน์ คือ การสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นแก่ชีวิตของมวลมนุษยชาติทุกหมู่เหล่า พระพุทธานุศาสน์ได้สอนว่า ทุกชีวิตมีสิทธิ์ต่อชีวิต แม้เพียงความคิดจะทำลายล้างสิ่งมีชีวิตด้วยกันก็เป็นความผิด คือ เป็นบาปแล้วในความเชื่อทางพระพุทธานุศาสน์ และความเชื่อในพระพุทธานุศาสน์ เชื่อว่าแหล่งต้นตอของความชั่วร้ายในการกระทำของมนุษย์นั้น มาจากความคิดด้านร้าย คือ อกุศลจิต ซึ่งเป็นมโนกรรม อันนำมาไปสู่การก่อวีรกรรมและนำไปสู่

กายกรรม คือ การก่อกรรมร้ายด้วยกายในที่สุด ซึ่งการประกอบอาชญากรรมเกิดขึ้นเนื่องจากจิตใจที่มีกิเลส อาทิ ความรัก โลภ โกรธ หลง และนำไปสู่วิกรรม หรือ กายกรรมที่กระทำไปตามกิเลส โดยขาดการยับยั้งชั่งใจหรือความเกรงกลัวหรือละอายต่อบาป

ซึ่งจากความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา อาชญากรรมที่เกิดขึ้นไม่สามารถหยุดยั้งได้ด้วยความตาย หรือการประหารชีวิต อาชญากรรมที่กระทำผิดในสังคมสามารถหยุดยั้งพฤติกรรม การกระทำผิดได้ด้วยมโนสำนึกที่ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำบาป หากไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว จะไม่มีอะไรที่จะหยุดยั้งความคิดที่ชั่วร้าย หรือมโนกรรมที่ถูกครอบงำไปด้วยกิเลสอันนำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้ การประหารชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อหลักศีลธรรมและหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เพราะการประหารชีวิตไม่ได้ทำให้อาชญากรรมมีการพัฒนาดวงจิตให้ปราศจากกิเลสตัณหาอันเป็นเครื่องปรุงแต่งให้ประกอบอาชญากรรม รวมทั้งหากแต่จะเป็นการสร้าง ความอาฆาตพยาบาทและการจองเวรจองกรรมอย่างไม่รู้จักจบสิ้น ซึ่งความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เชื่อว่าการให้อภัยทานจะเป็นทานที่สูงส่ง โดยเฉพาะการให้อภัยทานแก่ผู้กระทำผิด เพื่อไม่ให้เกิดมีการผูกใจเจ็บต่อกัน และการให้อภัยทานเพื่อให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูตนเอง จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขอย่างแท้จริง

สำหรับตัวอย่างที่ดีในทางพระพุทธศาสนาที่เห็นว่าการประหารชีวิตขัดต่อหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเพราะเป็นการละเมิดศีลข้อที่ ๑ ซึ่งหากได้ให้โอกาสผู้ที่กระทำผิด ได้มีโอกาสแก้ไขตนเอง ผู้ที่เคยกระทำผิดบางคนอาจสามารถพัฒนาจิตใจตนเองจนกระทั่งไม่กระทำผิดอีกต่อไป ดังจะเห็นได้จากการกลับใจขององคุลิมาล เป็นการยืนยันคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ว่า แม้แต่ฆาตกรที่กระทำผิดมากที่สุดคนหนึ่งยังสามารถกลับใจได้ หากได้รับโอกาสและการแนะนำสั่งสอนที่เหมาะสม ซึ่งองคุลิมาลได้เป็นฆาตกรสังหารผู้คนไปจำนวนกว่า ๙๙๙ คน ตามคำสอนที่บิดเบียนของอาจารย์ที่ว่าองคุลิมาลจะสำเร็จวิชาได้เมื่อสังหารได้ครบหนึ่งพันคน ความพยายามในการสังหารมารดาบังเกิดเกล้าขององคุลิมาลได้ถูกขัดขวางเมื่อพระพุทธเจ้าเดินผ่านบุคคลทั้งสอง องคุลิมาลพยายามไล่ตามพระพุทธเจ้าเพื่อสังหารพระองค์ แต่ไม่ว่าองคุลิมาลจะวิ่งเร็วเพียงใด ก็ไม่สามารถไล่ตามพระพุทธเจ้าได้ทัน จึงได้ร้องตะโกนให้พระพุทธเจ้าหยุด พระพุทธเจ้าทรงตอบเขาว่า “เราหยุดแล้ว แต่ท่านไม่เคยหยุด” องค์กรคุลิมาลเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าทรงหมายถึงการก่อกรรม ด้วยการสังหารผู้คนจำนวนมากของตนเอง และรู้สึกถึงความสลดเสียใจในการกระทำของตน พร้อมด้วยการรู้สึกตน องค์กรคุลิมาลจึงได้บวชเป็นภิกษุโดยพระพุทธเจ้า ได้ปฏิบัติธรรมจนกระทั่งมีดวงตาเห็นธรรม และได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดในทะเลทุกข์วัฏฏะสงสารได้ในที่สุด

จากความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ห้ามการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ดังจะเห็นได้จากข้อกำหนดของศีลข้อที่ ๑ ที่ห้ามการฆ่าสัตว์ แม้ว่าสัตว์จะมีการฆ่าหรือทำร้ายบุคคลอื่น ๆ ในสังคมก่อนก็ตามซึ่งจากศีลข้อที่ ๑ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการทำให้สังคมเกิดความสงบสุข ไม่ต้องการให้เกิดการฆ่าล้างแค้นกันโดยไม่รู้จักจบสิ้น อันจะทำให้สังคมเกิดความไม่สงบสุข

แต่หากสังคมเรียนรู้ที่จะให้อภัยแม้กระทั่งผู้ที่กระทำผิด โดยการพิจารณาว่าอาจเป็นเพราะสาเหตุบางประการที่ทำให้บุคคลดังกล่าวต้องกระทำผิด เพราะมนุษย์ทุกคนเกิดมามีสภาพจิตใจที่บริสุทธิ์ หากแต่สิ่งที่ทำให้สภาพจิตใจไม่บริสุทธิ์ได้แก่ กิเลส ตัณหาที่เข้าครอบงำจิตใจของมนุษย์ ซึ่งหากจิตใจที่ยังไม่ผ่านการเรียนรู้ การฝึกฝนที่ดีพอ อาจจะทำให้ไม่สามารถทนทานต่อสิ่งชั่วร้าย หรือกิเลสตัณหา ที่พร้อมจะดึงจิตใจมนุษย์ให้ลงสู่ที่ต่ำ ซึ่งหากบุคคลได้รับโอกาส แม้บุคคลที่กระทำผิดรุนแรง ตัวอย่างดังเช่นองคุลิมาลยังสามารถกลับตัวกลับใจเป็นคนดีได้ ดังนั้น หนทางที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในทางพระพุทธศาสนา คือ การให้โอกาสผู้กระทำผิดได้มีโอกาสในการแก้ไขปรับปรุงตนเองมากกว่าการมุ่งทำลายชีวิต เพราะการให้โอกาสผู้กระทำผิดทำให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสสำนึกผิด แก้ไขฟื้นฟูตนเอง และสามารถ กลับคืนสู่การเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคม เป็นการตัดวงจรของกรรมตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา คือ การให้อภัยทาน โดยการให้ชีวิตเป็นทาน เพื่อไม่ให้เกิดมีการผูกเวรและกรรมกันอย่างไม่รู้จักจบจักสิ้นทั้งชาตินี้และชาติหน้า ชาติต่อ ๆ ไป ตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่มนุษย์ต้องชดใช้กรรมที่ได้กระทำไว้อย่างไม่รู้จักจบจักสิ้น หากยังเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะสงสาร

ความเชื่อของพระพุทธศานานำมาซึ่งกระบวนการกลับตัวกลับใจ รวมทั้งการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูอาชญากร เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายชีวิตด้วยการประหารชีวิต โดยการละเว้นการประหารชีวิตจะทำให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ดังนี้

๑. พัฒนาคุณค่าของชีวิต ด้วยการฝึกฝนคุณธรรม การครองสติ ทั้งทางใจ วาจา และพฤติกรรมการแสดงออกทางกาย
๒. พัฒนาคุณค่าของการดำเนินชีวิต ด้วยการพัฒนาเลี้ยงชีพชอบ เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว เนื่องจากอาชญากรจำนวนมากที่ได้กระทำผิดด้วยการเลี้ยงชีพไม่ชอบ เพราะความยากจนที่สามารถผลักดันบุคคลไปสู่การกระทำผิด ซึ่งหากมีการพัฒนาคุณค่าของชีวิตด้วยการเลี้ยงชีพชอบ จะทำให้เป็นแนวทางหนึ่งที่เป็นการป้องกันการกระทำผิดของบุคคลในสังคม
๓. พัฒนาความแข็งแรงทางจิตใจให้แก่ผู้กระทำผิด ด้วยการสร้างความคิดชอบ วาจาชอบ กระทำชอบ จะทำให้ผู้กระทำผิดสามารถทนทานต่อสิ่งชั่วร้ายให้ต้องกระทำผิด และจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่กระทำผิดอีกต่อไป นอกจากนี้ สำหรับการละเว้นจากการทำลายชีวิตอาชญากร หรือการยกเลิกการประหารชีวิต จะเห็นได้ว่า ไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์จากการสังหารอาชญากรเลย แต่คุณค่าอันยิ่งใหญ่จะเกิดขึ้นเมื่อผู้กระทำผิดได้รับการอภัย ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูและปล่อยกลับสู่สังคม
๔. การให้ชีวิตของผู้กระทำผิดจากการละเว้นประหารชีวิต เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเมตตา ดังคำกล่าวที่ว่า เมตตาธรรมล้ำจนโลก เพราะโลกทุกวันนี้

ประสบกับความล้นสนุนวาย เพราะมนุษย์ขาดความเมตตาต่อกัน ต้องการเอาชนะและการประหัตประหารเป็นหนทางหนึ่งในการเอาชนะ ซึ่งทำให้สังคมไม่อาจสงบสุขได้ แต่หากทุกสังคมได้มีความเมตตาต่อผู้อื่นแม้กระทั่งนักโทษประหารที่กระทำผิดอย่างรุนแรง จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขได้ เพราะแท้จริงแล้วนักโทษประหารจำนวนมาก หากได้รับโอกาสที่ดีจากสังคมก่อนต้องโทษ สังคมอาจไม่มีนักโทษประหาร แต่เมื่อมีการกระทำผิดจากบุคคลดังกล่าวเกิดขึ้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่บีบบังคับหรือหล่อหลอมทำให้นักโทษประหารต้องมีบุคลิกภาพที่เสียไป หากสังคมได้ให้โอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูตนเอง ด้วยการให้อภัยทานจะทำให้สังคมมีความสงบสุขอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม แนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ได้มีการจำแนกบุคคลออกเป็น ๔ จำพวก เปรียบเสมือนบัวสี่เหล่า ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบกับความเป็นอาชญากรได้ คือ

- บัวได้โคลนตม เปรียบเสมือนอาชญากรที่กระทำผิดซ้ำซาก มีพฤติกรรมความเป็นอาชญากรที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ไม่ว่าจะเป็นการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูอย่างไร
- บัวใต้น้ำ เปรียบเสมือนอาชญากรที่กระทำผิด ซึ่งหากได้รับการแก้ไขฟื้นฟูที่ถูกต้องจะสามารถแก้ไขได้
- บัวปรึมน้ำ เปรียบเสมือนอาชญากรที่กระทำผิดโดยพลั้งพลาด หากได้รับคำชี้แนะสั่งสอนที่ถูกต้องจะไม่กระทำผิด
- บัวพ้นน้ำ เปรียบเสมือนผู้ที่ไม่กระทำผิด เพราะมีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป หรือการกระทำผิด

ซึ่งความเชื่อทางพระพุทธศาสนา หากผู้ที่เป็นบัวได้โคลนตม หรืออาชญากรที่มีพฤติกรรมความเป็นอาชญากรที่ยากต่อการแก้ไข วิธีในการปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวจะไม่ใช้วิธีการประหารชีวิตเพื่อตัดโอกาสในการกระทำผิดของอาชญากรที่เปรียบเป็นบัวได้โคลนตม หากแต่สามารถใช้วิธีการจำคุกตลอดชีวิต หรือการจำคุกที่มีระยะเวลานาน เพื่อให้ความชราทำลายศักยภาพในการประกอบอาชญากรรม ดังนั้น จากความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา แม้อาชญากรจะเป็นผู้ที่มีความเป็นอาชญากรโดยกมลสันดานเปรียบเสมือนกับบัวได้โคลนตม หากแต่การประหารชีวิตยังคงเป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้ เพราะผิดต่อศีลข้อที่ ๑ คือ ห้ามฆ่าสัตว์

ศาสนายิว

คำสอนอย่างเป็นทางการของศาสนายิวได้พิสูจน์ให้เห็นว่าการใช้โทษประหารชีวิตเป็นกฎพื้นฐาน แต่มาตรฐานของความต้องการพิสูจน์การร้องขอการประหารชีวิตเป็นสิ่งที่มีความเข้มงวด ในทางปฏิบัติได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เพราะไม่สามารถพิสูจน์ได้โดย ๕๐ ปี ก่อนที่จะมีการทำลายวัดในเยรูซาเล็ม ปีที่ ๗๐ ก่อนคริสต์ศักราช ได้มีการยกเลิก

โทษประหารชีวิต เนื่องจากเห็นว่าเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ เป็นการลงโทษที่พระเจ้าเท่านั้นที่มีความเหมาะสมต่อการใช้โทษดังกล่าว

ในโรงเรียนกฎหมายต่าง ๆ ได้มีการกล่าวอ้างถึงข้อความของนักปราชญ์ชาวยิว Maimonides “การปล่อยคนกระทำความผิด จำนวน ๑,๐๐๐ คน เป็นสิ่งที่ดีกว่าการนำคนบริสุทธิ์เพียงคนเดียวมาลงโทษจนกระทั่งเสียชีวิต” (Capital Punishment, 2008)

จากข้อความของนักปราชญ์ชาวยิวที่ได้มีการนำมาสอนในโรงเรียนกฎหมายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า การประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะหากเกิดความผิดพลาดขึ้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะแก้ไขหรือช่วยผู้ที่บริสุทธิ์ได้เลย

ศาสนาอิสลาม

ข้อกำหนดของศาสนาอิสลามอนุญาตให้สามารถประหารชีวิตได้ แต่เหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อมีสิทธิที่จะขอยกโทษได้ ภายใต้อำนาจศาลของศาสนาอิสลาม การกำหนดข้อห้ามอาจจะไม่เป็นข้อห้าม จึงส่งผลให้ในบางกรณีแม้จะมีการกำหนดไม่ให้โทษประหารชีวิต แต่ในที่สุดอาจจะมีการใช้โทษประหารชีวิตตามมา

กฎหมายอิสลามอาจจะต้องการให้มีโทษประหารชีวิต โดยมีความหลากหลายของชาวมุสลิมที่มีการใช้โทษประหารชีวิต มีความขัดแย้งในการประหารชีวิตด้วยการปาก้อนหิน โดยได้มีกฎหมายที่กำหนดให้มีโทษประหารชีวิต อาทิ การข่มขืน แม้ว่าจะมีกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการแก้แค้นทดแทน แต่อย่างไรก็ตาม ญาติของเหยื่อสามารถตัดสินใจได้ว่าผู้กระทำผิดจะถูกลงโทษด้วยการประหารชีวิต หรือการจ่ายค่าเสียหายจากการกระทำความผิด นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดในกฎหมายอิสลามที่กำหนดให้โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ต้องรับโทษได้

สำหรับประเด็นกฎหมายที่สำคัญ คือ กฎหมายอิสลามยังได้กำหนดไว้ว่า ถ้าบุคคลใดก็ตามได้ฆ่าบุคคลในสังคม (ยกเว้นเป็นการฆาตกรรม หรือผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ) เปรียบเสมือนเป็นการฆ่าทุกคนในรัฐ และถ้าใครก็ตามได้ช่วยชีวิตบุคคลใดก็ตามในสังคม เปรียบเสมือนบุคคลดังกล่าวได้ช่วยชีวิตทุกคนในรัฐ (Capital Punishment, 2008)

นอกจากนี้ อิสลามไม่ได้เป็นเพียงศาสนา หากแต่เป็นวิถีชีวิตของมนุษยชาติ มนุษย์ทุกหมู่เหล่านั้สืบสายมาจากสายอาดัม ชาวมุสลิม คือ บุคคลผู้ปฏิบัติตามแนวทางของอิสลามที่ศาสดามุฮัมมัดได้สอนเอาไว้ วิถีชีวิตแบบอิสลามนี้จะเจริญรุ่งเรืองได้จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์และความปลอดภัยในสังคม โดยศาสนาอิสลามมีแหล่งของคำสอนทางคุณธรรมหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นคัมภีร์อัลกุรอาน การปฏิบัติตนของศาสดามุฮัมมัดและสาวก และสุดท้าย คือ การตีความที่แตกต่างกันไปตามสำนักคิดทางมุสลิม ชาเลีย คือ ระบบของกฎหมายซึ่งกำเนิดมาจากความเชื่อ การยอมรับโทษประหารชีวิตของมุสลิมนั้นมีพื้นฐานมาจากคำพูดของอัลลอห์ที่บันทึกเอาไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งไม่สามารถยกเลิกได้ โทษประหารชีวิตนั้นเป็นของที่มาคู่กับการฆาตกรรมที่มีการไตร่ตรองเอาไว้

ล่วงหน้า การคบชู้ของบุคคลที่แต่งงานแล้ว การละทิ้งศาสนา และการเป็นสายให้กับศัตรูในช่วงเวลาสงคราม

อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับในเรื่องหลักฐานพยานนั้นเข้มงวด ต้องมีพยานสี่คน การขาดซึ่งเจตนาในการกระทำผิด อาจทำให้นักโทษได้รับการปล่อยตัวและขึ้นอยู่กับวินิจฉัยของผู้พิพากษา โทษประหารชีวิตนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งความปลอดภัยของสังคมเพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งความปลอดภัยของสังคม เพื่อให้คนดีดำเนินชีวิตได้ สันติสุขนั้นกำเนิดจากภายในแต่ละบุคคล แพร่ออกไปสู่ครอบครัว ประเทศชาติ และโลกทั้งมวล

ศาสนาอิสลามยังยกย่องการขัดขวางแทรกแซงด้วยใจเมตตา ในกรณีที่ญาติของเหยื่อยกโทษให้กับฆาตกร เมื่อปรากฏว่าฆาตกรได้สำนึกผิดอย่างแท้จริง ยอมจ่ายค่าทดแทนหรือยอมรับโทษอย่างอื่นแทน

แต่โทษประหารชีวิตเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกฎหมายอิสลาม และในประเทศไทยชาวมุสลิมนั้นเป็นชนส่วนน้อย ซึ่งได้ปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐและจะไม่ประท้วงหากการยกเลิกโทษประหารแต่ประการใด ซึ่งแท้จริงแล้วประเทศไทยยังมีข้อผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมอยู่มาก ดังจะเห็นได้จากการณีของการจับแพะ โดยมีผู้ยากจนและผู้บริสุทธิ์ต้องตกเป็นเหยื่อในการลงโทษอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้น หากประเทศไทยจะมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตจะมีความเหมาะสม (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, ๒๕๕๑)

ศาสนาคริสต์

แม้ว่าจะมีการแปลความว่าคำสอนของพระเจ้าได้ประณามการประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม มีบางคนได้เห็นว่าได้มีการสนับสนุนให้มีการใช้โทษประหารชีวิต โดยมีความคิดเห็นที่หลากหลายต่อการใช้โทษประหารชีวิตในศาสนาคริสต์

โดยนิกายโรมันคาทอลิก ยอมรับในแนวคิดของการใช้โทษประหารชีวิต (จากแนวคิดของ Thomas Aquinas ที่เห็นว่าการใช้โทษประหารชีวิตมีความจำเป็นในการข่มขู่ยับยั้ง และป้องกันสังคม หากแต่ไม่ใช่เป็นหนทางแห่งการแก้แค้น) อย่างไรก็ตาม นิกายนี้เห็นว่าควรมีการหลีกเลี่ยงการใช้โทษประหารชีวิต นอกจากจะเป็นหนทางเดียวเพื่อเป็นการปกป้องสังคม แต่ในปัจจุบันนิกายนี้ได้เรียกร้องให้มีการใช้โทษประหารชีวิตให้น้อยที่สุด หรือมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต (Capital Punishment, 2008)

สำหรับนิกายแองกลิกัน และพระชั้นบิชอป (Anglican and Episcopalian) ได้มีการประณามการใช้โทษประหารชีวิตอย่างเห็นได้ชัดเจน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๘ และนิกาย Methodist ได้ประณามการใช้โทษประหารชีวิต โดยเห็นว่าการใช้โทษประหารชีวิตเป็นการแก้แค้นทดแทนและเป็นการอาฆาตพยาบาทในการทำให้มนุษย์เสียชีวิต โดยเห็นว่าการใช้โทษประหารชีวิตเป็นการไม่ยุติธรรมและความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคม เพราะคนที่ต้องโทษประหารชีวิตโดยส่วนใหญ่

เป็นผู้ที่มีฐานะยากจน มีการศึกษาไม่สูงมากนัก เป็นชนกลุ่มน้อย และเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางจิต เช่นเดียวกับ The Evangelical Lutheran Church ในประเทศสหรัฐอเมริกา และ The Southern Baptist Convention ที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต (Capital Punishment, 2008)

และนิกายโปรเตสแตนต์ (Protestants) ผู้นำหลายคน รวมทั้งมาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther) และ จอห์น เคลวิน (John Calvin) ได้เห็นด้วยกับแนวคิดเก่า ๆ ที่เคยปฏิบัติมา คือ เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนิกายนี้ได้มีการต่อต้านโทษประหารชีวิต จากคำสอนที่สอนให้รักศัตรู (Capital Punishment, 2008)

สรุปได้ว่า จากคำสอนของศาสนาคริสต์ที่แม้จะมีการแบ่งเป็นนิกายต่าง ๆ และในอดีตบางนิกายอาจจะเห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต ในขณะที่บางนิกายอาจจะไม่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต แต่ในปัจจุบันนี้ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์มีความคิดเห็นที่เหมือนกันต่อการใช้โทษประหารชีวิต คือ การไม่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต

จากหลักการทางศาสนาและศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิตได้แสดงให้เห็นว่าโทษประหารชีวิตมีความขัดแย้งกับหลักการทางศาสนาของทุกศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธ ศาสนายิว และศาสนาคริสต์ ที่ได้แสดงให้เห็นว่าการใช้โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้น เพราะการทำลายชีวิตเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศีลธรรม อย่างไรก็ตาม แม้ศาสนาอิสลามจะมีข้อกำหนดให้สามารถประหารชีวิตได้ แต่เหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อมีสิทธิที่จะขออภัยโทษได้ อันแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของทุกศาสนาที่ต้องการให้สังคมมีความสงบสุขด้วยการให้อภัยทาน โดยเฉพาะการให้ชีวิตเป็นทานจะสร้างความสงบสุขให้เกิดแก่สังคมได้มากกว่าการมุ่งทำลายชีวิตเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน ซึ่งหากสามารถให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสสำนึกผิดและได้มีโอกาสแก้ตัวจะทำให้สังคมจะได้รับความสงบและร่มเย็นอย่างแท้จริง ดังเช่นตัวอย่างขององค์สุลต่านในพระพุทธรูปศาสนาที่แม้จะฆ่าคนเป็นจำนวนมากเกือบพันคน แต่เมื่อได้รับโอกาสในการแก้ตัว ไม่ต้องถูกประหารชีวิต ทำให้องค์สุลต่านสามารถปฏิบัติธรรมจนกระทั่งมีดวงตาเห็นธรรม และบรรลุเป็นพระอรหันต์ที่ปราศจากกิเลสและหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ อันเป็นการปฏิบัติที่บรรลุเป้าหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา

อันแสดงให้เห็นว่าโทษประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ขัดกับหลักการทางศาสนาและศีลธรรม เพราะการประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ไม่อาจทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสได้แก้ไขตัวเองได้อีกเลย และการแก้แค้นตาต่อตา ฟันต่อฟัน ไม่ได้ทำให้สังคมสงบสุขอย่างแท้จริง หากแต่จะทำให้เกิดแต่ความสูญเสีย ซึ่งถ้าเกิดความผิดพลาดย่อมไม่มีโอกาสในการแก้ไข และเป็นการสร้างบาปที่มากยิ่งขึ้นตามหลักพุทธศาสนา ที่เป็นการผูกเวรและกรรมกันตลอดไป หากไม่รู้จักถึงการให้อภัยเพื่อตัดวงจรแห่งการก่อกรรมให้จบสิ้นไป

ดังนั้น จากหลักการทางศาสนาและศีลธรรมสามารถสรุปได้ว่า การประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศาสนาของเกือบทุกศาสนา เพราะทุกศาสนาต้องการให้ทุกคนเป็นคนดี

และต้องการให้สังคมสงบสุขอย่างแท้จริง ซึ่งหนทางในการทำให้ทุกคนเป็นคนดี คือ การให้โอกาสผู้ที่เคยกระทำความผิด หรือมีความพลาดพลั้งได้มีโอกาสในการกลับตัวเป็นคนดี หากสามารถทำให้คนกระทำความผิดเกิดความสำนึกผิดและกลับตัวเป็นคนดีได้ สังคมจะสงบสุขได้อย่างแท้จริง

๒.๕.๒ หลักการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคม

ความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของรัฐจะเกิดขึ้นได้ โดยสมาชิกของสังคมจะต้องมีกติกาของการอยู่ร่วมกัน โดยกติกาหรือข้อตกลงของคนในสังคมมีไว้เพื่อให้ผู้คนเคารพและปฏิบัติตาม ซึ่งหากผู้ใดละเมิดกติกาข้อตกลงของสังคมจะต้องถูกลงโทษเพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยเป็นสำคัญ โดยกฎหมายเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการจัดระเบียบให้กับสังคมและกำหนดหน้าที่ของสมาชิกในสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยกฎหมายจะต้องรับประกันให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิต นอกจากนี้กฎหมายจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการรักษาความสงบเรียบร้อยของคนในสังคม และรับประกันสิทธิเสรีภาพของคนในสังคมควบคู่กันด้วย ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงจะมีส่วนสำคัญในการรักษาความสงบและเรียบร้อยในสังคม เนื่องจากอาจเป็นมาตรการที่สำคัญในการทำให้คนในสังคมมีความรู้สึกเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด

สำหรับข้อกำหนดทางกฎหมายที่สำคัญต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคม ได้แก่ การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่จะละเมิดกติกาข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกในสังคม ซึ่งการลงโทษดังกล่าวจะต้องเป็นการลงโทษที่มีความสอดคล้องกับความผิดเพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดได้ชดใช้ในส่วนที่ตนเองได้กระทำลงไป ทำให้เหยื่อหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเหยื่ออาชญากรรมไม่ไปติดตามแก้แค้นผู้กระทำความผิด หรือทำให้เหยื่ออาชญากรรมเห็นว่ามีเหมาะสมกับพฤติกรรม หรือความรุนแรงของอาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงไป อันทำให้สังคมไม่เกิดความเดือดร้อนวุ่นวาย รวมทั้งเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่ต้องการที่จะกระทำความผิดอีก อันเป็นการข่มขู่ ยับยั้งป้องกันพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด และการข่มขู่ยับยั้งบุคคลโดยทั่วไปในสังคมให้เกรงกลัวต่อการกระทำความผิด อันเป็นการสร้างความสงบสุขและการรักษาความเรียบร้อยของสังคมเป็นสำคัญ

ทฤษฎีการลงโทษโดยรัฐเพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคม แบ่งออกเป็น ๒ ทฤษฎีที่สำคัญ คือ ทฤษฎีแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory) และทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory) โดยเป็นทฤษฎีซึ่งมุ่งที่ความรับผิดชอบที่ผู้กระทำความผิดจะต้องมีต่อผู้เสียหายหรือต่อผู้อื่นในสังคม กับผลของการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีต่อผู้อื่น ทั้งนี้ เพราะพื้นฐานการลงโทษตามทฤษฎีทดแทนมุ่งพิจารณาถึงการที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชดใช้ (paid) ต่อสิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงไป ในขณะที่พื้นฐานการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์เน้นที่วิธีการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่น ๆ ได้กระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคตดังนี้

๑. ทฤษฎีแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory)

การลงโทษของรัฐเพื่อเป็นการรักษาความเป็นธรรมในสังคมจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไข ๓ ประการ คือ

- ประการแรก จะต้องกระทำเพื่อแก้ไขความเสียหายที่ผู้กระทำผิดได้ก่อให้เกิดขึ้น หรือทดแทนความรู้สึกของผู้เสียหายที่สูญเสียไปเนื่องจากการทำความผิด โดยการลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหาย (vindication) หมายถึงการลงโทษของรัฐนั้น จะต้องกระทำลงไปเพื่อเป็นการทดแทน หรือแก้แค้นให้แก่ผู้เสียหายจากการที่ผู้กระทำผิดได้ทำให้เกิดความเสียหายขึ้น และจะต้องเป็นการลงโทษที่ทำให้ผู้เสียหายมีความรู้สึกพึงพอใจและเห็นว่าการลงโทษดังกล่าวเป็นการกระทำที่ยุติธรรม

ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่าการไม่ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้เสียหายที่ต้องการแก้แค้นเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ เพราะจะทำให้ผู้เสียหายหรือญาติพี่น้อง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหยื่อเกิดความรู้สึกเสื่อมศรัทธาที่มีต่อรัฐว่าไม่อาจเยียวยาความเสียหายให้กับเหยื่ออาชญากรรมได้ ซึ่งการลงโทษโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เสียหายเป็นหลักสำคัญ จะทำให้ผู้เสียหายและผู้ที่เกี่ยวข้องยอมรับว่าการลงโทษโดยรัฐเป็นการสร้างความชอบธรรมให้แก่สังคม และยอมรับว่าการแก้แค้นผู้กระทำผิดไม่ใช่หน้าที่ของเหยื่อหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หากแต่เป็นหน้าที่ของรัฐ

- ประการที่สอง การลงโทษจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (fairness) การลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหาย (fairness) ทฤษฎีนี้มองหน้าที่ของบุคคลในด้านการเมืองและกึ่งสัญญาประชาคมที่เรียกว่า การต่างตอบแทน (reciprocity) มีหลักว่าการจะให้กฎหมายมีผลคุ้มครองประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม คนทุกคนจะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย การที่ผู้กระทำผิดฝ่าฝืนกฎหมายอาญาแต่ละครั้งเท่ากับว่าผู้กระทำผิดเอาเปรียบบุคคลอื่นที่เชื่อฟังกฎหมาย และข้อได้เปรียบนี้จะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถ้าเป็นการกระทำอาญาที่รู้กันอย่างแพร่หลาย ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำผิดจึงเป็นการที่ทำให้ผู้กระทำผิดและบุคคลที่เชื่อฟังกฎหมาย ตระหนักว่าบุคคลที่ละเมิดกฎหมายจะต้องถูกดำเนินคดี และผู้ที่ได้เปรียบจากการฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องถูกลงโทษด้วยเหตุนี้การลงโทษแก่ผู้กระทำผิด จึงควรมีความรุนแรงเทียบเท่ากับความได้เปรียบที่ผู้กระทำได้รับจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น โดยถือว่าผู้กระทำผิดได้จ่ายหนี้ อันเกิดจากการทำผิดให้แก่คนที่เชื่อฟังกฎหมายซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมนั้น และเมื่อจ่ายแล้วผู้กระทำผิดก็สามารถกลับคืนสู่สังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองดี และมีฐานะเทียบเท่าบุคคลอื่นในสังคม อย่างไรก็ตาม การชดเชยความได้เปรียบของการกระทำผิดมิใช่เป็นเรื่องระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย หากแต่เป็นเรื่องระหว่างรัฐกับผู้กระทำผิด เพราะฉะนั้น ผู้กระทำผิดยังคงต้องรับโทษจากการที่ตนได้กระทำผิด แม้ว่าผู้เสียหายจะยกโทษให้ผู้นั้นแล้ว

- ประการสุดท้าย การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความผิด (proportionality of punishment) ทฤษฎีนี้เห็นว่า

จำนวนโทษที่ผู้กระทำผิดควรจะได้รับจะต้องเท่าเทียมกับความเสียหายที่ผู้กระทำผิดได้กระทำในการกระทำผิดนั้น อย่างไรก็ตาม อาจมีข้อยกเว้นจากหลัก ดังกล่าวได้ ๒ กรณี คือ

- กรณีที่การลงโทษสูงกว่าความเสียหายที่ผู้กระทำก่อขึ้นนั้น สามารถกระทำได้ในกรณีของการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมเพื่อปกป้องสังคมให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น
- ในทางตรงกันข้ามการลงโทษอาจต่ำกว่าสัดส่วนแห่งความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสที่จะกระทำผิดนั้นอีก ดังนั้น ผู้กระทำผิดจะได้รับการลดโทษ หรือรอการลงโทษ และให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ

ปัญหาว่าจะถือหลักใดมาพิจารณาว่าโทษจำนวนเท่าใดจึงจะได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำผิดได้ก่อให้เกิดขึ้น ในประเด็นนี้ Immanuel Kant เห็นว่า “โทษที่ผู้กระทำผิดได้รับจะต้องได้สัดส่วนพอดี ทั้งสภาพและความหนักเบาของความรับผิดชอบของผู้กระทำผิด”

โดยสภาพและความหนักเบาของความผิดนี้พิจารณาได้จากความร้ายแรงทางศีลธรรมของความผิดแต่ละฐาน และพิจารณาจากความน่าตำหนิจากพฤติการณ์ของการกระทำผิดในแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ ยังรวมถึงความร้ายแรงที่ผู้กระทำก่อให้เกิดขึ้นอันเกิดจากการกระทำโดยเจตนา ประมาท ดังนั้น หลักการพิจารณาในเรื่องสัดส่วนของโทษจะต้องพิจารณาถึงสภาพและความหนักเบาของความผิด ซึ่งประกอบด้วยความร้ายแรงของความเสียหายในทางการกระทำ และผลต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำผิดนั้นเป็นสำคัญ ซึ่งการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ

- ประการแรก จำนวนโทษที่ทดแทนจะต้องพอเหมาะกับการกระทำผิด เพื่อให้ผู้กระทำสามารถจดจำว่าความเจ็บปวดที่ได้รับจากการถูกลงโทษเป็นเพราะผู้กระทำผิดได้กระทำผิดลงไป
- ประการที่สอง การแก้แค้นทดแทนนั้นจะต้องกระทำต่อผู้กระทำผิดโดยตรง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเท่านั้น ไม่รวมไปถึงญาติพี่น้องของผู้กระทำด้วย
- ประการสุดท้าย เป็นการแก้แค้นทดแทน ซึ่งกำหนดโทษให้มีจำนวนพอเหมาะกับความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้กระทำผิดก่อขึ้น

แม้ว่ารากฐานของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนการกระทำผิดจะมีพื้นฐานมาจากแนวความคิดเรื่องการแก้แค้นทดแทน (revenge) หรือชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย แต่การลงโทษโดยการแก้แค้นทดแทนในปัจจุบัน ซึ่งพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในสังคมที่เจริญแล้ว มีอาจถือได้ว่าเป็นกรณีเดียวกับการแก้แค้นในสังคมดั้งเดิม ความแตกต่างของการแก้แค้นทดแทนแยกพิจารณาได้เป็น ๕ ประการ คือ

๑. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนมุ่งกระทำเพื่อโต้ตอบการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่การแก้แค้นเป็นการโต้ตอบการกระทำที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ หรือได้รับความเสียหายโดยไม่คำนึงว่าการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ตนนั้นจะเป็นความผิดหรือไม่
๒. การแก้แค้นเพื่อทดแทนจะต้องได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับความหนักเบา ของความผิด แต่การแก้แค้นนั้นไม่มีข้อจำกัด ขึ้นอยู่กับความพอใจของ ผู้แก้แค้นว่าจะกระทำให้ผู้ถูกแก้แค้นได้รับความเสียหายอย่างไรจึงจะสะใจ
๓. การแก้แค้นเป็นเรื่องส่วนตัวในลักษณะที่ว่าผู้แก้แค้นจะต้องมีความสัมพันธ์ กับคนที่ได้รับความเสียหายและผู้ถูกแก้แค้น แต่การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ผู้มีอำนาจลงโทษซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐไม่ต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิด หรือผู้เสียหายแต่อย่างใด
๔. การแก้แค้นเป็นเรื่องความรู้สึกในใจของผู้แก้แค้นที่พอใจกับการที่ผู้ถูกแก้แค้น ได้รับจากการทรมานหรือความเสียหายที่ได้รับ โดยผู้แก้แค้นจะตั้งร่ำร่อย การแก้แค้นให้ทราบ ในขณะที่การลงโทษโดยการแก้แค้นทดแทนจะไม่ตั้ง ร่ำร่อยดังกล่าว
๕. การแก้แค้นอาจเกิดขึ้นครั้งหนึ่งแล้ว อาจมีการแก้แค้นในครั้งต่อ ๆ ไป ในขณะที่ การลงโทษแก้แค้นทดแทนมีกฎหมายเป็นหลักประกันว่าจะไม่มีการลงโทษ ผู้กระทำผิดอีก หากผู้กระทำผิดไม่ได้กระทำผิดขึ้นมาอีก (วิชัย เดชชุติพงศ์, ๒๕๕๕)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเป็นทฤษฎีที่นำมาอธิบาย ความชอบธรรมในการลงโทษผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหาย และสังคม โดยที่ผู้เสียหายไม่ต้องเป็นฝ่ายแก้แค้นด้วยตนเอง หากแต่รัฐเป็นผู้ที่ดำเนินการลงโทษ เพื่อเป็นการสร้างความชอบธรรมให้ อันเป็นการสร้างความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมให้แก่รัฐ

๒. ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory)

ทฤษฎีอรรถประโยชน์มองลักษณะของสังคมมนุษย์และกฎหมายอาญาว่า มีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ

- มนุษย์พยายามแสวงหาความพอใจและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด
- สังคมควรจะมีการดำเนินการตามหลักประโยชน์สูงสุดเพื่อมวลสมาชิก จำนวนสูงสุด หรือส่วนใหญ่ของสังคม
- ในส่วนของกฎหมายอาญา การพิจารณาความร้ายแรงของความผิดแต่ละฐาน ควรพิจารณาจากความเสียหายซึ่งกระทำต่อสังคม

โดยทฤษฎีนี้เห็นว่าการลงโทษก่อให้เกิดผลดี เนื่องจากการลงโทษจะเป็นการยับยั้งอาชญากรรมทั้งต่อตัวผู้กระทำผิดและบุคคลทั่วไปในสังคม นอกจากนี้ การลงโทษจะมีผลต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และการลงโทษเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดขึ้นอีก (วิชัย เดชชุตติพงศ์, ๒๕๕๕)

เช่นเดียวกับการใช้โทษประหารชีวิตในสังคมที่มีทฤษฎีทางกฎหมายสำหรับผู้กระทำผิดที่มีความรุนแรง เป็นแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำผิดตามแนวคิดของทฤษฎีแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory) และทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory) กล่าวคือ โทษประหารชีวิตเป็นหลักการที่สำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคมมาเป็นระยะเวลานานในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย โดยการบัญญัติกฎหมายสำหรับโทษประหารชีวิตอันเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดที่ไม่เคารพกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม วิธีการลงโทษด้วยการประหารชีวิตถือเป็นอัตราโทษสูงสุดที่มีวิธีการลงโทษที่มีความรุนแรงมากที่สุด มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิดและเป็นการกำจัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมอย่างถาวร และการป้องปรามพฤติกรรมกระทำความผิดอันเป็นหลักการในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งประกอบด้วย

การลงโทษประหารชีวิตเป็นการธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมของกระบวนการยุติธรรม

เนื่องจากการลงโทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่รุนแรงที่สุดจนถึงแก่ชีวิตของผู้กระทำผิด อันนำไปสู่การทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความเกรงกลัวและหวาดเกรงมากที่สุด โดยการลงโทษประหารชีวิตสามารถใช้เป็นมาตรการในการตอรองที่จะโน้มน้าวให้ผู้กระทำผิดยอมรับสารภาพผิดเพื่อจะได้รับการลดหย่อนโทษ ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมจึงต้องมีการดำเนินงานด้วยความระมัดระวัง เพื่อป้องกันไม่ให้มีการลงโทษผู้กระทำผิดที่ผิดคน หรือการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างระมัดระวังให้ได้พยานหลักฐานมากที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมมีความถูกต้องมากที่สุด การลงโทษประหารชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะเอื้ออำนวยให้การแสวงหาข้อเท็จจริงในกระบวนการยุติธรรม ทำให้การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การลงโทษประหารชีวิตเป็นการสนองตอบความต้องการของบุคคลส่วนหนึ่งในสังคม

เนื่องจากการลงโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการลงโทษที่มีประสิทธิภาพยิ่งต่อการป้องกันอาชญากรรม และเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐที่จะสนองตอบทดแทนการแก้แค้นส่วนบุคคล ทั้งบุคคลส่วนหนึ่งในสังคมมีความเห็นว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และเป็นสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม โดยเฉพาะเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่เหยื่อที่ถูกกระทำ หรือสังคมที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เนื่องจากการใช้โทษประหารชีวิตในทัศนะของบุคคลส่วนหนึ่งอาจเห็นว่าเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดควรได้รับ หรือเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดควรรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำความผิดดังกล่าว

การลงโทษประหารชีวิตเป็นการตอบแทนแก้แค้นที่สมมูลกับการกระทำผิด

โดยที่การลงโทษประหารชีวิตมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษสถานหนักเท่าเทียมกับความผิดที่ตนได้กระทำให้ไป เช่น ผู้กระทำผิดในคดีฆาตกรรมทำให้ผู้อื่นถึงแก่ชีวิต ย่อมเป็นการเหมาะสมที่จะต้องถูกลงโทษประหารชีวิตให้ตายตกไปตามกัน เนื่องจากการกระทำผิดมีความโหดร้ายเป็นการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ชีวิต จึงควรถูกลงโทษด้วยการทำให้ถึงแก่ชีวิต เช่นเดียวกัน เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่เหยื่ออาชญากรรม นอกจากนี้ โทษประหารชีวิตยังทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยแก่สังคม เนื่องจาก

● การลงโทษประหารชีวิตเป็นการป้องกันสังคม

โดยการตัดโอกาสอาชญากรผู้กระทำผิดไม่ให้มีโอกาสนในการกลับมากระทำผิดได้อีก อันถือว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการกำจัดอาชญากรออกจากสังคมอย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะอาชญากรที่ไม่สามารถแก้ไขให้กลับมาเป็นคนดีได้ หรือผู้มีลักษณะเป็นอาชญากรโดยกมลสันดาน เพื่อมิให้มีโอกาสในการกระทำผิดซ้ำได้อีกเลย จึงทำให้สังคมเกิดความสงบสุขและเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

● การลงโทษประหารชีวิตเป็นการข่มขู่ยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิด

กล่าวคือ การลงโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการที่ยับยั้งผู้ที่คิดจะกระทำผิดให้เกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ โดยเป็นการข่มขู่ผู้กระทำผิดมากกว่าการลงโทษด้วยรูปแบบอื่น ๆ เพราะบุคคลย่อมมีความรักและหวงแหนชีวิตของตนเป็นธรรมดา โดยเฉพาะการลงโทษประหารชีวิตเหมาะสมกับอาชญากรรมที่มีความรุนแรง ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากในสังคม อาทิ การก่อการร้าย การก่อวินาศกรรม หรือการค้ายาเสพติด รวมทั้งการฆาตกรรมที่มีความโหดร้ายทารุณ เพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรมประเภทนี้ไม่ให้ทวีความรุนแรงในสังคมต่อไป

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าโทษประหารชีวิตเป็นบทลงโทษที่สูงสุดของสังคมมาเป็นระยะเวลานาน เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งเห็นว่าการใช้โทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดในคดีที่มีความรุนแรงจากรัฐเพื่อป้องกันการแก้แค้นทดแทนจากเหยื่อหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการสร้างความเป็นธรรมและความสงบสุขให้แก่สังคม รวมทั้งการใช้โทษประหารชีวิตเป็นการทำให้ผู้กระทำผิดและบุคคลทั่วไปในสังคมเกิดความเกรงกลัวไม่ต้องการกระทำผิด และการตัดโอกาสผู้กระทำผิดออกจากสังคม อันเป็นการสร้างความปลอดภัยให้แก่สังคม

๒.๕.๓ หลักการใช้อำนาจของรัฐ

จากแนวคิดเรื่องการใช้อำนาจหรือความรุนแรงของรัฐเกิดขึ้นเนื่องจากความจำเป็นของรัฐที่จะต้องใช้ความรุนแรงในการควบคุมความสงบสุขของสังคม ดังที่

มักซ์ เวเบอร์ (Karl Emil Maximilian Weber) ได้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมียุติธรรม ถ้าไม่มีสถาบันทางสังคมที่รู้จักวิธีการใช้ความรุนแรงในการควบคุม ดูแลผู้คน หรือประชาชนภายในรัฐ แนวคิดเรื่องรัฐก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ และเมื่อไม่มีรัฐ สภาพทางสังคมก็จะมีแต่ความสับสน เป็นสังคมที่ไม่มีชื่อไม่มีแป ดังนั้น รัฐกับการใช้ความรุนแรงในการจัดการสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อยจึงเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และด้วยข้ออ้างในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ รัฐจึงประสบความสำเร็จในการอ้างความชอบธรรมให้กับการใช้กำลังอำนาจแต่เพียงผู้เดียวภายในอาณาเขตของรัฐ จากการเล่าอ้างถึงเรื่องการก่อการกำเริบรัฐและที่มาแห่งอำนาจของรัฐ ซึ่งมีแซล ฟูกู (Michel Foucault) เสนอว่าควรพิจารณาปัญหาความซับซ้อนในเรื่องอำนาจและสิทธิของรัฐ ในการ “จัดการ” กับสังคมเพื่อที่จะได้ตระหนักว่าการอ้างถึงเรื่องอำนาจและความชอบธรรมของรัฐนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการรักษาอำนาจ

สำหรับแนวคิดเรื่องการใช้อำนาจความรุนแรงของรัฐนั้น เวเบอร์ได้กล่าวถึงเหตุผลที่เป็นข้ออ้าง ๓ ประการ ที่รัฐใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจภายในรัฐ คือ

- ๑) จารีตประเพณีและความเชื่อที่ได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน
- ๒) คุณลักษณะพิเศษเฉพาะตัว หรือพรสวรรค์ของผู้นำ หรือผู้ปกครอง เช่น ในอดีตเชื่อว่าผู้นำเป็นผู้ที่ถูกเลือกโดยพระเจ้า การใช้อำนาจ หรือความรุนแรงของผู้นำเชื่อว่ากระทำไปตามความประสงค์ของพระเจ้า หากแต่ในภาวะสงคราม ผู้นำจะมีความสามารถในการรบ ซึ่งการใช้อำนาจหรือความรุนแรงของผู้นำ เพื่อที่ปกป้องบ้านเมือง หรือเมื่อเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยที่ผู้นำ คือ ผู้ที่ได้รับเลือกจากประชาชนทั้งหลาย สามารถใช้อำนาจหรือความรุนแรงตามข้อกำหนดของกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นต้น
- ๓) ความเชื่อเรื่องความถูกต้องและชอบธรรม กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย อันเป็นความเชื่อที่ทำให้รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการ “จัดการ” สังคม เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข

จากแนวคิดของเวเบอร์ที่กล่าวว่า รัฐมีวิธีการอ้างเหตุผลและความชอบธรรมในการใช้อำนาจและความรุนแรงในการจัดการกับสังคมที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย เช่น ในสมัยโบราณผู้คนในสังคมให้การนับถือผู้นำทางศาสนาหรือผู้เผยแผ่ศาสนา ก็อาจจะออกกฎหมายลงโทษผู้ที่นับถือศาสนา หรือลัทธิอื่น หากแต่เมื่อยามมีสงครามก็นับถือนักรบในฐานะผู้นำซึ่งมีอำนาจเด็ดขาดในการลงโทษผู้คนเพื่อนำพาประเทศให้พ้นภัยสงคราม และรัฐสมัยใหม่ในปัจจุบัน ผู้ที่มีอำนาจก็เปลี่ยนเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดจากการเลือกตั้งของประชาชน ผู้นำจึงมีอำนาจในการกำหนดนโยบายของรัฐ ซึ่งอาจเป็นนโยบายที่ทำให้เกิดความรุนแรงในสังคม ซึ่งอาจกล่าวได้ ไม่ว่ารัฐจะมีระบอบการปกครองที่เปลี่ยนไปอย่างไร หรือมีวิธีเลือกผู้นำ

ซึ่งจะขึ้นมามีอำนาจในรัฐที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัยอย่างไร สุดท้ายผู้ที่สามารถอ้างความชอบธรรมให้กับตนเองหรือหมู่คณะ ในการปกครองหรือมีอำนาจจ้องรัฐได้ คือ ผู้นำ หรือผู้ที่มีอำนาจในการใช้ความรุนแรงจัดการกับสังคมและผู้ที่อาศัยอยู่ภายในรัฐหรือสังคมนั้น

เวเบอร์กล่าวว่า แม้จะมีการกล่าวอ้างถึงความชอบธรรมที่เกิดขึ้นจากอำนาจที่มาแห่งอำนาจของรัฐในรูปแบบต่างๆ แต่ตามความเป็นจริงแล้วสามารถสรุปได้ว่า ประชาชนเชื่อฟังรัฐและยอมให้รัฐใช้ความรุนแรงในรัฐได้ เนื่องมาจากแรงจูงใจ ๒ อย่าง คือ ความกลัวที่จะถูกแก้แค้นโดยผู้มีอำนาจเหนือกว่า และความหวังที่จะได้รับผลประโยชน์ทั้งทางวัตถุปัจจัยและทางสังคม รวมไปถึงการได้รับรางวัลทั้งในโลกนี้และ/หรือโลกหน้า ตามความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในสังคมนั้น

นอกจากนี้ อิกอน บิทเทอร์ และแอนโธนี แพลทท์ (Bittner and Platt) ให้ความเห็นที่เป็นไปในทางเดียวกับเวเบอร์ แต่เน้นไปที่ความกลัวที่เป็นแรงผลักดันว่า การที่ประชาชนเชื่อฟังรัฐและเมื่อกระทำความผิดก็ยินยอมที่จะรับการลงโทษจากรัฐ มีเหตุผลเนื่องมาจากผู้ที่ได้กระทำความผิดนั้นมีทางเลือกอยู่แค่ ๒ ทาง คือ

- การยอมรับโทษเพื่อรักษาสถานภาพทางสังคมของตนเองไว้ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของรัฐ
- หรือไม่ก็ต้องเลือกที่จะออกไปจากสังคม ออกไปจากขอบเขตการปกป้องตามระเบียบแบบแผนทางศีลธรรม (Moral Order) ที่รัฐทำหน้าที่กำกับดูแลอยู่ ซึ่งแน่นอนว่าผู้กระทำความผิดไม่ได้สมัครใจที่จะรับการลงโทษจากรัฐ แต่จำเป็นต้องยอมเพราะอำนาจของรัฐได้ให้ทางเลือกที่จำกัดแก่ผู้กระทำความผิดนั่นเอง

รวมทั้งจอห์น สจวร์ต มิลล์ (John Stuart Mill) ได้กล่าวถึงการใช้อำนาจและความรุนแรงของรัฐว่า การที่รัฐเข้าไปจัดการกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลในสังคม ด้วยวิธีการบีบบังคับและควบคุม ไม่ว่าจะเป็นการใช้กำลังทางกายในรูปแบบของการลงโทษตามกฎหมาย หรือการใช้การขู่เข็ญหรือบีบบังคับทางศีลธรรมในลักษณะของมตีมหาชน ก็เพื่อเป็นเครื่องยืนยันหรือเป็นหลักประกันให้กับประชาชนในสังคมว่า จะได้รับการปกป้องจากการถูกทำร้าย หรือถูกทำให้เป็นอันตรายจากประชาชนอีกคนหนึ่ง

ถึงแม้ว่าประชาชนจะยินยอมมอบสิทธิของตนให้กับรัฐ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของตนเองและสังคมตามหลักสัญญาประชาคม แต่ประชาชนก็ไม่ได้เสียสิทธิตลอดจนเสรีภาพส่วนบุคคลทั้งหมดให้กับรัฐ ประชาชนทำแต่เพียงมอบสิทธิเสรีภาพบางส่วนเท่าที่จำเป็นในการรวมตัวกันทางสังคมเพื่อก่อตั้งรัฐ การบัญญัติกฎหมายขึ้นจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขและป้องกันไม่ให้เกิดความวุ่นวายเนื่องจากประชาชนทำร้ายกันเอง หากไม่มีกฎหมายในการควบคุม ดังนั้น การลงโทษผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมายจึงควรจะต้อง

กระทำเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพ และความสงบสุขของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคม มากกว่าที่จะกระทำเพื่อการปกป้องใครคนใด หรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมเท่านั้น

ปัญหาจากการที่รัฐใช้ความรุนแรงจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในรัฐนั้น เวเบอร์กล่าวว่า การที่รัฐเลือกที่จะจัดการกับปัญหาภายในด้วยการใช้ความรุนแรง ก็เนื่องมาจากการที่รัฐถือกำเนิดเกิดขึ้นมาจากการใช้กำลัง และเป็นเพียงสถาบันเดียวที่ผูกขาดการใช้กำลังอย่างถูกต้องตามกฎหมายภายในอาณาบริเวณของรัฐ ดังนั้น รัฐจึงสามารถใช้อำนาจอันชอบด้วยกฎหมายนี้เป็นข้ออ้างในการใช้ความรุนแรงลงโทษประชาชนผู้ที่กระทำผิดกฎหมายของรัฐ

ประเด็นเรื่องการใช้ความรุนแรงของรัฐต่อประชาชนนั้น ฮันนาห์ อาเร็นต์ (Hannah Arendt) ได้ให้ความเห็นว่า ไม่มีรัฐหรือรัฐบาลใดที่ปกครองด้วยความรุนแรงแล้วจะอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว คนเพียงคนเดียวไม่สามารถใช้ความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพฉันใด รัฐก็ไม่สามารถใช้ได้เช่นกัน การใช้ความรุนแรงจึงเหมือนกับการใช้เครื่องมือชนิดอื่นๆ ที่จำเป็นต้องมีคู่มือในการใช้ และเหตุผลข้ออ้างในการที่จะใช้ความรุนแรง อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงถือเป็นมาตรการขั้นสุดท้ายหรือวิธีการขั้นเด็ดขาดที่รัฐจะใช้จัดการกับปัญหาหรือตอบโต้ใครคนใดก็ตามที่ละเมิด หรือปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามอำนาจที่มีฐานมาจากเสียงส่วนใหญ่ของรัฐหรือมติมหาชน ดังนั้น ในการใช้ความรุนแรงรัฐจึงจำเป็นต้องสร้างเหตุผลข้ออ้างมารองรับเสียงการสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ของรัฐ

อาเร็นต์ก็กล่าวว่าการสนับสนุนของประชาชนต่อการใช้ความรุนแรงของรัฐ คือ การมอบอำนาจ และการให้การรับรองการทำงานของสถาบันต่าง ๆ ภายในรัฐ ซึ่งการสนับสนุนของประชาชนต่อการใช้อำนาจของรัฐนี้ ทำให้เกิดการบัญญัติด้วยกฎหมายและสถาบันต่าง ๆ ขึ้นภายในรัฐภายใต้เงื่อนไขที่ว่ารัฐจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงควรที่จะมีอำนาจเหนือรัฐ รัฐบาล และสถาบันต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการมอบอำนาจและการให้การรับรองนั้น อย่างไรก็ตาม เสียงสนับสนุนของประชาชน คือ อำนาจของรัฐซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้สนับสนุน ถ้ารัฐได้รับการยอมรับและมีเสียงสนับสนุนมากก็อาจนำไปสู่การใช้อำนาจการปกครองแบบเผด็จการด้วยเสียงข้างมาก และการใช้ความรุนแรงภายในรัฐได้

นอกจากนี้ จากการที่รัฐกล่าวอ้างถึงเรื่องจำนวน ไม่ว่าจะเป็นการอ้างถึงจำนวนประชากรที่دين หรือสินทรัพย์ จำนวนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการละเมิดข้อกำหนดของรัฐ จึงเปรียบเสมือนเป็นเทคนิคที่สำคัญของรัฐในการควบคุมสังคม และในการสร้างความเชื่อต่อความเป็นธรรมให้กับการใช้ความรุนแรงของรัฐ โดยการกล่าวอ้างว่าผู้ที่ละเมิดกฎหมายนั้นเป็นภัยคุกคามต่อสังคม และเป็นเพียงบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลส่วนน้อยเท่านั้น ซ้ำยังเป็นอันตรายอย่างมากต่อสังคมส่วนใหญ่หรือประชาชนส่วนมากของรัฐ ถ้าไม่ “กำจัด” บุคคลดังกล่าวออกไปจากสังคม ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่สังคมหรือประชาชนส่วนใหญ่จะเห็นชอบ และให้การสนับสนุนกับการที่รัฐจะ “ฆ่า” หรือ “กำจัด” ผู้ที่กระทำผิดร้ายแรงให้ออกไปจากสังคมอย่างถาวร หรือกระทำการลงโทษประหารชีวิตบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ (อาจจะ) เป็นอันตรายต่อรัฐและประชาชนในสังคมตามที่รัฐกล่าวอ้าง

อย่างไรก็ตาม การที่รัฐใช้เรื่องความสงบสุขของผู้คนในสังคมมาเป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ความรุนแรงของรัฐนั้น เดวิด การ์แลนด์ (David Garland) กล่าวว่า การใช้ความรุนแรง หรือการลงโทษของรัฐที่เกิดขึ้นและกระทำต่อผู้คนในสังคมนั้น ไม่ได้มีเหตุผลเพียงแค่ว่ารัฐจำเป็นต้องกระทำเพื่อความมั่นคงของสังคมเท่านั้น จึงควรที่จะพิจารณาว่าใครเป็นผู้ที่มีอำนาจในการลงโทษ แหล่งที่มาแห่งอำนาจ และการลงโทษนั้นกระทำในนามของใคร เพราะว่าการลงโทษ คือ ความพยายามที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งอำนาจนั้นนั่นเอง

ส่วน เดฟ กรอสแมน (Dave Grossman) กล่าวว่า การที่ผู้คนในสังคมยอมรับการใช้อำนาจโดยการใช้ความรุนแรงของรัฐได้ ก็เนื่องมาจากมีกระบวนการที่ทำให้ผู้คนยอมรับการกระทำอันโหดร้ายในนามของรัฐ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการสร้างรากฐานการมีอำนาจโดยชอบธรรมนั้น ซึ่งอาจเป็นเรื่องของอำนาจโดยชอบธรรมตามกฎหมาย ตามแนวคิดทางศาสนา หรือตามประเพณีความเชื่อที่สืบทอดต่อกันมา ในเรื่องการมองและการให้คุณค่าของชีวิตมนุษย์และ/หรือความกดดันทางเศรษฐกิจร่วมกับการรวมตัวกันของกลุ่มคนบางกลุ่ม แต่ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง ความชอบธรรมจากฐานใดก็ตาม นโยบายหรือการกระทำที่โหดร้ายก็ได้เพาะเมล็ดพันธุ์แห่งการทำลายล้างตัวเองไว้ด้วยเสมอ

ดังนั้น เมื่อรัฐใช้ความรุนแรง “จัดการ” กับสังคม โดยการกล่าวอ้างว่ามีความจำเป็นต้องกระทำเพื่อรักษาความสงบสุขให้แก่ผู้คนส่วนใหญ่ภายในรัฐ ผู้คนส่วนใหญ่ได้ยอมรับให้รัฐใช้ความรุนแรงเข้า “จัดการ” กับผู้คนส่วนน้อย โดยอาจเกิดคำถามที่ตามมา คือ เหตุใดผู้คนส่วนใหญ่ในรัฐจึงยอมรับการใช้ความรุนแรงดังกล่าว และกระบวนการที่ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ยอมรับกระทำที่รุนแรงของรัฐนั้นทำงานอย่างไร

นอกจากนี้ กระบวนการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจและความรุนแรงของรัฐได้แนวคิดเรื่องการก่อกำเนิดรัฐ ที่มาแห่งอำนาจและความชอบธรรมของรัฐซึ่งรัฐนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจและใช้ความรุนแรงของรัฐต่อประชาชนผู้อยู่อาศัยภายในรัฐ โดยการกล่าวอ้างว่าเป็นการกระทำเพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย กล่าวคือ เมื่อรัฐสามารถอ้างถึงอำนาจอันชอบธรรมของตน ซึ่งเป็นอำนาจเพียงหนึ่งเดียวภายในรัฐที่ผู้คนต่างให้ความเห็นชอบและยอมรับในอำนาจนั้น รัฐจึงสามารถใช้อำนาจและความรุนแรงในการ “จัดการ” กับประชาชนภายในรัฐได้ ซึ่งจากเหตุผลข้ออ้างที่ว่ารัฐใช้อำนาจและความรุนแรง “จัดการ” กับประชาชนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ก็นำไปสู่การ “ฆ่า” ที่รัฐ “จำเป็น” ต้องกระทำ (ก็เพื่อประชาชน) โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับในการ “ฆ่า” หรือการใช้ความรุนแรงของรัฐได้ นั้น เนื่องมาจากความรุนแรงนั้นได้กระทำในฐานะที่เป็นความถูกต้อง และชอบธรรมภายใต้เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรง คือ ความเชื่อและความศรัทธาในเรื่องศาสนาและ/หรืออุดมการณ์ทางการเมือง โดยปรกติความเชื่อและความศรัทธาไม่เป็นอันตรายกับผู้คนในสังคม แต่เมื่อความเชื่อและความศรัทธานั้นเริ่มที่จะแบ่งแยกผู้คนออกจากกัน นิยามผู้คนด้วยคำจำกัดความที่แตกต่าง เกิดการแบ่งกลุ่มระหว่างผู้ที่ถูกเลือกและผู้ที่ไม่ได้

ถูกเลือก เมื่อนั้นความเชื่อและความศรัทธาก็จะกลายมาเป็นอันตรายกับผู้คนในสังคม ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมตามแนวคิดของโจฮัน เกาล์ตุง (Johan Galtung) จึงไม่ได้มีเฉพาะความรุนแรงที่สามารถเห็นได้จากการมีผู้กระทำและผู้ถูกกระทำเท่านั้น แต่ยังมี ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในระดับโครงสร้าง และในระดับความเชื่อและศรัทธาที่สังเกตเห็นได้ยากกว่า เพราะไม่มีตัวกระทำและผู้ถูกกระทำที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน (ธัญญรัตน์ ทิวถนอม, ๒๕๕๐)

สรุปจากการทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า โทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษ ที่รุนแรงที่สุดซึ่งใช้สำหรับลงโทษผู้กระทำผิดในสังคมมาเป็นระยะเวลานาน โดยรัฐมีการใช้ โทษประหารชีวิตเพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรม รวมทั้งเป็นการก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมเป็นสำคัญ โทษประหารชีวิตจึงมีประวัติที่ยาวนานควบคู่กับสังคมไทย และต่างประเทศมาเป็นระยะเวลานานตราบเท่าปัจจุบัน โดยการลงโทษประหารชีวิตในอดีตจะมีความโหดร้ายทารุณ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่ต้องการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด ในสังคมที่เห็นว่าเป็นผู้ที่มีความชั่วร้ายในตัวเอง และเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม หากแต่ ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เนื่องจากแนวคิดในเรื่องการแก้ไข ฟื้นฟูแก่ผู้กระทำผิดที่มีมากขึ้น และกระแสของการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อันส่งผลให้ ประเทศที่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตในปัจจุบันจะต้องมีการใช้โทษประหารที่มีความนุ่มนวล มากขึ้น และมีแนวโน้มที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจะมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เนื่องจาก การใช้โทษประหารชีวิตไม่อาจยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง รวมทั้งไม่ใช่เป็นมาตรการ ที่เหมาะสมในการตัดโอกาสผู้กระทำผิด เพราะอาจสามารถใช้โทษในการจำคุกตลอดชีวิต หรือการจำคุกที่มีระยะเวลาในการตัดโอกาสผู้กระทำผิด โดยสามารถทำให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาส ในการแก้ไขฟื้นฟูตนเองได้ นอกจากนี้ การใช้โทษประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศาสนา และศีลธรรมโดยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะศาสนาพุทธที่มีข้อกำหนดของศีลข้อที่ ๑ ไม่ให้ฆ่าสัตว์ แม้ศาสนาอิสลามจะอนุญาตให้มีการประหารชีวิตได้ หากแต่ต้องมีกระบวนการในการตรวจสอบ ที่ละเอียดและเหยื่อ หรือญาติสามารถให้อภัยได้ อันแสดงให้เห็นถึงการใช้โทษประหารชีวิต เป็นการขัดต่อหลักศาสนาและศีลธรรม นอกจากนี้ หากมีความผิดพลาดที่เกิดขึ้นของกระบวนการ ยุติธรรมจะไม่สามารถแก้ไขได้หากมีการประหารชีวิต

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเฉพาะ กระแสของหลักสิทธิมนุษยชนที่ได้มีการกำหนดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตลอดจน พิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งกฎหมาย ระหว่างประเทศที่ออกมาเรียกร้อง รวมทั้งรองรับต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังจะเห็นได้จาก พิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights)

มีวัตถุประสงค์สำคัญที่ต้องการให้ประเทศต่าง ๆ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยกำหนดให้เมื่อประเทศสมาชิกได้มีการลงนามแล้ว จะต้องไม่มีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศดังกล่าว สำหรับอาชญากรรมร้ายแรงทั่วไป (Ordinary Crime) ทุกประเภทคดี หากแต่สามารถใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงที่สุด (Most Serious Crime) ระหว่างสงครามตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรงทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม โดยมีพฤติกรรมการกระทำผิดที่ละเมิดต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคม การละเมิดกฏอัยการศึกหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหารในขณะเกิดภาวะสงคราม การก่อการร้ายและการกบฏ โดยการใช้โทษประหารชีวิตสามารถใช้ได้กับพฤติกรรมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียชีวิตที่เป็นการฆาตกรรมโดยเจตนาเป็นสำคัญ ซึ่งแม้ปัจจุบันประเทศไทยยังคงเป็นหนึ่งในประเทศที่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต หากแต่ประเทศไทยได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นการประหารชีวิตด้วยการฉีดยา อันเป็นวิธีการประหารชีวิตที่มีมนุษยธรรมมากขึ้นเพื่อรองรับต่อกระแสสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ดังนั้น ประเทศไทยอาจต้องมีการทบทวนถึงการใช้โทษประหารชีวิตในปัจจุบัน เพราะการใช้โทษประหารชีวิตในการลงโทษผู้กระทำผิดอาจไม่ใช่เป็นหนทางในการข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้น ยังเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยใช้วิธีการลงโทษที่ไม่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งจากแนวคิดในเรื่องการลงโทษผู้กระทำผิดที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมากขึ้น เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อกลับมาเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

unthi ๓

wanna saoua

U ทที่ ๓

ผลการเสวนา

เพื่อเป็นการระดมความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดให้มีการเสวนา ๒ ครั้ง คือ การเสวนาเรื่อง “โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร” เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และการเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต” เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ การเสวนาเรื่อง “โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร” เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยคณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การเสวนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยว่าควรเป็นไปในทิศทางใด และเพื่อสะท้อน รวมทั้งเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการลงโทษทางอาญา เพื่อไม่ให้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเป็นการเสวนา อภิปราย กระบวนการกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อระดมความคิดเห็น รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งผู้เข้าร่วมการเสวนาประกอบด้วย นักวิชาการ ข้าราชการ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน ๗๐ คน

ผลการเสวนา สรุปได้ว่า

พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในฐานะประธานอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กล่าวว่า ปัจจุบันประเทศที่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต ทั้งด้านกฎหมายและการปฏิบัติ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๓๙ ประเทศ แต่ขณะนี้ยังมีจำนวน ๕๙ ประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่ โดย ๑ ในนั้นก็มีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย ซึ่งโทษประหารชีวิตอาจจะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ได้มีการฉีดยาเพื่อประหารชีวิตนักโทษชาย ๒ คนที่เรือนจำกลางบางขวาง กรุงเทพฯ นับเป็นโทษประหารชีวิต ๒ รายแรก หลังจากที่ประเทศไทยไม่ได้ใช้โทษประหารมาเป็นระยะเวลา ๖ ปี ทำให้ไทยถูกจับตามองว่าก้าวถอยหลัง เพราะใช้บทลงโทษที่ละเมิดสิทธิในการมีชีวิตอยู่ของบุคคล ส่วนในมุมมองของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต คิดว่าทุกคนมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ เมื่อมองในฐานะอาชญาสิทธิ์ คือ คนที่ทำผิดต้องได้รับการลงโทษ แต่โทษที่ลงนั้นต้องสมดุลกับความผิดที่ได้กระทำ ขณะที่ในด้านของนักรัฐศาสตร์เห็นว่า หากจะให้บ้านเมืองสงบต้องมีการคิดทบทวนโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรง แต่ทั้งหมดก็ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมด้วย

การประหารชีวิตด้วยวิธีฉีดยาเพาที่ศึกษาเป็นวิธีที่มีมนุษยธรรมมากที่สุด แต่ทั้งนี้โทษบางอย่างหากลดจากการประหารชีวิตต้องหาคำตอบให้ได้โดยเฉพาะสังคมไทย โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง หากปรับเปลี่ยนโทษจากโทษประหารชีวิตจะต้องมีการคิดทบทวนให้รอบคอบ จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดข้อคิดเห็นและเกิดคำถามว่าประเทศไทยควรจะยุติการลงโทษด้วยการประหารชีวิตหรือไม่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดย คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จึงได้จัดเสวนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและจะได้จัดทำข้อสรุปเพื่อเสนอแนะต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กล่าวว่า ถ้ากระบวนการยุติธรรมดี การลงโทษมักมีผลทำให้คนในสังคมเกิดความเกรงกลัว สำหรับเหตุผลในการประกอบอาชญากรรมของบุคคลในสังคม หากมองในมุมมองของเศรษฐศาสตร์จะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องกำไร ขาดทุน ที่ผู้ประกอบการจะมีการคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชญากรรมและผลร้ายที่จะได้รับ โดยจะพิจารณาจากความเสี่ยงในการประกอบอาชญากรรมเป็นสำคัญ หากมีความเสี่ยงน้อย คนจะประกอบอาชญากรรมมากขึ้น เพราะฉะนั้นจะต้องทำให้โอกาสในการประกอบอาชญากรรมของบุคคลในสังคมเกิดขึ้นน้อย ซึ่งอาชญากรจะพิจารณาจากความเสี่ยงจากการถูกดำเนินคดีเป็นปัจจัยหลัก ดังตัวอย่างของต่างประเทศที่ผู้กระทำความผิดมักจะถูกลงโทษแน่นอน ทำให้บุคคลเกิดความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ จึงมีความจำเป็นต้องสร้างกระบวนการยุติธรรมให้มีความเข้มแข็ง เมื่อสร้างกระบวนการยุติธรรมได้เข้มแข็งแล้ว จะมีโทษประหารชีวิตหรือไม่ ก็ไม่มีปัญหาใด ๆ ทั้งสิ้น หากแต่โทษประหารชีวิตในประเทศไทยไม่ได้ทำให้ผู้ที่ประกอบ

อาชญากรรมส่วนหนึ่งเกิดความเกรงกลัวแต่ประการใด กล่าวคือ ความเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดีในประเทศไทยน้อย ซึ่งถ้ามีความเสี่ยงมากต่อการถูกการดำเนินคดีจะเป็นเหตุให้เกิดการยับยั้งการประกอบอาชญากรรม รวมทั้งหากกระบวนการยุติธรรมที่มีการคอร์รัปชัน จะทำให้เกิดปัญหามากขึ้น ผู้ประกอบอาชญากรรมจะคิดว่าไม่มีความเสี่ยงอะไรต่อการถูกดำเนินคดี จะทำให้มีการประกอบอาชญากรรมได้ง่าย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหากบุคคลเห็นว่ามีความเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดีน้อยก็จะประกอบอาชญากรรมได้ง่าย ในขณะที่หากเห็นว่ามีความเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดีมากก็จะไม่กล้าประกอบอาชญากรรม

สำหรับประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ระบบและบุคลากร โดยกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยมีจุดอ่อนทั้งสองส่วน ซึ่งระบบของกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ดีจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่อการถูกดำเนินคดี จึงทำให้บุคคลบางส่วนมีความกลัวที่จะประกอบอาชญากรรม โดยระบบของประเทศไทยประสบปัญหาเนื่องจากการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย โดยกระบวนการยุติธรรมไม่ทำงานร่วมกันให้เกิดความเป็นเอกภาพ หรือบูรณาการในการทำงานร่วมกัน แต่ละองค์กรต่างแยกกันปฏิบัติงาน นอกจากนี้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมมีการคอร์รัปชัน ดิดสินบนได้ง่าย อันเป็นปัญหาอุปสรรคของประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม

โทษประหารชีวิตกับพื้นฐานทางรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ คือ พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ ได้รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งโทษประหารชีวิตจะคงอยู่ไม่ได้ ซึ่งหากมีการยอมรับในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การใช้โทษประหารชีวิตจะคงอยู่ไม่ได้ตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ จากงานวิจัยต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นว่า การมีโทษประหารชีวิตไม่ได้ทำให้อาชญากรรมลดลงแต่ประการใด อาชญากรรมจะลดลงหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น ควรจะยกเลิกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ เพื่อจะได้คงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต หรือถ้าหากจะยอมรับในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ก็จะต้องมีการดำเนินการยกเลิกโทษประหารชีวิตให้ออกจากกระบวนการยุติธรรม

นายนิติ จิตสว่าง อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กล่าวว่าความเห็นของคนส่วนใหญ่เห็นว่ายังควรให้มีโทษประหารชีวิตอยู่ เพื่อยับยั้งให้คนเกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด แต่เมื่อมีหลักฐานทางวิชาการสนับสนุนว่าโทษประหารไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้ หากมีวิธีการลงโทษด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด สังคมก็จะยอมรับในส่วนนี้ได้ สำหรับกรณีเปลี่ยนโทษประหารให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้น เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่จะต้องมีการดำเนินการอีกหลายประการตามมา รวมทั้งจำเป็นต้องมีเรือนจำที่มีประสิทธิภาพ มีความแข็งแรงเพื่อรองรับนักโทษ และมีเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการดูแล เนื่องจากขณะนี้มนักโทษที่มีโทษสูงจำนวนมาก รวมทั้งต้องมีการปรับกระบวนการยุติธรรมในขณะนี้ด้วย ดังนั้น การยกเลิกโทษประหารชีวิตจึงอาจเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ อย่างไรก็ตาม หากจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย เป็นเงื่อนไขที่ต้อง

มีการดำเนินการอีกหลายประการตามมา คือ

ประการแรก คือ จะต้องมีการมีเรือนจำที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมผู้ต้องขังที่ไม่มีทางได้ออก เพราะการที่จะเอาคนขังคุกโดยไม่มีโอกาสได้ลดหย่อนผ่อนโทษ เหมือนกับการเอาระเบิดเวลาไปไว้ในคุกนั่นเอง เพราะคนเหล่านี้หมดโอกาส หมดหนทางในชีวิต ก็จะระเบิดออกมาให้ได้ เพราะฉะนั้น มีการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิต โดยไม่มีการได้ออกมาแล้ว หมายความว่า ต้องมีเรือนจำที่มีโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ มีเจ้าหน้าที่เพียงพอในการควบคุมคนเหล่านี้ ฉะนั้นถ้าหากว่า จะปรับเปลี่ยนโทษ สิ่งที่ต้องทำประการแรก คือ เรื่องของการปรับระบบเรือนจำใหม่ ต้องมีเรือนจำที่มีความมั่นคงแข็งแรง สำหรับรองรับนักโทษที่จะต้องถูกจำคุกในระยะยาวเพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะรองรับตรงนี้ เพราะฉะนั้นเป็นเรื่องที่สังคมจะต้องทบทวนว่าพร้อมที่จะลงทุน พร้อมที่จะปรับตรงนี้แล้วหรือไม่ ปรับกระบวนการยุติธรรมเพื่อรองรับ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะขณะนี้มีการควบคุมผู้กระทำผิด โดยที่ไม่ลงทุนปรับโครงสร้างให้รองรับกับโทษหนักที่เพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นถ้ามีการปรับระบบ ในกระบวนการยุติธรรม ระบบการลงโทษ ระบบคำพิพากษา ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการรองรับ ถ้าหากว่าจะต้องมีการปรับเปลี่ยนโทษประหารชีวิต

ประการที่สอง ถ้าหากจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต จะต้องพิจารณาถึงเรื่องของการป้องกันและการแก้ปัญหาอาชญากรรมในสังคม ทุกวันนี้โทษประหารชีวิตเหมือนปลายเหตุ แต่สังคมยังสร้างอาชญากรที่มีความโหดร้าย สร้างอาชญากรที่ไม่สนใจสังคม คิดที่จะทำลายสังคม หรือสร้างความเดือดร้อนให้สังคม จะต้องแก้ปัญหาดตรงนั้น ทำอย่างไรจะจัดตรงนี้ได้ มากกว่าไปมองโทษประหารชีวิตที่ปลายเหตุ ถ้าหากว่าสามารถจัดตรงนี้ได้ โทษประหารชีวิตก็ไม่มี ความจำเป็น

นอกจากนี้ ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนโทษประหารชีวิต จะเห็นได้ว่าในอดีตมีการเปลี่ยนจากการประหารชีวิตโดยการฆ่าตัดศีรษะ แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นลงโทษประหารชีวิตโดยการฉีดยา ซึ่งเป็นวิธีการประหารชีวิตที่มีมนุษยธรรมมากยิ่งขึ้น ในที่สุดอาจจะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะฉะนั้นก็คือการปรับตรงนี้ ไม่ได้หมายความว่ายังคงโทษประหารชีวิต แต่ลดระดับความรุนแรงของรูปแบบการประหารชีวิตเพื่อทดสอบแนวความคิดของคนในสังคม ต่อการยอมรับโทษประหารชีวิต

ประการที่สาม เรื่องโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องของการให้ความรู้คนในสังคม ให้ความเข้าใจ และในเรื่องของการที่เราจะต้องมีทางเลือกในการลงโทษอื่นๆ ให้คนในสังคมได้เลือก และตัดสินใจว่า จะไปในทางใดที่ดีกว่า มีประสิทธิภาพมากกว่า หรือมีหนทางที่จะแก้ ก็คงมีความสุข และมีความพร้อมที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตต่อไป

ดร.วิรัช จีระแพทย์ กล่าวว่าทฤษฎีของการลงโทษประหารชีวิต มีที่มาจากทฤษฎีของการลงโทษเพื่อการแก้แค้น (Retribution) ป้องปราม (Deterrence) อันมีที่มาจากหลักศาสนา ในทุกศาสนา ซึ่งมีความเชื่อว่า ศาสนามีนรกกับสวรรค์ ซึ่งสอดคล้องคู่กับทฤษฎีของการป้องปราม

คือ ถ้าบุคคลใดกระทำชั่วจะต้องตกนรก บุคคลใดกระทำดีก็ไปสวรรค์ คำว่า ตกนรก คือ จะต้องถูกยมบาลฆ่าแล้วฆ่าอีก

การลงโทษประหารชีวิตนั้น เป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้กระทำผิดหรือไม่ ในประเด็นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น เมื่ออาชญากรในขณะที่ฆ่าคนตายได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนอื่นหรือไม่ เพราะเขาได้ทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนอื่นด้วยการฆ่าเสียแล้ว แต่พอถึงเขาเองกลับยกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อจะไม่ถูกฆ่าบ้าง อย่างนี้เป็นธรรมหรือไม่ ถ้าผู้กระทำผิดได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว จะต้องไม่ไปฆ่าคนอื่น เพราะถ้าเขาฆ่าคนอื่นเมื่อไรเท่ากับเขาทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนอื่น

การลงโทษประหารชีวิตนั้นแท้ที่จริงแล้วเป็นทฤษฎีของการป้องปราม ซึ่งไม่หวังผลกับการประหารชีวิต แต่การมีโทษประหารชีวิตเป็นพฤติกรรมเพื่อเป็นการป้องปราม เพื่อมิให้คนทั่วไปกระทำความผิด คนดี ๆ จะกลัวโทษประหารชีวิตก็ไม่กล้ากระทำความผิด ผู้กระทำผิดจึงคิดแล้วโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑ ของประชาชนทั่วประเทศเท่านั้น ซึ่งคือประโยชน์ที่แท้จริงของการมีโทษประหารชีวิต

ปัจจุบันยังมีแนวคิดทฤษฎีที่ใช้กันมาก คือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อให้เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำ ทุกวันนี้ผู้พิพากษาใช้ทฤษฎีนี้ เพราะฉะนั้นการลงโทษประหารชีวิตของผู้พิพากษาท่านคิดแล้วคิดอีกว่าจะลงโทษประหารชีวิตหรือไม่ ศาลจะลงโทษประหารชีวิตก็ต่อเมื่อเหมาะสมแล้วกับความผิดที่ผู้กระทำได้ทำแล้วเท่านั้น เป็นการฆ่าโดยเจตนา ไตร่ตรองไว้ก่อน การฆ่าซึ่งโหดเหี้ยมทารุณ การลงโทษประหารชีวิตจึงน้อยมาก เมื่อเทียบกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นตามที่ศาลได้พิพากษา ถ้าจะยกเลิกโทษประหารชีวิตก็ต้องมีการลงโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่ต้องมีเงื่อนไข เช่น ถ้าลงโทษประหารชีวิตเพราะเขาได้ฆ่าคนอุกฉกรรจ์ ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตจริง ๆ ที่สหรัฐอเมริกาคดีอุกฉกรรจ์จะต้องถูกจำคุกไม่น้อยกว่า ๓๐ ปี เมื่อพ้น ๓๐ ปีแล้ว จึงจะมาพิจารณาถึงเหตุบรรเทาโทษว่าจะให้ออกจากคุกหรือไม่ ในทางกลับกันจะลงโทษประหารชีวิตก็ต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

๑. ใช้กับความผิดอุกฉกรรจ์อย่างแท้จริง ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมต่อไป

๒. ถ้าเป็นฆาตกรติดนิสัยฆ่าแล้วฆ่าอีกไม่เลาบจำ ก็ต้องพิจารณาว่า คนคนนั้นควรประหารชีวิตหรือไม่ ชีวิตคนมีค่าแต่ไม่มีสิทธิ์ฆ่าคนอื่น

โทษประหารชีวิตจะมีหรือไม่ก็ตาม สิ่งที่จะต้องแก้ไข คือ

ต้องใช้ทฤษฎีความรู้การลงโทษทางอาชญาวิทยา ซึ่งคิดว่ามีอยู่ทั้งหมด ๖ ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องปราม ทฤษฎีการลงโทษเพื่อชดเชยความเสียหาย ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้น ทฤษฎีการลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิดอีก ทฤษฎีการลงโทษเพื่อฟื้นฟูการกระทำความผิด และสำคัญที่สุดซึ่งตอนนี้นิยมที่สุดในโลก คือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อให้เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำ ต้องมีการวิจัยรูปแบบความผิดและการลงโทษที่จะเหมาะสมกับความผิดใด ถึงเวลาแล้วที่ต้องมีการวิจัยอย่างรอบด้านว่ามีความผิดอย่างนี้โทษที่เหมาะสมกับ

ความผิดคืออะไร เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ ถ้าจะยกเลิกโทษประหารชีวิต ต้องมีมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่ง ควรทำประชนามติเรื่องนี้ด้วย

รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ กล่าวว่า ข้อถกเถียงว่าควรมีหรือไม่มีโทษประหารชีวิต ถกเถียงกันมานานแล้ว และคงต้องถกเถียงกันต่อไปว่าโทษประหารชีวิตควรมีหรือไม่ และท้ายที่สุด คงต้องเป็นเรื่องของนโยบายหรือความเห็นร่วมของชาวไทยว่าจะให้คงอยู่หรือไม่ อย่างไร สำหรับ มุมมองของกระบวนการยุติธรรมต่อความเห็นในเรื่องโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

ประเด็นแรก คือ ข้อสนับสนุน พบว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษประหารชีวิตมีหลายประการ และใช้กับผู้กระทำผิดในแต่ละลักษณะ แต่เป้าหมายของการลงโทษคนที่กระทำความผิดอาญา คือ จะทำอะไรไม่ให้เขากระทำความผิดซ้ำ อันจะส่งผลให้สังคมมีความปลอดภัย ดังนั้น วิธีที่จะลด การกระทำความผิดซ้ำ ก็อาจจะต้องเลือกว่าจะแก้ไขหรือข่มขู่ผู้กระทำความผิด หรือจะให้ผู้กระทำความผิดอยู่ใน ความควบคุมตลอดไป เช่น โทษจำคุกตลอดชีวิต หรือว่าตัดออกไปจากสังคม ข้อสนับสนุน ของโทษประหารชีวิต คือ ถ้าประหารชีวิตแล้วสังคมจะมีความปลอดภัยจากผู้กระทำผิดแน่นอน หรือถ้าหากเลือกโทษจำคุกตลอดชีวิต จะต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตจนกระทั่งสังคมมีความปลอดภัย ฉะนั้น โทษจำคุกตลอดชีวิตที่นำเข้ามาเพื่อแก้ไข หรือตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม จะต้องทำ อย่างเข้มงวด และทางราชทัณฑ์หรือศาลน่าจะมียุทธศาสตร์ในการพิจารณาว่าคน ๆ นั้นควรจะได้รับ การปล่อยตัวหรือไม่ โดยจะต้องมีการลงโทษจริง คือ ตราบดที่สังคมยังไม่มีความปลอดภัย จะไม่ปล่อยออกจากคุกหากไม่แน่ใจว่าจะแก้ไขพฤติกรรมได้จริง ถ้าแก้ไขในจุดนี้ได้สังคมไทยก็คง จะต้องตอบปัญหาได้ว่าโทษประหารชีวิตไม่มีความจำเป็น จะใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทน เพื่อสร้าง ความปลอดภัยให้กับสังคม

นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของโทษประหารชีวิตมิได้เป็นการข่มขู่ผู้กระทำความผิด แต่เป็น การข่มขู่คนทั่วไป ซึ่งมีมาตรฐานทางศีลธรรม เพราะโดยปกติคนจะคิดอะไร จะทำอะไรในสิ่งผิด ๆ ก็จะมี ชังใจดูก่อนว่าคุ้มหรือไม่ ถ้าเป็นการข่มขู่ในลักษณะนี้โทษประหารชีวิตก็คงจะยับยั้งอาชญากรรมได้

ส่วนข้อโต้แย้งประกอบด้วย เหตุผลในกระบวนการยุติธรรม หากการใช้โทษประหารชีวิต เกิดความผิดพลาดในเรื่องพยานหลักฐาน หรือการที่มีพยานเท็จแล้วได้มีการลงโทษประหารชีวิตไป จะทำให้เกิดปัญหาว่าจะคืนชีวิตไม่ได้ ซึ่งไม่เหมือนกับการลงโทษจำคุก หรือการลงโทษปรับ ซึ่งสามารถ ชดใช้คืนได้ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของกระบวนการยุติธรรมที่อาจผิดพลาด อันนี้เป็นข้อโต้แย้งในเรื่อง โทษประหารชีวิต

ประเด็นที่สอง เป็นเรื่องการข่มขู่ ซึ่งการข่มขู่จริงหรือไม่ มีการวิจารย์มากมาย ก็ขึ้นกับว่า ผลกระทบเป็นอย่างไร แต่สิ่งที่ไม่ได้คิดก็คือว่า บุคคลซึ่งกลัวการลงโทษประหารชีวิตแล้วไม่ทำ ความผิด เราไม่มีสถิติ มีแต่เพียงบุคคลที่ไม่กลัวการลงโทษประหารแล้วกระทำความผิด จึงทำให้เห็นว่า โทษประหารชีวิตไม่มีประสิทธิภาพในการข่มขู่ อย่างไรก็ตาม เห็นว่าสังคมไทยไม่ได้ใช้โทษประหารชีวิต ในแง่ของการเป็นโทษหลัก พอได้รับพระราชทานอภัยโทษก็เปลี่ยนเป็นจำคุกตลอดชีวิต ดังนั้น ในแง่

ของข้อเท็จจริงมีการบังคับใช้โทษน้อยจนเรียกได้ว่าเกือบไม่มี นอกจากนี้ โทษสูงสุดของไทยที่ใช้ไม่ว่าจะเป็นโทษประหารชีวิต หรือโทษจำคุกตลอดชีวิต ต้องใช้ในการป้องกันสังคม เพื่อแก้ไขผู้กระทำความผิดให้มีความปลอดภัยต่อสังคมแล้วจึงปล่อยออกมาได้

ประเด็นที่สาม คือประเทศไทยใช้โทษประหารชีวิตกับคดียาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นข้ออ่อนที่อาจจะขัดหลักสากล รวมทั้งโทษที่เกี่ยวกับยาเสพติดไม่ได้เป็นโทษที่ร้ายแรง แต่คนไทยอาจจะมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งร้ายแรง ในต่างประเทศมองว่าเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ใช่โทษอุกฉกรรจ์ ควรมีการทบทวนในส่วนนี้

ประเด็นที่สี่ คือ โทษประหารชีวิตจะมีหรือไม่มีก็ตาม สิ่งแรกที่ต้องทบทวน คือ เรื่องการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม จะให้ความมั่นใจได้อย่างไรว่า ถ้ามีโทษประหารชีวิตอยู่หรือมีแต่โทษจำคุกตลอดชีวิต คนกระทำความผิดจะได้รับการลงโทษจริง กระบวนการยุติธรรมเราค้นหาความจริงได้แน่นอนเพียงใด มีประสิทธิภาพเพียงใด ถ้ามีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โทษประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิตจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อจับคนกระทำความผิดได้และลงโทษได้จริง

ส่วนการใช้โทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตในยุโรปก็ถือว่าเป็นโทษสูงสุด จะต้องใช้กับผู้ที่จำเป็นจริงๆ โดยผู้ที่มีกมลสันดานเป็นอาชญากรอย่างแท้จริง ที่ศาลจะต้องเลือกแล้วว่าคน ๆ นั้นกระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก จำคุกแล้วจำคุกอีก ก็ยังกระทำความผิดเรื่องนี้ จึงมีความจำเป็นต้องใช้โทษประหารชีวิต

นอกจากนี้ ในกฎหมายเราเป็นที่ยอมรับว่า มีโทษประหารชีวิตในความผิดหลายฐานโดยโทษอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติยาเสพติดฯ จะสมเหตุสมผลหรือไม่ ถ้าเห็นว่าโทษประหารชีวิตยังคงมีความจำเป็นในสังคมไทย อาจจะต้องปรับกฎหมายให้มีความเหมาะสมต่อไป

ดร.แดนทอง บริน กล่าวว่ ทำไมคนไทยส่วนใหญ่คิดว่าจำเป็นต้องมีโทษประหารชีวิต

อันดับแรก ทำไมควรสนับสนุนการไม่ประหารชีวิต ในพื้นฐานมาจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในข้อที่ ๑ คือ ควรคิดว่าทุกคนเป็นพี่น้องกัน

อันดับที่สอง ในข้อ ๓ ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมีสาระสำคัญว่า ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิตของตนเอง ตามประวัติศาสตร์ของการเขียนปฏิญญานี้ ดังนั้น จึงไม่ควรมีโทษประหารชีวิตในสังคม เพราะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการมีชีวิตของมนุษย์

นอกจากนี้ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้อารัมภบทถึง (๑) ศักดิ์ศรีและค่าของมนุษย์เพื่อให้ประชาชนได้รู้ว่าชีวิตของเขามีค่าและมีศักดิ์ศรี (๒) การศึกษา เพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิเสรีภาพ เป้าหมายเพื่อให้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นคู่มือ เป็นอุปกรณ์การสอนและการศึกษาว่าสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การทำให้ชีวิตมนุษย์ดีขึ้น ในอนาคตจะได้ไม่มีการประหารชีวิต โดยแค่สอนและให้การศึกษาที่ถูกต้องแก่สมาชิกในสังคมต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต

คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่รู้กระแสของโลกซึ่งปัจจุบันมีประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตอนนี้มาถึง ๑๓๙ ประเทศแล้ว เพราะเห็นว่าไม่มีประโยชน์ในการคงโทษประหารชีวิตไว้ ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่าในประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้วส่วนใหญ่ ปัญหาอาชญากรรมไม่ได้มากกว่าประเทศที่มีโทษประหารชีวิต

เรื่องสุดท้ายการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีผลดีมากกว่า เพราะจะทำให้เกิดความรุนแรงน้อยลงในสังคม คนไทยชอบคิดว่าประหารชีวิตแค่ ๒ คน ในเวลา ๖ ปี ตัวเลขไม่มาก แต่ทว่าสิ่งนี้เป็นเหตุที่ผู้มีอำนาจจะใช้ข้ออ้างที่จะประหารชีวิตประชาชน การที่เราฆ่าคนอื่นไม่ได้ช่วยให้มีวัฒนธรรมที่จะยกเลิกการใช้ความรุนแรงได้ในทันที

นางสาวสมศรี หาญอนันตสุข กล่าวว่า หลายคนเห็นด้วยกับศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ว่านักโทษหรือคนที่กระทำผิดมักจะ “ไม่ได้กลัวว่าประเภทของโทษเป็นแบบใด แต่กลัวกระบวนการลงโทษที่มีประสิทธิภาพมากกว่า” ตราบใดที่บุคคลยังมีทางออกที่สามารถจะหลุดรอดจากการถูกจับหรือถูกลงโทษ บุคคลเหล่านั้นก็จะไม่ได้กลัวเรื่องโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต สังคมเรามีทางเลือกในการลงโทษ เพียงแต่ที่ผ่านมาไม่ได้พยายามที่จะมองทางออกตรงนั้น และไปให้ถึงจุดหมาย โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเป็นเมืองพุทธไม่ควรจะเห็นด้วยกับโทษประหารชีวิตอย่างยิ่งเป็นที่น่าสนใจผู้แทนไทยที่ผ่านมามีที่สหประชาชาติเพื่อคัดค้านการชะลอการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งก็เป็นหนึ่งในประเทศจำนวนไม่มากที่ไม่อยากให้ชะลอการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งหมายความว่าประเทศไทยสนับสนุนโทษประหารชีวิตนั่นเอง

สำหรับเรื่องการปล่อยคนออกมาจากคุก แล้วมีการกระทำผิดซ้ำ เรื่องแบบนี้เราคงต้องย้อนไปถึงคำพูดของ ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ที่กล่าวว่าประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมอยู่ที่ตรงไหน ทำไม่ถึงปล่อยให้มีการฆ่าแล้วฆ่าอีก แต่กรณีนี้ คือ กรณีที่จับไม่ได้แล้วไปทำผิดอีกและคงจะตีมาก ถ้าพวกเราลองมองปัญหานี้ควบไปกับคำสอนของพระพุทธเจ้าด้วย อยากจะพูดถึงเรื่ององคุลิมาลเหมือนกันว่า ในทางปฏิบัติ พระพุทธเจ้าไม่ได้ปฏิบัติหรือคิดประหารทางกายกับใคร หรือจะต้องสังหารใคร มีแต่จะบอกว่าให้อภัย หากพระองค์เห็นด้วยกับการประหารชีวิตคำสอนของพระพุทธเจ้าในศีลข้อที่ ๑ จะบิตเบี้ยวทันที คือ เรื่องนักโทษร้ายละ ๓๓ ถ้าคิดเป็นจำนวนคนก็เหลือไม่กี่คน แล้วอีก ๑๑๕ ราย ถึงที่สุดโดนจำคุก เราอาจจะมองว่าการรักษาชีวิตคนเหล่านี้ไว้มันมันเป็นการใช้งบประมาณมาก แต่จะมากเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับข้อดี ข้อเสียของคุณธรรมที่สูญเสียไปในสังคม

สรุปผลการเสวนา : ผู้เข้าร่วมการเสวนาส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจุบันการลงโทษประหารเป็นเรื่องที่ไม่มีความจำเป็น เพราะโทษประหารชีวิตอาจจะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน รวมทั้งในงานวิจัยทางวิชาการจากหลายประเทศ ทั้งในสหรัฐอเมริกา และแคนาดา พิสูจน์แล้วว่า

ไม่มีประโยชน์ หรือช่วยให้ปัญหาอาชญากรรมลดลง ทำให้ในขณะนี้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จำนวน ๑๓๙ ประเทศ ยกเลิกการลงโทษประหารแล้ว มีเพียง ๕๙ ประเทศ รวมถึงประเทศไทย ที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ นอกจากนี้ ยังเป็น ๑ ใน ๒๕ ประเทศที่มีการลงโทษประหารจริงภายในปีที่ผ่านมา โดยประเทศไทยได้ลงโทษประหารชีวิตนักโทษในคดีค้ายาเสพติดไป ๒ ราย เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๔๒ ทำให้ไทยถูกจับตามองว่าก้าวถอยหลัง หลังจากไม่มีการประหารชีวิตนักโทษมานานกว่า ๖ ปี โดยเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๒ ได้มีการฉีดยาเพื่อประหารชีวิตนักโทษชาย ๒ คน ที่เรือนจำกลางบางขวาง กรุงเทพฯ นับเป็นโทษประหารชีวิต ๒ รายแรกหลังจากที่ประเทศไทยไม่ได้ใช้โทษประหารมาเป็นระยะเวลา ๖ ปี ทำให้ประเทศไทยถูกจับตามองว่าก้าวถอยหลัง เพราะใช้บทลงโทษที่ละเมิดสิทธิในการมีชีวิตอยู่ของบุคคล ซึ่งทุกคนมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ เมื่อมองในฐานะอาชญาสิทธิ์ คือ คนที่ทำผิดต้องได้รับการลงโทษ แต่โทษที่ลงนั้นต้องสมดุลกับความผิดที่ได้กระทำ ขณะที่ในด้านของนักรัฐศาสตร์เห็นว่า หากจะที่บ้านเมืองสงบต้องมีกติกา สำหรับโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรง แต่ทั้งหมดก็ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมด้วย แม้ปัจจุบันประเทศไทยได้มีประหารชีวิตโดยใช้วิธีฉีดยาพิษ อันเป็นวิธีที่นุ่มนวลที่สุด แต่ทั้งนี้ โทษบางอย่างหากลดจากการประหารชีวิตต้องหาคำตอบให้ได้โดยเฉพาะต่อสังคมไทย โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง หากปรับโทษต้องคิดให้รอบคอบ ทำให้เกิดข้อคิดเห็นและเกิดคำถามว่าประเทศไทยควรจะยุติการลงโทษด้วยการประหารชีวิตหรือไม่

นอกจากนี้ ปัจจุบันสังคมไทยมีบทลงโทษประหารชีวิตในหลายฐานความผิด อาทิ ฆาตกรรม ค้ายาเสพติด ซึ่งหากมองในแง่ของวัฒนธรรมและความเชื่อของคนไทย โทษประหารชีวิตอาจจะยังควรมีอยู่ เพราะเชื่อว่าจะทำให้ผู้ที่กระทำความผิดเกิดความกลัวเกรง หรือเป็นการข่มขู่ยับยั้ง แต่ในทางปฏิบัติไม่ควรจะนำมาใช้ ยกเว้นคดีฆาตกรรมที่มีเจตนาชัดแจ้ง ซึ่งเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่มีผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก หรือมีการกระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก จนเชื่อว่าการจำคุกไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือ ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกับที่ในหลายประเทศยังคงมีโทษประหารอยู่ อย่างไรก็ตาม ที่น่าจะมีการทบทวน คือ การลงโทษประหารกับผู้กระทำความผิดในคดีค้ายาเสพติด เพราะเป็นเรื่องในเชิงสังคม และในสายตาของชาวต่างชาติก็ไม่ยอมรับ

อย่างไรก็ตาม ถ้ากระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพ โทษประหารชีวิตก็ไม่จำเป็น เพราะคนจะไม่เสี่ยงทำผิด ถ้ากระบวนการยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพ แม้จะมีโทษประหารชีวิต คนก็ไม่เกรงกลัวโทษและกล้าเสี่ยงทำผิด ทั้งนี้ ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมขึ้นอยู่กับระบบและตัวบุคคล แต่ประเทศไทยมีจุดอ่อนทั้งสองประการ ดังนั้น หากมีการทำให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพทั้งในระบบและตัวบุคคลได้อย่างแท้จริง โทษประหารชีวิตจะไม่มี ความจำเป็นต้องใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดในประเทศไทยอย่างแน่นอน

แม้ความเห็นของคนส่วนหนึ่งในประเทศไทยเห็นว่ายังควรให้มีโทษประหารชีวิตอยู่ เพื่อยับยั้งให้คนเกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด แต่เมื่อมีหลักฐานทางวิชาการ

สนับสนุนว่าโทษประหารไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้ หากมีวิธีการลงโทษด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด สังคมก็จะยอมรับในส่วนนี้ได้ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศสิงคโปร์ที่มีการบังคับใช้โทษประหารชีวิต แต่คดีอาชญากรรมก็ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับประเทศไทย ที่ศาลตัดสินประหารชีวิตคดีฆ่าแหม่มที่จังหวัดระยอง แต่ผ่านไปไม่กี่วัน ก็เกิดเหตุลักษณะเดียวกันอีก นอกจากนี้ ผลการวิจัยคดียังระบุว่า “โทษ” จะมีผลทำให้คนเกรงกลัวได้ ต้องประกอบด้วยการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ มีความแน่นอนและรวดเร็วในการหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษร่วมกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นเงื่อนไขไปสู่การก่ออาชญากรรมเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล และเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมดังเช่นนานาอารยประเทศ จึงควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

หากประเทศไทยมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ย่อมต้องมีมาตรการอื่นที่สังคมเห็นว่าดีกว่าเข้ามาทดแทน เพราะคนในสังคมไทยส่วนหนึ่งยังคงเชื่อมั่นในโทษประหาร การจะยกเลิกจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้สึกของสังคม โดยอาจมีการเปลี่ยนโทษประหารให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต เนื่องจากคนที่เคยติดคุกเป็นระยะเวลานาน เมื่อพ้นโทษมาแล้วมักจะไม่ทำผิดซ้ำอีก รวมทั้งเงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญที่อาจจะต้องนำมาพิจารณาควบคู่กับการยกเลิกโทษประหารชีวิต คือ การปฏิบัติงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ เพราะจากงานวิจัยต่าง ๆ ได้ข้อสรุปว่า การมีโทษประหารชีวิตในสังคมไม่ได้ทำให้อาชญากรรมในสังคมลดลง โดยอาชญากรรมจะลดลงหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อเป็นการรองรับการยกเลิกโทษประหาร กระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องมีเรือนจำที่มีประสิทธิภาพ มีความแข็งแรงเพื่อรองรับนักโทษ และมีเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการดูแล เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีนักโทษที่มีกำหนดโทษสูงจำนวนมาก เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคมต่อการยกเลิกโทษประหาร

สำหรับแนวทางในการยกเลิกโทษประหารชีวิต จะต้องมีความจำเป็นในการดำเนินงานควบคู่ไปด้วย ดังนี้

- จะต้องมีความจำเป็นในการควบคุมผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกโดยไม่มีทางออก เนื่องจากการคุมขังนักโทษเด็ดขาดที่ไม่มีโอกาสได้ลดหย่อนผ่อนโทษออกจากเรือนจำ เปรียบเสมือนการเฝ้าเวลาไปไว้ในเรือนจำนั่นเอง
- หากจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต จะต้องมีการป้องกันแก้ไขปัญหอาชญากรรมในสังคม

เพราะการใช้โทษประหารชีวิตทุกวันนี้เปรียบเสมือนการแก้ปัญหาอาชญากรรมที่ปลายเหตุ คือ การใช้โทษประหารชีวิตเพื่อเป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิด และการข่มขู่ ยับยั้งผู้ที่จะกระทำความผิดในสังคม แต่ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหอาชญากรรมที่มีความรุนแรงและมีจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันแก้ไขปัญหอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้น

ซึ่งถ้าหากสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ การใช้โทษประหารชีวิตจะเป็นสิ่งที่ไม่มีความสำคัญต่อสังคมไทยแต่ประการใด หากแต่เนื่องจากประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรง จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนในสังคมส่วนหนึ่งต้องการให้คงโทษประหารชีวิตไว้เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจต่อความปลอดภัยให้แก่สังคม ดังนั้น หากจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทยจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพควบคู่ไปด้วย

จากผลการเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร” จึงสามารถสรุปได้ว่าสังคมไทยส่วนหนึ่งยังคงไม่เห็นด้วยว่าควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เนื่องจากเห็นว่าประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงและมีจำนวนมากขึ้น การมีโทษประหารชีวิตเพื่อเป็นการป้องปราม หรือข่มขู่ยับยั้งต่อผู้ที่คิดจะกระทำความผิด และเป็นการแก้แค้นทดแทนให้แก่เหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม

ในขณะที่คนในสังคมไทยอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เนื่องจากเป็นบทลงโทษที่ไม่เคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเป็นการลงโทษที่ขัดต่อหลักพระพุทธศาสนา เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ การลงโทษประหารชีวิตเป็นการละเมิดศีลข้อที่ ๑ ที่กำหนดไม่ให้มีการฆ่าสัตว์ และการลงโทษด้วยการประหารชีวิตไม่ได้มีผลทำให้อาชญากรรมลดลงแต่ประการใด หากแต่เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล และการปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่ามาตรฐานอารยะประเทศ ซึ่งประเทศโดยส่วนใหญ่ได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ดังนั้น จึงควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ซึ่งหากมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตจะต้องมีการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในสังคมไทย ให้มีความเชื่อมั่นว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิตไม่ได้มีผลต่ออาชญากรรมที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ตลอดจนการหามาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีความเหมาะสม อาทิ การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษแทน หากแต่จะต้องมีมาตรการในการสร้างเรือนจำที่มีความมั่นคง และมีจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำที่เพียงพอ และประการสุดท้าย คือ การสร้างการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรมทั้งในระบบและบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง จะทำให้คนในสังคมยอมรับต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตและทำให้กระบวนการยุติธรรมของไทยสามารถพัฒนา หรือยกระดับตามมาตรฐานสากลได้อย่างแท้จริง ซึ่งการเตรียมความพร้อมต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทยเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เพราะหากมีการเตรียมความพร้อมและดำเนินการต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตตามขั้นตอนจะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในสังคม และทำให้ประชาชนในสังคมให้การยอมรับต่อการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต และทำให้ประเทศไทยสามารถยกระดับกระบวนการยุติธรรมและมาตรฐานการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดขึ้นสู่มาตรฐานสากลและเทียบเท่าอารยะประเทศโดยไม่ปัญหาแต่ประการใด

๓.๒ การเสวนา เรื่อง “โทษประหารชีวิต” เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ โดย คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรม ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต จำนวน ๑๔๐ ประเทศ ขณะเดียวกัน ยังมี ๕๘ ประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ ซึ่งในประเทศเหล่านี้เพียงไม่ถึงครึ่งที่นำโทษประหารชีวิตมาใช้จริง ส่วนใหญ่เป็นประเทศในแถบเอเชียและตะวันออกกลาง และหนึ่งในนั้น คือ ประเทศไทย ซึ่งในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ต้องพิจารณาถึงปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๕ ที่กล่าวว่า

“บุคคลใดจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้”

และพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ที่มุ่งหมายที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเชื่อว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิต มีส่วนส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่มีบุคคลที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของภาคี ในพิธีสารฉบับนี้จะถูกประหารชีวิตได้

ดังนั้น โทษประหารชีวิตจึงเป็นการลงโทษที่ปฏิเสธสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับบุคคล นั่นคือ “สิทธิในการมีชีวิต” ซึ่งได้รับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สำหรับประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ วางหลักว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และในมาตรา ๓๒ ระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน ปรากฏว่ามี ๒ ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว ได้แก่ กัมพูชา และฟิลิปปินส์ หากแต่ประเทศไทยยังมีการประหารชีวิต แม้จะมีการเปลี่ยนจากการยิงเป้ามาเป็นการฉีดสารพิษ แต่ประเทศไทยจะต้องพิจารณาว่าควรที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตหรือไม่ หรือควรปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลที่ขอให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิต หรือวิธีการที่เหมาะสมแทนการลงโทษประหารชีวิต

การเสวนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพิจารณาเรื่องการใช้โทษประหารชีวิตในสังคมไทย ควรมีการดำเนินการอย่างไรต่อแนวทางที่ว่า ควรยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเปลี่ยนเป็นจำคุกตลอดชีวิต หรือการคงโทษประหารชีวิตไว้ใช้กับความผิดบางประเภท หรือการคงโทษประหารชีวิตไว้ แต่ไม่นำมาใช้จริง หรือการคงโทษประหารชีวิต

ผลการเสวนาสรุปได้ว่า

พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และประธานอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กล่าวถึงประวัติศาสตร์วิธีการลงโทษประหารชีวิตว่า เดิมเคยมีทั้งวิธีการขว้างปาด้วยก้อนหินแขวนคอตายบนม้า ตัดศีรษะ เข้าห้องรมแก๊สให้เสียชีวิต ให้นั่งเก้าอี้ไฟฟ้า ยิงเป้าด้วยปืน และวิธีล่าสุด คือ ฉีดสารพิษเข้าร่างกายให้เสียชีวิตจากประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่าวิธีการลงโทษประหารชีวิตเริ่มตั้งแต่วิธีการที่รุนแรงไปสู่วิธีการที่มนุษยธรรม หากแต่ปัจจุบันแนวทางปฏิบัติต่อโทษประหารชีวิตควรมีแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง ให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต เปลี่ยนเป็นจำคุกตลอดชีวิต

แนวทางที่สอง คงโทษประหารชีวิตไว้ กำหนดให้ใช้กับความผิดเฉพาะบางประเภท

แนวทางที่สาม คงโทษประหารชีวิตไว้ แต่กำหนดไว้เป็นนโยบายว่าจะไม่นำมาใช้จริง

แนวทางที่สี่ คงโทษประหารชีวิตและแนวทางปฏิบัติเอาไว้เช่นเดิม

พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต กล่าวว่า เนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเคยจัดเวทีเรื่องโทษประหารชีวิตแล้วหนึ่งครั้ง เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ จึงประมวลข้อเสนอที่มีหลายฝ่ายเสนอแนะไว้ เช่น ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ที่กล่าวในครั้งนั้นว่า ถ้ากระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพ โทษประหารชีวิตก็ไม่จำเป็น เพราะคนจะไม่เสี่ยงทำผิด ถ้ากระบวนการยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพ แม้จะมีโทษประหารชีวิต คนก็ไม่เกรงกลัวโทษและกล้าเสี่ยงทำผิด ทั้งนี้ ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมขึ้นอยู่กับระบบและตัวบุคคล แต่ประเทศไทยมีจุดอ่อนทั้งสองประการ

ขณะที่นายนิติ จิตสว่าง อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ เคยกล่าวไว้ในการเสวนา เมื่อปี ๒๕๕๒ ว่าถ้าเลิกโทษประหารชีวิต ย่อมต้องมีมาตรการอื่นที่สังคมเห็นว่าดีกว่าเข้ามาทดแทน และสังคมไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อมั่นในโทษประหาร การจะยกเลิกจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้สึกของสังคม ทั้งนี้ นายนิติ จิตสว่าง ในฐานะอดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์สะท้อนประสบการณ์ไว้ด้วยว่า คนที่เคยติดคุกนานๆ เมื่อพ้นโทษมาแล้วมักจะไม่ทำผิดซ้ำอีก

นอกจากนี้ รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เคยกล่าวไว้ว่า การจะมีโทษประหารชีวิตต่อไปหรือไม่จำเป็นต้องเป็นความเห็นร่วมกันของปวงชนชาวไทย ทั้งนี้ ไม่เคยมีสถิติหรือผลวิจัยว่า คนกลัวโทษประหารชีวิตแล้วจึงไม่ทำผิด

นอกจากนี้ ในการเสวนา ดังกล่าว ผู้เข้าร่วมการเสวนามีความเห็นที่หลากหลายต่อการใช้โทษประหารชีวิต ดังนี้

นายสมชาย หอมลออ ประธานแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย กล่าวถึงผลจากการสำรวจที่พบว่า ผู้ที่เห็นว่ารัฐยังควรคงโทษประหารชีวิตไว้เพราะเชื่อว่าจะช่วยควบคุม

อาชญากรรมได้ แต่เมื่อดูจากหลายประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะในยุโรปก็พบว่าไม่เป็นความจริง แต่การบังคับใช้กฎหมายอย่างเที่ยงตรง เป็นธรรม และประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแลสังคมต่างหากที่จะช่วยลดอาชญากรรมได้ นอกจากนี้ ยังเห็นว่าการคงโทษประหารชีวิตไว้ก็คือการคงความรุนแรงเอาไว้ในสังคม ซึ่งถ้าในสังคมหนึ่งยังยอมรับความรุนแรงต่อชีวิตก็แน่นอนว่าจะยอมรับความรุนแรงต่อชีวิตในรูปแบบอื่น ๆ และจะเป็นการยากที่จะไปห้ามความรุนแรงในมิติต่าง ๆ นอกจากนี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องมีรูปธรรมที่อธิบายได้ว่า หากจะยกเลิกโทษประหารชีวิตในอีก ๕-๑๐ ปี เราควรทำอะไรบ้าง เช่น ยกเลิกบางฐานความผิดก่อน เช่น ความผิดเกี่ยวกับกบฏ แล้วเปลี่ยนมาเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต นอกจากนี้ เนื่องจากเรือนจำมีความแออัดทำให้มีความพยายามระบายคนออกจากคุก แต่ในบางกรณีก็ไม่เป็นไปตามหลักวิชา จึงทำให้คนออกมากกระทำผิดซ้ำ หากจะยกเลิกโทษประหารก็ต้องเคร่งครัดในประเด็นนี้

นางสาวปริญญา บุญฤทธิ์ฤทัยกุล ผู้อำนวยการแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย กล่าวถึงรายงานเมื่อปี ๒๕๕๔ ที่ศึกษาสถิติเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตทั่วโลก ซึ่งพบว่ามี ๑๔๑ ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว หรืออาจกล่าวได้ว่าเกือบทั้งโลกยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว ทั้งนี้ บางประเทศยกเลิกกฎหมายประหารชีวิตไปแล้ว บางประเทศยังมีกฎหมายอยู่ แต่ยกเลิกในทางปฏิบัติซึ่งหมายความว่า ยังมีโทษนี้อยู่ในกฎหมายแต่ไม่เคยลงโทษประหารชีวิตเป็นเวลานานกว่า ๑๐ ปี ประเทศส่วนน้อยในโลกหรือราว ๒๐ ประเทศเท่านั้นที่ยังมีโทษประหารชีวิต เช่น จีน อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย อิรัก สหรัฐอเมริกา และไทย ทั้งนี้ ในปี ๒๕๕๔ มีประชากร ๑๘,๗๕๐ คนทั่วโลก ถูกประหารชีวิต โดยประเทศจีนมีสถิติการประหารชีวิตรวมแล้วมากกว่าจำนวนผู้ถูกประหารชีวิตทั่วโลกรวมกัน สำหรับในแถบเอเชียแปซิฟิกนั้น มีประเทศที่ยกเลิกโทษนี้แล้ว ได้แก่ ฟิลิปปินส์และกัมพูชา และยังมีประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติแล้ว ได้แก่ ลาว พม่า ศรีลังกา

แนวโน้มทั่วโลกเริ่มเปลี่ยนจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้แค้น มาเป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู และทางแอมเนสตี้ฯ หนุนการให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตมายาวนาน เพราะโทษประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิการมีชีวิต บ่อยครั้งมักเกิดขึ้นหลังจากการไต่สวนที่ไม่เป็นธรรม บ่อยครั้งมาจากคำให้การที่ได้มาจากการข่มขู่ทรมาน แอมเนสตี้ฯ พบว่า กระบวนการยุติธรรมยังมีความเสี่ยงในการตัดสินที่ผิดพลาด ส่งผลให้ผู้บริสุทธิ์จำนวนมากทั่วโลกถูกจองจำ นอกจากนี้ งานวิจัยหลายฉบับชี้ตรงกันว่าเหยื่อของโทษประหารชีวิตมักเป็นคนยากจน และกลุ่มเปราะบางในสังคม และที่สำคัญ คือ พบว่าโทษประหารชีวิตไม่ได้มีผลโดยตรงต่อการลดอาชญากรรม

นายสุพจน์ เวชมุข ผู้อำนวยการกลุ่มงานนิติการ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวถึงตัวอย่างคดีจำนวนหนึ่งซึ่งได้รับการตัดสินอย่างไม่เป็นธรรม ซึ่งหากได้รับโทษประหารชีวิตไปแล้วจะขอคืนความเป็นธรรมอย่างไร เมื่อผู้บริสุทธิ์ถูกประหารชีวิตไปแล้วนั้น

ใครจะรู้ว่าเขาไม่ได้ทำผิด โดยควรจะเปลี่ยนจากโทษประหารชีวิตมาเป็นการลงโทษจำคุกระยะยาว เช่น ๒๐-๒๕ ปี แทน มักมีเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ถามว่า หากไม่ประหารชีวิตแล้วจะเอางบประมาณที่ไหนมาทางเลือกหนึ่ง คือ ปล่อยนักโทษที่จำคุกมาแล้วสองในสามของโทษ ไปบำเพ็ญประโยชน์แทน หากใช้วิธีนี้ก็จะสามารถลดจำนวนนักโทษได้ราว ๔๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ คน

นางสาวพูนสุข พูนสุขเจริญ ทนายความเครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน กล่าวว่า เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะชีวิตคนมีคุณค่า และเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าจะเห็นตรงกันทั่วโลก โดยมนุษย์อาจดูถูกมนุษย์ด้วยกันเองว่าไม่สามารถพัฒนาได้ แต่มีตัวอย่างกรณีทีนอร์เวย์ที่นักโทษล้งหารหลายศพ มาตกรยอมรับสารภาพและมีความคิดของสังคมส่วนหนึ่งที่อยากให้โทษประหารชีวิตซึ่งถูกยกเลิกไปแล้วกลับมาใช้ใหม่ แต่ศาลนอร์เวย์ก็ยังยืนยันให้ลงโทษขั้นสูงสุดตามกฎหมาย คือ โทษจำคุก ๒๑ ปี ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในตัวคำพิพากษาซึ่งกำหนดเงื่อนไขว่า หากครบกำหนดโทษจำคุก ๒๑ ปีแล้วยังพบว่ามีความผิดที่รุนแรงก็ยังคงโทษจำคุกต่อได้

กระบวนการยุติธรรมไทยสมควรหรือไม่ที่จะขังบุคคลหนึ่งไปเป็นระยะเวลานานหรือกระทั่งตลอดชีวิต โดยไม่ต้องมีการทบทวนเลย ซึ่งหลายคนเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงควรให้คงโทษประหารชีวิตไว้ แต่สังคมอื่นที่กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพมากกว่า มีการกักขังคนมากกว่า มีพยานหลักฐานในการฟ้องคดีที่หนักแน่น ยิ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต จึงเป็นมุมมองที่สังคมไทยควรจะปรับเปลี่ยนมุมมอง

นางสาวพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ มูลนิธิสถานวัฒนธรรม เสนอว่าประเทศไทยควรยกเลิกโทษประหารชีวิต ให้เหลือโทษจำคุก แต่ทั้งนี้ก็ควรกำหนดเงื่อนไขบางอย่างกำกับ เช่น กำหนดว่ามีระยะเวลาหนึ่งที่ไม่สามารถลดโทษได้ เพราะกระบวนการแบบที่เป็นอยู่ปัจจุบันนั้นไม่มีความโปร่งใส คนที่มีโอกาสมากกว่าบุคคลอื่น ๆ หรือมีเส้นสายจึงจะได้รับการลดโทษ

นายเกรียง วิศิษฐ์สรอรรถ ทนายความ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นว่า แม้ที่ประชุมค่อนข้างโน้มเอียงไปทางให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่เราจำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เสียหายและคนที่ถูกทำร้ายด้วยตนเองในฐานะทนายความก็เคยเกลี้ยกล่อมจำเลยที่อาจต้องโทษประหารชีวิตว่าให้รับสารภาพ ซึ่งศาลก็ลงโทษเหลือจำคุกตลอดชีวิตแทน

“ผมก็ยังเห็นว่าโทษประหารชีวิตมีความจำเป็น และโทษประหารชีวิตยังสามารถขอกฎโทษให้เหลือจำคุกตลอดชีวิตได้ สิ่งเหล่านี้บ้านเรายังมีฟอนหนักฟอนเบาได้” โอกาสที่อาชญากรโดยสันดานจะเลิกทำผิดนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้ ถ้าไม่มีโทษประหารชีวิต อาชญากรรมต้องสูงขึ้นแน่นอน

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวเสริมว่า “เราอย่าเอาบ้านเราที่เป็นระดับที่เรียกว่าด้อยพัฒนาไปเทียบกับประเทศในระดับสูง เราต้องดูว่า ความเหมาะสมของบ้านเรามีมากน้อยแค่ไหน และอยากให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติระวังตัวอย่าเป็นตกเครื่องมือของใคร”

นายเกรียงฯ กล่าวว่องค์กรต่าง ๆ ที่ต้องการยกเลิกโทษประหาร เกิดขึ้นจากสภาพของโลกในองค์การสหประชาชาติที่ต้องการจะเชิดชูคุณธรรมเรื่องการรักษาลิทธิของมนุษย์

“ผมขอเรียนว่าการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ต้องมีความระมัดระวัง เราต้องเปรียบเทียบว่าจะเกิดผลดีผลเสียอย่างไร ผมว่าเวลานี้ยังไม่เหมาะ รอให้ผมตายไปก่อนดีกว่า”

นักศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ท่านหนึ่ง แสดงความคิดเห็นว่า ไม่ควรยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะอาชญากรส่วนใหญ่กลัวโทษ จึงไม่ครลดโทษให้รุนแรงน้อยลง และเมื่อตัวจำเลยหรือผู้กระทำผิดเองยังไม่เคารพลิทธิของผู้อื่น ก็ไม่จำเป็นต้องเคารพลิทธิของเขา

นักศึกษาปริญญาโท จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ท่านหนึ่งเห็นว่าการกำหนดโทษทางอาญามีขึ้นเพื่อควบคุมความประพฤติหรือให้โทษแก่ผู้กระทำผิด แม้อาจมองได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทบต่อเนื้อตัวร่างกาย แต่การกระทบสิทธินั้นก็เป็นสิทธิของตัวเขาเท่านั้น ไม่ใช่การละเมิดสิทธิของสังคมโดยรวม และแน่นอนว่า การลงโทษประหารชีวิต คือ การตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมโดยเด็ดขาด แม้จะมีงานวิจัยออกมาแล้วว่าไม่ทำให้คนกลัว แต่ก็ยังสามารถกันคนออกจากสังคมโดยเด็ดขาดได้ โดยได้ตั้งคำถามว่า แม้จะมีงานวิจัยที่ว่าโทษประหารชีวิตไม่ได้ทำให้คนเกรงกลัว แต่มีคนทำวิจัยหรือไม่ว่าเมื่อไม่มีโทษประหารชีวิตแล้วอาชญากรรมจะลดลง และประเด็นที่มีผู้เสนอเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อการฟื้นฟูนั้น มีความเชื่อมั่นว่าจะไม่ทำให้คนที่ผ่านกระบวนการฟื้นฟูแล้วกลายเป็นคนดีโดยสมบูรณ์ ยกตัวอย่าง คดียาเสพติดที่แม้เอาคนที่ติดยาเสพติดไปเข้าการฟื้นฟูออกมาแล้วก็พบว่ายังคงเสพยาต่อไป ดังนั้น ย่อมมีผู้กระทำผิดที่ยังทำผิดต่อไปหลุดรอดมาในสังคมแน่นอน

นายเกรียงชัย วิศิษฐ์สรอรรถ จากวารสารยุติธรรม เห็นว่า ประเทศไทยควรยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ไม่ใช่เวลานี้ เพราะการประหารชีวิตในบางกรณีก็เหมือนการเชือดไก่ให้ลิงดู สังคมไทยเป็นสังคมแบบมือถือสากปากถือศีลที่ทำเหมือนไม่มีความรุนแรงอยู่ แต่ความจริงก็มีความรุนแรงอยู่ นั่นเป็นเหตุผลที่ยังต้องมีโทษประหารชีวิตอยู่ นอกจากนี้ คุณภาพประชากรของประเทศไทยก็มีความแตกต่างกันกับประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว หากจะยกเลิกโทษประหารชีวิตจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของประชาชนก่อน

พลเอก สุรินทร์ พิภพทอง ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

กล่าวว่า สาเหตุที่มีอาชญากรรมเพราะประชาชนไม่ได้อยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่ต้องทำให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ไม่ใช่ไปสร้างคุก ซึ่งประชาชนจะอยู่เย็นเป็นสุขได้ก็ต่อเมื่อมีรัฐบาลที่เป็นธรรม สุดท้ายประเทศไทยย่อมจำเป็นต้องยกเลิกโทษประหารชีวิต และการลงโทษให้จำคุกระยะยาวก็เปรียบเหมือนการตายไปแล้วหลายครั้ง ตายซ้ำแล้วซ้ำอีก อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงจะต้องเตรียมความพร้อมให้พอสมควร ทราบว่ารัฐบาลยังเป็นแบบนี้ สังคมเสื่อมโทรม คุณธรรมเสื่อมถอย นักรบยังหลงกันอย่างไม่เกรงกลัว เมื่อเป็นแบบนี้ กระบวนการยุติธรรมต้องเข้มงวดกดดันให้มากยิ่งขึ้น และตรงไปตรงมายิ่งขึ้น แต่ปัญหาในบ้านเรายังมีอยู่ ซึ่งการยกเลิกโทษประหารชีวิตขณะที่กระบวนการยุติธรรมยังเป็นแบบนี้คงเป็นปัญหา ยังเป็นไปไม่ได้ในวันนี้เพราะจะยิ่งสร้างความเข้าใจให้กับเหยื่อ แต่ถ้าจะไม่แก้ไขเลยคงไม่ได้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรุต จุยมณี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เห็นว่า

โทษประหารชีวิตมีข้อดี คือ ช่วยกำจัดคนที่เป็นภัยต่อสังคม และถือเป็นการปรามอย่างหนึ่ง หากจะยกเลิกโทษดังกล่าวจำเป็นต้องดูปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมด้วยว่า มีความพร้อมขนาดไหน และพิจารณาคุณภาพของกระบวนการยุติธรรมและบุคลากรผู้บังคับใช้กฎหมายด้วย

“โดยส่วนตัว ผมเห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ไม่ใช่ยกเลิกในเวลานี้”

ผศ.ศรุต กล่าวว่า หากจะยกเลิกโทษประหารชีวิตก็ควรมีมาตรการที่เข้ามาทดแทนและต้องพิจารณาว่ามาตรการนั้นดีเพียงพอแล้วหรือยัง มาตรการที่ทดแทน เช่น การให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแทน โดยเป็นการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีการลดโทษและอภัยโทษ หรือการให้ตอนผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ให้มีการถ่ายทอดพันธุกรรม เป็นต้น นอกจากนี้การยกเลิกโทษประหารชีวิตอาจเป็นไปตามหลักสากล แต่เมืองไทยยังไม่พร้อม หากจะยกเลิกโทษประหารชีวิต ก็ควรยังคงข้อกฎหมายไว้ แต่ปรับที่ทางปฏิบัติไปก่อน เช่น กำหนดเงื่อนไขห้ามลงโทษประหารชีวิตคนที่อายุต่ำกว่าที่กำหนดและหญิงตั้งครรภ์

นายดุสิต จันทร์สถิต ผู้อำนวยการกองนิติการ กรมราชทัณฑ์ กล่าวถึงตัวอย่างว่า

มีคดีที่เกี่ยวพันกับผู้มิอิทธิพลไม่น้อย ทำให้มีความเห็นว่ายังควรให้คงโทษประหารชีวิตไว้ เพียงแต่มีเงื่อนไข เช่น กำหนดให้คงโทษประหารชีวิตไว้เฉพาะสำหรับคดียาเสพติด รวมทั้งเห็นว่านักโทษบางคนลี้ภัยหนีเต็มตัว หากปล่อยออกมาคงเป็นอันตรายต่อสังคม

นายสันติ ลาติฟี กลุ่มงานพันธกรณีและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมว่า ทำทียของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในฐานะสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหลักการปารีส

ควรนำพาประเทศไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งในขั้นนี้ขอเสนอแนวทางต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังนี้

๑) ระหว่างที่ประเทศไทยยังมีโทษประหารชีวิตอยู่นั้น ต้องใช้โทษประหารชีวิตกับความผิดบางประเภทไปก่อน ทั้งนี้ ในเอกสารคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ซึ่งเป็นคณะกรรมการประจำ ICCPR) หมายเลข ๖ เรื่อง สิทธิในการมีชีวิต เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ค.ศ. ๑๙๘๒ ระบุว่า รัฐภาคีไม่จำเป็นต้องยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยสิ้นเชิง เพียงแต่รัฐภาคีต้องจำกัดการใช้้อย่างที่สุด รวมถึงต้องใช้โทษดังกล่าวกับกรณีคดีอุกฉกรรจ์เท่านั้น (the most serious crimes) ในขั้นนี้จึงเห็นว่า ประเทศไทยควรหาฉันทามติร่วมกัน เกี่ยวกับคำว่า “คดีอุกฉกรรจ์” โดยควรพิจารณาว่าคดีการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเข้าข่ายเป็นคดีอุกฉกรรจ์หรือไม่ ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถชี้แจงประชาคมระหว่างประเทศได้ว่า เพราะเหตุใดจึงยังมีและบังคับให้ใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทย

๒) เมื่อสามารถหามาตรการอื่นมาทดแทนโทษประหารชีวิตได้แล้ว กลสม. อาจพิจารณารณรงค์ให้รัฐบาลประกาศพักใช้โทษประหารชีวิต (moratorium) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาคมระหว่างประเทศว่าประเทศไทยมุ่งมั่นที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยสิ้นเชิงในอนาคตต่อไป

๓) ภายหลังจากที่รัฐบาลได้ประกาศพักใช้โทษประหารชีวิตแล้ว กลสม. อาจพิจารณารณรงค์ให้รัฐบาลเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับรองของ ICCPR ฉบับที่ ๒ (2nd Optional Protocol to the ICCPR) ซึ่งบัญญัติเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ ก่อนที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีพิธีสารฯ จำต้องปรับปรุงกฎหมายภายในเพื่อให้สอดคล้องกับพิธีสารฯ แนวทางดังกล่าวจะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยสิ้นเชิง แต่อาจต้องใช้เวลาในการดำเนินการเพื่อรณรงค์ให้ประเทศไทยยกเลิกโทษประหารชีวิตต่อไป

สำหรับความคิดเห็นต่อการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทยของผู้เข้าร่วมการเสวนาสามารถจำแนกได้ ดังนี้

- ควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

สำหรับผู้ที่ไม่เห็นควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย เนื่องจากให้เหตุผลว่า ผู้ที่เห็นว่ารัฐยังคงโทษประหารชีวิตไว้เพราะเชื่อว่าจะช่วยควบคุมอาชญากรรมได้ แต่เมื่อดูจากหลายประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะในยุโรปก็พบว่าไม่เป็นความจริง แต่การบังคับใช้กฎหมายอย่างเที่ยงตรง เป็นธรรม และประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแลสังคมต่างหากที่จะช่วยลดอาชญากรรมได้ การคงโทษประหารชีวิตไว้ก็คือการคงความรุนแรงเอาไว้ในสังคม ซึ่งถ้าในสังคมหนึ่งยังยอมรับความรุนแรงต่อชีวิตก็แน่นอนว่าจะยอมรับความรุนแรงต่อชีวิตในรูปแบบอื่น ๆ และจะเป็นการยากที่จะไปห้ามความรุนแรงในมิติต่าง ๆ

นอกจากนี้ ควรมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในสังคมไทย เนื่องจากแนวโน้มทั่วโลก เริ่มเปลี่ยนจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้แค้น มาเป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเพราะโทษประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิการมีชีวิต บ่อยครั้งมักเกิดขึ้นหลังจากการไต่สวนที่ไม่เป็นธรรม บ่อยครั้งมาจากคำให้การที่ได้มาจากการข่มขู่ทรมาน รวมทั้งยังพบว่ากระบวนการยุติธรรมยังมีความเสี่ยงในการตัดสินที่ผิดพลาด ส่งผลให้ผู้บริสุทธิ์จำนวนมากทั่วโลก ถูกจองจำ นอกจากนี้ งานวิจัยหลายฉบับชี้ตรงกันว่าเหยื่อของโทษประหารชีวิตมักเป็นคนยากจน และกลุ่มเปราะบางในสังคม และที่สำคัญคือ พบว่าโทษประหารชีวิตไม่ได้มีผลโดยตรงต่อการลดอาชญากรรม

ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต แม้จะมีอาชญากรรมที่มีความรุนแรงเกิดขึ้น และประชาชนในสังคมส่วนหนึ่งต้องการให้มีการหันกลับมาใช้โทษประหารชีวิต แต่ประเทศพัฒนาดังกล่าวกลับไม่ได้ใช้โทษประหารชีวิต เพราะชีวิตคนมีคุณค่าและเป็นประเด็นที่เห็นตรงกันทั่วโลก ตัวอย่างกรณีทีนอร์เวย์ที่ผู้กระทำผิดได้สั่งหารผู้บริสุทธิ์หลายศพ โดยผู้กระทำผิดได้ยอมรับสารภาพ หากแต่มีความคิดของประชาชนในสังคมส่วนหนึ่งที่ต้องการให้นำโทษประหารชีวิตซึ่งถูกยกเลิกไปแล้วกลับมาใช้ใหม่ แต่ศาลนอร์เวย์ก็ยังยืนยันให้ลงโทษขั้นสูงสุดตามกฎหมาย คือ โทษจำคุก ๒๑ ปี หากแต่ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในคำพิพากษาซึ่งกำหนดเงื่อนไขว่า หากครบกำหนดลงโทษจำคุก ๒๑ ปีแล้วยังพบว่าผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมสุ่มเสี่ยง ก็ยังลงโทษจำคุกต่อได้ ซึ่งหากประเทศไทยมีการคุมขังผู้กระทำผิดไว้เป็นระยะเวลานาน หรือการจำคุกตลอดชีวิต โดยไม่มีการทบทวนพฤติกรรมในการกระทำผิดเลย จะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำผิดเช่นเดียวกับการใช้โทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม แม้จะเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงควรให้คงโทษประหารชีวิตไว้ แต่สังคมอื่นที่กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพมากกว่า มีการกลั่นกรองคดีมากกว่า เมื่อมีการฟ้องคดีจะต้องมีพยานหลักฐานหนักแน่นพอสมควรศาลจึงจะพิพากษาลงโทษ ยังยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีการทบทวนในเรื่องการใช้โทษประหารชีวิต โดยมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยมีการพัฒนาเทียบเท่ามาตรฐานอารยะประเทศและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

- ควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต หากแต่มีการใช้โทษจำคุกที่มีระยะเวลานานแทน

ควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต หากแต่ควรมีการนำโทษจำคุกที่มีระยะเวลานาน โดยไม่ได้รับการลดโทษมาใช้แทน เนื่องจากคดีจำนวนหนึ่งซึ่งได้รับการตัดสินอย่างไม่เป็นธรรม หากได้รับโทษประหารชีวิตไปแล้วจะขอคืนความเป็นธรรมอย่างไร เมื่อผู้บริสุทธิ์ถูกประหารชีวิตไปแล้ว ใครจะรู้ว่าบุคคลดังกล่าวไม่ได้ทำ จึงควรที่จะเปลี่ยนจากโทษประหารชีวิตมาเป็นการลงโทษจำคุกระยะยาว เช่น ๒๐-๒๕ ปี แทน โดยผู้กระทำผิดไม่ได้รับการลดโทษจากการจำคุก จะทำให้เป็นการลงโทษผู้กระทำผิดที่สอดคล้องกับความผิด และเป็นการให้โอกาสผู้กระทำผิดได้มีการแก้ไขฟื้นฟู

อันเป็นการแสดงออกถึงการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้กระทำผิด ทางเลือกหนึ่งคือ ปล่อยนักโทษที่จำคุกมาแล้วสองในสามของโทษ โดยให้ไปบำเพ็ญประโยชน์แทน หากใช้วิธีนี้ก็จะสามารถลดจำนวนนักโทษได้ราว ๔๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ คน รวมทั้งจะทำให้การยกเลิกโทษประหารชีวิตเพื่อการจำคุกที่มีระยะเวลากำหนดสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต หากแต่มีการใช้โทษจำคุกที่มีระยะเวลานานแทน แต่ทั้งนี้ก็ควรกำหนดเงื่อนไขควบคู่กับการจำคุกดังกล่าว เช่น กำหนดว่ามีระยะเวลาหนึ่งที่ไม่สามารถลดโทษได้ เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้ชดใช้โทษ รวมทั้งการสร้างกระบวนการที่โปร่งใส หากจะมีการลดโทษให้นักโทษประหารที่ต้องโทษจำคุกมีระยะเวลาหนึ่งได้มีโอกาสในการลดโทษ

- ควรยกเลิกโทษประหารชีวิต หากแต่ต้องรอรระยะเวลาที่เหมาะสม

ผู้ที่เห็นว่าประเทศไทยควรมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต หากแต่ต้องรอรระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่สมควรจะยกเลิกโทษประหารชีวิตในเวลานี้ เพราะการประหารชีวิตในบางกรณีก็เหมือนการเชือดไก่ให้ลิงดู สังคมไทยเป็นสังคมแบบมือถือสาปากถือศีลที่ทำเหมือนไม่มีความรุนแรงอยู่แต่ความจริงก็ยังมี ความรุนแรงอยู่ จึงเป็นเหตุผลที่ยังต้องมีโทษประหารชีวิตอยู่ นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตของประชาชนไทยก็มีความแตกต่างจากประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หากจะยกเลิกโทษประหารชีวิตจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของประชาชนในประเทศ รวมทั้งการพัฒนาระบบการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ จนกระทั่งมั่นใจต่อการแก้ไขปัญหายาอาชญากรรม เมื่อถึงเวลานั้นการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทยจะมีความเหมาะสม

นอกจากนี้ การยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ควรกระทำ หากแต่ไม่ควรยกเลิกในเวลานี้ เนื่องจากหากจะยกเลิกโทษประหารชีวิตก็ควรมีมาตรการที่เข้ามาทดแทน และต้องพิจารณาว่า มาตรการนั้นดีเพียงพอแล้วหรือไม่ มาตรการที่ทดแทน เช่น การให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแทน โดยเป็นการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีการลดโทษและอภัยโทษ หากแต่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของกระบวนการยุติธรรมต่อภาวะควบคุมนักโทษดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณในการเตรียมความพร้อมของเรือนจำ และเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนเพียงพอ เป็นต้น ซึ่งการยกเลิกโทษประหารชีวิตอาจเป็นไปตามหลักสากลที่ในอนาคตประเทศไทยจะต้องยอมรับหลักการและมีการยกเลิกการประหารชีวิต แต่ปัจจุบันเมืองไทยยังไม่พร้อมต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตซึ่งหากจะยกเลิกโทษประหารชีวิต ก็ควรยังคงข้อกฎหมายไว้ แต่ปรับที่ทางปฏิบัติไปก่อน เช่น กำหนดเงื่อนไขห้ามลงโทษประหารชีวิตบุคคลกลุ่มพิเศษและหญิงตั้งครรภ์

รวมทั้งในระหว่างที่ประเทศไทยยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่นั้น ซึ่งในอนาคตจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ประเทศไทยควรกำหนดให้คงโทษประหารชีวิต แต่ใช้กับความผิดเฉพาะบางประเภทไปก่อน ซึ่งจากความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ซึ่งเป็นคณะกรรมการ

ประจำ ICCPR) เคยวินิจฉัยว่า รัฐภาคีไม่จำเป็นต้องยกเลิกโทษนี้โดยสิ้นเชิง แต่ต้องบังคับใช้อย่างจำกัดเฉพาะหมวดคดีบางประเภท เมื่อใดที่ประเทศไทยสามารถหาโทษชนิดอื่นมาทดแทนโทษประหารชีวิตได้แล้ว ก็จะสามารถรณรงค์ให้พักการใช้โทษประหารชีวิตได้ และรณรงค์ให้ประเทศไทยลงนามในพิธีสารฉบับที่สอง ซึ่งนำไปสู่การเร่งรัดกฎหมายภายในที่จะต้องยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยสิ้นเชิง ซึ่งอาจต้องใช้เวลาลักษณะหนึ่ง

ประเทศไทยจำเป็นต้องมีรูปธรรมที่อธิบายได้ว่า หากจะยกเลิกโทษประหารชีวิตในอนาคต ซึ่งอาจมีระยะเวลาต่อไปอีก ๕-๑๐ ปี ประเทศไทยควรมีการปฏิบัติอย่างไร เช่น ยกเลิกการประหารชีวิตสำหรับความผิดบางประเภทไปก่อน เช่น ความผิดเกี่ยวกับกบฏ แล้วเปลี่ยนมาเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต รวมทั้งการมีมาตรการที่เหมาะสมของหน่วยงานที่ต้องทำหน้าที่ในการดูแลนักโทษเหล่านี้ โดยการหามาตรการในระบายนำนักโทษออกจากเรือนจำ เพื่อลดความแออัดยัดเยียดในเรือนจำ รวมทั้งการสร้างมาตรการที่เหมาะสมต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ที่กระทำผิดโดยพลั้งพลาดด้วยการไม่ใช้เรือนจำ เพื่อให้เรือนจำสามารถเป็นสถานที่ในการควบคุมตัวผู้กระทำผิดที่มีความเป็นอาชญากรอย่างแท้จริง

- ควรคงโทษประหารชีวิต

สำหรับผู้เห็นว่าประเทศไทยควรมีการคงโทษประหารชีวิตไว้ เนื่องจากจำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เสียหายและคนที่ถูกทำร้ายด้วย รวมทั้งหากจำเลยที่อาจต้องโทษประหารชีวิต มีการรับสารภาพ ศาลก็ลงโทษเหลือจำคุกตลอดชีวิตแทน ดังนั้น การใช้โทษประหารชีวิตสำหรับสังคมไทยยังคงมีความจำเป็น เพราะการต้องโทษประหารชีวิตยังสามารถขอภัยโทษให้เหลือจำคุกตลอดชีวิตได้ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยยังคงมีการผ่อนหนักเป็นเบา ไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตอย่างจริงจังมากนัก ซึ่งหากไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตโอกาสที่ผู้กระทำผิดที่มีความเป็นอาชญากรโดยกมลสันดานจะเลิกทำผิดนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้ ซึ่งหากไม่มีโทษประหารชีวิต อาจจะทำให้อาชญากรรมเพิ่มขึ้นแน่นอน

นอกจากนี้ ไม่ควรยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะอาชญากรส่วนใหญ่กลัวโทษ จึงไม่ควรถอดโทษให้รุนแรงน้อยลง และเมื่อตัวจำเลยหรือผู้กระทำผิดเองยังไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ก็ไม่จำเป็นต้องเคารพสิทธิของผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม

รวมทั้งการกำหนดโทษทางอาญามีขึ้นเพื่อควบคุมความประพฤติหรือให้โทษแก่ผู้กระทำผิด แม้บุคคลส่วนหนึ่งอาจมองได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทบต่อเนื้อตัวร่างกาย แต่การกระทบสิทธินั้นก็เป็สิทธิของผู้กระทำผิดเท่านั้น ไม่ใช่การละเมิดสิทธิของสังคมโดยรวม และแน่นอนว่าการลงโทษประหารชีวิต คือ การตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมโดยเด็ดขาด แม้จะมีงานวิจัยออกมาแล้วว่าไม่ทำให้คนกลัวต่ออาชญากรรม หากแต่ยังไม่มีการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า หากไม่มีโทษประหารชีวิตแล้วทำให้อาชญากรรมลดน้อยลง ดังนั้น การใช้โทษประหารชีวิตแม้จะไม่สามารถข่มขู่ยับยั้งให้คนในสังคมเกรงกลัวได้ แต่ก็ยังสามารถตัดโอกาสผู้กระทำผิด

จากสังคมโดยเด็ดขาด ไม่ให้มีโอกาสในการกระทำผิดได้อีกต่อไป เป็นการช่วยให้สังคมปลอดจากปัญหาอาชญากรรมที่มีความรุนแรงได้ระดับหนึ่ง เพราะไม่แน่ใจต่อกระบวนการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดว่าจะช่วยให้ผู้กระทำผิดไม่กระทำผิด และสามารถคืนคนดีกลับสู่สังคมได้ทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม การยกเลิกโทษประหารชีวิตและนำมาตรการจำคุกตลอดชีวิต หรือการจำคุกที่มีระยะเวลายาวนานแทน เปรียบเสมือนการให้ผู้กระทำผิดตายไปแล้วหลายครั้ง ตายซ้ำแล้วซ้ำอีก อันเป็นการสร้างความทุกข์ทรมานให้แก่ผู้กระทำผิด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิตจะต้องเตรียมความพร้อมให้แก่สังคมไทย トラบที่ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ อาทิ ปัญหาการเมือง สังคมเสื่อมโทรม คุณธรรมเสื่อมถอย มีการคอร์รัปชันกันอย่างไม่เกรงกลัวในหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น การยกเลิกโทษประหารชีวิตในขณะที่สังคมหรือกระบวนการยุติธรรมขาดความพร้อมจะยิ่งเป็นการสร้างปัญหาให้กับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสร้างความเข้าใจให้กับเหยื่ออาชญากรรม

สรุปผลจากการเสวนา คือ ผู้เข้าร่วมเสวนาเห็นว่าประชาชนในสังคมส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการคงโทษประหารชีวิต หากแต่ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายที่ไม่ควรนำมาใช้จริง และในอนาคตหากประเทศไทยมีความพร้อมควรมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เนื่องจากโทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่ขาดความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ หากเกิดความผิดพลาดจะไม่สามารถแก้ไขได้ อย่างไรก็ตาม หากประเทศไทยจะมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตโดยทันทีทันใดจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมไม่เห็นด้วย เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาอาชญากรรมที่อาจมีจำนวนเพิ่มขึ้น เพราะประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศพัฒนาแล้วที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดี ซึ่งหากประเทศไทยจะมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ควรมีการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมให้แก่ประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งสภาพแวดล้อมในสังคมที่กระตุ้นให้เกิดอาชญากรรมมากขึ้น และการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมด้วยสร้างเรือนจำ หรือการเตรียมความพร้อมด้านเจ้าหน้าที่ ให้สามารถรองรับนักโทษประหารที่ต้องเปลี่ยนกำหนดโทษเป็นการจำคุกตลอดชีวิต หรือการจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลานาน

สำหรับการยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับสังคมไทย หากแต่ต้องมีการเตรียมความพร้อมดังกล่าวข้างต้น และควรมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน อาทิ การยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับกำหนดโทษบางประเภท การคงโทษประหารชีวิตไว้ หากแต่ไม่มีการใช้ในทางปฏิบัติ และการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยการเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษจำคุกที่มีกำหนดโทษสูงโดยไม่มีการลดโทษ

บทที่ ๕

บทวิเคราะห์

U

บทที่ ๔

บทวิเคราะห์

จากการทบทวนวรรณกรรมและข้อมูลเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ทำให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับ “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย” ได้ดังนี้

๔.๑ แนวคิดและรูปแบบของการใช้โทษประหารชีวิต ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

สำหรับแนวคิดและรูปแบบของการใช้โทษประหารชีวิตตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันของประเทศโดยส่วนใหญ่ รวมทั้งประเทศไทย ประกอบด้วย

การประหารชีวิตผู้กระทำความผิดในอดีตมักเกิดจากแนวคิดของวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่เน้นการแก้แค้นทดแทนเป็นสำคัญ อันส่งผลให้การประหารชีวิตมีรูปแบบที่โหดร้ายทารุณ เนื่องจากต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่สาสมกับโทษทัณฑ์ที่ได้กระทำไว้กับเหยื่ออาชญากรรม หากแต่เมื่อสังคมพัฒนามากขึ้นแนวคิดของการใช้โทษประหารชีวิตเพื่อแก้แค้นทดแทนได้ลดน้อยลง โดยการใช้โทษประหารชีวิตมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญนอกเหนือจากการแก้แค้นทดแทน คือ การป้องปรามสังคมไม่ให้เกิดอาชญากรรม โดยการใช้โทษประหารชีวิตเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งผู้ที่คิดจะกระทำความผิด อันเป็นการข่มขู่ยับยั้งเฉพาะบุคคล และการข่มขู่ยับยั้งทั่วไป อันเป็นการข่มขู่ยับยั้งบุคคลทั่วไปในสังคมให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด หรือการประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการใช้โทษประหารชีวิต คือ การตัดโอกาสผู้กระทำความผิดออกจากสังคม อันเป็นการทำให้อาชญากร หรือผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสที่จะกระทำความผิดในสังคมได้อีกต่อไป

หากแต่ปัจจุบันแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่สำคัญ คือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เนื่องจากมีความเชื่อต่อสาเหตุในการกระทำผิดตามหลักปฏิฐานนิยม (Positive School) ที่เชื่อว่าทุกคนเกิดมาเปรียบเสมือนผ้าขาวที่บริสุทธิ์ หากแต่ต้องกระทำผิดเพราะสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่บีบบังคับให้ต้องกระทำผิด (Determinism) อันนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟู เพราะเห็นว่าผู้ที่กระทำผิดไม่ได้เป็นผู้ที่เป็นอาชญากรโดยกำเนิด หากแต่ต้องเป็นอาชญากรหรือกระทำผิดเนื่องจากการถูกล้อมรอบด้วยที่บีบบังคับ หรือหล่อหลอมให้ต้องประกอบอาชญากรรม ดังนั้น ผู้กระทำผิดจึงควรได้รับโอกาสในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู เพื่อให้สามารถกลับเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

เช่นเดียวกับนักโทษประหารที่แม้จะกระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ หรือมีพฤติกรรมกระทำความผิดรุนแรงที่ต้องได้รับโทษสูงสุด คือ การต้องโทษประหารชีวิต หากแต่เมื่อพิจารณาสาเหตุในการกระทำผิดตามแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) จะเห็นได้ว่านักโทษประหารต้องกระทำผิดจนกระทั่งได้รับโทษประหาร อาจเนื่องจากสภาพแวดล้อมรอบตัวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการหล่อหลอม หรือบีบบังคับให้นักโทษประหารต้องกระทำผิด อาทิ การค้ายาเสพติดเนื่องจากความยากจน หรือการฆาตกรรมเพราะมีความผิดปกติทางจิตใจที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ รวมทั้งการกระทำผิดเพราะขาดโอกาสที่ดีทางสังคม เป็นต้น

ดังนั้น หากพิจารณาสาเหตุการกระทำผิดของนักโทษประหารตามแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ดังกล่าวข้างต้น จึงนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติต่อนักโทษประหาร คือ การให้นักโทษประหารได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟู โดยการให้การบำบัดรักษาทั้งทางร่างกายและจิตใจที่มีความเหมาะสม เพื่อให้นักโทษประหารมีโอกาสได้แก้ไขฟื้นฟูพัฒนาตนเองให้กลับเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป ซึ่งการยอมรับในแนวคิดดังกล่าวข้างต้นดังจะเห็นได้จากประเทศต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่ทั่วโลกที่ได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เพื่อให้ผู้ที่กระทำผิดแม้จะกระทำผิดในคดีที่มีความรุนแรงได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อให้สามารถกลับคืนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป แทนการลงโทษด้วยการเอาชีวิตผู้กระทำผิด เพราะอาจจะมีประโยชน์เพียงแค่ความสะใจ หรือความสาสมต่อความผิดที่ผู้กระทำผิดได้ทำไว้ หากแต่อาจไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดได้สำนึกผิด หรือได้ปฏิบัติตนเป็นคนดีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้น แนวทางที่สำคัญเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เน้นในการแก้ไขฟื้นฟูและการเคารพในสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ การยกเลิกโทษประหารชีวิตและการให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูเป็นสำคัญ

๔.๒ สถานการณ์การใช้โทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ในโลกมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต เนื่องจากหลายประเทศมองว่า การลงโทษประหารชีวิตเป็นการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ขัดต่อหลักการพื้นฐานสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิในการมีชีวิต (Right to Life) และหากมีความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมก็อาจมีการลงโทษผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดได้ รวมทั้งการลงโทษประหารชีวิตเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสแก้ไขฟื้นฟูตัวเอง ดังจะเห็นได้จากประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต กล่าวคือ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตจำนวน ๑๔๐ ประเทศ โดยยังมี ๕๘ ประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ ซึ่งในประเทศเหล่านี้เพียงไม่ถึงครึ่งที่นำโทษประหารชีวิตมาใช้จริง ส่วนใหญ่เป็นประเทศในแถบเอเชีย และตะวันออกกลางซึ่งรวมทั้งประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่ได้ให้ความสำคัญต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๕ ต่อสหประชาชาติ ที่กล่าวว่า

“บุคคลใดจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้”

และพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ที่มุ่งหมายที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเชื่อว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีส่วนส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่มีบุคคลที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของภาคีในพิธีสารฉบับนี้จะถูกประหารชีวิตได้

ดังปรากฏให้เห็นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ วาหลักว่า

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

และในมาตรา ๓๒ ระบุว่า *“บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย”*

หากแต่ปัจจุบันแม้ประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตจากการยิงเข้ามาเป็นการฉีดสารพิษ แต่เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำความผิด ประเทศไทยจึงได้มีการเตรียมความพร้อมในการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๖) ซึ่งแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ได้กำหนดตัวชี้วัดกลยุทธ์หลักนี้ไว้เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ของแผน ซึ่งหนึ่ง

ในตัวชีวิต คือ ต้องมีการผลักดันให้กฎหมายที่มีอัตราโทษประหารชีวิตได้เข้าสู่อำนาจพิจารณาของรัฐสภาให้มีการยกเลิกให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

ซึ่งหากพิจารณาจากสถานการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศ เช่นเดียวกันดังกล่าวข้างต้น ประเทศไทยจึงควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างจริงจัง เนื่องจากประเทศไทยเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่เป็นประเทศส่วนน้อยในโลกที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตในการลงโทษผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ เพื่อตอบสนองต่อกระแสการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนประชาชนในประเทศ เนื่องจากการใช้โทษประหารชีวิตเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำความผิดที่ควรมีชีวิตอยู่ ควรได้รับการปฏิบัติด้วยการเคารพสิทธิและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

๔.๓ การใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงที่สุด (Most Serious Crime)

กฎหมายระหว่างประเทศที่กำหนดเป็นกฎหมายพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีให้มีการกำหนดโทษประหารชีวิต ได้แก่ มาตรา ๖ ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ได้กำหนดในย่อหน้าที่ ๒ เกี่ยวกับ “อาชญากรรมร้ายแรง (Most Serious Crime)” คือ ในประเทศที่ยังไม่ได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต การพิจารณาคดีตัดสินโทษประหารชีวิตจะถูกนำมาบังคับใช้สำหรับอาชญากรรมร้ายแรงตามกฎหมายที่มีการบังคับใช้ในขณะประกอบอาชญากรรม (International Commission against the Death Penalty, 2013)

อย่างไรก็ตาม อาชญากรรมร้ายแรงมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ตามวัฒนธรรม ศาสนาและบริบททางการเมือง มาตรา ๖ ของ ICCPR ได้กำหนดทิศทางของการยกเลิกโทษประหารชีวิตจากการกำหนดพันธะสัญญาระหว่างประเทศ โดยได้กำหนดขอบเขตของโทษประหารชีวิต คือ

“จะต้องไม่มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมอื่นนอกจากอาชญากรรมที่กระทำโดยเจตนาทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต หรือการกระทำที่มีผลอันตรายร้ายแรงอย่างที่สุด” หรืออาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมที่มีลักษณะคุกคามชีวิตเป็นพฤติกรรมที่จัดว่าเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่ร้ายแรง

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ องค์การสหประชาชาติได้ให้นิยามของอาชญากรรมร้ายแรง คือ กรณีการกระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลของการกระทำ คือ ทำให้ผู้อื่น

เสียชีวิต สำหรับขอบเขตที่องค์การสหประชาชาติและองค์การนิรโทษกรรมสากลได้กำหนด ขอบเขตของอาชญากรรมที่มีใช้อาชญากรรมร้ายแรงที่สุด (Most Serious Crimes) (International Commission against the Death Penalty, 2013) ประกอบด้วย

- อาชญากรรมที่เป็นการกระทำต่อความมั่นคงของรัฐ หรือคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหาร

ประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตส่วนใหญ่และประเทศส่วนหนึ่งยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป หากแต่ยังคงมีโทษประหารชีวิตไว้สำหรับการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางการเมือง ซึ่งรวมทั้งพฤติกรรมการกระทำผิดที่ละเมิดต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคม การละเมิดกฎอัยการศึก หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหารในขณะเกิดภาวะสงคราม การก่อการร้าย และการกบฏ โดยส่วนหนึ่งเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียชีวิตโดยเป็นการฆาตกรรมโดยเจตนา

- อาชญากรรมที่มีผลต่อการทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต

สำหรับประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิต จะมีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมที่มีผลทำให้เสียชีวิต หรืออาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์ เช่น การลอบวางเพลิง การทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส การลักขโมยหรือปล้นโดยทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต อาชญากรรมเหล่านี้ไม่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงเนื่องจากการเสียชีวิตอาจไม่ได้เกิดจากการตั้งใจก็ได้

- ในบางประเทศการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่อาจได้รับโทษประหารชีวิต รวมถึง การครอบครอง การผลิต การค้ายาเสพติด หรือการใช้สารเสพติดผิดกฎหมาย ซึ่งการต้องโทษประหารชีวิตจะขึ้นอยู่กับประเภทและปริมาณของสารเสพติดที่กระทำผิด

ในขณะที่กฎหมายระหว่างประเทศได้มีข้อจำกัดต่อการใช้โทษประหารชีวิต คือ จะต้องใช้สำหรับอาชญากรรมร้ายแรง อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการประยุกต์ใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกมีแนวโน้มยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งที่เป็นกรยกเลิกในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม หากประเทศต่าง ๆ ที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตจะมีการบังคับใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำผิดที่เป็นการฆาตกรรมโดยเจตนาหรือการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตเป็นสำคัญ

อาชญากรรมร้ายแรงที่สุด (Most Serious Crime) ในประเทศไทย

แม้ว่ารัฐธรรมนูญของประเทศไทยจะไม่ได้กำหนดให้มีการใช้โทษประหารชีวิตโดยตรง รวมทั้งจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ที่มีวัตถุประสงค์ต้องการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต จากประมวลกฎหมายอาญาปรากฏว่ามีการกำหนดโทษประหารชีวิตไว้

สำหรับ ๓๕ ฐานความผิด อาทิ การลอบวางเพลิง การติดสินบน การคอร์รัปชัน ความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การรวมกลุ่มแก่งในการปล้น การค้ามนุษย์ที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิต การลักพาตัวเพื่อเรียกค่าไถ่ การฆาตกรรมในคดีอุกฉกรรจ์ การข่มขืนแล้วฆ่า และความผิดในคดีอุกฉกรรจ์อื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการเสียชีวิต การก่อการร้ายซึ่งประกอบด้วยการทำลายสถานที่ของส่วนรวม สถานที่ทางศาสนา หรือแหล่งชนสงฆ์ การจี้เครื่องบินที่ไม่ได้ก่อให้เกิดการเสียชีวิต การกบฏ การกระทำความผิดต่อเชื้อพระราชวงศ์ การกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ การให้การสนับสนุนต่อศัตรูในการทำลายประเทศชาติ และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับกองทัพ เป็นต้น

การใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จากขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดตามข้อเสนอขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมกระทำความผิดที่มีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต อย่างไรก็ตามนักโทษประหารในประเทศไทยส่วนใหญ่กระทำความผิดในคดียาเสพติด โดยมีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มีปริมาณมาก ดังจะเห็นได้จากข้อกำหนดทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่กำหนดให้ความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มีกำหนดโทษสูงสุด คือ การต้องโทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม จากข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประกอบด้วย ผลิต นำเข้า หรือส่งออก รวมทั้งจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ยาเสพติดชนิดร้ายแรง มี ๓๔ รายการ เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน อีเทอร์พีน เมทแอมเฟตามีน ฯลฯ จะต้องโทษประหารชีวิต อันแสดงให้เห็นว่าตามกฎหมายไทยผู้ที่กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเภทที่ ๑ ถือเป็นการกระทำความผิดที่รุนแรงจะต้องรับโทษประหารชีวิต ซึ่งหากพิจารณาตามข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เป็นกฎหมายที่กำหนดไว้โดยมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ขององค์การสหประชาชาติที่ได้กำหนดขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุด คือ พฤติกรรมกระทำความผิดที่มีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต เนื่องจากพฤติกรรมการผลิตหรือการจำหน่ายยาเสพติดทำให้ผู้เสพยาเสพติดมีปัญหาด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิตอันส่งผลต่อการเสียชีวิตในระยะยาว หรือผู้ติดยาเสพติดอาจเปรียบเสมือนผู้ที่ตายทั้งเป็น เนื่องจากไม่สามารถควบคุมสภาพร่างกายและสภาพจิตใจได้ นอกจากนี้ การเสพยาเสพติดยังส่งผลทางอ้อมต่อประชาชนทั่วไปในสังคม เนื่องจากผู้เสพยาเสพติดอาจประกอบอาชญากรรมเพื่อให้ได้เงินมาซื้อยาเสพติดเพื่อเสพ นอกจากนี้ ผู้ที่เสพยาเสพติดส่วนหนึ่งเมื่อเสพยาเสพติดแล้วอาจมีอาการคลุ้มคลั่งจนทำร้ายร่างกาย หรือฆาตกรรมบุคคลรอบข้างได้ เพราะยาเสพติดทำให้เกิดอาการประสาทหลอน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการลงโทษประหารชีวิตสำหรับการกระทำความผิดคดีการผลิต/จำหน่ายยาเสพติดร้ายแรงอาจสอดคล้องกับเจตนารมณ์ขององค์การสหประชาชาติที่ได้กำหนดขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดดังกล่าวข้างต้น เพราะการผลิตหรือค้ายาเสพติด เปรียบเสมือนการเจตนาที่จะฆาตกรรมบุคคลในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม

แต่อย่างไรก็ตาม หากผู้ที่ต้องโทษประหารชีวิต คือ ผู้ที่กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือการค้ายาเสพติดรายใหญ่ออย่างแท้จริง การประหารชีวิตบุคคลดังกล่าว คือ การประหารชีวิตผู้ที่เกี่ยวข้องตามขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ หากแต่สำหรับผู้ที่ต้องโทษในคดียาเสพติดที่ต้องโทษประหารชีวิตโดยส่วนใหญ่ของประเทศไทยมักเกิดจากการครอบครองยาเสพติดไว้จำนวนมากตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องโทษประหารชีวิตหรืออาจกล่าวได้ว่าผู้ต้องโทษประหารชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทยมักเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในคดียาเสพติดโดยการครอบครองยาเสพติด หากแต่ไม่ใช่ผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ออย่างแท้จริงมากนัก โดยผู้ที่ถูกจับกุมและดำเนินคดีส่วนหนึ่งมักเป็นลี้ล้อยในขบวนการค้ายาเสพติด โดยอาจเป็นเพียงผู้รับจ้างลำเลียง ขนยาเสพติด หรือเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่ไม่ใช่พ่อค้ารายใหญ่ออย่างแท้จริง

จึงอาจกล่าวได้ว่า หากผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดที่ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศไทยเป็นผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างแท้จริง การประหารชีวิตผู้กระทำผิดดังกล่าวก็มีความเหมาะสมตามขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ หากแต่ปัจจุบันผู้ต้องโทษประหารชีวิตในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมักเกิดจากการมียาเสพติดจำนวนมากไว้ในครอบครอง โดยอาจเป็นเพียงผู้รับจ้างส่งยาเสพติดเท่านั้นซึ่งไม่ใช่ผู้ผลิต หรือผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญอย่างแท้จริง ซึ่งแม้ผลของการกระทำผิดจะทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้เสพและประชาชนทั่วไปเช่นเดียวกัน หากแต่ลักษณะพฤติกรรมการกระทำผิดของบุคคลดังกล่าวข้างต้นมีความแตกต่างจากผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ที่มีเจตนาในการกระทำผิดและก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างชัดเจน ซึ่งหากมีการประหารชีวิตบุคคลที่เป็นผู้ผลิตหรือผู้ค้ารายใหญ่ได้จะเป็นการตัดวงจรของยาเสพติดให้หมดสิ้นไปที่ต้นเหตุ แต่หากมีการประหารชีวิตผู้ที่ครอบครองยาเสพติดจำนวนมากไว้ หากแต่ไม่ใช่ผู้ผลิตหรือผู้ค้ารายใหญ่ออย่างแท้จริงก็ไม่อาจทำให้การประหารชีวิตเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดแต่ประการใด

จึงอาจกล่าวได้ว่า หากประเทศไทยมีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดที่มีลักษณะเป็นผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ออย่างแท้จริง จะเป็นการประหารชีวิตผู้ที่เกี่ยวข้องในอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ แต่หากประหารชีวิตผู้ที่ครอบครองยาเสพติดจำนวนมากที่เปรียบเสมือนลี้ล้อยของขบวนการค้ายาเสพติด ก็อาจเป็นการประหารชีวิตผู้ที่ประกอบอาชญากรรมที่ไม่ใช่กระทำผิดในอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ

ดังนั้น จากการกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีกำหนดโทษสูงสุด คือ การประหารชีวิตของประเทศไทยอาจไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดหรือขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติที่ได้กำหนดว่า จะต้องเป็นการกระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลของการกระทำ คือ ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต เนื่องจากหากเป็นผู้ผลิตหรือ

รายใหญ่ที่ต้องโทษประหารชีวิตอาจมีความสอดคล้องกับการกระทำผิดตามขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรง หากแต่การต้องโทษประหารชีวิตของผู้กระทำผิดในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่มักพิจารณาจากปริมาณยาเสพติดเป็นสำคัญ โดยผู้ที่กระทำผิดส่วนหนึ่งอาจไม่ได้เป็นผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ หากแต่เป็นเพียงลิ่วล้อที่รับจ้างขนยาเสพติดเท่านั้น ซึ่งบุคคลที่กระทำผิดดังกล่าว หากใช้อาชญากรรมโดยกมลสันดานที่ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตและยากต่อการแก้ไขฟื้นฟู แต่หากเพราะกฎหมายที่ได้กำหนดโทษไว้สูงทำให้บุคคลที่กระทำผิด แม้จะกระทำผิดเพียงครั้งแรกก็ยากที่จะได้รับอภัย

เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการกำหนดขอบเขตของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดดังกล่าวข้างต้น หากประเทศไทยจะยังคงโทษประหารชีวิตไว้จึงต้องปรับเปลี่ยนกฎหมายที่กำหนดอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความหมายของอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดอย่างแท้จริง

๔.๔ ลักษณะของนักโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิตในประเทศไทยในปัจจุบัน ปรากฏว่า มีผลการศึกษาส่วนหนึ่งที่ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของนักโทษประหารชีวิตในประเทศไทย คือ

- นักโทษประหารชีวิตส่วนหนึ่งไม่ได้มีลักษณะความเป็นอาชญากรโดยกมลสันดาน

ลักษณะที่สำคัญของนักโทษประหารชีวิตในประเทศไทยประการหนึ่ง คือ เป็นผู้ที่ไม่ได้มีลักษณะความเป็นอาชญากรโดยกมลสันดาน กล่าวคือ ผู้ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศไทยส่วนใหญ่ต้องโทษในคดีที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติยาเสพติด หากแต่จากผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้แสดงให้เห็นว่านักโทษประหารชีวิตในประเทศไทยส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้ที่มีกมลสันดานเป็นอาชญากรอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติยาเสพติด โดยอาจเป็นเพียงลิ่วล้อที่รับจ้างส่งยาเสพติด หรือเป็นผู้ค้ารายใหญ่ที่มีปริมาณยาเสพติดมากในขณะที่จับกุมตัว แต่หาใช่ผู้ที่เป็นผู้ผลิต หรือหัวหน้าขบวนการค้ายาเสพติดรายใหญ่อย่างแท้จริง รวมทั้งนักโทษที่ต้องโทษประหารชีวิตส่วนหนึ่งอาจเกิดจากความไม่รู้กฎหมาย โดยเชื่อฟังนายความที่ให้ปฏิเสธข้อกล่าวหา จนกระทั่งทำให้แม้จะมีการฆาตกรรมเพียงคนเดียว รวมทั้งเป็นผู้ที่เคยถูกเหยื่อเป็นฝ่ายที่กระทำมาก่อนเป็นเวลานาน หากแต่เมื่อเป็นฝ่ายลุกขึ้นมาเป็นผู้กระทำต่อเหยื่อกลับต้องโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต เพียงเพราะเชื่อฟังนายความที่ให้ปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา เพราะต้องการเงินจากลูกความ เป็นต้น จนกระทั่งต้องทำให้ผู้กระทำผิดส่วนหนึ่งที่ไม่ได้มีลักษณะความเป็นอาชญากรอย่างแท้จริงต้องได้รับโทษสูงสุด คือ โทษประหารชีวิต

ดังจะเห็นได้จากงานวิจัย เรื่อง “นักโทษประหารหญิง” ของ อรสม สุทธิสาคร (๒๕๕๖) โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากนักโทษประหารหญิงในทัณฑสถานหญิง จำนวน ๙ คน ซึ่งเป็นนักโทษประหารชีวิตหญิงที่มีสถานภาพเป็นนักโทษเด็ดขาด ต้องคำพิพากษาจากศาลสูงสุด ให้ต้องโทษประหารชีวิต

ผลการศึกษาปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างกระทำผิดด้วยคดีฆาตกรรมและค้ายาเสพติด สำหรับสาเหตุในการกระทำผิดเนื่องจากมีความโลภ ต้องการร่ำรวย สำหรับกรณีการค้ายาเสพติด และการบันดาลโทสะ สำหรับกรณีต้องโทษด้วยคดีฆาตกรรม อย่างไรก็ตาม มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ รายเท่านั้น ที่สารภาพว่าได้กระทำผิดจริง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ยอมรับว่า กระทำผิดจริง โดยให้เหตุผลที่นักโทษประหารชีวิตว่าเกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาทิ การที่ รู้จักกับผู้ค้ายาเสพติดจึงถูกจับกุมในฐานะผู้ร่วมค้ายาเสพติดด้วย หรือการถูกหลอก และการถูก ปรักปรำจากพยาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดประสบปัญหาขณะต้องโทษ ในเรือนจำ โดยประสบปัญหาด้านสุขภาพอันเกิดจากความเครียดที่นักโทษประหารชีวิต การมีชีวิต ที่ไร้คุณค่า มีโอกาสน้อย ที่จะพ้นโทษออกจากเรือนจำ

นอกจากนี้ งานวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการกระทำผิดของนักโทษประหาร” ของสุนทวิทย์ จิตสว่าง (๒๕๕๓) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะของครอบครัว การคบเพื่อน ความผูกพันต่อสังคม การเรียนรู้ทางสังคม สภาพร่างกาย สภาพจิตใจ การควบคุมตนเอง การถูก ตีตราจากสังคม และการไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือโทษของนักโทษประหาร รวมทั้งเพื่อศึกษา ถึงอิทธิพลของปัจจัยครอบครัว การคบเพื่อน ความผูกพันต่อสังคม การเรียนรู้ทางสังคม การ ควบคุมตนเอง การถูกตีตราจากสังคม และการไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือโทษที่ได้รับต่อพฤติกรรม การกระทำผิดของนักโทษประหาร และศึกษาถึงพฤติกรรมการกระทำผิดของนักโทษประหาร โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการ สุ่มแบบชั้นภูมิ และสุ่มแบบง่าย จากเรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และ ทัณฑสถานหญิงกลาง รวม ๒๒๐ คน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวก่อนต้องโทษ ถูกเพื่อนชักชวนให้กระทำผิด ส่วนใหญ่มีความรักความผูกพันกับชุมชนที่อยู่อาศัยน้อย เมื่อโกรธ มักจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ถูกตีตราจากสังคมน้อยและไม่มีความเกรงกลัวต่อโทษประหาร ชีวิตในขณะกระทำผิด นอกจากนี้ จากผลการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะพฤติกรรม ความเป็นอาชญากรอาชีพในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กระทำผิดครั้งแรก กระทำผิด โดยอารมณ์ชั่ววูบ เตรียมการณ์ในการกระทำผิดน้อย กระทำผิดโดยไม่ลั้งกัต้องค์กรอาชญากรรม กระทำผิดโดยใช้ทักษะความชำนาญน้อย ส่วนใหญ่ประกอบอาชญากรรม จำนวน ๑ ครั้ง ภายใน ระยะเวลา ๖ เดือน มีรายได้จากการประกอบอาชญากรรมไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท และถูกจับกุม ขณะกระทำผิดในครั้งแรกทันที (สุนทวิทย์ จิตสว่าง, ๒๕๕๓)

และงานวิจัยเรื่อง “เส้นทางชีวิตของนักโทษประหาร” ของสุนทีย พิทยะ (๒๕๕๖) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงเส้นทางชีวิตของนักโทษประหารก่อนกระทำการฆ่าตัวตาย และขณะต้องโทษประหารชีวิต เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำการฆ่าตัวตายของนักโทษประหาร และเพื่อศึกษาถึงความเกรงกลัวต่อโทษประหารชีวิตของนักโทษประหาร โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ คัดเลือกนักโทษประหารกลุ่มตัวอย่างเพศชาย ๖ คน และเพศหญิง ๔ คน รวม ๑๐ คน ด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเครื่องมือในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า นักโทษประหารกลุ่มตัวอย่างมีเส้นทางชีวิตก่อนเป็นนักโทษประหาร คือ มีภูมิหลังเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมไม่สูงมากนัก ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท มีเส้นทางชีวิตขณะกระทำการฆ่าตัวตาย คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกระทำการฆ่าตัวตายที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นอาชญากรอาชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดกระทำการฆ่าตัวตายครั้งแรกหากแต่เดินเข้าสู่เส้นทางชีวิตของการเป็นนักโทษประหารเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่กดดันหล่อหลอมให้ประกอบอาชญากรรม คือ การคบเพื่อน การเรียนรู้ทางสังคม การควบคุมตัวเองต่ำ รวมทั้งการไม่เกรงกลัวต่อโทษประหารขณะกระทำการฆ่าตัวตาย

สำหรับเส้นทางชีวิตขณะต้องโทษพบว่านักโทษประหารกลุ่มตัวอย่างมีความเกรงกลัวต่อโทษประหารชีวิต ประสบความเครียดขณะต้องโทษจำคุกเพื่อรอการประหาร หรืออภัยโทษ และประสบปัญหาครอบครัว ประสบปัญหาภายหลังต้องโทษประหารชีวิต

จากผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิตของประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น จึงแสดงให้เห็นว่านักโทษประหารของประเทศไทยส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ไม่ใช่อาชญากรโดยกมลสันดาน หากแต่มีพฤติกรรมกระทำการฆ่าตัวตายที่พลั้งพลาด หรือความไม่รู้กฎหมาย ทำให้ถูกทนายความหรือผู้อื่นหลอกลวงจนกระทั่งต้องโทษประหารชีวิต

ดังนั้น หากผู้ต้องโทษประหารชีวิตส่วนหนึ่งในประเทศไทย ไม่ได้มีความเป็นอาชญากรโดยกมลสันดานอย่างแท้จริง หรือมีความเป็นอาชญากรโดยกำเนิด เป็นบุคคลที่ไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมอย่างแท้จริง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้โอกาสแก่ผู้กระทำการฆ่าตัวตายดังกล่าว ได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อกลับตนเป็นคนดี เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศชาติต่อไป ซึ่งแนวทางในการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับผู้กระทำการฆ่าตัวตายดังกล่าวอาจเป็นหนทางที่ไม่ถูกต้องเพราะการประหารชีวิตผู้กระทำการฆ่าตัวตายดังกล่าว อาจทำให้ผู้กระทำการฆ่าตัวตายไม่มีโอกาสที่จะได้แก้ไขฟื้นฟูตนเองได้อีกเลย ดังนั้น แนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้ที่กระทำการฆ่าตัวตายที่ไม่ได้มีความเป็นอาชญากรอย่างแท้จริง คือ การยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุก เพื่อให้ นักโทษประหารได้มีโอกาสกลับตนเป็นคนดีของสังคมอีกครั้ง

- นักโทษประหารชีวิตในประเทศไทยส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมไม่สูง

ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้ต้องขังในประเทศไทย รวมทั้งนักโทษประหาร คือ ผู้ต้องขังที่ต้องโทษจำคุก หรือต้องโทษประหารชีวิต มักเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมไม่สูง กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีการศึกษาไม่สูง มีรายได้ไม่สูง

ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาของสุนทีย พิทยะ (๒๕๕๓) เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการกระทำผิดของนักโทษประหาร” ที่ปรากฏว่าข้อมูลส่วนบุคคลของนักโทษประหาร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๐ คน มีสถานภาพทางสังคมที่ไม่สูง คือ นักโทษประหารกลุ่มตัวอย่าง ประมาณกว่าครึ่งจบการศึกษาระดับไม่เกินประถมศึกษา ร้อยละ ๕๒.๓ ซึ่งมีผู้จบการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๑๕.๐ โดยมีผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษาระดับภาคบังคับ จำนวน ๖ คน หรือร้อยละ ๒.๗ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม และค้าขาย ร้อยละ ๖๙.๕ รวมทั้งนักโทษประหารกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๖๗.๔ โดยกลุ่มตัวอย่างมีรายได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๑๔.๕ นอกจากนี้ มีผู้ที่ว่างงานไม่มีรายได้ ๓ คน สำหรับผู้ที่มีรายได้ปรากฏว่ามีรายได้ต่ำสุด คือ ๔๐๐ บาท ต่อเดือน จำนวน ๑ ราย

เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่อง “เส้นทางชีวิตของนักโทษประหาร” ของสุนทีย พิทยะ (๒๕๕๖) ที่พบว่าข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักโทษประหารส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพค้าขาย ทำไร่ทำสวน รับจ้างทั่วไป และการทำธุรกิจส่วนตัว ซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท

จากข้อมูลลักษณะของนักโทษประหารที่มีสถานภาพทางสังคมที่ไม่สูงดังกล่าวข้างต้น อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ต้องโทษจำคุก หรือต้องโทษประหารชีวิต เนื่องจากการที่เป็นผู้มีการศึกษาไม่สูงอาจทำให้ไม่มีความรู้ด้านกฎหมาย หรือทำให้ถูกหลอก หรือไม่ทราบวิธีการในการต่อสู้คดี ทำให้ต้องรับโทษที่ได้กระทำ รวมทั้งจากการที่เป็นผู้ที่มีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจไม่สูง อาจทำให้ต้องประกอบอาชีพอาชญากรรมเพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว รวมทั้งการที่ไม่มีเงินในการต่อสู้คดี จึงต้องได้รับโทษ ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือโทษประหารชีวิต ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาสูง หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าจะมีโอกาสได้รับโทษน้อยกว่า เพราะมีความรู้ในการต่อสู้คดี หรือมีเงินในการจ้างทนายความที่ดีในการต่อสู้คดี เป็นต้น

ซึ่งจากลักษณะข้อมูลของผู้ต้องขังในประเทศไทย รวมทั้งนักโทษประหารที่มีสถานภาพทางสังคมที่ไม่สูงดังกล่าวข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงผู้ที่กระทำผิดเป็นผู้ที่ขาดโอกาสในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา หรือฐานะทางเศรษฐกิจ จนอาจเป็นเหตุผลให้ต้องประกอบอาชีพอาชญากรรม รวมทั้งเมื่อถูกจับกุมตัวและถูกดำเนินคดี บุคคลกลุ่มนี้ไม่มีอำนาจในการต่อรองหรือต่อสู้คดีได้ เพราะขาดความรู้และเงินในการต่อสู้คดี จึงทำให้นักโทษประหารในประเทศไทยเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมไม่สูงมากนัก ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตผู้ที่ขาดโอกาสในการดำรงชีวิตดังกล่าว

ข้างต้น อาจเป็นการแสดงออกถึงความไม่ยุติธรรมของสังคมและของกระบวนการยุติธรรมที่ทำให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสในชีวิตต้องจบชีวิตจากการกระทำ โดยที่ไม่ได้รับโอกาสจากสังคมในการให้ความช่วยเหลือใด ๆ ทั้งสิ้น อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเลือกปฏิบัติของสังคมที่มีการลงโทษหรือประหารชีวิตผู้ที่มีฐานะยากจน มีการศึกษาไม่สูง มีสถานภาพทางสังคมไม่สูง หรือเป็นผู้ที่ขาดโอกาสที่ดีของสังคม โดยมาตรการการลงโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการที่ไม่ให้โอกาสผู้ที่ขาดโอกาสในชีวิตได้มีโอกาสในการแก้ไขตัวเองได้อีกเลย

๔.๕ เหตุผลสำคัญต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต

ในการยกเลิกโทษประหารชีวิต มีเหตุผลสำคัญ ดังนี้

๔.๕.๑ โทษประหารชีวิตไม่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง

แม้จะมีแนวความคิดที่ต้องการคงโทษประหารชีวิตไว้ในสังคม เพราะเห็นว่าหากมีการคงโทษประหารชีวิตไว้ในสังคมจะทำให้คนที่คิดจะกระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อโทษประหารชีวิตที่จะได้รับและจะไม่กระทำความผิด หากแต่จากผลการศึกษาในปัจจุบันได้แสดงให้เห็นว่าโทษประหารชีวิตไม่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง เพราะการมีโทษประหารชีวิตไม่ได้ทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิด หรืออาชญากรมีความเกรงกลัวต่อโทษแต่ประการใด

ดังนั้น หากมีการคงโทษประหารชีวิตไว้ในสังคมก็ไม่สามารถที่จะยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง

๔.๕.๒ สามารถใช้มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากร

สำหรับการใช้โทษประหารชีวิตเพื่อเป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากรที่กระทำความผิดในคดีที่มีความรุนแรงนั้น หากแต่แท้จริงแล้วโทษประหารชีวิตไม่ใช่วิธีการลงโทษวิธีเดียวในการตัดโอกาสผู้กระทำความผิด โดยสามารถใช้มาตรการการลงโทษรูปแบบอื่น ๆ แทนการลงโทษประหารชีวิต อาทิ การลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือการจำคุกที่มีระยะเวลาแน่นอน โดยที่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตจะไม่สามารถได้รับการลดโทษ หรืออภัยโทษจนกระทั่งผู้ต้องโทษประหารชีวิตไม่มีศักยภาพในการประกอบอาชญากรรม หรือทำอันตรายต่อสังคมอีกต่อไป ซึ่งการจำคุกที่มีระยะเวลาดังกล่าวยังจะเป็นมาตรการที่สำคัญในการตัดโอกาสผู้กระทำความผิดที่มีกมลสันดานเป็นอาชญากรอย่างแท้จริงออกจากสังคมได้เช่นเดียวกับการใช้โทษประหารชีวิต

๔.๕.๓ ถ้ามีการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไข ได้เลย

จากแนวคิดของศาสนายิวที่กล่าวว่า ข้อความของนักปราชญ์ชาวยิว Maimonides ที่กล่าวว่า “การปล่อยคนกระทำผิด จำนวน ๑,๐๐๐ คน เป็นสิ่งที่ดีกว่าการนำคนบริสุทธิ์เพียงคนเดียว มาลงโทษจนกระทั่งเสียชีวิต” (Capital Punishment, 2008) เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ว่า หากเกิดความผิดพลาดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมต่อการประหารชีวิตจะไม่สามารถแก้ไขได้ และเป็นสิ่งที่ไม่ควรที่จะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากมีความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมว่า ผู้ที่ถูกประหารชีวิตเป็นผู้ที่กระทำผิดจริงและมีพฤติกรรมการกระทำผิดที่สมควรได้รับการประหารชีวิตและการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมมีความเชื่อมั่นว่าไม่มีความผิดพลาดเกิดขึ้นเลย ประชาชนในสังคมอาจไม่มีปัญหาต่อการใช้โทษประหารชีวิต หากแต่ในปัจจุบัน คงจะเป็นที่ยอมรับว่ามีความผิดพลาดที่เกิดขึ้นของกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นต่างประเทศหรือประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากกรณีการจับผิดตัว หรือกรณีของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ตั้งแต่ขั้นตอนของการจับกุมที่อาจไม่ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิผู้กระทำผิดตั้งแต่เริ่มต้น จนทำให้ไม่อาจมั่นใจได้ว่ากระบวนการยุติธรรมมีกระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่มีความเชื่อถือได้อย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งตราบไคที่กระบวนการยุติธรรมยังไม่อาจสร้างความเชื่อมั่นต่อการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำผิดด้วยการประหารชีวิต จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมีในสังคม เพราะอาจมีการนำตัวผู้บริสุทธิ์มาลงโทษได้ และหากมีการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นการประหารชีวิตจะไม่สามารถทำให้กระบวนการยุติธรรมสามารถแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดได้เลย

๔.๕.๔ เหตุผลทางด้านศีลธรรม

สำหรับเหตุผลทางด้านศีลธรรมที่ทำให้ควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต คือ การประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศาสนาและศีลธรรม โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนนับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ จากข้อกำหนดของศีลข้อที่ ๑ ของพระพุทธศาสนา คือ ห้ามฆ่าสัตว์ ซึ่งการประหารชีวิตเป็นการทำลายชีวิตของผู้กระทำผิด จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศาสนาและศีลธรรม จากข้อกำหนดของศาสนา การที่จะทำให้สังคมสงบสุขได้จะต้องมีการให้อภัยทาน โดยการยกเลิกโทษประหารชีวิตจะเป็นการกระทำที่เป็นการให้อภัย และให้โอกาสผู้กระทำผิดได้มีโอกาสแก้ไขตัวเองและได้มีโอกาสในการชดใช้ความผิดให้แก่เหยื่ออาชญากรรม ดังเช่นกรณีการกระทำผิดขององคุลิมาลที่ได้ฆ่าคนจำนวนมากเกือบ ๑ พันคน หากแต่ได้รับอภัยทานให้มีโอกาสแก้ไขพัฒนาจิตใจตนเองด้วยการได้บวช ในพระพุทธศาสนาจนกระทั่งได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุเป็นพระอรหันต์ หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด อันเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ว่าหากผู้กระทำผิดได้มีโอกาสแก้ไขฟื้นฟู อาจทำให้

ผู้กระทำผิดที่ไม่ได้มีความเป็นอาชญากรอย่างแท้จริงได้มีโอกาสในการพัฒนาแก้ไขความประพฤติของตนเอง จนกระทั่งสามารถกลับคืนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

๔.๖ การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย : จุดยืนของแต่ละฝ่ายอยู่ตรงไหน

โทษประหารชีวิต นับเป็นโทษที่มีการนำมาใช้ปฏิบัติในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน โดยเป็นการลงโทษที่มุ่งลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำไป อีกทั้งยังเป็นการลงโทษที่มุ่งสร้างความหวาดกลัวผู้ที่คิดจะทำผิด เพื่อให้เกิดการยับยั้งอันจะนำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยในสังคม โทษประหารชีวิตจึงถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในยุคที่มีการใช้อำนาจตามประกาศคณะปฏิวัติ จะมีการประหารชีวิตอยู่ในที่เกิดเหตุในทันทีที่มีการจับกุมผู้กระทำผิดได้

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเปลี่ยนไป สังคมเริ่มมองถึงปัจจัยต่าง ๆ ในสังคม หล่อหลอมขัดเกลาผู้กระทำผิด ประกอบกับกระแสสิทธิมนุษยชนที่แพร่หลายทั่วไป ทำให้เกิดกระแสการผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต แม้จะยังไม่ถือว่าเป็นเสียงข้างมากในสังคมไทย แต่ก็ได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในวงการวิชาการและผู้คนสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ดังนั้น เรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตจึงเริ่มมีการถกเถียงกันในสังคมไทยมากขึ้น รวมตลอดจนถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต จึงนำเสนอแนวคิด จุดยืนและการเคลื่อนไหวในการผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตและแนวคิดจุดยืน ตลอดจนเงื่อนไขในการต่อต้านของแต่ละฝ่าย

ฝ่ายที่ ๑ ฝ่ายคัดค้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต

กล่าวได้ว่า ในปัจจุบันแม้หนทางในการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทยดูมีความคืบหน้าในทางที่ดีขึ้น แต่กระแสด้านและคัดค้าน โดยเฉพาะจากสาธารณชนยังคงมีอยู่สูงมาก ผลสำรวจในงานวิจัยหลายครั้งแสดงถึงเหตุผลของกลุ่มนี้ว่าต้องการให้คงโทษประหารชีวิตไว้เพื่อความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยให้โทษประหารชีวิตเป็นเครื่องมือในการยับยั้งการกระทำผิดและตอบแทนผู้กระทำผิดให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องการทัศนคติและค่านิยมที่ต้องการลงโทษแบบแก้แค้นทดแทนให้เกิดความยุติธรรม โดยเฉพาะต่อผู้เสียหายจากอาชญากรรมซึ่งควรได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกัน ในความรู้สึกของฝ่ายนี้ เห็นว่าปัจจุบันมีการดูแลและให้การคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำผิดมากกว่าการคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและประชาชนผู้บริสุทธิ์ โดยส่วนรวมเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมที่ประชาชนส่วนใหญ่

ในสังคมประสบอยู่ในแต่ละวัน หรือผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ล้วนแล้วแต่สะท้อนให้เห็นถึงความโหดร้ายทารุณ ความโหดเหี้ยม หรือไร้มนุษยธรรมที่อาชญากรแต่ละรายกระทำต่อเหยื่อ ดังนั้น ในทัศนะของประชาชนกลุ่มนี้จึงต้องการเห็นคนที่ทำผิดได้รับการปฏิบัติที่สาสมกับความผิดที่นำไป ซึ่งเป็นความยุติธรรมตามแนวปรัชญาแก้แค้นทดแทน โดยให้ได้รับโทษ “ตายตกไปตามกัน” เพราะการจะใช้โทษจำคุกกับอาชญากรพวกนี้ จะต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเป็นการสิ้นเปลือง ที่สำคัญคนเหล่านี้ยากต่อการกลับตัวเข้าสู่สังคม ขณะที่พวกที่ค้ายาเสพติดทำร้ายสังคม และเยาวชนเป็นล้านๆ คน ต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด เมื่อเข้าไปอยู่ในเรือนจำแล้วก็ยังทำความเดือดร้อนต่อสังคม และก่ออาชญากรรมเรือนจำได้อีก การขจัดคนเหล่านี้ออกไปจากสังคมอย่างเด็ดขาดเป็นสิ่งจำเป็น ประชาชนกลุ่มนี้ไม่เข้าใจว่าเหตุใดคนที่มาทำร้ายญาติพี่น้อง หรือคนรัก หรือครอบครัวของเขาอย่างทารุณโหดเหี้ยมจึงต้องได้รับการปกป้อง คຸ້ມครองสิทธิ ซึ่งดูเหมือนจะได้รับมากกว่าการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายเสียด้วยซ้ำ

นอกจากนี้ ผู้ที่ต่อต้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต ยังมีความเห็นว่าการที่ประเทศต่าง ๆ ยกเลิกโทษประหารชีวิตก็เพราะเป็นประเทศที่มีความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีวินัย และสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ไม่มีปัญหาอาชญากรรมที่รุนแรงและแพร่หลาย การบังคับใช้กฎหมายจึงมีประสิทธิภาพ ไม่จำเป็นต้องใช้โทษที่รุนแรง ประชาชนส่วนใหญ่จึงสนับสนุนให้บำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษให้เช็ดหลาป ในขณะที่ยังมีประเทศกำลังพัฒนาอีกหลายประเทศที่แม้จะประสบกับปัญหาอาชญากรรมที่รุนแรง แต่ก็ยังมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้น ก็เพราะเพื่อแลกกับการช่วยเหลือ หรือการรับรองจากสหประชาชาติ หรือถูกกดดัน บีบคั้นจากประเทศคู่ค้าที่ใช้ปัจจัยด้านสิทธิมนุษยชนเป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้าแทนการตั้งกำแพงภาษี ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศที่ไม่ยอมยกเลิกโทษประหารชีวิตจะเป็นประเทศที่เป็นมหาอำนาจ หรือมีอิสรภาพทางเศรษฐกิจ เช่น สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน และประเทศในตะวันออกกลาง แนวความคิดของฝ่ายนี้จึงคัดค้านการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างที่สุด

ฝ่ายที่ ๒ ฝ่ายคัดค้านการยกเลิกโทษประหาร แต่ยอมยกเลิกถ้าปฏิบัติตามเงื่อนไข

อย่างไรก็ตาม สำหรับในประเทศไทย กระแสการตอบรับให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเริ่มมีเพิ่มมากขึ้นจากผู้ที่เคยไม่เห็นด้วยและคัดค้าน เริ่มมีการยอมรับต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้น แต่ก็ยังไม่ยอมรับอย่างเต็มที่ กล่าวคือพร้อมที่จะให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ถ้าเงื่อนไขบางประการได้รับการแก้ไขหรือบรรเทาเบาบางลง เงื่อนไขดังกล่าว คือ

๑. จะต้องมีการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมให้มีการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความแน่นอนในการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษด้วยความรวดเร็ว
๒. พัฒนาสังคมให้มีความสงบเรียบร้อย มีสภาพแวดล้อมที่ดีในการที่จะหล่อหลอมและพัฒนาจิตใจของผู้คนให้อยู่ในกฎระเบียบ รวมถึงการปรับเปลี่ยนและขจัดปัจจัย

ต่าง ๆ ที่นำไปสู่สาเหตุของอาชญากรรม เช่น แหล่งอบายมุขต่าง ๆ

๓. ให้ความรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนต่อเรื่องการใช้โทษประหารชีวิตอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๔. สำหรับมาตรการระยะสั้นที่จะต้องดำเนินการ หากจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต คือ จะต้องมีการพัฒนาระบบเรือนจำให้มีความมั่นคงแข็งแรง และมีประสิทธิภาพ ในการรองรับนักโทษประหารชีวิตที่จะถูกเปลี่ยนโทษมาเป็นจำคุกตลอดชีวิต เพื่อเป็นการยืนยันต่อสาธารณชนว่ามาตรการจำคุกตลอดชีวิตจะไม่ก่อให้เกิด ความเดือดร้อนต่อสังคมแม้ขณะอยู่ในเรือนจำ นอกจากนี้ การเปลี่ยน โทษประหารชีวิต เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตจะทำให้จำนวนนักโทษจำคุก ตลอดชีวิตเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่พื้นที่ในการคุมขังยังไม่เพียงพอ ดังนั้น จะทำให้ ผู้ต้องโทษตลอดชีวิตจะต้องถูกควบคุมตัวในสภาพที่แออัดไปตลอด ซึ่งอาจจะ เป็นการทรมานและละเมิดสิทธิมนุษยชนมากกว่าการถูกประหารชีวิต ดังนั้น การพัฒนาระบบเรือนจำและสภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนถึงระบบการพัฒนา พฤตินิสัยเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ต้องโทษเมื่อได้รับการปลดปล่อยออกมาแล้วจะสามารถ ปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของสังคมได้

๕. เงื่อนไขอีกประการหนึ่ง คือ การพัฒนาระบบการดูแลและคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ในกระบวนการยุติธรรมให้ทัดเทียมกับการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำผิด เพื่อให้ สาธารณชนเห็นว่า ผู้เสียหายก็ได้รับการดูแล เยียวยา และคุ้มครองสิทธิเช่นเดียวกัน

หากกล่าวโดยสรุปแนวความคิดของกลุ่มนี้ถือว่าหากมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวนี้ได้ ก็พร้อมที่จะสนับสนุนให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต หรืออีกนัยหนึ่งควรยกเลิกโทษประหารชีวิต เมื่อสังคมไทยมีความพร้อมต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว

ฝ่ายที่ ๓ ฝ่ายเป็นกลาง

คนที่อยู่ในกลุ่มนี้จะเป็นพวกที่ไม่มีความสนใจประเด็นนี้ ไม่มีความเห็นว่าควรสนับสนุน การยกเลิกโทษประหาร หรือไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต การตัดสินใจอาจก้ำกึ่งที่จะ ตัดสินใจว่าควรยกเลิกหรือไม่ยกเลิกโทษประหารชีวิตก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับว่ามีความต่อเนื่อง และมีเหตุผลเพียงพอที่จะทำให้เอนเอียงไปในทางใดทางหนึ่งได้ นอกจากนี้ คนกลุ่มนี้ยังมีพวกที่ลังเล ไม่แน่ใจว่าจะเชื่อฝ่ายใด จึงไม่กล้าที่จะออกเสียงหรือมีความเห็นในเรื่องนี้ เสียงของคนกลุ่มนี้จึงเป็น เสียงที่เป็นกลางหรือไม่แน่ใจที่จะตัดสินใจในประเด็นนี้

ฝ่ายที่ ๔ ฝ่ายเสนอยกเลิกโทษประหารชีวิต

ในส่วนของฝ่ายที่ต้องการให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตจะเห็นว่าโทษประหารชีวิต เป็นโทษที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ ที่มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสมอกัน

โดยไม่คำนึงถึง สถานภาพ ชาติพันธุ์ ศาสนา และสถานะทางกฎหมาย เป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากบุคคลได้ แต่การใช้โทษประหารชีวิตย่อมมีความเสี่ยงที่จะเกิดการเลือกปฏิบัติ เพราะส่วนใหญ่ของนักโทษที่ถูกประหารชีวิต คือ คนยากจน คนด้อยโอกาสซึ่งไม่สามารถจ้างทนายความที่มีฝีมือเพื่อแก้ต่างให้กับตนเองได้ หรือเป็นคนเชื้อชาติ ผิวดำ หรือสถานะทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะ แสดงให้เห็นว่าโทษประหารชีวิตได้ถูกนำมาใช้แบบเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ผิวดำ และสถานะทางสังคม

นอกจากนี้ การใช้โทษประหารชีวิตยังมีโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด โดยอาจถูกนำไปใช้กับผู้บริสุทธิ์ เพราะระบบยุติธรรมไม่ว่าในประเทศใด อาจมีความผิดพลาดได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น หากมีการประหารชีวิตไปแล้วก็จะไม่สามารถเรียกชีวิตกลับคืนมาได้ แม้ต่อมาภายหลังจะปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกประหารชีวิตนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ตาม

ที่สำคัญมีงานวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่า โทษประหารชีวิตไม่มีผลในการยับยั้ง ทำให้คนเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิด เพราะโทษที่หนักจะมีผลในการยับยั้งต่อเมื่อการบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอนรวดเร็ว และเสมอภาค ดังนั้น โทษประหารชีวิตจึงมีผลต่อการยับยั้งการกระทำความผิดของบุคคลทั่วไป (ซึ่งไม่ทำผิดอยู่แล้ว) แต่ไม่มีผลในการยับยั้งผู้ร้าย หรือผู้กระทำความผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ มีความชำนาญและดัดจริตใจทำผิดเพราะคิดว่าตัวเองหลุดรอด หรือผู้กระทำความผิดที่มีความโหดเหี้ยมทารุณ ซึ่งกระทำไปแบบไม่ได้คิดไตร่ตรอง หรือมีข้อจำกัดในการคิดไตร่ตรอง เนื่องจากถูกครอบงำจากสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเสพติด

ในขณะที่แนวโน้มของการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประเทศส่วนใหญ่ได้ยุติการประหารชีวิตไปแล้ว ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ ๑๔๐ ประเทศ โดยมี ๙๗ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท ๘ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดอาญาทั่วไปเท่านั้น และ ๓๕ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารในทางปฏิบัติ ในขณะที่มีเพียง ๕๘ ประเทศ ที่ยังคงมีบทลงโทษประหารชีวิต โดยในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น มี ๒ ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมาย ได้แก่ ฟิลิปปินส์ และกัมพูชา

แนวความคิดของฝ่ายนี้จึงต้องการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยทันที โดยการออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต

ฝ่ายที่ ๕ ฝ่ายยกเลิกโทษประหารชีวิตแบบค่อยเป็นค่อยไป

โดยที่ฝ่ายที่ต้องการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศ ได้ตระหนักถึงแรงต้านจากสาธารณชนที่ไม่เห็นด้วยและคัดค้านอย่างหนักต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังนั้น การเคลื่อนไหวของฝ่ายนี้จึงหันไปเน้นที่ฝ่ายการเมือง รัฐบาล และองค์กรภาครัฐ เพราะการยกเลิกโทษประหารชีวิตจะต้องดำเนินการโดยรัฐสภาหรือกลไกผลักดันของรัฐบาล ขณะเดียวกันก็ยอมรับในความเป็นไปได้ของการยกเลิกโทษประหารชีวิตว่าจะต้องดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป

ซึ่งได้ทำสำเร็จไปแล้วในบางส่วน กล่าวคือ การยกเลิกโทษประหารชีวิตในเด็กและเยาวชน ตลอดจน สตรีมีครรภ์ และการที่ประเทศไทยได้ลงมติ “งดออกเสียง” และไม่คัดค้านต่อข้อมติการพักใช้โทษ ประหารชีวิตในการประชุมสมัชชาใหญ่ องค์การสหประชาชาติ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็น ครั้งแรกหลังจากที่ประเทศไทยลงมติคัดค้านมาโดยตลอด นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำแผนแม่บทสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๖) โดยมีตัวชี้วัดที่ระบุถึงการยกเลิกโทษประหาร ชีวิตในประเทศไทย สำหรับในการดำเนินการต่อไป ฝ่ายที่ต้องการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ได้มีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ในการก้าวไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังนี้

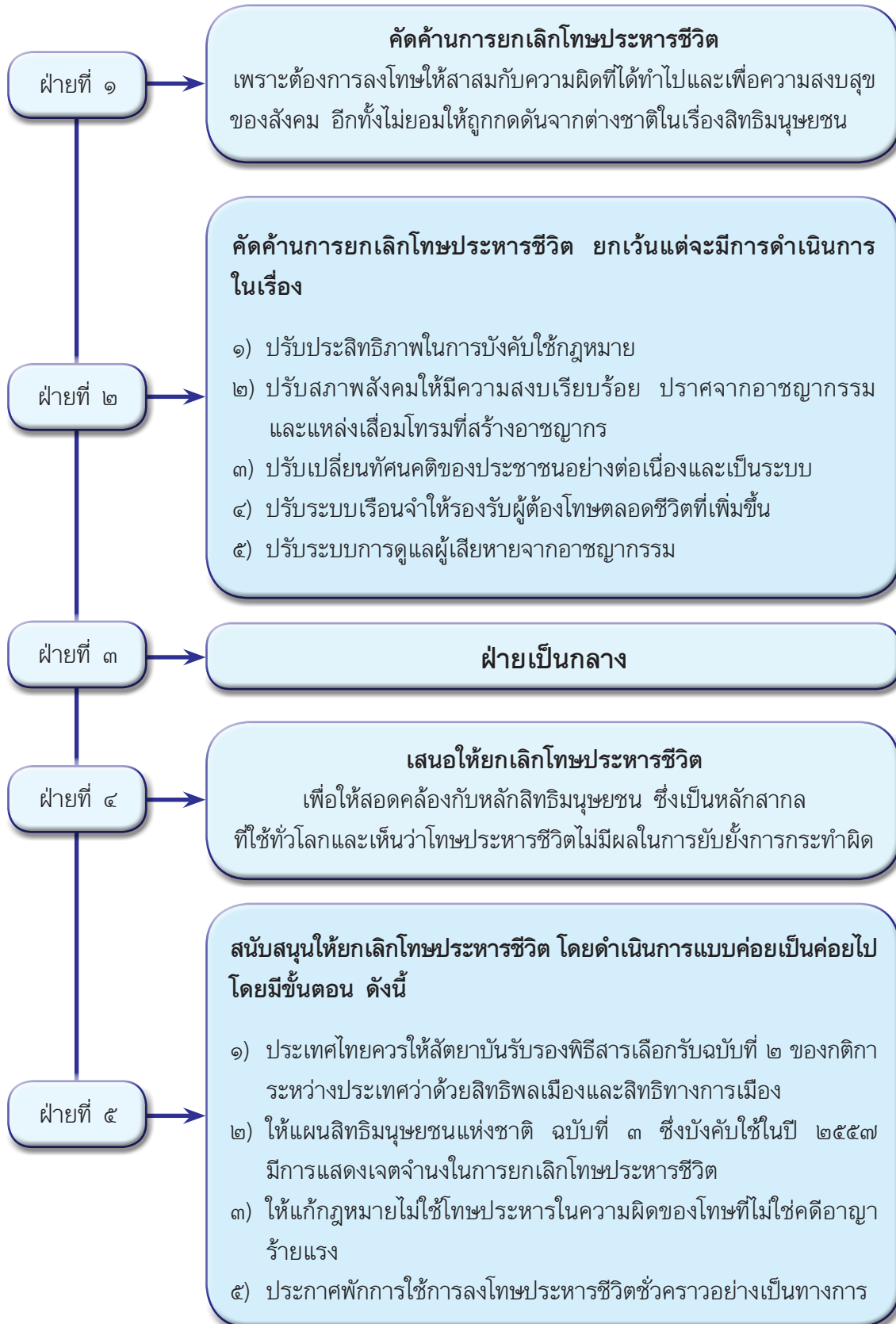
๑. การผลักดันให้แผนแม่บทสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑) ที่รัฐบาลจะประกาศอย่างเป็นทางการให้บรรลุตัวชี้วัดต่อความสำเร็จในการ ดำเนินการตามแผนนี้ให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยเปลี่ยนให้เป็น โทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งจะถือเป็นพันธสัญญาของรัฐบาลที่จะให้มีการยกเลิก โทษประหารชีวิตตามแผนแม่บทดังกล่าว
๒. เรียกร้องให้รัฐบาลไทยลงมติ “งดออกเสียง” หรือ “เห็นชอบ” ในการประชุม ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของที่ประชุมสมัชชาใหญ่ แห่งองค์การสหประชาชาติ ในข้อมติ เกี่ยวกับการพักการใช้โทษประหารชีวิต
๓. เรียกร้องให้รัฐบาลไทยให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง ของกติกา ระหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights)
๔. ย้ายการกระทำผิดที่ไม่ใช้ความรุนแรงออกจากกลุ่มที่ต้องใช้โทษประหารชีวิต เช่น คดีการก่อการร้าย หรือคดียาเสพติด
๕. พักการบังคับโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ และเสริมสร้างประชนชาติ เพื่อเป็นขั้นแรก ที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตในที่สุด

มาตรการเหล่านี้เป็นมาตรการแบบค่อยเป็นค่อยไปที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต อย่างแท้จริงในที่สุด ซึ่งจำเป็นต้องนำมาใช้ในทางปฏิบัติ ในกรณีที่กระแสด้านการยกเลิก โทษประหารชีวิตยังมีอย่างแพร่หลายในสังคม

ดังนั้น ความเห็นของฝ่ายต่าง ๆ ต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประชาชนชาวไทย จึงสามารถแบ่งได้เป็น ๕ ฝ่าย คือ

- ฝ่ายที่ ๑ ฝ่ายคัดค้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต
 - ฝ่ายที่ ๒ ฝ่ายคัดค้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ยอมยกเลิกถ้าปฏิบัติตามเงื่อนไข
 - ฝ่ายที่ ๓ ฝ่ายเป็นกลาง
 - ฝ่ายที่ ๔ ฝ่ายเสนอให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต
 - ฝ่ายที่ ๕ ฝ่ายยกเลิกโทษประหารชีวิตแบบค่อยเป็นค่อยไป
- ซึ่งปรากฏตามแผนภูมิต่อไปนี้

จุดยืนของทัศนคติต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต

ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการยกเลิกโทษประหารชีวิตจะต้องมีการสร้างความมั่นใจให้แก่บุคคลในสังคมที่มีจุดยืนที่แตกต่างกัน ให้มีความคิดเห็นหรือจุดยืนที่สอดคล้องกัน เพื่อให้บุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะคิดว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิตอาจส่งผลกระทบต่อจำนวนอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นได้ รวมทั้งเห็นว่าการมีโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่สอดคล้องกับความผิดของอาชญากรรมที่มีต่อเหยื่ออาชญากรรม ได้มีการเปลี่ยนแปลงความคิดต่อการใช้โทษประหารชีวิต โดยต้องมีกระบวนการในการสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับการยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้ประชาชนในสังคมทุกฝ่ายมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน โดยอาจมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและการปรับทัศนคติของบุคคลในสังคมต่อการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต จนกระทั่งบุคคลที่มีจุดยืนต่อโทษประหารชีวิตมีทัศนคติต่อการใช้โทษประหารชีวิตที่เหมือนกัน รวมทั้งมีการพัฒนามาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้โทษประหารชีวิตควบคู่ไปด้วย จนกระทั่งกลุ่มบุคคลทั้ง ๕ ฝ่ายในสังคมหมดความขัดแย้งและประเทศไทยมีความพร้อมอย่างแท้จริงในการจัดการหรือป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของสังคม ควบคู่กับมาตรการของกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรม จึงมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต จะทำให้เป็นการลดความขัดแย้งของสังคม และทำให้มาตรการการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศไทยมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป จะต้องพยายามปรับเปลี่ยนทัศนคติของกลุ่มที่คัดค้านการยกเลิกโทษประหารชีวิตให้กลับมานับสนุน หรือไม่คัดค้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มการเมือง องค์กรภาครัฐ และสมาชิกรัฐสภา ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขกฎหมายและยกเลิกโทษประหารชีวิต

๔.๗ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังแสดงให้เห็นจากงานวิจัยของแอนนี มอร์เทนเซน (Anne Katrine Mortensen, 2008) เรื่อง “การยกเลิกโทษประหารชีวิต : การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ทางการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคมที่เป็นปัจจัยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าปัจจัยทางด้านการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคมมีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตหรือไม่ อย่างไร โดยทำการศึกษาประเทศจำนวน ๑๔๕ ประเทศ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๐-๒๐๐๔ ที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตและการคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต

ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัจจัยทางด้านการเมืองมีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากกว่าปัจจัยทางด้านสังคม โดยเฉพาะลักษณะของการเมือง ซึ่งประกอบด้วย

- ระดับของความเป็นประชาธิปไตย
- การเปลี่ยนเป็นระบอบประชาธิปไตย
- แนวคิดทางการเมืองของผู้บริหารประเทศ
- การถูกกดดันต่อการยกเลิกโทษประหาร อาทิ การเป็นสมาชิกสภายุโรป การถูกกดดันจากประเทศข้างเคียงในภูมิภาคเดียวกัน
- ประสบการณ์ในการเกิดสงคราม โดยหากเป็นช่วงระยะเวลาที่ไม่มีสงครามจะทำให้การยกเลิกโทษประหารชีวิตสามารถกระทำได้ง่ายกว่าในช่วงที่ประเทศกำลังมีสงคราม

สำหรับปัจจัยทางด้านสังคมที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

- ระบอบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) แบบประเทศอังกฤษ มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต แม้จะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในช่วงแรกน้อย หากแต่ในระยะเวลาต่อมา มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้น
- ประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม หรือเป็นชาวมุสลิมไม่ต้องการยกเลิกการใช้โทษประหาร เนื่องจากมีบทบัญญัติของศาสนาที่สามารถประหารชีวิตผู้กระทำความผิดที่หลักศาสนาได้กำหนดไว้ กล่าวคือ ระบบของกฎหมายซึ่งกำเนิดมาจากความเชื่อ การยอมรับโทษประหารชีวิตของมุสลิมนั้นมีพื้นฐานมาจากคำพูดของอัลลอฮ์ที่บันทึกเอาไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งไม่สามารถยกเลิกได้ โทษประหารชีวิตนั้นเป็นของที่มาคู่กับการฆาตกรรมที่มีการไตร่ตรองเอาไว้ล่วงหน้า การคบชู้ของบุคคลที่แต่งงานแล้ว การละทิ้งศาสนา และการเป็นสายให้กับศัตรูในช่วงเวลาสงคราม (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน สสส, ๒๕๕๑)

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ได้แก่ ประเทศที่เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการส่งออกจะส่งผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากกว่าประเทศที่ไม่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจจากประเทศอื่น

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาไม่ได้แสดงให้เห็นว่าระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือสิทธิมนุษยชนมีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต

การยกเลิกโทษประหารชีวิตมี ๒ แนวทาง ได้แก่

- การยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทุกประเภท ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในกลุ่มนี้ ได้แก่ ลักษณะความเป็นผู้นำทางการเมืองที่มีความเป็นกลาง ประสบการณ์ของประเทศในการเกิดปัญหาความขัดแย้ง ระบอบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และการต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น

- การยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป (Ordinary Crime) ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในกลุ่มนี้ ได้แก่ ลักษณะความเป็นผู้นำทางการเมือง หากแต่ปัญหาความขัดแย้ง ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และการต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ไม่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตที่สำคัญของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประกอบด้วย

๑. ปัจจัยด้านการเมือง

เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมากที่สุด โดยประกอบด้วย

- ระดับของความเป็นประชาธิปไตย

ประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยและมีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จะให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศ รวมทั้งการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของประชาชนในประเทศ

- แนวคิดทางการเมืองของผู้บริหารประเทศ

ประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตมักมีผู้นำทางการเมืองที่มีลักษณะความเป็นประชาธิปไตยสูง รวมทั้งกล้าตัดสินใจในการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยการแสดงให้เห็นให้ประชาชนในประเทศมีความเชื่อมั่นต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต และมีความมุ่งมั่นในการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างแท้จริง

- การถูกกดดันต่อการยกเลิกโทษประหาร

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก คือ การถูกกดดันจากประเทศอื่นให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเป็นสมาชิกสภายุโรป การถูกกดดันจากประเทศข้างเคียงในภูมิภาคเดียวกัน ทำให้ประเทศที่ถูกกดดันต้องยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะไม่เช่นนั้นอาจมีผลกระทบต่อการเมืองของประเทศ

- ประสบการณ์ในการเกิดสงครามของประเทศ

ประเทศที่มีประสบการณ์ในการเกิดสงครามจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ง่ายกว่า อาจเนื่องมาจากเพื่อต้องการรักษาความสงบของประเทศ รวมทั้งอาจถูกกดดันจากประเทศอื่น ๆ ซึ่งการยกเลิกโทษประหารชีวิตจะสามารถกระทำได้ง่ายในช่วงที่ประเทศไม่มีสงคราม

๒. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกน้อยกว่าปัจจัยทางด้านการเมือง โดยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ได้แก่ ประเทศที่เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับประเทศอื่นจะส่งผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากกว่าประเทศที่ไม่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจจากประเทศอื่น

ตัวอย่างประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

ตัวอย่างประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประเทศกัมพูชาและประเทศฟิลิปปินส์ ดังนี้

- การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศกัมพูชา

ประเทศกัมพูชาได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๑๙๘๙ สำหรับอาชญากรรมทุกประเภท โดยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ ประเทศกัมพูชาใช้ระยะเวลาที่ยาวนานในการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดให้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตเพื่อเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงนโยบายใหม่ในการสิ้นสุดการปกครองของรัฐบาลพลพต และตามมาด้วยการสู้รบระหว่างกองกำลัง PRK ของรัฐบาลและกองกำลังฝ่ายตรงข้ามกับฝ่ายเขมรแดง ซึ่งองค์การระหว่างประเทศได้กดดันและให้ความช่วยเหลือ โดยให้ประเทศกัมพูชาได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยความพยายามขององค์การระหว่างประเทศดังกล่าว เพื่อต้องการให้ปัญหาความขัดแย้งในประเทศกัมพูชาได้สิ้นสุดโดยเร็ว การสู้รบได้สิ้นสุดลงภายหลังได้ตกลงทำสัญญาในปี ค.ศ. ๑๙๙๑ และได้มีการตกลงทำสัญญาฝรั่งเศสในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. ๑๙๙๑ ซึ่งได้ลงนามสัญญาจาก ๓ ฝ่ายที่มีความขัดแย้ง

พันธสัญญาต่อประเทศกัมพูชา ในมาตรา ๑๕ (๒) ได้กำหนดถึงการให้ความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพของประชาชนในประเทศเป็นสำคัญ และจะต้องปฏิบัติตามการเคารพสิทธิมนุษยชนตามข้อกำหนดระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยรัฐธรรมนูญจะต้องมีการประกาศถึงการเคารพต่อสิทธิในการมีชีวิตอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์และจะต้องมีความสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) โดยได้มีเจ้าหน้าที่ขององค์การสหประชาชาติเข้าไปเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการเตรียมความพร้อมต่อการยุติสงคราม รวมทั้งการเตรียมร่างกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมและการเตรียมความพร้อมต่อการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการเคารพสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ องค์การระหว่างประเทศได้ผลักดันให้ประเทศกัมพูชาได้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงฝรั่งเศสในการเคารพสิทธิมนุษยชน ด้วยการให้ประเทศกัมพูชาได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต อาทิ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้เขียนจดหมายถึงรัฐบาลให้ตระหนักถึงการเคารพ

สิทธิมนุษยชนด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิต รวมทั้งองค์การบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติ ในกัมพูชา (United Nations Transitional Authority in Cambodia : UNTAC) ได้เข้าไป ในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ เพื่อช่วยเหลือในการร่างประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้เสนอให้ประเทศกัมพูชาได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยในปี ค.ศ. ๑๙๙๓ ประเทศกัมพูชาได้มีรัฐธรรมนูญใหม่ที่เน้นในการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยประชาชนทุกคนจะต้องมีสิทธิในการมีชีวิตมีสิทธิเสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัย และได้มีข้อกำหนดที่ว่า จะไม่มีโทษประหารชีวิตในประเทศกัมพูชา ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (Moratorium) ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ประเทศกัมพูชาได้ยกมือสนับสนุนการยกเลิกโทษประหารชีวิต ในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ปี ค.ศ. ๒๐๑๐ และ ปี ค.ศ. ๒๐๑๒ ตามลำดับ (Anne Katrine Mortensen, 2008)

สรุปได้ว่า แนวคิดที่สำคัญในการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศกัมพูชาเกิดขึ้น เนื่องจากความขัดแย้งหรือสงครามกลางเมืองในประเทศกัมพูชา ทำให้องค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะองค์การสหประชาชาติได้เข้าไปช่วยเหลือเพื่อให้สงครามในประเทศเกิดความสงบ โดยมีข้อกำหนดให้ประเทศกัมพูชาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการเคารพสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเป็นสำคัญ โดยให้ปฏิบัติตามข้อตกลงโดยการกำหนดในรัฐธรรมนูญที่จะต้องให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศ ซึ่งรวมทั้งการกำหนดให้รัฐธรรมนูญมีข้อกำหนดที่ไม่มีโทษประหารชีวิต

การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์เคยยกเลิกโทษประหารชีวิตตามรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ หลังจากที่มีการประหารชีวิตผู้กระทำผิดประมาณ ๑๒ คน จากการทำความผิดในข้อหาข่มขืนและยาเสพติด ในสมัยรัฐบาลฟิลิปปินส์ภายใต้การนำของอดีตประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส อย่างไรก็ตาม สภาผู้แทนราษฎรนำบทลงโทษดังกล่าวกลับมาใช้อีกเมื่อปลายปี ค.ศ. ๑๙๙๓ สำหรับผู้กระทำความผิดด้านอาชญากรรม ทั้งฆาตกรรม ข่มขืนเด็ก และลักพาตัว และเพิ่มประเภทความผิดที่ต้องรับโทษประหารชีวิต ซึ่งรวมถึงความผิดจากการค้ายาเสพติด โดยมีผู้กระทำผิดได้รับโทษแล้ว ๗ คน ทั้งนี้ ฟิลิปปินส์มีผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษประหารชีวิตประมาณ ๑,๒๐๐ คน

ฟิลิปปินส์ยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ และกำหนดให้ การจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษสูงสุด โดยไม่มีการนิรโทษกรรม โดยประธานาธิบดีกลอเรีย อาร์โรโย ของฟิลิปปินส์ลงนามในกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ โดยสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติร่างกฎหมาย ดังกล่าวในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ แม้จะเผชิญการต่อต้านจากกลุ่มต่อต้านอาชญากรรม ที่เชื่อว่าประธานาธิบดีอาร์โรโย ซึ่งเป็นคาทอลิกจะอนุมัติกฎหมายดังกล่าว เพื่อสร้างความพอใจให้สมเด็จพระสันตะปาปา เนื่องจากประธานาธิบดีอาร์โรโย มีกำหนดเยือนสำนักวาติกัน ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ (Anne Katrine Mortensen, 2008)

สำหรับกรณีของประเทศฟิลิปปินส์นับเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ควรนำมาเป็นกรณีศึกษา เพราะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ จากนั้นจึงกลับมายกเลิกอีกครั้งจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ ประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการใช้โทษประหารชีวิตมาเป็นเวลานานจนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขนานใหญ่ ประธานาธิบดีมาร์กอส ต้องลงจากอำนาจในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ด้วยการถูกกดดันจากกลุ่มศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งเป็นฝ่ายที่มีบทบาทสำคัญในการโค่นล้มรัฐบาลของประธานาธิบดีเฟอร์ดินาน มาร์กอส ทำให้รัฐธรรมนูญของประเทศฟิลิปปินส์ ค.ศ. ๑๙๘๗ ได้กำหนดให้มีโทษประหารชีวิตเฉพาะคดีอาญากรรมบางคดีเท่านั้น จนโทษประหารชีวิตแทบจะไม่มีผลในทางปฏิบัติ จึงเท่ากับว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปโดยปริยาย และนับเป็นประเทศแรกในทวีปเอเชียที่มีการดำเนินการในเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิต

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปได้ประมาณ ๑๓ ปี เมื่อประเทศฟิลิปปินส์ต้องเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งด้านปริมาณและความรุนแรง ทำให้ประชาชนบางส่วนและนักการเมืองกดดันให้ประธานาธิบดีฟิเดล รามอส แก่กฎหมายให้มีการประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์ ๑๓ คดี เช่น ช่มชู้ ฆาตกรรม ค้ายาเสพติด ขึ้นมาใหม่ ในปี ค.ศ. ๑๙๙๔ เป็นผลให้ประเทศฟิลิปปินส์มีการนำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ โดยมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประหารชีวิตจากเดิมที่ใช้วิธีการยิงเป้า มาเป็นการฉีดสารพิษให้เสียชีวิต ประเทศฟิลิปปินส์จึงได้มีการดำเนินการประหารชีวิตนักโทษต่อเนื่องกันมาจนถึงปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ทั้งนี้ ในบางช่วงอาจมีการพักการประหารชีวิตไปบ้าง เช่น ในช่วงปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ที่ประธานาธิบดีโจเซฟ เอสตราด้า ได้ประกาศพักการลงโทษประหารชีวิตตลอดทั้งปี ตามคำร้องขอของบาทหลวงศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เพื่อเป็นการฉลองวันประสูติครบ ๒,๐๐๐ ปี ของพระเยซู ซึ่งทำให้นักโทษประหารชีวิตที่จะถูกประหารในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ จำนวน ๑๘ ราย ได้เปลี่ยนโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม การประกาศพักการลงโทษประหารชีวิตดังกล่าว ทำให้ฝ่ายต่อต้านที่สนับสนุนการใช้โทษประหารชีวิตไม่พอใจต่อคำตัดสินและโจมตีอย่างรุนแรง โดยให้เหตุผลว่า แม้จะเคารพบาทหลวง แต่ก็ควรเคารพกฎหมายด้วย มิฉะนั้นกฎหมายจะไม่เป็นกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ นี้เองที่ประธานาธิบดีกลอเรีย อาร์โรโย ได้ออกกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิตอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากการกดดันของกลุ่มศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งเป็นกลุ่มศาสนาที่ทรงอิทธิพลในประเทศฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะการประกาศยกเลิกโทษประหารชีวิตดังกล่าวได้กระทำในช่วงก่อนที่ประธานาธิบดีกลอเรีย อาร์โรโย จะเข้าเฝ้าสมเด็จพระสันตะปาปาที่กรุงวาติกัน ในปีนั้น ผลจากการยกเลิกโทษประหารชีวิตดังกล่าว ทำให้นักโทษ ๑,๒๓๐ คน ได้รับการเปลี่ยนโทษจากโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยมีการจำคุกในชั้นต่ำ ๓๐ ปี ซึ่งองค์การนิรโทษกรรมสากลได้ระบุว่านับเป็นการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตที่มากที่สุดในโลก โดยการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศฟิลิปปินส์ดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าประเทศฟิลิปปินส์จะไม่กลับมาใช้โทษประหารชีวิตใหม่แต่ประการใด แต่สิ่งที่เห็นได้ชัดในการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศ

ฟิลิปปินส์ใน ๒-๓ ครั้งที่ผ่านมา ล้วนเป็นผลมาจากการกดดันจากกลุ่มศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งเป็นกลุ่มศาสนาที่มีอิทธิพลในประเทศฟิลิปปินส์ โดยมีผลต่อความเชื่อและความรู้สึกนึกคิดของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลต่อคะแนนเสียงที่นักการเมืองจะต้องให้ความสนใจ และมีพลังในการกดดันฝ่ายการเมืองซึ่งรัฐบาลให้มีการแก้กฎหมายให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตดังกล่าว แม้จะมีประชาชนและนักการเมืองอีกส่วนหนึ่งออกมาคัดค้านก็ตาม ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตก็คือ ระดับการเป็นประชาธิปไตยของประเทศนั้น ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Anne Katrine Mortensen (2008) ที่ระบุว่า ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศต่าง ๆ เป็นปัจจัยนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต

สรุปปัจจัยที่จะทำให้เกิดการยกเลิกโทษประหารชีวิต

จากกรณีศึกษาของประเทศกัมพูชาและฟิลิปปินส์ พบว่าปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตใน ๒ ประเทศดังกล่าว ได้แก่

๑. ความช่วยเหลือและแรงกดดันจากต่างประเทศ

ในกรณีของประเทศกัมพูชาเห็นได้ชัดเจน หลังจากที่ประเทศตกอยู่ในภาวะสงครามและมีกลุ่มการเมือง ๓ ฝ่าย ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ จนในที่สุดต้องให้องค์การระหว่างประเทศและประเทศมหาอำนาจเข้ามาช่วยดำเนินการไกล่เกลี่ยจนเกิดความสงบและมีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ ประกอบกับที่ประเทศผ่านสงครามและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กันมานาน จึงทำให้กัมพูชาไม่ต้องการให้มีการฆ่ากันอีก จึงเห็นชอบให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. ๑๙๙๓ ตามแรงกดดันทางต่างประเทศ ตลอดจนเพื่อแลกกับการช่วยเหลือจากต่างประเทศในด้านต่าง ๆ

๒. อิทธิพลของศาสนาและความเป็นประชาธิปไตย

ในกรณีของประเทศฟิลิปปินส์ จากกรณีศึกษาจะเห็นว่าปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตก็คือ แรงกดดันจากกลุ่มศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากในประเทศฟิลิปปินส์ ทำให้สมาชิกรัฐสภาและฝ่ายการเมืองต้องยอมตาม เนื่องจากกลุ่มศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกมีอิทธิพลต่อคะแนนเสียงในการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตก็คือ ระดับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศนั้น ๆ เพราะการที่จะยกเลิกและแก้ไขกฎหมายได้นั้น จะต้องกระทำโดยผ่านกระบวนการทางรัฐสภาและผลักดันโดยฝ่ายการเมือง ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของแอนนี มอร์เทนเซน (Anne Mortensen, 2008) ที่ชี้ให้เห็นว่าจากการศึกษาประเทศต่าง ๆ กว่า ๑๔๕ ประเทศ พบว่า

ปัจจัยด้านระดับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต กล่าวคือ

จากการยกเลิกโทษประหารชีวิตของ ๒ ประเทศดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ แอนนี มอร์เทนเซน (๒๐๐๘) ซึ่งเป็นการศึกษาถึงมิติทางการเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจสังคมของการยกเลิกโทษประหารชีวิต จากการศึกษาประเทศต่าง ๆ ๑๔๕ ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๖๐ – ๒๐๐๔ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ประเทศใดประเทศหนึ่งมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเร็วกว่าประเทศอื่น คือ ปัจจัยทางด้านการเมือง ซึ่งได้แก่ระดับความเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาของระบอบประชาธิปไตย พื้นฐานทางการเมืองของผู้บริหารประเทศ ประสบการณ์ของประเทศเกี่ยวกับสงคราม และแรงกดดันให้ยกเลิกโทษประหาร โดยเฉพาะแรงกดดันทางด้านเศรษฐกิจจากนานาชาติ การที่ประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จะมีแนวโน้มที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตมากกว่าประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบเผด็จการ เพราะประเทศที่เป็นประชาธิปไตยมักจะยอมรับรัฐธรรมนูญที่จำกัดอำนาจของรัฐบาล และมีหลักฐานว่ามักจะเคารพในหลักสิทธิมนุษยชนของพลเมือง ทั้งนี้ ยกเว้นสหรัฐอเมริกาแล้วประเทศที่ยังคงโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่จะเป็นเผด็จการ อย่างไรก็ตาม มีบางประเทศที่ผู้นำของประเทศมีภาวะผู้นำสูง สามารถประกาศยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยที่เสียงของประชาชนส่วนใหญ่คัดค้าน ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า ไม่จำเป็นต้องตามเสียงส่วนใหญ่เสมอไป แต่ภาวะผู้นำของผู้นำเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับแรงกดดันจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ให้ความช่วยเหลือประเทศนั้น ๆ ก็นับว่ามีอิทธิพลต่อการยกเลิกโทษประหาร เพราะจะถูกบีบด้วยอำนาจทางเศรษฐกิจและการปฏิรูประบอบการปกครองตามมา นอกจากนี้ การผ่านภาวะสงครามก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ประเทศนั้นจะผ่านการฆ่ากันเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ไม่ต้องการให้มีการฆ่ากันอีกโดยเฉพาะจากรัฐ ดังนั้น โดยสรุปแล้ว ปัจจัยที่สำคัญก็คือ ระดับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศนั้น และแรงกดดันจากประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ หรือจากประเทศมหาอำนาจให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต

unthi

உந்தி

untharu
உந்தாரூ
and chosunonni
உச்சுண்ணி

บทที่ ๕

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

๕.๑ บทสรุป

รายงานการศึกษา เรื่อง “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์และบูรณาการจากการรวบรวมข้อมูล หลักคิด ปรัชญา อนุสัญญา กติกา ระหว่างประเทศ ผลการศึกษาวิจัย ผลการเสวนา บทความ วิทยานิพนธ์ ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต ทั้งจากในและต่างประเทศ โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

จากการศึกษาในเรื่องดังกล่าวสรุปได้ ดังนี้

โทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีกำหนดโทษสูงสุดของสังคม มาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีวิวัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการใช้โทษประหารชีวิต คือ การใช้โทษประหารชีวิตนับตั้งแต่อดีตมาจนกระทั่งปัจจุบันมีวัตถุประสงค์หลักของการลงโทษ คือ การแก้แค้นทดแทน การข่มขู่ ยับยั้ง การตัดโอกาสในการกระทำความผิด โดยในอดีตเป็นการลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายทารุณเพื่อแก้แค้นทดแทนต่อผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ อันเป็นแนวคิดในการสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคมตามหลักตาต่อตา ฟันต่อฟัน จึงทำให้การประหารชีวิตมีรูปแบบที่โหดร้ายทารุณ ในขณะที่ต่อมาการใช้โทษประหารชีวิตเน้นหลักการข่มขู่ยับยั้ง และการตัดโอกาสในการกระทำความผิด เพื่อเป็นการตอบสนองต่อรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งรูปแบบของการลงโทษประหารชีวิตจะมีความโหดร้ายทารุณน้อยกว่าการลงโทษประหารชีวิตในช่วงยุคแรก

หากแต่ปัจจุบันวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการเน้นวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ประกอบกับสังคมเริ่มมองว่าการลงโทษประหารชีวิตเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน ไม่ได้ทำให้สังคม

เกิดประโยชน์สูงสุดแต่ประการใด นอกจากนี้ การใช้โทษประหารชีวิตไม่สามารถมีผลต่อการยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักของศาสนา ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักการของศาสนาพุทธ คือ ข้อกำหนดของศีลข้อที่ ๑ ที่ห้ามฆ่าสัตว์ นอกจากนี้ ข้อกำหนดของศาสนายิว (Judasism) ปีที่ ๗๐ ก่อน คริสต์ศักราช ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเนื่องจากเห็นว่าเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ เป็นการลงโทษที่พระเจ้าเท่านั้นที่มีความเหมาะสมต่อการใช้โทษดังกล่าว โดยในโรงเรียนกฎหมายต่าง ๆ ได้มีการกล่าวอ้างถึงข้อความของนักปราชญ์ชาวยิว Maimonides ที่กล่าวว่า “การปล่อยคนกระทำผิดจำนวน ๑,๐๐๐ คน เป็นสิ่งที่ดีกว่าการนำคนบริสุทธิ์เพียงคนเดียวมาลงโทษจนกระทั่งเสียชีวิต”

แม้กระทั่งข้อกำหนดของศาสนาอิสลาม ที่ได้มีข้อกำหนดที่อนุญาตให้สามารถประหารชีวิตได้ แต่เหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อมีสิทธิที่จะขอภัยโทษได้ และจากคำสอนของศาสนาคริสต์ที่แม้จะมีการแบ่งเป็นนิกายต่าง ๆ และในอดีตบางนิกายอาจจะเห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต ในขณะที่บางนิกายอาจจะไม่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต แต่ในปัจจุบันนี้ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันต่อการใช้โทษประหารชีวิต คือ ไม่เห็นด้วยต่อการใช้โทษประหารชีวิต

นอกจากนี้ สถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและในหลายประเทศทั่วโลก มองว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ขัดต่อหลักการพื้นฐานสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิในการมีชีวิต (Right to Life) และหากมีความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม ก็อาจมีการลงโทษผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดได้ และถ้าคำนึงถึงกระบวนการยุติธรรมสมัยใหม่ที่ทำให้ความสำคัญด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด การลงโทษประหารชีวิตก็เท่ากับเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดได้แก้ไขฟื้นฟูตัวเอง ซึ่งเป็นเหตุผลที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของหลายประเทศในปัจจุบัน

สำหรับแนวคิดด้านการให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่มีผลต่อแนวคิดในการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ถือเป็นมาตรฐานที่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติที่เข้าร่วมกันจัดทำเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลก ซึ่งการประหารชีวิตถือเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมทั้งพิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) มีข้อกำหนดที่สำคัญต่อการเคารพสิทธิเสรีภาพและความปลอดภัยของพลเมืองในประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งประเทศไทยได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดของพิธีสารดังกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และสตรีผู้ตั้งครรภ์ นอกจากนี้ จากพิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International

Covenant on Civil and Political Rights) ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญที่ต้องการให้ประเทศต่าง ๆ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยกำหนดให้เมื่อประเทศสมาชิกได้มีการลงนามแล้วจะต้องไม่มีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศดังกล่าวสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงทั่วไป (Ordinary Crime) ทุกประเภทคดี หากแต่สามารถใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรง (Most Serious Crime) ระหว่างสงคราม ตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรงทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม รวมทั้งอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) มีข้อกำหนดต่อการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตที่เป็นการทรมาน หรือการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรมจะกระทำไม่ได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่มีต่อนักโทษประหาร และกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต อันแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมโลกต่อประเทศไทยในบทบาททางด้านสิทธิมนุษยชนได้อย่างดียิ่ง และยังเป็นการสะท้อนถึงภาวะความตื่นตัวของประเทศไทยในการปรับตัวและเรียนรู้มิติทางด้านสิทธิมนุษยชนจากต่างประเทศเช่นเดียวกัน การลงนามในสนธิสัญญาต่าง ๆ จึงเป็นการพัฒนาพื้นฐานหลักการทางด้านสิทธิมนุษยชนให้มีความเป็นอารยะและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศว่าประเทศไทยให้ความสำคัญต่อมิติทางด้านสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์เป็นสำคัญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว นานาอารยประเทศจึงร่วมกันผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยปรากฏออกมาเป็นกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น ในขณะที่แนวโน้มของการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีท่าทีลดลงอย่างต่อเนื่องประเทศส่วนใหญ่ได้ยุติการใช้โทษประหารชีวิตไปแล้วทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ เนื่องจากเหตุผลสำคัญ คือ โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน คือ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์อันเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่อย่างเสมอกัน โดยไม่คำนึงถึงชาติพันธุ์ ศาสนา และสถานภาพทางสังคมและทางกฎหมาย โดยเป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากบุคคลได้ นอกจากนี้ โทษประหารชีวิตยังเป็นโทษที่ทารุณโหดร้าย เป็นการลงโทษต่อเนื้อตัวและทรมาน ขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และขัดต่อหลักศีลธรรมและหลักศาสนาต่าง ๆ เพราะเป็นการทำลายชีวิต แม้ว่าบุคคลที่ถูกทำลายชีวิตจะเป็นผู้ทำลายชีวิตผู้อื่นก่อนก็ตาม นอกจากนี้ ในทางกฎหมายการใช้โทษประหารชีวิตมีโอกาที่จะเกิดความผิดพลาดโดยอาจถูกนำไปใช้กับผู้บริสุทธิ์ เพราะระบบยุติธรรมไม่ว่าในประเทศใดอาจมีความผิดพลาดเกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น หากมีการประหารชีวิตไปแล้ว จะไม่สามารถเรียกชีวิตกลับคืนมาได้ แม้ต่อมาภายหลังจะปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกประหารชีวิตผู้นั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ตาม ในขณะเดียวกันโทษประหารชีวิตแม้จะเป็นโทษที่รุนแรงสูงสุดตามกฎหมาย แต่ก็ไม่มีผลในการยับยั้งที่จะทำให้คนเกรงกลัวและ

ไม่กล้ากระทำความผิด เพราะโทษที่หนักจะมีผลในการยับยั้งต่อเมื่อการบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอน รวดเร็วและเสมอภาค ดังนั้น โทษประหารชีวิตจึงมีผลยับยั้งต่อการกระทำความผิดของบุคคลทั่วไป แต่ไม่มีผลในการยับยั้งผู้ร้ายหรือผู้กระทำความผิดที่เป็นอาชญากรมืออาชีพ ซึ่งมีความชำนาญและตัดสินใจทำผิดเพราะคิดว่าตัวเองจะหลุดรอดจากกฎหมายได้ หรือผู้กระทำความผิดที่มีปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ที่กระทำไปโดยไม่ได้คิดไตร่ตรอง หรือมีข้อจำกัดในการคิดไตร่ตรอง เนื่องจากถูกรอบงำจากสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเสพติด

สำหรับปัจจัยที่ทำให้ประเทศใดประเทศหนึ่งมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเร็วกว่าประเทศอื่น คือ ปัจจัยทางด้านการเมือง ได้แก่ ระดับความเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาของระบอบประชาธิปไตยของประเทศ โดยการที่ประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะมีแนวโน้มที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตมากกว่าประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบเผด็จการ เพราะประเทศที่เป็นประชาธิปไตยมักจะยอมรับรัฐธรรมนูญที่จำกัดอำนาจของรัฐบาลและมีหลักฐานว่ามักจะเคารพในหลักสิทธิมนุษยชนของพลเมือง นอกจากนี้ พื้นฐานทางการเมืองของผู้บริหารประเทศที่ผู้นำทางการเมืองมีลักษณะความเป็นประชาธิปไตยสูง รวมทั้ง กล้าตัดสินใจในการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประสพการณ์ของประเทศเกี่ยวกับสงครามและการถูกกดดันจากประเทศอื่นให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเป็นสมาชิกสภายุโรป การถูกกดดันจากประเทศข้างเคียงในภูมิภาคเดียวกัน จะทำให้ประเทศดังกล่าวสามารถยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ง่าย

ปัจจุบันนี้ประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต โดยพบว่าประเทศมากกว่าสองในสามของประเทศต่าง ๆ ในโลกได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ปรากฏดังนี้

- ๙๗ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท
- ๘ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทั่วไปเท่านั้น
- ๓๕ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารในทางปฏิบัติ
- ๑๔๐ ประเทศ ยกเลิกโทษประหารในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ
- ๕๘ ประเทศ ยังคงบทลงโทษประหาร

โดยในทางปฏิบัติ มีประเทศสหรัฐอเมริกาที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ในบางมลรัฐ แต่มีมลรัฐกว่าครึ่งหนึ่งที่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว ในขณะที่ประเทศในกลุ่มอาเซียน มีประเทศฟิลิปปินส์ และกัมพูชา ที่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว

สำหรับประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ยังคงโทษประหารชีวิต โดยมีพัฒนาการของการประหารชีวิตตั้งแต่อดีตมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันดังเช่นประเทศต่าง ๆ กล่าวคือ มีการประหารชีวิตที่มีความโหดร้ายทารุณในอดีต เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนเป็นสำคัญ หากแต่ปัจจุบันได้มีการประหารชีวิตที่มีมนุษยธรรมมากขึ้น ตามแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ได้เปลี่ยนแปลงไป สำหรับกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตในปัจจุบันปรากฏว่า ข้อกำหนด

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีการพัฒนาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนชาวไทยมากขึ้น รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดที่ไม่ต้องได้รับโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ เพื่อความเจริญที่เทียบเท่าานานอารยะประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้มีการกำหนดการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงมีความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้ามาเป็นการฉีดยาพิษในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยประเทศไทยได้มีการดำเนินการประหารชีวิตนักโทษเด็ดขาดไปแล้วจำนวนทั้งสิ้น ๓๒๕ ราย และมีการดำเนินการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษเข้าสู่ร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขใหม่แล้ว ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๖ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๖ ราย อีกทั้งจากข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๒ ประเทศไทยยังมีนักโทษประหารชีวิตที่กำลังรอการถูกลิดรอนสิทธิในการมีชีวิตอยู่ในเรือนจำอีก ๘๑๐ ราย

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทั่วโลกได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตอันส่งผลให้ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดจึงจำเป็นต้องพิจารณาทบทวนถึงการใช้โทษประหารชีวิตดังกล่าว หากแต่จากผลการทบทวนวรรณกรรมได้แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังคงเห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต เนื่องจากเห็นว่าหากประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นในประเทศ การใช้โทษประหารชีวิตยังคงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับประเทศไทย เพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรมที่กำลังจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ทัศนะของประชาชนอีกส่วนหนึ่งกลับเห็นว่าประเทศไทยควรมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตอย่างถาวร เพราะโทษประหารชีวิตไม่สามารถป้องปรามอาชญากรรมได้รวมทั้งประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งการประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ผิดศีลข้อที่ ๑ ของพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ จากผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิตในประเทศไทยได้มีข้อมูลส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ลักษณะที่สำคัญของนักโทษประหารในประเทศไทยส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมกระทำความผิดที่พลั้งพลาดหลงผิด ไม่ได้เป็นผู้ที่มีลักษณะความเป็นอาชญากรอย่างแท้จริง การใช้โทษประหารชีวิตกับบุคคลดังกล่าวอาจไม่มีความเหมาะสมและหากเกิดความผิดพลาดในการนำผู้บริสุทธิ์มาประหารชีวิต อาจจะทำให้ไม่สามารถแก้ไขได้เลย

แม้ปัจจุบันประเทศไทยจะยังคงมีโทษประหารชีวิต แต่ในทางปฏิบัติมีแนวโน้มที่จะชะลอหรือพักการประหารชีวิต โดยภายหลังจากที่ประเทศไทยได้มีการประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ หลังจากนั้นเป็นระยะเวลาเกือบ ๔ ปี จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ประเทศไทยยังไม่ได้มีการประหารชีวิตแต่ประการใด ดังนั้น หากประเทศไทยจะยกเลิกโทษประหารชีวิตในอนาคต อาจจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรม และเป็นการ

คุ้มครองสิทธิของประชาชนชาวไทย รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิผู้กระทำความผิดเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและเป็นการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม มีสัญญาณที่ดีที่แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีทิศทางในการขับเคลื่อนไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต กล่าวคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ตัดคำว่า “โทษประหารชีวิต” ออกไป จากเดิมที่เคยปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทำให้การแก้ไขกฎหมายเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตไม่ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ตลอดจนสตรีมีครรภ์ ซึ่งเป็นไปตาม ข้อ ๖ (๕) ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง นอกจากนี้ ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๖) ได้กำหนดให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยให้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ขณะที่ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑) ได้กำหนดตัวชี้วัดในลักษณะเดียวกันในการยกเลิกโทษประหารชีวิต และเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ภายในปี ๒๕๖๑

ในส่วนท่าทีของรัฐบาลไทยที่สำคัญ คือ การที่รัฐบาลไทยได้ลงมติ “งดออกเสียง” ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (Moratorium) ในข้อมติเกี่ยวกับการพักการใช้โทษประหารชีวิต เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยมีท่าทีอ่อนลง โดยลงมติ “งดออกเสียง” จากที่เคยลงมติ “คัดค้าน” มาโดยตลอด ดังนั้น จึงเป็นสัญญาณที่ดีว่าแนวโน้มในการคัดค้านต่อโทษประหารชีวิตในประเทศไทยเริ่มลดลง อันจะนำไปสู่การออกเสียงลงมติ “สนับสนุน” และมีการพักการใช้โทษประหารชีวิตอย่างต่อเนื่องในทางปฏิบัติหากครบ ๑๐ ปี นับจากครั้งสุดท้ายที่มีการประหารชีวิตในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ก็จะถือว่าประเทศไทยได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ อันจะเป็นการปูทางนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายในโอกาสต่อไป

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น มีข้อเสนอแนะต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปรับปรุงกฎหมาย

๑) การรณรงค์และการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต

เนื่องจากประชาชนโดยทั่วไป สื่อมวลชน รวมทั้งหน่วยราชการหลายแห่งยังมีทัศนคติไม่เห็นด้วยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต เนื่องจากเกรงว่าหากมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต จะส่งผลต่อจำนวนอาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบาย

ในการยกเลิกโทษประหารชีวิตจึงต้องเริ่มจากการรณรงค์การสื่อสาร และการให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตการรณรงค์ดังกล่าวจะต้องครอบคลุมทั้งการใช้สื่อทุกรูปแบบ ที่นำเสนอเรื่องราว แนวความคิด อุทาหรณ์ และข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อผลในการปรับเปลี่ยนทัศนคติดังกล่าว และทำให้ประชาชนในสังคมมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต

๒) การผลักดันเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตเข้าไปเป็นนโยบายของฝ่ายการเมือง รัฐบาล รัฐสภา และองค์กรภาครัฐ

แนวทางที่สำคัญต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย คือ จะต้องผลักดันให้การยกเลิกโทษประหารชีวิตเข้าไปเป็นนโยบายของฝ่ายการเมือง รัฐบาล รัฐสภา และองค์กรภาครัฐ เพราะการยกเลิกโทษประหารชีวิตก็คือ การยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต ซึ่งจะต้องดำเนินการโดยรัฐสภาผ่านกลไกการผลักดันของรัฐบาล ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตจะต้องมีการเรียกร้อง เข้าพบเพื่อชี้แจง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพื่อผลักดันให้นโยบายการยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องรีบดำเนินการ

๓) ควรมีการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต

ควรมีการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิตว่า หากจะยังคงโทษประหารชีวิตจะต้องมีการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรง (Most Serious Crime) ที่มีความชัดเจนและมีลักษณะเป็นอาชญากรรมร้ายแรงอย่างแท้จริง ตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ

และหากจะยกเลิกโทษประหารชีวิตจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายใดบ้าง และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างไร

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศไทย หากรัฐบาลมีนโยบายในการยกเลิกโทษประหารชีวิตจริง จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทยได้ทันที โดยในปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเด็นของการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากมีการศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวข้างต้น จะทำให้การยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตเป็นรูปธรรมที่สามารถนำมาใช้ได้จริง หากรัฐบาลจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ประกอบด้วย

๑) ระยะสั้น

๑.๑) การผลักดันให้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑) ที่รัฐบาลประกาศอย่างเป็นทางการ ให้บรรลุตัวชี้วัดต่อความสำเร็จในการดำเนินการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

การผลักดันให้แผนแม่บทสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑) ที่รัฐบาลประกาศอย่างเป็นทางการให้บรรลุตัวชี้วัดต่อความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนนี้ให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเปลี่ยนให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งจะถือเป็นพันธสัญญาของรัฐบาลที่จะต้องให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตตามแผนแม่บทดังกล่าว

๑.๒) เรียกร้องให้รัฐบาลไทยลงมติ “งดออกเสียง” หรือ “เห็นชอบ” ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ในข้อมติเกี่ยวกับการพักการใช้โทษประหารชีวิต ซึ่งจะมีขึ้นในครั้งต่อไปในปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ควรมีการเรียกร้องให้รัฐบาลลงมติ “งดออกเสียง” หรือ “เห็นชอบ” ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ในข้อมติเกี่ยวกับการพักการใช้โทษประหารชีวิต ซึ่งจะมีขึ้นในครั้งต่อไปในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของประเทศไทยต่อการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตของประเทศไทยในอนาคต ซึ่งการลงมติดังกล่าวจะทำให้แม้ประเทศไทยจะไม่ได้ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในปัจจุบัน หากแต่เป็นแนวทางหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าในอนาคตประเทศไทยจะมีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต และการลงมติดังกล่าวจะทำให้ประเทศไทยมีการพักการใช้โทษประหารชีวิต คือ ไม่มีการประหารชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

๒) ระยะกลาง

๒.๑) เรียกร้องให้รัฐบาลไทยให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights)

การเรียกร้องให้รัฐบาลไทยให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) ซึ่งเป็นกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพื่อเป็นพันธะระหว่างประเทศ ในการยกเลิกโทษประหารชีวิตในพิธีสารฉบับนี้ในโอกาสต่อไป

๒.๒) ยกเลิกโทษประหารชีวิตในคดีบางประเภทคดี

ประเทศไทยจึงควรมีการผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในคดีบางประเภทที่ไม่ใช้ความรุนแรง หรือไม่เหมาะสมที่จะใช้โทษประหารชีวิตเนื่องจากอาจเกิดความผิดพลาดหรือไม่เหมาะสมต่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษ โดยย้ายออกจากกลุ่มของความผิดที่ต้องใช้โทษประหารชีวิต ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ ๕๕ ฐานความผิด เช่น ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งผู้กระทำความผิดมิใช่ตัวการใหญ่ โดยการใช้โทษทางเศรษฐกิจ เช่น การยึดทรัพย์และจำคุกตลอดชีวิตแทน

๒.๓) ผลักดันให้รัฐบาลเร่งปฏิรูประบบเรือนจำให้สามารถรองรับนักโทษประหาร ถ้าจะต้องเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

โดยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความพร้อมในการรองรับนักโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งจะต้องถูกจำคุกระยะยาว และใช้เวลาอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานาน โดยทำให้เรือนจำมีความมั่นคงแข็งแรง มีประสิทธิภาพในการควบคุม สามารถป้องกันไม่ให้นักโทษจำคุกตลอดชีวิตทำความผิดก่อความเดือดร้อนต่อสังคมแม้จะอยู่ในเรือนจำได้ นอกจากนี้ ยังจะต้องปรับเรือนจำให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของนักโทษจำคุกตลอดชีวิตด้วย ทั้งนี้ การปฏิรูปดังกล่าวเป็นการยืนยันต่อสาธารณะชนว่าจำคุกตลอดชีวิตสามารถทดแทนโทษประหารชีวิตได้

๓) ระยะยาว

๓.๑) เรียกร้องให้ทุกฝ่ายดำเนินการให้มีการระงับการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ เพื่อให้มีการพักการใช้โทษประหารชีวิตอย่างแท้จริง

จากข้อกำหนดของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จึงควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วย เนื่องจากการลงโทษประหารชีวิตเป็นข้อห้ามของอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) โดยการลงโทษประหารชีวิตเป็นการปฏิบัติที่ต่ำกว่ามาตรฐานสากล และเป็นการปฏิบัติของรัฐที่มีการละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ควรมีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด เนื่องจากการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) ยังได้มีข้อกำหนดต่อการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตที่เป็น การทรมาน หรือการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรมจะกระทำไม่ได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่มีต่อนักโทษประหาร อาทิ ระยะเวลาที่ยาวนานในการรอการพิจารณาคดี

การถูกคุมขังเดี่ยว สภาพแวดล้อมทางเรือนจำที่ไม่ดี การขาดโอกาสในการศึกษา หรือการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

โดยอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) มีความเชื่อว่าการประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยการลงโทษประหารชีวิตเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งที่ต้องห้ามโดยเด็ดขาด นอกจากนี้ การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่เป็นการกระทำที่มีความโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหาร นับตั้งแต่การรอการพิจารณาคดี สภาพแวดล้อมขณะถูกควบคุมตัวซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพร่างกายและสภาพจิตใจของนักโทษประหาร รวมทั้งวิธีการประหารชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายทารุณ ดังนั้น การประหารชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมีการนำมาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (Juan E. Mendez, 2012)

ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เนื่องจากการลงโทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน อันเป็นการกระทำที่ขัดต่ออนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยได้มีการวางเว้นจากการบังคับใช้โทษประหารชีวิตมาเป็นระยะเวลา ๔ ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้น ถ้าหากสามารถทำให้วางเว้นจากการประหารชีวิตไปได้ครบ ๑๐ ปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จะถือว่าประเทศไทยได้มีการพักการใช้โทษประหารชีวิต จึงควรมีการเรียกร้องให้ทุกฝ่ายดำเนินการให้มีการพักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้ครบ ๑๐ ปี ซึ่งจะถือว่าประเทศไทยได้มีการพักการใช้โทษประหารชีวิตอย่างแท้จริง อันจะเป็นก้าวสำคัญที่จะนำไปสู่การยกเลิกกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับโทษประหารชีวิตต่อไป สำหรับแนวโน้มความเป็นไปได้ในการพักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๓ จนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๕๖๓ รวมระยะเวลา ๑๐ ปี จะมีความเป็นไปได้ขึ้นอยู่กับนโยบายที่สำคัญของการเมืองในแต่ละยุคสมัยที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างความสงบสุขให้แก่สังคม เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยสามารถทำให้อาชญากรรมลดลง หรือนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นสำคัญ

๓.๒) ดำเนินการผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดทุกประเภทและในกฎหมายของไทยทุกฉบับ

จะต้องมีการดำเนินการผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดทุกประเภทและในกฎหมายของไทยทุกฉบับ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตอย่างแท้จริง เนื่องจากแม้ปัจจุบัน ข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีการพัฒนาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนชาวไทยมากขึ้น รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำผิดที่ไม่ต้องได้รับโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ เพื่อความเจริญที่เทียบเท่าอารยประเทศ หากแต่ประเทศไทยได้มีการกำหนดการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงมีความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น แนวทางในอนาคตที่เหมาะสมของประเทศไทยในอนาคต อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดทุกประเภทให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้

๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนในการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตเกี่ยวข้องกับองค์กรหลายฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคองค์กรพัฒนาเอกชน อย่างไรก็ตาม องค์กรที่มีบทบาทมากที่สุดในการขับเคลื่อนการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม โดยการร่วมมือขององค์กรพัฒนาเอกชน เช่น เครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน และองค์การนิรโทษกรรมสากล ประเทศไทย เป็นต้น ดังนั้น ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีดังนี้

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตต้องผนึกกำลังในการรณรงค์ให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างต่อเนื่อง สร้างสรรค์และเป็นระบบ

โดยมีการนำเสนอข้อมูล การวิจัย กรณีตัวอย่างโดยผ่านสื่อหลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนทั่วไปตลอดจนกลุ่มคนในวิชาชีพต่าง ๆ ให้หันมาสนับสนุน หรือไม่คัดค้านการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต

๒) การรณรงค์ การเข้าพบเพื่อชี้แจงจุดยืน ขอรับการสนับสนุน ทำความเข้าใจต่อหน่วยงานทั้งสามหน่วย คือ การเมือง รัฐสภา และรัฐบาล

โดยเหตุที่การยกเลิกโทษประหารชีวิตจะขึ้นอยู่กับฝ่ายการเมือง รัฐสภา และรัฐบาลเป็นสำคัญ โดยมีปัจจัย คือ แรงกดดันจากต่างประเทศ และจากฝ่ายต่าง ๆ ภายในประเทศ ดังนั้น การรณรงค์ การเข้าพบเพื่อชี้แจงจุดยืน ขอรับการสนับสนุน ทำความเข้าใจต่อหน่วยงานทั้งสามหน่วยดังกล่าว จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ จะต้องกระทำไปพร้อม ๆ กับการรณรงค์ต่อสาธารณชน ซึ่งจะเป็นฝ่ายสนับสนุน หรือไม่คัดค้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต หากรัฐบาลและสนับสนุนออกกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต

๓) ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

สำหรับข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลในการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

๓.๑) รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของรัฐในการเคารพ (Obligation to respect) สิทธิมนุษยชน

รัฐบาลควรมีการดำเนินการต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ภายใต้พันธกิจของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยรัฐบาลควรมีการดำเนินการให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างเด็ดขาดในสังคมไทย โดยไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ที่เอื้อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ประชาชนทุกคนจำเป็นต้องมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ด้วยเหตุนี้รัฐบาลควรเร่งดำเนินการแก้ไขสถานการณ์อันไม่ปกติ และดำเนินการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิมนุษยชนของประชาชนทั้งปวง ดังนี้

- รัฐบาลต้องดำเนินมาตรการใดๆ อันจะส่งผลให้เกิดการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยเร็วที่สุด เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ และมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในการตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญและปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชน
- รัฐบาลต้องทบทวนปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙ รวมถึงพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๙๓ ที่เป็นเหตุให้เกิดผลบังคับใช้โทษประหารชีวิตในสังคมและถือเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนอย่างร้ายแรง
- รัฐบาลต้องให้พิจารณาทบทวนปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกกระบวนการในร่างกฎหมายใหม่อันจะมีผลให้มีการบัญญัติบังคับใช้การลงโทษประหารชีวิตใช้ในกฎหมายอนาคต หรือนำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง

นอกจากการทบทวนปรับปรุงแก้ไขใน ๓ ประเด็นดังกล่าวแล้วจะต้องมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการยกเลิกโทษประหารชีวิตออกจากสังคมไทยอย่างเด็ดขาด เพื่อให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาคและมีผลในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ จะต้องมีการตรวจสอบเร่งรัดกระบวนการแก้ไขทบทวนปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓.๒) รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของรัฐในการดำเนินการ
มาตรการที่จำเป็นและเพียงพอที่จะทำให้สิทธิมนุษยชนเกิดผลและเป็นจริง (Obligation to
Fulfill) โดยรัฐบาลควรมีการดำเนินการ

- ระหว่างมีการพิจารณาทบทวนยกเลิกแก้ไขประมวลกฎหมาย
อาญา ให้มีคำสั่งยับยั้งการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในทุกคดี
ความผิด
- ระหว่างที่มีการพิจารณายกเลิกโทษประหารชีวิต รัฐบาลต้อง
ออกพระราชบัญญัติปรับปรุงทบทวนแก้ไขกฎหมายให้เปลี่ยนจาก
โทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตเด็ดขาดแทน โดย
โทษจำคุกตลอดชีวิตเด็ดขาดจะมีระยะเวลาเด็ดขาดตายตัว
อย่างน้อยที่สุด ๒๕ ปี
- ให้มีการตราพระราชบัญญัติมิให้โทษจำคุกตลอดชีวิต ได้รับ
การลดโทษ หรือได้รับพระราชทานอภัยโทษ หากต้องนำ
ทูลเกล้าฯ ให้มีการนำทูลเกล้าฯ โดยเสนอไม่ให้มีการพิจารณา
โปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยโทษ
- ระยะเวลาในการจำคุกของนักโทษจำคุกตลอดชีวิตขึ้นอยู่กับ
ดุลยพินิจของศาล โดยกำหนดให้จำคุกไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี
และไม่เกิน ๕๐ ปี ทั้งนี้ หากนักโทษได้รับโทษถึงเกณฑ์
ขั้นต่ำสุดแล้ว สามารถพิจารณาให้มีการขอลดโทษได้ โดยจะต้อง
มีการพิจารณาพฤติกรรมและความพร้อมของนักโทษต่อไป
- การพิจารณาลดโทษจะต้องดำเนินการโดยกรมราชทัณฑ์
หรือมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาลดโทษ เพื่อรับ
ผิดชอบโดยตรง
- หากเกิดกรณีนำเรื่องความผิดของผู้ต้องโทษมาพิจารณาใหม่
และมีความเห็นว่านักโทษไม่มีความผิดจริง ศาลสามารถ
นำเรื่องขึ้นมาพิจารณาดำเนินคดีใหม่ได้ แม้นักโทษจะยังไม่ได้
รับโทษครบตามเกณฑ์ระยะเวลายขั้นต่ำ
- ตระหนักถึงความสำคัญของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน
โดยรัฐบาลต้องเข้าเป็นภาคีและดำเนินการตามพิธีสารเลือกรับ
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทาง
การเมือง ฉบับที่ ๒ โดยมีเนื้อหาสำคัญเพื่อมุ่งเน้นให้มีการ
ยกเลิกโทษประหารชีวิต

๕.๒.๔ แนวทางการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

สำหรับแนวทางการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ประกอบด้วย

๑) ให้การศึกษา อบรม เพื่อให้ความรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

การให้การศึกษา อบรม เพื่อให้ความรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มสื่อมวลชน ข้าราชการ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อต้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต ไปสู่ทัศนคติที่เป็นกลาง และทัศนคติที่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตในที่สุด โดยการดำเนินการดังกล่าวนี้ จะต้องกระทำต่อเนื่องและใช้ยุทธวิธีหลากหลายในการอบรมและปรับเปลี่ยนกลุ่มผู้นำทางความคิด ซึ่งจะมีผลในการชักนำกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

๒) ผลักดันให้มีการนำมาตรการที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป ทีละขั้นตอน เพื่อลดการต่อต้าน

การผลักดันให้มีการนำมาตรการที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป ทีละขั้นตอน เพื่อลดการต่อต้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต เช่น

- เริ่มจากการบรรจุแผนการยกเลิกโทษประหารชีวิตไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓
- หลังจากนั้น อาจเสนอให้มีการแก้กฎหมายไม่ให้โทษประหารชีวิตในความผิดที่ไม่ใช่คดีร้ายแรง หรือลดการประหารชีวิตไว้จนครบ ๑๐ ปี
- หลังจากนั้นจึงประกาศพักการใช้โทษประหารชีวิต และประกาศยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยการแก้กฎหมายเป็นการถาวรต่อไป

๓) การผลักดันให้มีการดำเนินการคู่ขนานไปกับมาตรการในการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต

ควรมีการผลักดันให้มีการดำเนินการคู่ขนานไปกับมาตรการในการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต ได้แก่

- การปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ

สำหรับการผลักดันให้มีมาตรการในการดำเนินการคู่ขนานไปกับมาตรการในการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต คือ จะต้องมีการปรับปรุงระบบยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายในการลงโทษผู้กระทำผิดด้วยความรวดเร็วและแน่นอน เพื่อผลในการยับยั้งการกระทำผิด เพราะจะทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำผิดเกิดความเกรงกลัวไม่ต้องการกระทำผิด เพราะเล็งเห็นผลว่าหากได้กระทำผิดโอกาสที่จะถูกจับกุมหรือถูกดำเนินคดีมีสูงมาก

- การปรับปรุงระบบเรือนจำ

ขณะเดียวกันจะต้องผลักดันให้มีการปรับปรุงระบบเรือนจำให้มีประสิทธิภาพในการรองรับนักโทษที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตที่จะเพิ่มจำนวนคนมากขึ้น ทั้งในส่วนของสถานที่คุมขัง และโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ប្រធានាធិការ

U รรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม. (๒๕๕๕).

เอกสารประกอบการเสวนาเรื่อง “โทษประหารชีวิต”. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม. (๒๕๕๒).

เอกสารประกอบการเสวนาเรื่อง “โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร?”.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

ณัฐฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. (๒๕๕๔). ทฤษฎีอาชญาวิทยา. แนวการศึกษาชุดวิชา กฎหมายอาญา
และอาชญาวิทยาชั้นสูง สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
นนทบุรี : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นันทิ จิตสว่าง. (๒๕๔๖). โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด. กรุงเทพฯ : วัฒนพงศ์.

นันทิ จิตสว่าง. (๒๕๔๑). หลักทัณฑ์วิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.

ปรามินทร์ เครือทอง. (๒๕๔๕). สำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์. กรุงเทพฯ : มติชน.

ปรีชา ช้างขวัญยืน, และคณะ. (๒๕๕๑). คุณค่าและการประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิต
และสังคม : โทษประหารชีวิต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

พรชัย ขันดี, รัชชัย ปิตะนิละบุตร, และอัศวิน วัฒนวิบูลย์. (๒๕๔๓). ทฤษฎี
และงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ : บัณฑิต.

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน. (๒๕๕๑). โทษประหารชีวิตในทรรศนะทางศาสนา.
กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส.

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน. (๒๕๔๘). โทษประหารชีวิตในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
มาสเตอร์เพรส.

สุพจน์ สุโรจน์. (๒๕๕๐). การบริหารงานและกระบวนการยุติธรรม. เอกสารการสอนชุดวิชา
การบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุภัตรา สุภาพ. (๒๕๓๖). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม : ครอบครัว : ประเพณี. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.

สุวิมล จิตสว่าง. (๒๕๕๓). เอกสารประกอบคำบรรยาย อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ :
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แสง จันทร์งาม. (๒๕๕๐). นักโทษประหาร. กรุงเทพฯ : เม็ดทราย.

อรสม สุทธิสาคร. (๒๕๔๖). นักโทษประหารหญิง. กรุงเทพฯ : สารคดี.

อัมณพ ชูบำรุง. (๒๕๕๓). ทฤษฎีอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. (๒๕๕๔). รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต
ในปี ๒๕๕๔. กรุงเทพฯ : แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล.

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. (๒๕๕๕). รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต
ในปี ๒๕๕๕. กรุงเทพฯ : แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล.

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

เจษฎา บุรินทร์สุชาติ. (๒๕๔๘). บทบาทของศาลโลกต่อมาตรการลงโทษประหารชีวิตในสหรัฐอเมริกา.
รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต (การพัฒนาระหว่างประเทศ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
ณัฐพร นครินทร์. (๒๕๕๓). วิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลง. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.

ธัญญรัตน์ ทิวถนอม. (๒๕๕๐). การลงโทษประหารชีวิต : อำนาจ ความรุนแรง และรัฐไทย.
รัฐศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พงศกร ไพฑูรย์. (๒๕๔๕). การศึกษาวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์ เรื่อง ประเด็นจริยธรรมใน
การลงโทษประหารชีวิตตามทัศนะของพุทธจริยศาสตร์. อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต
(จริยศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

พงษ์อนันต์ จันกลิ่น. (๒๕๔๓). รูปแบบที่เหมาะสมในการลงโทษประหารชีวิตของผู้กระทำความผิด
ในประเทศไทย. สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม). มหาวิทยาลัย
มหิดล, กรุงเทพฯ.

- พิทยา ลังมนาคิน. (๒๕๕๕). การปรับตัวของนักโทษประหารชีวิตในเรือนจำกลางบางขวาง. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- ไพโรจน์ พลเพชร, และคณะ. (๒๕๕๐). ก่อนวันประหาร การใช้สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของนักโทษประหารชีวิต ๔ กรณี. กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส.
- นคร วลิลภากร. (๒๕๕๙). โทษประหารชีวิตในประเทศไทย : ศึกษาแนวคิดในการยกเลิก. มหาบัณฑิตนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- บงกช ลัจจณิตย์. (๒๕๓๓). โทษประหารชีวิตในทัศนะของพระอาจารย์ผู้สอน ที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสถานการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปิยะพันธ์ ปิงเมือง. (๒๕๕๕). เกณฑ์ชี้วัดการตัดสินลงโทษประหารชีวิต. ดุษฎีบัณฑิต (อาชญาวิทยาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- वलันต์ ปานสังข์. (๒๕๕๓). การลงโทษประหารชีวิต กับการยับยั้งการก่ออาชญากรรม. ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วิชัย เดชชุตีพงศ์. (๒๕๕๕). ข้อดีข้อเสียของโทษประหารชีวิตกับสังคมไทย. งานวิจัยหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่น ๑๐ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. สำนักงานศาลยุติธรรม, กรุงเทพฯ.
- วิศิษฐ์ เจนนานนท์. (๒๕๕๕). โทษประหารชีวิต : ศึกษาวิธีการบังคับโทษด้วยการฉีดยาพิษกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุนนทิพย์ จิตสว่าง. (๒๕๕๓). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดของนักโทษประหาร. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยา การบริหารยุติธรรมและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- สุนนทิพย์ จิตสว่าง. (๒๕๕๖). รายงานวิจัย เรื่อง เส้นทางชีวิตของนักโทษประหาร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ. (๒๕๕๓). ทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต. รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต (สังคมวิทยา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ต่างประเทศ

- Adler, Freda. (1998). Criminology. Boston : McGraw – Hill.
- Adler, Freda, Mueller, O.W. Gerhard, & Laufer, S. William. (1991). Criminology. New York : McGraw-Hill.
- Alan, Bryman. (2004). Social research methods. (2nd ed). Oxford : Oxford University.
- Alvarez, Alex. (2000). Study guide for Siegel's criminology. Belmont : Wadsworth.

- Bedau, Adam Hugo. (1982). The death penalty in America. New York : Oxford University.
- Bonta, D.A. Andrews James. (1998). The psychology of criminal conduct. (2nd ed).
New York : Anderson.
- Cavadino, Michael, & Dignan, James. (2006). Penal systems a comparative approach.
London : Sage.
- Clear, R. Todd, & Cole, F. George. (1994). American corrections. (3rd ed). Belmont :
Wadsworth.
- Clinard, B. Marshall, & Quinney, Richard. (1967). Criminal behavior systems : a typology.
New York : Holt, Rinhart and Winston.
- Daniel, Culling. (1997). Crime prevention : theory, policy and practice. London : UCL.
- Douglas, E. John, Burgess, W. Ann, Burgess, G. Allen, & Ressler, K. Robert. (1992).
Crime classification manual : a standard system for investigating and
classifying violent crimes. Sanfrancisco : Jossey-Bass.
- Duffee, E. David. (1989). Corrections practice and policy. New York : Random House.
- Easton, Susan, & Piper, Christine. (2005). Sentencing and punishment. Oxford:
Oxford University.
- El-bassel, Nabila, Gilbert, Louisa, Schilling, Robert F., Lvanoff, Andre, Borne, Debra
and Safyer, Steven F. (1996). Correlates of cracks abuse among drug - using
incarcerated women : psychological trauma, social support, and coping
behavior. The American Journal of Drug and Alcohol Abuse, 22(1), 41-56.
- Frank, E. Hagan. (1989). Introduction to criminology : theory, method and criminal
behavior. Chicago : Nelson – Holl.
- Guay, Jean-Pierre, Ouimet, Marc & Proulx, Jean (2005). On intelligence and crime :
A comparison of incarcerated sex offenders and serious non-sexual violent
criminals. International Journal of Law and Psychiatry, 28, 405-417.
- Kluwer Law International. (2001). Imprisonment today and tomorrow : international
perspectives on prisoners' rights and prison conditions. (2nd ed). Hague :
Kluwer Law International.
- Kronenwetter, Michael. (1993). Capital punishment : a reference handbook. Santa
Barbara, CA : ABC-CLIO.
- Lyons, Lewis. (2003). The history of punishment. Italy : Eurolitho.
- Maguire, Mike, Morgan, Rod, & Reiner, Robert. (2002). The Oxford handbook of
criminology. (3rd ed). Oxford : Oxford University.

- Mark, Fisch. (1999). Criminology. Guilford : Dushkin McGraw – Hill.
- Schmallegger, Frank, & Smykla, Ortiz John. (2000). Corrections in the 21st century. New York : Glencoe/McGraw – Hill.
- Siegel, J. Larry. (2006). Criminology. (9th ed). Canada : Thomson Wadsworth.
- Todd, R. Clear, & George, F. Cole. (1993). American corrections. California : Wadsworth.
- Weiss, P. Robert, & South, Nigel. (1998). Comparing prison system : toward a comparative and international penology. Amsterdam : B.V.

Electronic Database

- การประหารชีวิตด้วยการปาหิน. (๒๕๕๕). สืบค้น ๑ กันยายน ๒๕๕๖, จาก [www.kroobannok.com /blog/25180](http://www.kroobannok.com/blog/25180)
- การสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์. (๒๕๕๑). สืบค้น ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑, จาก www.wikipedia.com
- กรมราชทัณฑ์. (๒๕๕๑). โทษประหารชีวิตยบยั้งอาชญากรรมได้หรือไม่. สืบค้น ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑, จาก www.correct.go.th
- กรมราชทัณฑ์. (๒๕๕๑). โทษประหารชีวิตในประเทศไทย. สืบค้น ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑, จาก www.correct.go.th
- ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (๒๕๕๔). ทฤษฎีอาชญาวิทยา. สืบค้น ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖, จาก <http://law.stou.ac.th/.../กม.อาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง%20หน่วยที่%205...>
- มติชนออนไลน์. (๒๕๕๖). เชื้อมใหม่? ประเทศไทยมีนักโทษประหาร ๖๕๐. สืบค้น ๕ กันยายน ๒๕๕๖, จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1365496728&grpid=03&catid=0
- แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. (๒๕๕๔). รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตในปี ๒๕๕๔. สืบค้น ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖, จาก <https://www.amnesty.org/es/library/asset/ACT50/001/2012/en/af1daeff-8121-48b8-bd39-01f7fea430ac/act500012012th.pdf>
- แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. (๒๕๕๕). รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตในปี ๒๕๕๕. สืบค้น ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖, จาก <https://www.amnesty.or.th>
- Aker, L. Ronald, Krohn, D. Marvin, Lonn, Lanza-Kaduce, & Marcia Radosevich. (1979). Social learning and devian behavior : a specific test of a general theory. Retrieved 15 July 2009, from www.Jstor.com
- Amnasty International. (2012). UN : support for a moratorium on the death penalty grows. Retrieved 14 November 2013, from www.amnesty.org/es/node/35406

- Baron, W. Stephen. (2003). Self-control, social consequences and criminal behavior. Street Youth and the general theory of crime. Journal of Research in Crime and Delinquency, 40. Retrieved 5 August 2009, from www.Jstor.com
- Capital punishment. (2008). Retrieved 19 October 2008, from http://en.wikipedia.org/wiki/Capital_punishment
- Chan, Jeffrey, Hudson, Colin, & Parmenter, Trevor. (2004). An exploratory study of crime and brain injury : implications for mental health management. Retrieved 4 August 2010, from <http://amh.e-contentmanagement.com/archives/vol/3/issu/1/article/3389/an-exploratory-study-of-crime-and-brain-injury>
- Chapple, L. Constance. (2005). Self-control, peer relations, and delinquency. Retrieved 4 August 2010, from <http://www.informaworld.com/smpp/content~db=all~content=a713722358>
- Cunningham, D. Mark, Reidy, J. Thomas, & Sorensen, R. Jon. (2005). Is death row obsolete? a decade of mainstreaming death-sentenced inmate in missouri. behavior sciences and the law. Retrieved 19 October 2008, from www3.interscience.wiley.com/journal/110541068/articletext?DOI=10
- Cunningham, D. Mark, & Vigen, P. Mark. (2002). Death row inmate characteristics, adjustment and confinement : a critical review of literature. Retrieved 19 October 2008, from [www.iapsych.com/iqmr/cunningham 2002.pdf](http://www.iapsych.com/iqmr/cunningham%202002.pdf)
- Neumayer, Eric. (2008). Death penalty abolition and the ratification of the second optional protocol. The International Journal of Human Rights, 12, 3–21. Retrieved 19 October 2008, from [www.lse.ac.uk/.../whosWho/.../Deathpenaltyarticle 2.pdf](http://www.lse.ac.uk/.../whosWho/.../Deathpenaltyarticle2.pdf)
- Grasmick, G. Harold, Jacobs, Darlene, & McCollom, B. Carol. (1983). Social class and social control : an application of deterrence theory. Retrieved 4 August 2010, from [www.jstor.org/stable/2578312,2010](http://www.jstor.org/stable/2578312)
- Harris, R. Anthony. (1975). Imprisonment and the expected value of criminal choice : a specification and test of aspects of the labeling perspective. Retrieved 19 October 2008, from <http://www.Jstor.com>
- International Commission against the Death Penalty. (2013). The death penalty and the most serious crime a country-by-country overview of death penalty in law and practice in retentionist states. Retrieved 19 October 2013, from <http://www.icomdp.org/>

- International Federation for Human Rights. (2009). Iran /death penalty a state terror policy. Retrieved 19 October 2013, from www.fidh.org/IMG/pdf/Rapport_Iran_final.pdf
- Jacobs, David, Qian, Zhenchao, Carmichael, T. Jason, & Kent, L. Stephanie. (2006). Who survives on death row? An individual and contextual analysis. Retrieved 19 October 2013, from www.2.asanet.org/journals/asr/aug07abs.html
- Kubena, Jiletta, Vollum, Scott, & Buffington Vollum, Jacqueline. (2002). Attitude about death penalty : examining support and opposition among college student in Huntsville, Texas. Retrieved 4 August 4 2010, from www.shsu.edu/~edu_elc/journal/.../re2004/deathpenalty.pdf
- Matthews, Keith Shelley, & Agnew, Robert. (2008). Extending deterrence theory do delinquent peers condition the relationship between perceptions of getting caught and off ending?. Retrieved 12 October 2008, from www.jrc.sagepub.com/cgi/content/abstract/45/2/91
- Mendez, Juan. E. (2012). The death penalty and the absolute prohibition of torture and cruel, inhuman, and degrading reatment or punishment. Retrieved 19 October 2013, from <http://www.wcl.american.edu/hrbrief/20/1mendez.pdf>
- Minnesota Department of Corrections. (2005). MnSOST-R (Minnesota Sex Offender Screening Tool (Revised). Retrieved 19 October 2008, from www.doc.state.mn.us
- Mortensen, Anne Katrine. (2008). Abolition of the death penalty : an event history analysis of the political, cultural and socioeconomic determinants of death penalty abolition. Retrieved 14 November 2013, from https://bora.uib.no/bitstream/1956/3610/1/Masterthesis_Mortensen.pdf
- Muhlhausen, David. (2007). The death penalty deters crime and saves lives. Retrieved 4 August 2010, from www.heritage.org/.../The-Death-Penalty-Deters-Crime-and-Saves-Lives
- Petrosino, Anthony, Derzon, James, & Lavenberg, Julia. (2009). The role of the family in crime and delinquency: Evidence from prior quantitative reviews. Retrieved 4 August 2010, from <http://swacj.org/swjcyj/archives/6.2/3%20Petrosino%20et%20al.pdf>
- Piliavin, Irving, Gartner, Rosemary, Thornton, Craig, & Matsueda, L. Ross. (1986). Crime, deterrence, and rational choice. Retrieved 4 August 2010, from www.jstor.com

- Reggio, Micheal H. (1998). History of the death penalty. Retrieved 19 October 2008, from <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/execution/readings/history.html>
- Steven, J. Dennis. (1992). The death sentence and inmate attitudes. Retrieved 4 August 2010, from <http://cad.sagepub.com/content/38/2/272.full.pdf+html>
- The American Bar Association. (2003). Genesis of the ABA's death penalty assessment projects. Retrieved 4 August 2008, from www.nacdl.org/sl_docs.nsf/issues/ABADPGuidelines?
- The death penalty saving lives and money. (2009). Retrieved 4 December 2013, from <http://www.economist.com/node/13279051>
- Wakwfield, Hollida. (2006). The vilification of sex offenders : Do laws targeting sex offenders increase recidivism and sexual violence ?. Retrieved 4 September 2010, from <http://ipt-forensic.com>
- Wright, R. E., Bradley, Caspi, Avshalom, Moffit, E., Terrie, E., & Paternoster, Ray. (2004). Does the perceived risk of punishment deter criminally prone individuals? rational choice, self-control, and crime. Retrieved 4 August 2010, from <http://jrc.sagepub.com/content/41/2/180.short>

කොප්පා

ภาคผนวก

คำตัดสินลงโทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต พ.ศ. ๒๕๕๕

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ได้รายงานถึงการใช้โทษประหารชีวิตผ่านกระบวนการศาล โดยตัวเลขที่แสดงถึงคำตัดสินลงโทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ แท้จริงในบางประเทศอาจสูงกว่านี้มาก เนื่องจากรัฐบางแห่งอาจจงใจปกปิดขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้โทษประหารชีวิต ในขณะที่รัฐอื่น ๆ ไม่ได้เก็บข้อมูลหรือไม่ยอมเผยแพร่ตัวเลขคำตัดสินลงโทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต

เครื่องหมาย “+” ที่ตามหลังชื่อประเทศ หมายถึง ตัวเลขขั้นต่ำที่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลประเมิน ส่วนเครื่องหมาย “+” ที่อยู่หลังประเทศและไม่มีตัวเลขอยู่ด้านหน้า อย่างเช่น คำตัดสินลงโทษประหารในอัฟกานิสถาน (+) แสดงว่ามีการประหารชีวิตหรือการลงโทษประหารชีวิต (อย่างน้อยมากกว่าหนึ่งครั้งในประเทศนั้น) สำหรับการคำนวณตัวเลขรวมในระดับโลกและภูมิภาค เครื่องหมาย “+” ให้นับเป็น ๒

การประหารชีวิตที่มีการรายงาน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

จีน + อิหร่าน ๓๑๔ + อิรัก ๑๒๙ + ซาอุดีอาระเบีย ๗๙ + สหรัฐอเมริกา ๔๓
เยเมน ๒๘ + ซูดาน ๑๙ + อัฟกานิสถาน ๑๔ แกมเบีย ๙ ญี่ปุ่น ๗ เกาหลีเหนือ ๖ +
โซมาเลีย ๖ + (๕ + โดยคณะรัฐบาลชั่วคราวและ ๑ + ในพินต์แลนด์) ปาเลสไตน์ ๖
(เขตยึดครองของปาเลสไตน์บริเวณฉนวนกาซาที่อยู่ภายใต้การปกครองของกลุ่มฮามัส)
ไต้หวัน ๖ ซูดานใต้ ๕ + เบลารุส ๓ + บอตสวานา ๒ บังกลาเทศ ๑ อินเดีย ๑
ปากีสถาน ๑ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ๑

คำตัดสินลงโทษประหารชีวิตที่มีการรายงาน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

จีน + ปากีสถาน ๒๔๒ ชูดาน ๑๙๙ + แอลจีเรีย ๑๕๓ + ไทย ๑๐๖ + อียิปต์ ๙๑ + เวียดนาม ๘๖ + อิรัก ๘๑ + กานา ๒๗ เคนยา ๒๑ + สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ๒๑ + พม่า ๑๗ + จอร์แดน ๑๖ + อินโดนีเซีย ๑๒ + สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ๑๑ + เยเมน ๗ + แชมเบีย ๗ + ไต้หวัน ๗ มอริเตเนีย ๖ + ปาเลสไตน์ ๖ + (๕ + เขตยึดครองของปาเลสไตน์บริเวณฉนวนกาซา ที่อยู่ใต้การปกครองของกลุ่มฮามัส ; ๑ เวสต์แบงก์) กินี ๒ + มัลดีฟส์ ๒ + ลิงคโปร์ ๒ + บาร์เบโดส ๒ ชาด ๒ เกาหลีใต้ ๒ กาดาร์ ๑ + บารเรน ๑ อิหร่าน ๗๙ + อินเดีย ๗๘ + สหรัฐอเมริกา ๗๗ โชมเลีย ๗๖ (๕๑ โดยคณะรัฐบาลชั่วคราว ; ๗ ในฟันด์แลนด์ ; ๑๘ ในโซมาลีแลนด์) มาเลเซีย ๖๐ + ไนจีเรีย ๕๖ บังกลาเทศ ๔๕ + ซิมบับเว ๑๑ + มาลี ๑๐ + ซาอุดีอาระเบีย ๑๐ + คูเวต ๙ + เลบานอน ๙ + ตูนิเซีย ๙ โมร็อกโก / เวสเทิร์นสะฮารา ๗ + ศรีลังกา ๗ + แกมเบีย ๕ + ลิเบีย ๕ + ตรินิแดด และโตเบโก ๕ + บอตสวานา ๕ กายอานา ๕ โลบีเรีย ๔ + ญีปุ่น ๓ แทนซาเนีย ๓ อิควาทอเรียล กินี ๑ สวาซิแลนด์ ๑ อัฟกานิสถาน + ลาว + มองโกเลีย + เกาหลีเหนือ + ชูดานใต้

การให้สัตยาบันรับรองสนธิสัญญาระหว่างประเทศ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ประชาคมประเทศต่าง ๆ ได้รับรองสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ๔ ฉบับ ที่กำหนดให้ยกเลิก โทษประหารชีวิต สนธิสัญญาหนึ่งฉบับครอบคลุมระดับโลก ส่วนอีกสามฉบับครอบคลุมระดับภูมิภาค

ทั้งนี้ สนธิสัญญาทั้ง ๔ ฉบับและรายชื่อรัฐภาคีและประเทศที่ลงนามแต่ยังไม่ให้สัตยาบัน จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ (รัฐสามารถเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้วยการ ให้ภาคยานุวัติหรือการให้สัตยาบัน การลงนามเป็นการแสดงความจำนงที่จะเข้าเป็นภาคีในโอกาส ต่อมาโดยการให้สัตยาบัน รัฐต่าง ๆ มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ โดยต้องเคารพ ข้อบัญญัติในสนธิสัญญาที่ได้เข้าเป็นภาคี และต้องไม่กระทำการอันขัดต่อวัตถุประสงค์และ เป้าประสงค์ของสนธิสัญญาที่ได้ลงนามไว้) มีรายละเอียด ดังนี้

พิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง

พิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมุ่งให้เกิดการยกเลิกโทษประหาร และได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่ แห่งสหประชาชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ มีผลบังคับใช้ระดับโลก เป็นกฎบัตรที่กำหนดให้มีการยกเลิก โทษประหารอย่างสิ้นเชิง แต่อนุญาตให้รัฐภาคีสามารถใช้โทษประหารชีวิตได้ในภาวะสงคราม หรือกรณีที่มีการประกาศข้อสงวนไว้ในช่วงที่ให้สัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติต่อพิธีสาร รัฐใด ๆ ที่เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองสามารถเข้าเป็น

ภาคีของพิธีสารได้ รัฐภาคี ได้แก่ แอลเบเนีย, อันดอร์รา, อาร์เจนตินา, ออสเตรเลีย, ออสเตรีย, อาเซอร์ไบจาน, เบลเยียม, เบนิน, บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา, บราซิล, บัลแกเรีย, แคนาดา, เคปเวิร์ด, ชิลี, โคลอมเบีย, คอสตาริกา, โครเอเชีย, ไซปรัส, สาธารณรัฐเช็ก, เดนมาร์ก, จิบูตี, เอกวาดอร์, เอสโตเนีย, ฟินแลนด์, ฝรั่งเศส, จอร์เจีย, เยอรมนี, กรีซ, ฮอนดูรัส, ฮังการี, ไอซ์แลนด์, ไอร์แลนด์, อิตาลี, คีร์กีซสถาน, ไลบีเรีย, ลิกเตนสไตน์, ลิทัวเนีย, ลักเซมเบิร์ก, มาซิโดเนีย, มอลตา, เม็กซิโก, มอลโดวา, โมนาโก, มองโกเลีย, มอนเตเนโกร, โมซัมบิก, นามิเบีย, เนปาล, เนเธอร์แลนด์, นิวซีแลนด์, นิการากัว, นอร์เวย์, ปานามา, ปารากวัย, ฟิลิปปินส์, โปรตุเกส, โรมาเนีย, รวันดา, ซานมารีโน, เซอร์เบีย, เซเชลส์, สโลวาเกีย, สโลวีเนีย, แอฟริกาใต้, สเปน, สวีเดน, สวิตเซอร์แลนด์, ติมอร์เลสเต, ตุรกี, เดิร์กเมนีสถาน, ยูเครน, สหราชอาณาจักร, อุรุกวัย, อุซเบกิสถาน, เวเนซุเอลา (รวม ๗๕ ประเทศ)

ประเทศที่ลงนามแต่ยังไม่ให้สัตยาบัน ได้แก่ กินีบิสเซา, โปแลนด์, เซาตูเมและปรินซิปี (รวม ๓ ประเทศ)

พิธีสารอนุสัญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและการยกเลิกโทษประหาร (PROTOCOL TO THE AMERICAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS ON THE ABOLITION OF DEATH PENALTY)

พิธีสารอนุสัญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและการยกเลิกโทษประหารได้รับการรับรองจากสมัชชาใหญ่ขององค์การรัฐอเมริกัน (Organization of American States) ในปี ๒๕๓๓ และกำหนดให้มีการยกเลิกโทษประหาร แต่อนุญาตให้รัฐภาคีสามารถใช้โทษประหารได้ในภาวะสงคราม หรือกรณีที่มีการประกาศข้อสงวนไว้ในช่วงที่ให้สัตยาบันหรือให้ภาคยานุวัติต่อพิธีสาร รัฐใด ๆ ที่เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งอเมริกาสามารถเข้าเป็นภาคีของพิธีสารได้ รัฐภาคี ได้แก่ อาร์เจนตินา, บราซิล, ชิลี, คอสตาริกา, สาธารณรัฐโดมินิกัน, เอกวาดอร์, ฮอนดูรัส, เม็กซิโก, นิการากัว, ปานามา, ปารากวัย, อุรุกวัย, เวเนซุเอลา (รวม ๑๓ ประเทศ)

พิธีสารฉบับที่ ๖ ของอนุสัญญาลิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป (PROTOCOL NO. 6 TO THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS)

พิธีสารฉบับที่ ๖ ของอนุสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานแห่งยุโรป (European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms) เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารได้รับการรับรองจากสภายุโรป (Council of Europe) ในปี ๒๕๒๕ กำหนดให้มีการยกเลิกโทษประหารในช่วงปลอดสงคราม รัฐภาคียังอาจใช้โทษประหารต่อไปได้ สำหรับความผิดทางอาญา “ในช่วงสงครามหรือใกล้เคียงสงคราม” รัฐใด ๆ ที่เป็นภาคีของอนุสัญญาลิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปสามารถเข้าเป็นภาคีของพิธีสารได้ รัฐภาคี ได้แก่ แอลเบเนีย, อันดอร์รา, อาร์เมเนีย, ออสเตรีย, อาเซอร์ไบจาน, เบลเยียม, บอสเนีย

และเฮอรัลด์โกวีนา บัลแกเรีย โครเอเชีย ไชปรัส สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก เอสโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ ฮังการี ไอร์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลัตเวีย ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มาซิโดเนีย มอลตา มอลโดวา โมนาโก มอนเตเนโกร เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย ซานมารีโน เซอร์เบีย สโลวาเกีย สโลวีเนีย สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี ยูเครน สหราชอาณาจักร (รวม ๔๖ ประเทศ)
ประเทศที่ลงนามแต่ยังไม่ให้สัตยาบัน ได้แก่ สหพันธรัฐรัสเซีย (รวม ๑ ประเทศ)

พิธีสารฉบับที่ ๑๓ ของอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป (PROTOCOL NO. 13 TO THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS)

พิธีสารฉบับที่ ๑๓ ของอนุสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานแห่งยุโรปเกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารในทุกพฤติการณ์ ได้รับการรับรองจากสภายุโรปในปี ๒๕๔๕ กำหนดให้มีการยกเลิกโทษประหารในทุกพฤติการณ์ รวมทั้งในช่วงสงครามหรือใกล้จะมีสงคราม รัฐใด ๆ ที่เป็นภาคีของอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปสามารถเข้าเป็นภาคีของพิธีสารได้ รัฐภาคี ได้แก่ แอลเบเนีย อันดอร์รา ออสเตรีย เบลเยียม บอสเนีย และเฮอรัลด์โกวีนา บัลแกเรีย โครเอเชีย ไชปรัส สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก เอสโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ ฮังการี ไอร์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลัตเวีย ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มาซิโดเนีย มอลตา มอลโดวา โมนาโก มอนเตเนโกร เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ โปรตุเกส โรมาเนีย ซานมารีโน เซอร์เบีย สโลวาเกีย สโลวีเนีย สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี ยูเครน สหราชอาณาจักร (รวม ๔๓ ประเทศ)

ประเทศที่ลงนามแต่ยังไม่ให้สัตยาบัน ได้แก่ อาร์เมเนีย และ โปแลนด์ (รวม ๒ ประเทศ)

ผลการลงมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (Moratorium) ที่ ๖๗/๑๗๖ ต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราว รับรองเมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕

แอลเบเนีย แอลจีเรีย อันดอร์รา แองโกลา อาร์เจนตินา อาร์เมเนีย ออสเตรเลีย
ออสเตรีย เบลเยียม เบนิน โบลิเวีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา บราซิล บัลแกเรีย บุรุนดี กัมพูชา
เคปเวิร์ด ชิลี โคลอมเบีย คองโก คอสตาริกา โกตดิวัวร์ โครเอเชีย ไซปรัส สาธารณรัฐเช็ก
เดนมาร์ก สาธารณรัฐโดมินิกัน เอกวาดอร์ เอลโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส กาบอง จอร์เจีย
เยอรมนี กรีซ กินีบิสเซา เฮติ ฮอนดูรัส ฮังการี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิสราเอล อิตาลี คีร์กีซ
สถาน ลัตเวีย ลิกเตนสไตน์ ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มาซิโดเนีย มาดากัสการ์ มาลี มอลตา
หมู่เกาะมาร์แชลล์ เม็กซิโก ไมโครนีเซีย มอลโดวา โมนาโก มองโกเลีย มอนเตเนโกร โมซัมบิก
เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ ปาเลา ปานามา ปารากวัย ฟิลิปปินส์ โปแลนด์ โปรตุเกส
โรมาเนีย สหพันธรัฐรัสเซีย รวันดา ซามัว ซานมาริโน เซาตูเมและปรินซิปี เซอร์เบีย สโลวะเกีย
สโลวีเนีย โซมาเลีย แอฟริกาใต้ สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ติมอร์เลสเต ตุรกี ตูวาลู
ยูเครน สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ อุรุกวัย วานูอาตู เวเนซุเอลา
(รวม ๙๑ ประเทศ)

ลงมติเห็นชอบ

แอลเบเนีย แอลจีเรีย อันดอร์รา แองโกลา อาร์เจนตินา อาร์เมเนีย ออสเตรเลีย
ออสเตรีย อาเซอร์ไบจาน เบลเยียม เบนิน ภูฏาน โบลิเวีย บอสเนีย และเฮอร์เซโกวีนา
บราซิลบัลแกเรีย บุร์กินาฟาโซ บุรุนดี กัมพูชา แคนาดา เคปเวิร์ด สาธารณรัฐแอฟริกากลาง
ชาด ชิลี โคลอมเบีย สาธารณรัฐคองโก คอสตาริกา โกตดิวัวร์ โครเอเชีย ไซปรัส สาธารณรัฐเช็ก
เดนมาร์ก สาธารณรัฐโดมินิกัน เอกวาดอร์ เอลซัลวาดอร์ เอลโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส กาบอง
จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ กัวเตมาลา กินีบิสเซา เฮติ ฮอนดูรัส ฮังการี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์
อิสราเอล อิตาลี คาซัคสถาน คิริบาตี คีร์กีซสถาน ลัตเวีย ลิกเตนสไตน์ ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก
มาซิโดเนีย มาดากัสการ์ มาลี มอลตา หมู่เกาะมาร์แชลล์ เม็กซิโก ไมโครนีเซีย มอลโดวา
โมนาโก มองโกเลีย มอนเตเนโกร โมซัมบิก นาอูรู เนปาล เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์
นิการากัว นอร์เวย์ ปาเลา ปานามา ปารากวัย เปรู ฟิลิปปินส์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย
สหพันธรัฐรัสเซีย รวันดา ซามัว ซานมาริโน เซอร์เบีย เซเชลส์ เซียร์ราลีโอน สโลวะเกีย
สโลวีเนีย โซมาเลีย แอฟริกาใต้ ซูดานใต้ สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ทาจิกิสถาน
ติมอร์เลสเต โตโก ตูนิเซีย ตุรกี เติร์กเมนิสถาน ตูวาลู ยูเครน สหราชอาณาจักร อุรุกวัย
อุซเบกิสถาน วานูอาตู เวเนซุเอลา (รวม ๑๑๑ ประเทศ)

ลงมติคัดค้าน

อัฟกานิสถาน บาฮามาส บาห์เรน บังคลาเทศ บาร์เบโดส เบลีซ บอตสวานา บรูไนดารุสซาลาม จีน โดมินิกา อียิปต์ เอธิโอเปีย เกรเนดา กายอานา อินเดีย อิหร่าน อิรัก จาเมกา ญี่ปุ่น คูเวต ลิเบีย มาเลเซีย พม่า เกาหลีเหนือ โอมาน ปากีสถาน กาตาร์ เซนต์คิตส์และเนวิส เซนต์ลูเชีย เซนต์วินเซนต์ และเกรนาดีนส์ ซาอุดีอาระเบีย สิงคโปร์ ชูดาน สวาซิแลนด์ ซีเรีย ตองกา ตรินิแดด และโตเบโก ยูกันดา สหรัฐอเมริกา เยเมน ซิมบับเว (รวม ๔๑ ประเทศ)

งดออกเสียง

เบลารุส แคมเอรูน คอโมโรส คิวบา สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก จิบูตี เอิริเทรีย ฟิจิ กินี อินโดนีเซีย จอร์แดน เคนยา ลาว เลบานอน เลโซโท ไลบีเรีย มาลาวี มัลดีฟส์ มอริเตเนีย โมร็อกโก/เวสเทิร์นสะฮารา นามิเบีย ไนเจอร์ ไนจีเรีย ปาปัวนิวกินี เซเนกัล หมู่เกาะโซโลมอน เกาหลีใต้ ศรีลังกา ซูรินาเม แทนซาเนีย ไทย เวียดนาม สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แซมเบีย (รวม ๓๔ ประเทศ)

ไม่เข้าประชุม

แอนติกาและบาร์บูดา อิเควทอเรียลกินี แกมเบีย กานา คิริบาตี มอริเชีย

สำหรับมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราวทั้งสามครั้งหลังต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

- มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิตที่ ๖๒/๑๔๙ รับรองเมื่อธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ปรากฏว่ามีประเทศที่เห็นด้วยจำนวน ๑๐๔ ประเทศ ๒๙ ประเทศงดออกเสียง และไม่เห็นด้วย จำนวน ๕๙ ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่ไม่เห็นด้วยหรือคัดค้าน
- มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ ๖๓/๑๖๘ รับรองเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑ ปรากฏว่ามีประเทศที่เห็นด้วยจำนวน ๑๐๖ ประเทศ ๓๔ ประเทศงดออกเสียง และไม่เห็นด้วย จำนวน ๔๖ ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่ไม่เห็นด้วยหรือคัดค้าน
- มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ ๖๕/๒๐๖ รับรองเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ ปรากฏว่ามีประเทศที่เห็นด้วยจำนวน ๑๐๙ ประเทศ ๓๕ ประเทศงดออกเสียง และไม่เห็นด้วย จำนวน ๔๑ ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่งดออกเสียง
- และมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ ๖๗/๑๓๖ รับรองเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏว่า มีประเทศที่เห็นด้วยจำนวน ๑๑๑ ประเทศ ๓๔ ประเทศงดออกเสียง และไม่เห็นด้วย จำนวน ๔๑ ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่งดออกเสียง (Amnesty International, 2012)

จากมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติทั้งหมดที่แสดงดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่าประเทศส่วนใหญ่มีมติที่เห็นด้วยต่อการยกเลิกโทษประหารเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ประเทศที่ไม่เห็นด้วยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีจำนวนที่ลดน้อยลง อันแสดงให้เห็นถึงประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต และได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของโลกที่ต้องการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต สำหรับประเทศไทย ใน พ.ศ. ๒๕๕๕ ประเทศไทยได้งดออกเสียงเป็นปีที่ ๒ ต่อมติพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราวในที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นความก้าวหน้าอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเทียบกับการลงมติคัดค้านเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐ และ พ.ศ. ๒๕๕๑ อันแสดงให้เห็นว่าประเทศ แม้จะยังไม่เห็นด้วยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต หากแต่ปัจจุบันมีแนวโน้มที่ดีที่ประเทศไทยไม่ได้มีการคัดค้านต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราว

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรอื่น ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำ ของวุฒิสภาตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ มีวาระดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่ง ได้วาระเดียว

อำนาจหน้าที่

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทย เป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลย การกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงาน ต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มี ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาล รัฐธรรมนูญ

๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธี พิจารณาคดีปกครอง

๔. ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหาย และเป็นกรณีที่เห็นสมควร เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามกฎหมาย บัญญัติ

๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๖. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

๗. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๘. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และเสนอต่อรัฐสภา

๙. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ ส่วนรวมของชาติและประชาชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง จากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำรวมทั้งมีอำนาจอื่น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประกาศ แต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (พระปรมาภิไธย) ภูมิพลอดุลยเดช ประ.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่วุฒิสภาได้ลงมติ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ให้ความเห็นชอบผู้ซึ่งมีความรู้ หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วยจำนวนเจ็ดคน ให้เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และบุคคลทั้งเจ็ดคนได้ประชุมเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำแนะนำของวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

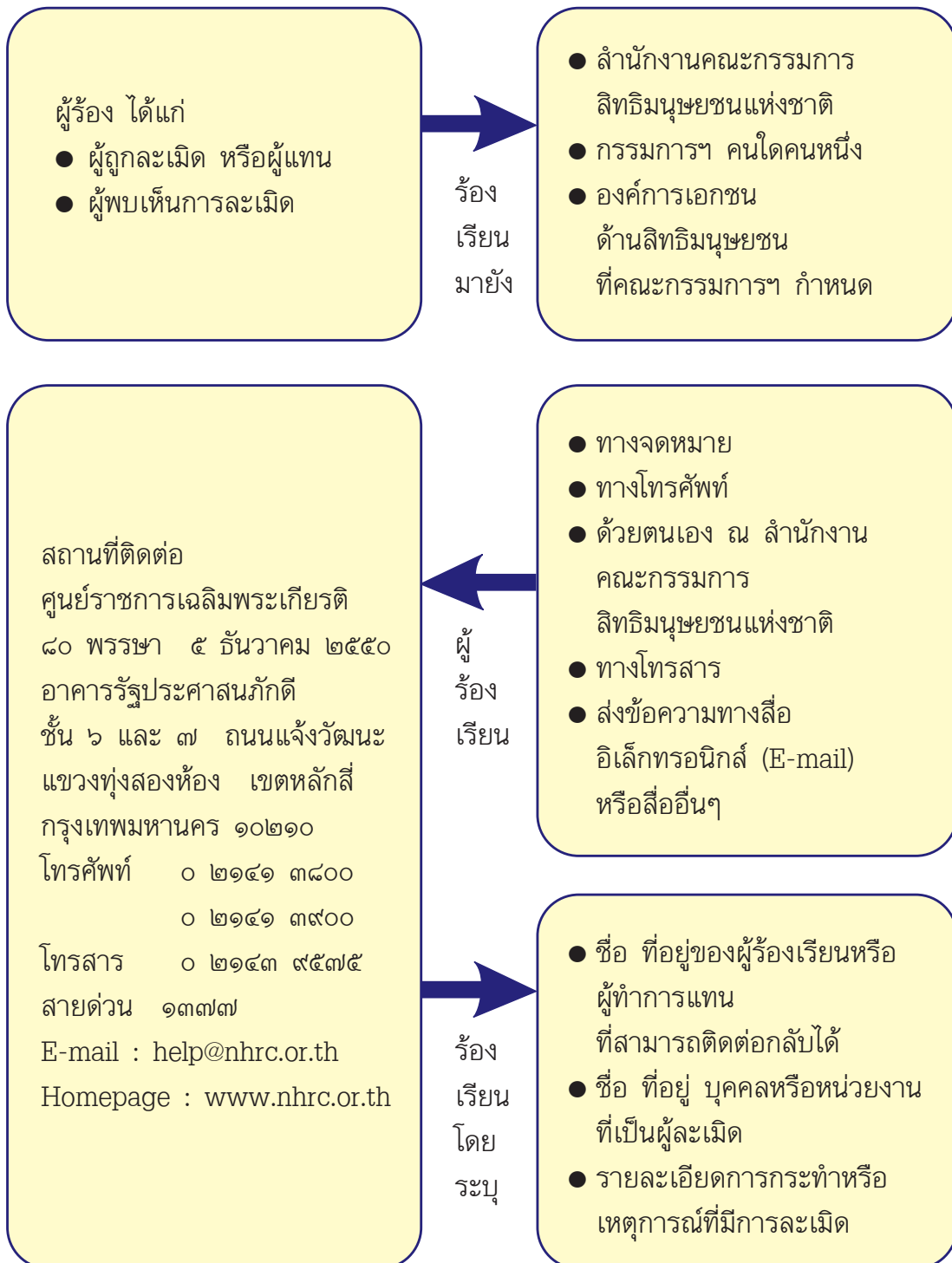
๑. นางอมรา	พงศาพิชญ์	เป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายแท้งอิง	ศิริพานิช	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นายนิรันดร์	พิทักษ์วัชร	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นายปริญญา	ศิริสารการ	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายไพฑูรย์	วราหะไพฑูรย์	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. พลตำรวจเอก วันชัย	ศรีนวลนัฏ	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นางวิลา	เบ็ญจะมโน	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

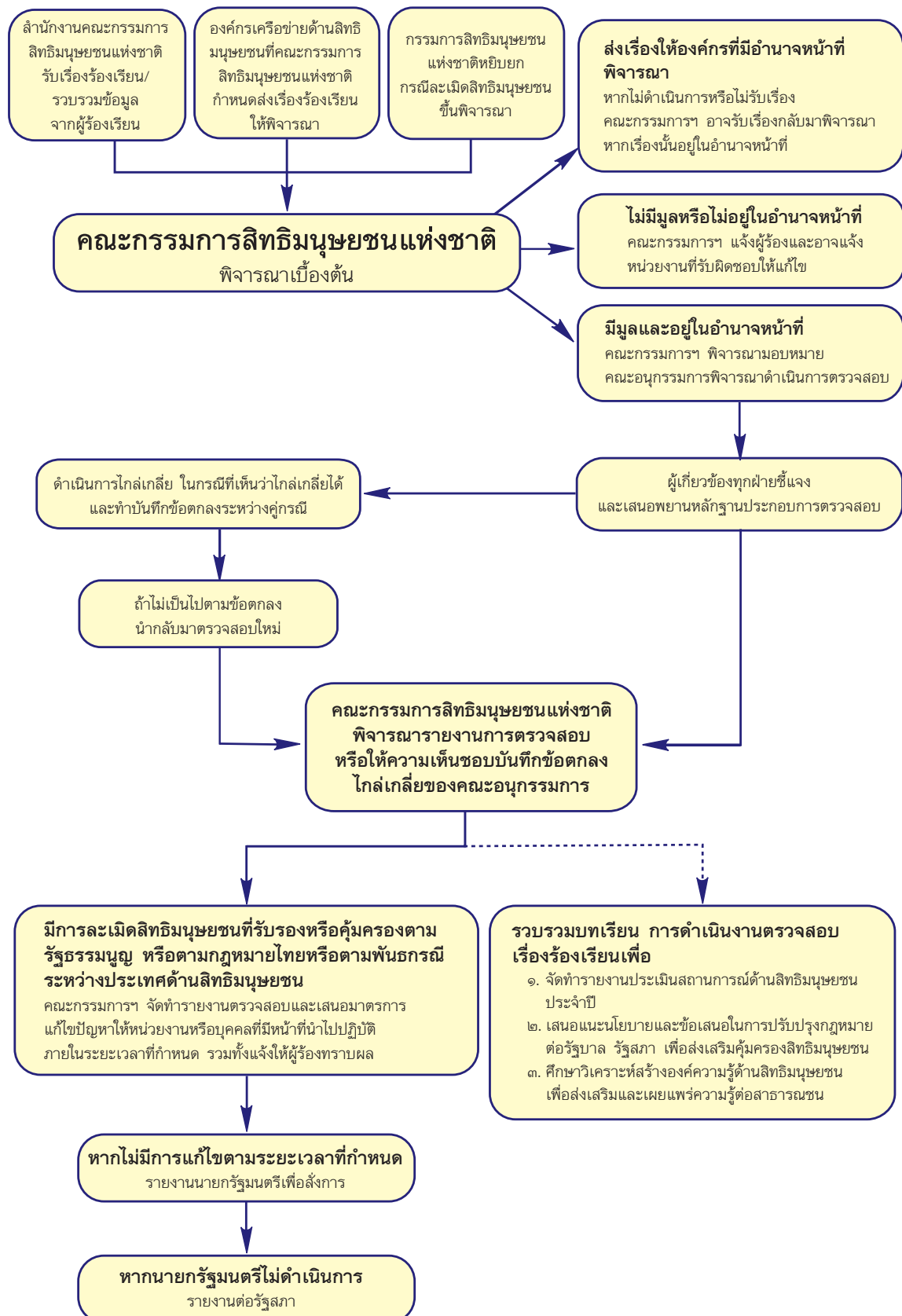
ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๒
เป็นปีที่ ๖๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
นายประสพสุข บุญเดช
ประธานวุฒิสภา

การร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

กระบวนการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน

คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

รูปทรงดอกบัว	คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์ อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย
รูปคนล้อมเป็นวงกลม	คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนสังคม เพื่อเสริมสร้าง วัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนา ประเทศ
รูปมือ	คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งในระดับประเทศและระหว่าง ประเทศ ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาคและภราดรภาพ
สีน้ำเงิน	คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วน ของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ - ๗

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๒๑๔๑ ๓๘๐๐ , ๐ ๒๒๑๔๑ ๓๙๐๐

โทรอ็อกเรียน : ๑๓๗๗

Website : www.nhrc.or.th